

Riksdagens protokoll

2008/09:15

Fredagen den 17 oktober

Kl. 09.00 – 18.04

Protokoll
2008/09:15

1 § Meddelande om information från regeringen

Tredje vice talmannen meddelade att *onsdagen den 22 oktober kl. 10.00* skulle statsminister Fredrik Reinfeldt (m) lämna information från Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober.

2 § Meddelande om frågestunder hösten 2008

Tredje vice talmannen meddelade att ett meddelande om frågestunder *torsdagar kl. 14.00* hösten 2008 delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:27

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:27 Översyn av kraven för F-skatt
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 oktober 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 oktober 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:30 Kapitalförsörjning
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 oktober 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 oktober 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:31

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:31 Konsekvenser av en avveckling av Sveriges
deltagande i Arianeprogrammet

av Peter Jonsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 oktober 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 oktober 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

**4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-
sammanträden**

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-
nämndssammanträden inkommit:

onsdagen den 16 juli

fredagen den 29 augusti

fredagen den 12 september

fredagen den 19 september

fredagen den 26 september

**5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från
Europeiska kommissionen**

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om för-
slag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till ut-
skott:

2008/09:FPM16 Utrustning för spridning av bekämpningsmedel (ändring
av maskindirektivet) *KOM(2008)535* till arbetsmarknadsutskottet

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2008/09:40 och 41 till skatteutskottet

Motioner
2008/09:Sf1–Sf3 till socialförsäkringsutskottet
2008/09:T3–T10 till trafikutskottet
2008/09:U5–U7 till utrikesutskottet

7 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)

Allmänpolitisk debatt

Migrationspolitik (forts.)

Migrationspolitik
(forts.)

Anf. 1 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Det är bra att jag får möjlighet att prata om migration. Debatten i går drog ut på tiden, och vi var två talare som inte hann hålla våra anföranden. Därför har jag ändrat lite och ska försöka gå in på migration också ur ett arbetsmarknadsperspektiv.

Att människor flyttar till andra länder för att söka sig ett bättre liv är inte något nytt. Människor har genom historien alltid haft en inneboende kraft och vilja att förbättra sin levnadssituation, för sig själva, sina barn och sin familj.

I början av 1900-talet var det många som lämnade fattigdomens Sverige för att söka sig ett bättre liv i Amerika. När människors levnadsvillkor i Sverige förbättrades och när den ekonomiska tillväxten i vårt land ökade växte i stället behovet av att människor kom till oss för att arbeta. Efter andra världskriget rådde stor arbetskraftsbrist på arbetsmarknaden, och genom arbetskraftsinvandring från bland annat forna Jugoslavien, Grekland och Finland kunde Sverige fortsätta att utveckla vår välfärd.

När vi i Sverige och övriga Europa nu står inför stora demografiska utmaningar behöver vi fler, inte färre, som kommer till Sverige och jobbar för att vi ska klara den nivå av välfärd som vi har i dag.

Sverige har också historiskt varit ett land dit människor har sökt sig för att få en fristad undan förföljelse och krig. Vi socialdemokrater anser att Sverige har blivit ett rikare, öppnare och mer kulturellt berikat land med den mångfald som i dag finns i Sverige. Vi socialdemokrater anser att migration i grunden är något positivt, men vi måste också ta oss an de utmaningar vi ställs inför.

När vi nu står inför en lågkonjunktur, när varslen ökar och när människor känner en stor oro för sitt jobb och för att få sin ekonomi att gå ihop är det viktigt att inte bli populistisk, börja prata om att stänga gränser eller föra en mer restriktiv politik och gå de främlingsfientliga krafterna till mötes. Det är djupt beklagligt att utvecklingen både i Sverige och i EU ibland tenderar att gå i en sådan riktning, och den svenska regeringen har tyvärr inte varit drivande i de här frågorna.

I den rapport som regeringens globaliseringsråd utgav den 27 augusti 2008 står det att läsa att vinsterna av en öppenhet för internationell mi-

gration inte automatiskt kommer alla till del. En migrationspolitik måste därför kombineras med en fördelningspolitik som styr resurser från dem som har relativt gott om resurser och blir vinnare till dem som inte får en så stor del av vinsten men som drabbas.

Just det här med rättvis fördelningspolitik är inte den sittande regeringens bästa gren.

Vi ser och hör i dag många berättelser från utländska säsongsarbetare, utstationerad utländsk arbetskraft och papperslösa hur oseriösa arbetsgivare utnyttjar deras utsatthet på arbetsmarknaden, där de luras att arbeta och därefter inte får någon lön eller får betydligt mindre lön än vad de har rätt till, kanske tvingas arbeta under vidriga förhållanden.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera att detta får ske i Sverige i dag, och vi efterlyser därför en skärpning av lagstiftningen för att komma åt dessa skrupelfria arbetsgivare, där straffen måste skärpas men frågan också bör ges större prioritet av polis och rättsväsen. Men också här är den moderatledda regeringen passiv.

När det gäller arbetskraftsinvandringen finns det ett förslag som vi ska diskutera här den 12 november. Även om vi är positiva till att man öppnar fler vägar för människor att komma hit och arbeta hade det varit önskvärt att det förslag vi ska diskutera i november var det förslag som den parlamentariska utredningen Kaki kom fram till under den förra mandatperioden om arbetskraftsinvandring.

I det förslag som vi ska debattera här i november har det gjorts ett spårbyte, det vill säga att människor som kommer hit och söker asyl men får avslag har möjlighet att söka arbetstillstånd. Har man jobbat sex månader innan och kan visa att man ska jobba i tolv månader därefter får man alltså möjlighet att stanna här tack vare arbetet. Det ska inte vara arbetsförhållanden som avgör om man får stanna i Sverige när man söker asyl.

Dessa människor hamnar i en otrolig utsatthet, när den enda chansen för dem att stanna i Sverige är att få ett jobb. Även om de kan uppvisa kollektivavtal och så vidare vet vi att många arbetsgivare tyvärr inte låter dessa människor få den lön som de ska ha eller jobba under de arbetsvillkor som de ska ha. De här arbetsgivarna vet att de personer som jobbar hos dem har svårt att gå och be om hjälp eller få stöd, för om de förlorar sitt jobb riskerar de att åka ut från Sverige.

Det är samma sak när det gäller myndighetsprövningen. Vi tycker att det är viktigt att det inte är arbetsgivare själva som fattar beslut om det råder arbetsbrist i en bransch eller ett yrke för att ta hit någon från tredjeland som ska jobba. Vi tycker att det är viktigt att det är en prövning av Arbetsförmedlingen som avgör detta och att facket är med i ett sådant beslut.

Det är i dag Migrationsverket som ska besluta om det är sjysta avtal och villkor enligt kollektivavtal och branschpraxis. Men frågan är vilka verktyg de kommer att ha för att kunna följa upp om de stämmer. När människor kommer hit från tredjeland och arbetar, vad händer när arbetsgivarna, som jag tidigare har talat om, inte ger dem den lön som de ska ha eller de inte får arbeta under gällande arbetsvillkor? Det kommer också att vara människor som är i en utsatt position. Vilka verktyg finns det egentligen för att ge dem hjälp?

Avslutningsvis tycker vi socialdemokrater i grunden att migration är något positivt, men vi politiker måste bekämpa dess avarter, arbeta för att bekämpa människosmuggling, internationell brottslighet och den fruktansvärda människohandeln, arbeta för att den gemensamma asyl- och flyktingpolitiken inom Europeiska unionen bygger på höga normer, är rättssäker och human samt arbeta för att vinsterna av migration kommer alla till del, genom en rättvis fördelningspolitik och bra trygghetssystem.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Migrationspolitik
(forts.)*

Anf. 2 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! När jag lyssnade på Magdalena Streijfferts inledning tyckte jag att den var väldigt positiv och att synen på arbetskraftsinvandring var positiv. Det välkomnar jag. Jag tänkte att det kanske ändå kan komma ut någonting gott av det samarbete som Miljöpartiet och Socialdemokraterna har inlett.

Men sedan började det ändå radas upp att det ska bli svårare för personer att arbetskraftsinvandra. Det var dels kritiken i sak mot propositionen, dels att Magdalena Streijffert i synnerhet riktade in sig på spårbytet. Jag kan inte riktigt förstå problemet. Vi är överens om att givetvis värna asylrätten och att arbetskraftsinvandring är en annan sak. Men i det här systemet blir det möjligt för personer som har ett arbete att visa att de har en försörjning. Varför är det så viktigt för Magdalena Streijffert att de ska skickas ut från Sverige i stället för att arbetskraftsinvandra när de redan befinner sig här?

Anf. 3 MAGDALENA STREIJFFERT (s) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan.

Vi tycker att migration i grunden är positivt. Det har inte att göra med vårt fördjupade samarbete med Miljöpartiet. Vi är positiva till arbetskraftsinvandring, men det handlar också om att se den utsatthet de kan råka in i när de kommer hit. De kanske är i en så desperat situation att de kan tänka sig att arbeta för vilken lön som helst eller under vilka villkor som helst för att få stanna.

När de söker asyl är det de skälen som ska ses över. Om de flyr undan krig och förföljelse ska de få uppehållstillstånd av den anledningen.

Vi öppnar för människor att komma hit och arbeta. Det är bra. Vi måste också titta på migrantens situation och den utsatthet som migranten kan ställas inför. När det gäller spårbytet är det få som kan få stanna. Med tanke på den utsatthet de kan ställas inför tycker vi att det är ett dåligt förslag.

Anf. 4 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Det är helt rätt att det är viktigt att de som har asylskäl ska få stanna just av dessa skäl. Så är det. Likväl finns det i systemet ett tydligt regelverk. Jag ser inte riktigt den fara Magdalena Streijffert beskriver med att acceptera dåliga villkor på arbetsplatsen. Det finns ett mycket rigoröst regelverk för detta.

I grunden handlar det här om att vi har en positiv syn på arbetskraftsinvandring. Det har vi alltid haft i de borgerliga partierna, och vi har med glädje presenterat detta tillsammans med Miljöpartiet.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alltid haft en mycket negativ syn på arbetskraftsinvandring. Det har vi genomgående sett i den

här kammaren. I grunden har den dörren varit stängd sedan 70-talet från er sida. Nu är det bra att ni till viss del öppnar för en positiv syn på arbetskraftsinvandring, men jag kan inte förstå denna hets kring att sätta stopp för spårbytet, som Magdalena Streijffert själv säger ändå kommer att beröra få personer.

Anf. 5 MAGDALENA STREIJFFERT (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Tomas Tobé lyssnade riktigt på mitt anförande. Jag sade att i grunden är migration positivt, och vi tycker att det är bra med arbetskraftsinvandring. Det genomfördes en utredning under förra mandatperioden, och alla partierna var eniga om hur förslaget skulle se ut. Det har den moderatledda regeringen ändrat på. Det är därför det är synd att det är just det förslaget vi diskuterar, inklusive spårbytet som innebär att arbetsgivaren själv bestämmer om någon ska få komma hit eller inte.

Problemet är den utsatthet som människor ställs inför. Jag skulle råda Tomas Tobé att gå till det fackliga centrumet som LO och TCO har öppnat måndagar mellan 3 och 9. Där får man höra historier om människor som har blivit fruktansvärt utnyttjade på arbetsmarknaden. Det är viktigt att skärpa lagstiftningen för att komma åt de oseriösa arbetsgivarna, så att människor inte blir utnyttjade. Genom spårbytet skapar vi en situation där människor blir desperata i deras önskan att få stanna.

Anf. 6 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Hösten är en dyster och svår tid för många människor. Den här hösten kan bli mörk i dubbel bemärkelse. Hittills i oktober har 8 370 personer varslats om uppsägning. Det är lika många som under hela september månad. Vi vet alla att varselvägen fortsätter.

De hittills lagda varslen omfattar människor i alla delar av vårt land och i flera branscher. Till och med i Stockholm är drygt tusen personer varslade. Varslen finns främst inom industrin men, som jag sade, också i andra branscher. Därtill ska läggas de personer som ställs utan arbete utan att bli varslade. Varslen i sig är inte ett mått på en kommande arbetslöshet. Det är de tillfälligt anställda, och de har varit många under högkonjunkturen, men det kan också vara Anna som jobbar på ett gruppboende och som får reda på att vikariatet inte förlängs eftersom kommunen har fått nya chocksiffror på den ekonomiska utvecklingen. Det är Lars som har blivit utslängd ur systemen. Han är för frisk för att vara sjuk och för sjuk för att arbetsgivaren ska vilja ha honom. Det är Birgitta som märker att den lilla resebyråfirman hon har öppnat inte längre bär sig, och hon ser ingen annan utväg än att stänga den. Det är Johanna som trots goda studieresultat inte får jobb just nu.

I dag finns nästan 300 000 öppet arbetslösa svenskar. Vi vet att de blir fler i en rasande fart. Trots att Arbetsförmedlingen redan under 2007 varnade för och förutsåg en vikande arbetsmarknad satt regeringens företrädare lugnt i båten. Statssekreterare meddelade i radion att det är bra för inflationen med lite arbetslöshet. Statsministern meddelade kort att det visst kommer varsel, men det är rätt många som har jobbet kvar. Det är

en klen tröst för barnfamiljen i Arvika som nyss köpt en villa och där bägge har varslats från Volvo Construction.

Att varsel handlar om människor av kött och blod med själ och hjärta tycks vara en främmande tanke för regeringen, som har bestämt sig för att om de ekonomiska teorierna inte stämmer med verkligheten gäller de ekonomiska teorierna. Men så kom verklighetsbilderna. De blev många för regeringen, och trycket hårdnade. Arbetsförmedlingen berättade, fackliga företrädare berättade, kommunala företrädare berättade och företagsledningarna berättade om den verklighet regeringen inte ville se.

Vi socialdemokrater lade fram vår budget- och jobbmotion. Vi beskrev olika vägar. Vi beskrev vägar från det gamla jobbet till det nya jobbet. Vi beskrev hur ett samhälle kan fungera som tar till vara arbetskraften och utvecklar den under en lågkonjunktur. Vi beskrev vad som måste till för att stimulera fram nya jobb.

Vi har berättat om nära 20 000 nya platser utöver regeringens förslag i utbildningssatsningar. Vi har berättat om förslag som stärker småföretagen, till exempel exportförebyggande insatser. Vi har berättat om nyföretagarstipendier. Vi har berättat om lägre skatt för de riktigt små företagen.

Vi beskriver att detta bara går att genomföra genom att välja kampen mot arbetslösheten före stora skattesänkningar.

Så kom till slut Littorins dundermedicin; 1 ½ miljard skulle satsas. Vadå dundermedicin? Det var gamla pengar som skulle bli som nya och rädda situationen. Samordningsmän, med betoning på män, tillsattes. De skulle vara en sorts varseldoktorer som skulle komma med medicinen. Men de fick inte inskrivningsrätt och absolut ingen attesträtt. Inga nya resurser, bara en omfördelning. Men frågan är: Omfördelning från vem?

Pengar som tidigare skulle användas för dem som hade det allra svårast att komma ut på arbetsmarknaden ska nu användas för dem som riskerar arbetslöshet. Ska omfördelning ske från regioner som inte är drabbade till regioner som är drabbade? Varslen har lagts i alla län i hela landet. Från var sker omfördelningen? Vilka grupper blir utan insatser? Vilka orter blir utan resurser?

Vi vet att Arbetsförmedlingen praktiskt taget saknar rörliga medel under kommande år. Vilka med rätt till jobb- och utvecklingsgaranti ska bli utan densamma? Det är 44 000 människor inskrivna i dag. De lär knappast bli färre. Eller ska det bli ett slags lågprisvariant på alla insatser som inte leder till jobb utan bara till bättre siffror i statistiken?

Regeringen har valt att kraftigt detaljreglera Arbetsförmedlingens arbete, och det har lett till att många jobb inte har blivit tillsatta. Berätta här i dag, statsrådet Littorin, hur regeringen tänker hantera situationen på arbetsmarknaden åren framöver.

Anf. 7 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag känner oerhört starkt för de människor som du berättar om i ditt anförande. Jag blir också glad av den reformbudget som alliansregeringen har lagt fram på 32 miljarder kronor för att mota just den lågkonjunktur som vi nu går in i.

Vi ser nu en tydligt splittrad opposition. Jämför vi de tre budgetalternativ som ni har lagt fram ser vi tydligt att det leder till 60 000 färre jobb, högre arbetslöshet och större utanförskap.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Det finns en sak som ni trots all er splittring är överens om. Det är att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga människor. Ni vill fördubbla den för mer än 600 000 unga människor.

Med tanke på den fantastiska förmåga som ni hade under förra mandatperioden, då ni lyckades öka ungdomsarbetslösheten med 30 procent, är det häpnadsväckande att ni nu ska fördubbla avgiften.

Kan Berit Högman förklara för mig hur höjda skatter och arbetsgivaravgifter på dryga 10 miljarder kronor ska kunna skapa fler jobb för unga i Sverige?

Anf. 8 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Skillnaden mellan socialdemokratisk politik och borgerlig politik är att vi ser till dem som bäst behöver stöd och resurser.

När det gäller ungdomsarbetslösheten är vårt förslag tydligt. Vi ger resurserna till dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Vi ser individer som behöver stöd i stället för arbetsgivare som behöver större svarta siffror i sitt bokslut.

Det som de facto är resultatet av ert förslag om en generell sänkning är att det också ger stöd till företag som ändå hade anställt dessa unga människor. I nästa ände har ni minskat möjligheten för människor att starta om via neddragning på komvux.

Ni är inte särskilt intresserade av att utveckla högre utbildning. Ni har inga förslag som handlar om en arbetsmarknadsutbildning för dem som behöver den till jobb. Det är den stora skillnaden mellan vår politik och er politik. Vi vill ge till dem som bäst behöver det.

Anf. 9 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att vi har en opposition som stöder en nedmontering av arbetslinjen och en majoritet som ser till att reformera och få in framför allt fler unga på arbetsmarknaden.

Vi har systemet med nystartsjobb där tusentals unga människor har fått ett nystartsjobb under de senaste åren. Det innebär att de som befinner sig längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att få in en fot eller två fötter på arbetsmarknaden. Jag gläder mig åt att det är någonting som Socialdemokraterna nu bejakar.

Men det är fortfarande så att ni vill ta bort den generella sänkningen. Det innebär för en småföretagare som har två unga anställda en ökad kostnad på 80 000 kronor varje år. Jag kan konstatera att Berit Högman väljer den linjen där man återigen sviker landets ungdomar.

Anf. 10 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Av de 10 000 ungdomar som sitter i er ungdomsgaranti är ungefär 2 procent i en aktiv åtgärd. Resten har gömts i en statistik av billiga åtgärder som inte leder till jobb.

Låt oss ta exemplet med Johanna som ännu inte har fått ett jobb. Hon ska behöva gå arbetslös i sex månader innan hon över huvud taget blir föremål för någon sorts hjälp från Arbetsförmedlingen. Hon ska inte göra någonting under tre månader, och under tre månader ska hon skriva vad hon är bra på. Sedan kan hon möjligen få en praktikplats.

Samma sak gäller de unga människor som i dag varslas på Volvo, för att ta det exemplet. I TSL-rapporten från kvartal tre beskriver man att ökningen också i omställningsavtalen består av unga människor under 25 år. Dem har ni lämnat därhän. Det ska gå sex månader innan de får hjälp. För dessa unga på Volvo hjälper inte en sänkt arbetsgivaravgift, eftersom deras jobb inte finns kvar.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 11 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jag får tacka för ett intressant och bra beskrivande inlägg från Berit Högman om en del av utvecklingen på svensk arbetsmarknad.

Vi har i kammaren haft en ganska intensiv debatt de senaste två åren mellan alliansen och oppositionspartierna om arbetsmarknadspolitiken. Det är ingen tvekan om att det har funnits och fortfarande finns tydliga skillnader.

En intressant sak har ändå börjat ske, nämligen att Socialdemokraterna verkar stuva om i arbetsmarknadspolitiken. Jag ska ta två tydliga exempel. Det ena är att ni numera accepterar stora delar av jobbskatteavdraget. Beror det på att också ni nu inser att det skapar nya jobb?

Det andra är att ni numera tycker att vi ska ha en deltidsbegränsning i arbetslöshetsförsäkringen. Är det för att ni också har insett att det innebär att vi får en tydligare arbetslinje i arbetslöshetsförsäkringen?

Anf. 12 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Vad som är vad, och vad som har skapat jobben, därom tvista de lärde. Vi har haft en extrem högkonjunktur. Vi har mycket att tacka den för.

Samtidigt vill jag påminna om det som Svenskt Näringsliv har redogjort för. Det är 90 000 jobb som inte har blivit tillsatta därför att det inte gick att matcha jobben mot arbetskraften. I ett sådant läge hade vi tjänat på om Arbetsförmedlingen hade haft resurser till arbetsmarknadsutbildning. Vi hade haft fler platser på yrkesutbildningar och lärlingsutbildningar för att få fram dessa svetsare, arborrare, ingenjörer och konstruktörer som hade behövts.

Vad gör regeringen i stället? Jo, man skapar en rad lågprisvarianter som stänger inne ungdomar i en så kallad ungdomsgaranti där det egentligen inte händer någonting. Det leder inte till jobb.

Anf. 13 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Det är sant att vi har haft en stark högkonjunktur i Sverige. Vi behöver inte tvista så mycket om vilka reformer som fungerar eller inte. Det finns det andra som kan bedöma.

Konjunkturinstitutet menar till exempel att en tredjedel av jobben kommer som en direkt följd av regeringens reformer. LO tillstår att jobbskatteavdraget står för ungefär 70 000 nya jobb i Sverige. Det finns också andra omdömen om man vill ta del av det.

Jag återkommer lite grann till min fråga. Anser Socialdemokraterna nu att jobbskatteavdrag leder till nya arbeten? Anser Socialdemokraterna nu att en deltidsbegränsning i arbetslöshetsförsäkringen behövs för att tydliggöra arbetslinjen?

Anf. 14 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! När det gäller deltidsarbetslösheten konstaterar vi att deltidsarbetslöshet och deltider är en kvinnofalla. Det enda ni har gjort för att sätta fokus på kvinnor är att inrätta ett vårdnadsbidrag. Är det en arbetslinje? Vi ser att det behövs en rad åtgärder för att kvinnor och ungdomar på samma sätt som vita medelålders män ska ha rätt till en heltidstjänst och en fast anställning. Ni har lagt fram en rad förslag som försvårar detta.

Ni har ökat antalet möjligheter att visstidsanställa och deltidsanställa. Ni har inte satt fokus på den självklara rättigheten och det som borde vara norm på arbetsmarknaden för såväl kvinnor som män: en fast anställning på heltid med en lön som man kan leva på. Inget av detta har varit i fokus i den borgerliga regeringens arbetsmarknadspolitik.

Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Fru talman! Jag märker en viss inkonsekvens i Berit Högmans beskrivningar. Å ena sidan anklagar Berit Högman regeringen och majoriteten för att vi inte har gjort tillräckligt för dem som står längst bort. Det är just det vi har gjort och där vi har satsat våra resurser. Det handlar om de människor som gick sju, åtta, nio år med aktivitetsgaranti och aldrig fick en riktig hjälp. Berit Högman säger att de unga göms i statistiken och finns i program. Å andra sidan säger hon att de inte får några åtgärder. Det är en väldigt inkonsekvent diskussion.

Det är också inkonsekvent när hon går ifrån en gammal arbetslinje hos Socialdemokraterna när hon säger att vi under en högkonjunktur, som vi nu faktiskt har haft i två år, skulle ha brakat på med arbetsmarknadsutbildning. För den som vet någonting om arbetsmarknadspolitik, och det tror jag verkligen att Berit Högman gör, vet att det är i lågkonjunktur som de satsningarna ska komma. Därför satsar också regeringen nu på yrkesutbildning och gör det lättare att få en yrkesutbildning för att matcha det behov som vi ser.

Anf. 16 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Ni måste också se det som är tydligt. Det finns en grupp människor som aldrig har nåtts av högkonjunkturen. Det finns en stor grupp ungdomar som har varit helt resistent mot den medicin som ni har gett. De har fortsatt stått utanför arbetsmarknaden därför att de har varit för dåligt rustade.

I det rustandet har ni inte haft ett enda recept. Det har inte funnits någon arbetsmarknadsutbildning. Ni saboterade planen om en lärlingsutbildning. Ni har försvårat. Ni har beskrivit verkligheten som att det finns ett jobb om unga människor blir tillräckligt fattiga. Det finns i alla fall en hushållsnära tjänst. Det är ett slöseri att se på människor på det sättet.

Anf. 17 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Fru talman! Jag och Berit Högman delar, antar jag, oron över att så väldigt många unga fortfarande är arbetslösa. Det är ett jätteproblem, fru talman. Men vad är lösningen? Jo, vi måste sänka trösklarna.

Det finns två typer av trösklar. Vi har en svensk modell som faktiskt inte gör det helt enkelt för unga att komma in. Det skyddar dem som är

på insidan, och det är tuffare för dem som är på utsidan. Där är vi överens om att vi, som det ser ut just nu, ska behålla den lagstiftning vi har.

Men det finns ett annat sätt att sänka trösklarna. Det handlar om att göra det billigare att anställa en ung människa. Det är därför som vi sänker arbetsgivaravgifterna ännu mer för de unga. Det är därför som vi också ökar det antal som kan komma i fråga för detta, eftersom vi sänker och höjer åldersgränser. Det är ett sätt att sänka tröskeln, och det tror jag kommer att få effekt. Men jag tror att vi behöver göra mycket mer, och det tror jag att vi är överens om.

Att sänka arbetsgivaravgiften är en väg in. Och det handlar om en tydlig matchning på Arbetsförmedlingen. Unga människor som i dag är i garantin får en tydlig matchning, Berit Högman.

Anf. 18 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Att rikta resurser mot dem som har det svårast på arbetsmarknaden ingår i vår jobbmotion. Vi beskriver olika stimulansåtgärder för att unga människor ska komma in på arbetsmarknaden.

Du pratar om att sänka trösklar. Vilka trösklar? Ska det bli lättare att sparka? Ska det bli lättare att låta bli att bry sig om ungdomarna?

Vad ni behöver göra är ju att se dessa unga människor som en kompetent arbetskraft. Det handlar om utbildning, praktikplatser, introduktion, handledning och så vidare i stället. Uppenbarligen hjälper ju ingen arbetsgivaravgiftssänkning för denna grupp. Den har varit resistent mot er medicin, och ni vägrar att se det. Det är ett stort problem.

Anf. 19 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Fru talman! Berit Högman började med en lång och dessvärre ganska korrekt beskrivning av att varslen ökar. Så är det. Det kan ingen av oss förneka, utan det är så.

Därefter kom Berit Högman in på åtgärder och beskrev lite grann hur man såg på det hela. Man pratar likadant som man gjorde i den förra lågkonjunkturen. Det är åtgärder. Det är åtgärder. Det är åtgärder. Man visar en väg, men man visar dessvärre inte hur man ska komma fram. Det är lite trafikomläggningar här och var, och så får vi se var vi landar.

Det är en stor fråga, Berit Högman, som jag fortfarande funderar över. Ni beskriver och föreslår i stort sett samma sak som det som inför den nu avslutade högkonjunkturen faktiskt inte gav några jobb under er tid. Varför tror ni att det kommer att göra det denna gång?

Anf. 20 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Varför tror jag på arbetsmarknadsutbildning, exempelvis? Under hela våren ägnade jag rätt mycket tid åt att besöka verkstadsindustrin, särskilt i Värmland.

Jag mötte ingen som talade om behovet av sänkta skatter. Däremot mötte jag företagsledare och fackliga företrädare som sade: Hjälp oss med arbetskraften! Vi saknar arbetskraft som har den kompetens som vi behöver.

Man frågade: Varför har den borgerliga regeringen lagt ned länsarbetsnämnderna? Förr var de bra på att hjälpa oss att identifiera grupper som kunde gå en arbetsmarknadsutbildning och sedan få ett arbete.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Man efterlyste tydliga system för hur man kunde efterfråga en arbetskraft som man sedan visste var anställningsbar om ett halvår eller ett år.

Vår beskrivning och våra åtgärder är tagna ur den verklighet som finns ute i industrin. Er beskrivning är ekonomiska teorier som inte är applicerbara på den verklighet vi nu har med en väldigt kraftig lågkonjunktur på gång.

Anf. 21 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Fru talman! Om det är så, Berit Högman, undrar jag: Är det inte nu vi verkligen ska se till att ta till vara den goda kompetens, den erfarenhet och den kraft som finns hos dem som riskerar att bli arbetslösa? Det gäller att de så fort som möjligt får ett nytt jobb i stället för att vi med en gång ska börja med åtgärder som tar en massa tid, vilket tyvärr gör att de kanske är borta från sitt arbete i sex månader innan det är dags att komma in på ett nytt.

Det är faktiskt inte så att man med garanti blir långtidsarbetslös bara för att man tvingas lämna Volvo. Snarare är det så att det i Norge och på många andra ställen finns arbete.

Kan vi inte försöka att ingjuta mod i de människor som i dag riskerar att mista sitt arbete i stället för att, som ni gör, tala om att det nu blir elände, elände, elände och att allting är mörkt och att den enda räddningen är en hög a-kassa?

Anf. 22 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Absolut! Jag delar helt din uppfattning, men problemet är att det ni gör i praktiken inte stämmer överens med detta. Ni lägger nämligen inte till några resurser till Arbetsförmedlingen. Det har varit anställningsstopp i två år. Någon ska också förmedla jobben.

Jag tror tyvärr inte att de 3 000–4 000 varslade i Göteborg kan få jobb i Oslo. Jag tror inte att den arbetsmarknaden är riktigt så enkel, utan vi måste ha många åtgärder när det gäller jobben.

Jag har inte fått svar på frågan om hur man ska omfördela. Är det de som har rätt till jobb- och utvecklingsgarantin som ska bli utan insats för att insatsen ska läggas på de varslade i Göteborg? Tror ni fortfarande att det är marknaden som kan lösa de problem vi står inför just nu?

Anf. 23 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Vi är alla väldigt bekymrade över den situation som nu råder, framför allt i Göteborgsområdet. Tyvärr tycks en lågkonjunktur sprida sig inte bara i Sverige utan i stora delar i världen. Frågan är: Hur djup kommer den att bli och hur pass långvarig?

Det är kanske inte riktigt sådant som vi kan klubba här i riksdagen, tror jag, fru talman, utan vi måste anpassa oss och göra satsningar nu. Det är vårt sätt att kunna reagera och försöka undvika att människor blir utan arbete för lång tid.

Vi måste se sanningen i vitögat. Det är inte skoj att mista jobbet, och det är inte skoj att vara arbetslös en lång period, inte minst eftersom man numera inte heller får någon ersättning från staten – eller den är väldigt låg.

Sven Otto Littorin, arbetsmarknadsministern, protesterar redan nu mot mitt inlägg. Men jag menar att den här nya borgerliga regeringen har gjort att ersättningsnivåerna är låga, och det tycker vi från Miljöpartiet är fel.

Vad ska vi då göra? Vi måste satsa. Det är här bristen med den nya regeringen och den nygamla regeringen är som störst. Man gör väldigt lite eller ingenting.

Nu finns chansen att göra investeringar för framtiden på två områden.

Det handlar om att se till att vi får den gröna omställningen och satsar på grönt företagande. Det handlar om att bygga höghastighetstågen för att få bort en massa långtradare från vägarna och få bort en massa personbilar. Man kan i stället ta tågen och åka snabbtåg.

Vi måste få fram miljöteknikföretagen, som satsar på grön teknik för framtiden. Det kräver satsningar nu, men det är en grön omställning som vi har chansen att starta nu och som världen också behöver, inte minst om vi samtidigt ska skriva under ett nytt klimatavtal i Köpenhamn nästa höst. Då måste vi visa att vi är beredda att ta vårt ansvar för en bättre miljö.

Det andra handlar naturligtvis om att vi måste satsa på att få fram kompetent personal till de företag som växer fram. De som nu varslas i Göteborgsområdet kan inte bara på en dag gå över till ett annat jobb, vilket som helst.

I Göteborgsområdet är det brist på undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter och chaufförer. Det är inte riktigt de yrkeskategorier som finns på Volvo Personvagnar. Därför är det så nödvändigt med kompetensutveckling, med yrkesutbildning, med komvux. Det tycker inte borgarna om. Ni tycker att folk ska gå från vilka yrken som helst. Men jag menar att det också kräver vidareutbildning.

Det är viktigt med arbetsmarknadspolitiska åtgärder i den meningen att man vidareutvecklar personer, så att de kan gå från ett yrke till ett annat. Vi kan nämligen inte garantera att samma yrken ska finnas i 50 års tid. Den tiden är förbi.

Det samhälle som finns nu, som vi lever i, kräver ständig kompetensutveckling. Det är ständigt nya utmaningar och ständigt nya saker som måste ske. Där måste vi politiker faktiskt skapa förutsättningar. Det är satsningar på komvux. Det är satsningar på kvalificerad yrkesutbildning, precis i enlighet med det förslag som Socialdemokraterna och Miljöpartiet presenterade för en och en halv vecka sedan.

Vi satsar miljarder på detta, 20 000 nya utbildningsplatser redan nästa år, just för att möta det här behovet. Vi gör satsningar för framtiden. Vi gör investeringar för framtiden, och det är det som är helt avgörande i den situation som vi står inför nu.

Vi politiker kan inte skapa företag. Vi kan skapa förutsättningar för företag att växa. Vi från Miljöpartiet tror att framför allt småföretagen har chansen att kunna växa nu. Därför kräver vi också att småföretagen ska våga anställa.

Gör man det nu? Nej, regeringen har i stället tagit bort den sänkta arbetsgivaravgiften för småföretagare som vi införde förra mandatperioden. Det har blivit dyrare för småföretag att anställa. Det är helt fel politik.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

I stället föreslår vi från Miljöpartiet att småföretagare ska få kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter just för att de ska våga ta steget att anställa fler, för det är där många arbetstillfällen finns för framtiden så vi kan låta småföretagen växa. Det är precis det som vi behöver göra nu.

Vi behöver också utveckla lärlingsplatser, lärlingssystemet. För att få företag att våga ta in ny personal måste man i dag komma ut och visa upp sig. Med ett lärlingssystem kan arbetsgivaren och arbetstagaren visa vad de går för. Man kan visa att man kan jobbet: Jag platsar på den här arbetsplatsen, och ni behöver mig på det här företaget.

Ett utvidgat lärlingssystem i hela landet skulle ge möjligheter. Många företagare i dag är rädda för att ta steget att anställa fler. De tror kanske inte att det behövs på företaget. Men här har arbetstagaren en chans att visa vad man går för. Det tror jag är väldigt viktigt på det här området.

Den sista punkten är att det finns människor som har svårt att få ett arbete. Därför är social ekonomi och socialt företagande väldigt viktigt. Det är prövat på flera ställen. Vi skulle gärna vilja se fler satsningar från regeringen på den sidan, men tyvärr är det lika mörkt på den sidan som på många andra.

Anf. 24 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar Ulf Holms verklighetsbeskrivning. Jag delar också Ulf Holms vurmande för småföretagen. Det är viktigt att skapa förutsättningar för bland annat små företag att anställa.

Jag tycker också att det är viktigt med lärlingsutbildningar. Det känns som att Ulf Holm målar ett svart skynke över alliansens politik. Vi har satsat 1,8 miljarder på yrkesutbildning till exempel. Vi har satsat på lärlings- och yrkesutbildning med utökade lärlingsplatser på gymnasieskolan, något som ni tillsammans med Socialdemokraterna förra mandatperioden inte lyckades med. Vi har satsat på en yrkeshögskola och yrkesutbildning på komvux. Under de här två åren har ett helt Linköping, 143 000 människor, fått varaktiga anställningar.

Det som förvånar mig i Miljöpartiets budgetmotion är att man trots den lågkonjunktur som nu kommer fortfarande föreslår friår. När människor nu blir varslade och går ut i automatiskt friår, kan man säga, fortsätter Miljöpartiet att föreslå detta. Hur kan ni med trovärdighet driva den linjen fortsättningsvis?

Anf. 25 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! När det gäller lärlingsplatser och komvux så visst gör regeringen satsningar i budgeten. Men det är satsningar som inte räcker till. Man är blind för den verklighet vi nu går in i. Vi behöver ytterligare 10 000–20 000 nya platser för att möta de varsel som kommer nu och se till att vi får kompetensutbildning. Det är de satsningarna som regeringen inte förmår att komma med utan säger bara att det är viktigare att sänka skatten.

Jag säger: Nej, det är inte viktigast att sänka skatten för oss höginkomsttagare. Det är minsann viktigare att se till att vi får mer kvalificerad yrkesutbildning, komvux, satsningar, investeringar för framtiden. Det är det som är det viktiga.

Ja, friåret är en bra åtgärd, för samtidigt som väldigt många går arbetslösa finns det en grupp som jobbar väldigt mycket och som tyvärr många gånger kan tänkas gå in i väggen. Friåret är en frihetsreform för att se till att man ska kunna ladda batterierna och göra någonting annat eller som många andra gjort, starta ett nytt företag.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 26 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att friår är något som innebär att man monterar ned arbetslinjen i en tid då vi faktiskt behöver reformer och resurser för att utveckla och stödja en arbetslinje, få in fler folk på arbetsmarknaden.

Jag tycker att Miljöpartiet tidigare har haft en väldigt hög svansföring vad gäller just småföretagandet och att stimulera företag att anställa människor. Nu när man ska gifta sig med Socialdemokraterna följer man deras politik på en rad olika områden, bland annat genom att fördubbla arbetsgivaravgiften för att anställa unga människor.

Jag tycker att det är beklagligt att ni som tidigare har brytt er om småföretagen nu säger: Har ni två personer under 26 år anställda innebär detta 80 000 kronor i ökade kostnader. Hur kan Ulf Holm stå och fortfarande mena att det är viktigt att värna småföretagen samtidigt som man driver en politisk linje som innebär ökade kostnader och framför allt att man diskriminerar unga människor på marknaden utifrån det perspektiv som vi i dag ser?

Anf. 27 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det går lite inflation i att diskriminera ungdomar. Annie Johansson diskriminerar samtidigt personer som är fyllda 27. De har det mycket svårare att bli anställda av ett småföretag med det resonemang som Annie Johansson för.

Jag tror att det är viktigast att man gör en generell sänkning av arbetsgivaravgifter för alla småföretagare. Det är absolut viktigare än att peka ut att det är just ungdomar. Dessutom är de som har tjänat mest på den reform som regeringen har genomfört företag som McDonalds som får 60 miljoner mer i vinst för att de har flest ungdomar som jobbar på helger, eftermiddagar, och så vidare.

Jag tror inte att det är rätt politik. Jag tycker inte att vi ska stödja den sortens aktiviteter. En generell sänkning av arbetsgivaravgifterna i småföretag är tydlig och rak och ger förutsättningar.

Friåret innebär faktiskt också att vi får fler i arbete. Friåret betyder att en person är ledig tre till tolv månader samtidigt som en ny person kommer in på detta arbete och kan visa vad den går för. Undersökningar visar på att detta är en bra satsning.

Anf. 28 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att Ulf Holms tal var väldigt bra. Jag hade nog kunnat hålla det själv om vi bara hade tagit bort delarna med hans omvärden om regeringen. För i sak har han helt rätt. Nu krävs satsningar på infrastruktur. Nu krävs satsningar på forskning. Nu krävs satsningar på gröna näringar. Inom vårt område är det nu viktigt med satsningar på yrkesutbildningar, lärlingsutbildningar, och så vidare.

Detta har vi inom alliansen klarat av, och vi har klarat av att finansiera det. Hur Ulf Holm ska klara av att finansiera det tillsammans med sina kamrater inom vänsterkartellen får han själv svara på. Det intressanta är att vi faktiskt i sak är överens.

Men en sak talade Ulf Holm inte särskilt mycket om i sitt första tal. Det var just om ungdomarna och om den skattechock som han vill rikta mot ungdomsgruppen genom att höja arbetsgivaravgifterna med dryga 10 miljarder samtidigt som man inte erbjuder någon som helst specialriktad åtgärd till ungdomarna i Miljöpartiets budget.

Anf. 29 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Ja, vi gör väldigt många satsningar. Det är det som är skillnaden mellan oss och regeringen. Ni i regeringen gör inte särskilt mycket. Det enda ni är intresserade av är att sänka skatten, framför allt för höginkomsttagare. Vi anser att det är helt fel politik. Det är inte en politik som skapar nya arbeten att jag får mindre skatt än jag haft tidigare.

Vi i Miljöpartiet har väldigt mycket gemensamt med Socialdemokraterna när det gäller arbetsmarknadspolitik. Vi har ganska lika satsningar på just vidareutbildning, komvuxsatsningar och kvalificerad yrkesutbildning för framtiden.

Vi har också en historia där vi faktiskt 15 gånger har kommit överens om en budget där vi har gjort satsningar på miljösidan samtidigt som vi har sett till att ha en arbetsmarknadspolitik för att försöka få in fler i arbete. Vi har gjort satsningar, till exempel sänkning av arbetsgivaravgifterna för småföretagarna som vi införde förra mandatperioden men som ni tyvärr har tagit bort.

Anf. 30 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att Ulf Holm i retoriken beskriver alla de delar som regeringen har genomfört som något som inte fungerar. Men det är uppenbarligen en stor del av regeringens arbetsmarknadspolitik som man tycker verkar vara klok.

När det gäller hur överens man är med Socialdemokraterna är kanske Ulf Holm bättre på att svara på det, men det ska bli intressant att se om Miljöpartiet till exempel kommer att acceptera deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen som Socialdemokraterna tycker är viktig.

Men jag återkommer till det som Ulf Holm inte verkar vilja tala om, ungdomarna.

Det finns inte en enda åtgärd från Miljöpartiet till ungdomarna förutom att man meddelar att man vill höja arbetsgivaravgifterna med 10 miljarder. Det är att göra det ännu svårare att anställa ungdomar i ett läge när vi alla vet att ungdomsarbetslösheten är väldigt hög.

Anf. 31 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! När det gäller ungdomssatsningar har jag berättat om flera av dessa. Vi har i vår budget satsningar på yrkesutbildning, på komvux och på att höja kvaliteten på högskola och universitet för att den utbildningen ska bli bättre.

Vi tror inte på en enskild åtgärd som att sänka arbetsgivaravgifterna bara för gruppen ungdomar upp till 26 år. Det viktigaste är att alla småfö-

retag får del av detta, och det tror vi kommer att gynna ungdomsgrupperna i stor utsträckning utan att vi för den skull sätter åldersgrupper mot varandra. Det är det absolut viktigaste: en sänkt arbetsgivaravgift för alla småföretagare som har en omsättning på upp till 2 ½ miljon kronor skulle ge effekter långt utöver den grupp som vi tror särskilt skulle gynnas där – det är faktiskt ungdomsgrupper och de som vanligtvis har gått några år på universitet och högskola och därmed kanske är över 26, 27 eller 28 år. De missgynnas nu av regeringens politik.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det blåser kalla vindar över världen. Finanskrasch, börsoro, varsel – det är ord som väcker starka känslor. Våra medborgare är oroliga, förbannade och undrar vad som händer. De kräver svar och förtydliganden, med all rätt.

Jag har några gånger fått frågan om det inte är dags att samtala med eller till och med göra upp med Socialdemokraterna. Jag svarar att jag gärna diskuterar med socialdemokrater, miljöpartister och till och med med vänsterpartister.

Men jag pratar ännu hellre med de varslade och deras företrädare, med Metall, Unionen, företagen som berörs, med Trygghetsstiftelsen och Trygghetsrådet, med kommuner, regioner och alla andra som nu mobiliserar för att möta utmaningarna.

Fru talman! Låt oss få lite perspektiv på läget. I september varslades 8 000 personer om uppsägning. Samtidigt fanns det drygt 70 000 lediga jobb hos Arbetsförmedlingen, varav drygt 40 000 nyanmällda lediga jobb bara under september månad.

Pratar man med Arbetsförmedlingen, branschorganisationer och företag får man veta att det fortfarande saknas mekaniker, montörer, CNC-operatörer och lastbilschaufförer, bara för att nämna några yrken där det finns lediga jobb just nu. Det gör naturligtvis inte oron mindre hos dem som riskerar att bli uppsagda. Men det sätter läget på arbetsmarknaden i ett lite annorlunda ljus än när man ser chockrubrikerna eller hör debatten.

Fru talman! Vår främsta och omedelbara uppgift är att ge dem som nu är oroliga klara besked. Vi lämnar ingen i sticket. Arbetslinjen gäller – såväl för långtidsarbetslösa, funktionsnedsatta, invandrare, unga och äldre på arbetsmarknaden som för dem som nu riskerar att förlora jobbet på Volvo eller på andra företag i Göteborg, i Umeå, i Arvika, i Olofström, i Vara och på andra ställen runt om i Sverige.

För er som lyssnar på den här debatten är beskedet glasklart. Alla insatser och resurser samordnas för att var och en av er ska få det tydliga beskedet: Här finns ingen brist på engagemang eller resurser. Här är det fokus som gäller – fokus för att så många som möjligt så snabbt som möjligt återigen ska kunna ha ett jobb att gå till. Arbetslinjen gäller.

Fru talman! Sverige behöver Volvo. Sverige behöver Saab. Vi behöver industrin, och vi behöver industrijobben. Det är dock inte samma sak som att säga att vi kan garantera varje enskilt jobb när strukturförändringarna drar fram. I stället måste vi mobilisera alla våra omställningssystem så att var och en så snabbt som möjligt hittar ett nytt jobb att gå till.

I tisdags träffade näringsministern och jag representanter för såväl Volvo som underleverantörer, för facken på Volvo och för de kommuner och regioner som berörs. Vi fick en första avrapportering från samord-

ningsmännen, och vi gick igenom insatser, behov och åtgärder. Det var uppenbart att alla nu strävar mot samma mål och jobbar gemensamt, både för industrijobben i stort och för de enskilda personer som drabbas. Det är precis så vi hanterar sådana här allvarliga saker i Sverige. Vi sluter leden. Vi fokuserar. Vi levererar.

Företagen vi nu talar om har i decennier varit en viktig del av svenskt näringsliv och av central vikt för de regioner som nu drabbas hårdast. Men företagen har inte bedrivit sin verksamhet av osjälviska skäl – de har förstås gjort vinster på sin verksamhet. Det är bra och riktigt. Men det är i goda tider man sätter av till sämre. Det är vinster under bra år som ska växlas över i ansvar i sämre tider.

Både Volvo personvagnar och Volvo lastvagnar vill ta ansvar för sina medarbetare, precis som Ericsson gjorde när man sade upp hälften av sina medarbetare för sju åtta år sedan, eller när Electrolux drog ned kraftigt för några år sedan. Det är bra besked.

Socialdemokraterna däremot är alltför snabba på att befria företagen från detta ansvar och i stället lägga över det på skattebetalarna och det i ett läge när vi inte ens prövat företagets eget ansvar eller det ansvar som bärs av alla andra aktörer som finns till hands med både personal och resurser.

Fru talman! Vårt utgångsläge är bättre än på många håll i världen. Sedan valet har 180 000 personer lämnat utanförskapet och fått ett jobb att gå till, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att se fram emot. Det har i sin tur lett till högre skatteintäkter och lägre kostnader, vilket självklart är en bidragande orsak till Sveriges starka statsfinanser.

Det finns ingen brist på resurser att hantera varslen för de enskilda som nu berörs. Vi har 38 miljarder kronor i anslag för arbetsmarknadspolitiken. Nästa år kommer det att finnas minst 15 000 platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder utöver vad som finns i garantierna. Till detta kommer alla de extra utbildningsplatser som kommer att finnas i utbildningssystemet som resultat av den budget regeringen presenterade för några veckor sedan – 1,8 miljarder för yrkesvux och yrkeshögskola och 2 miljarder i Europeiska socialfonden bara i Västra Götaland.

Det finns 1 ½ miljard kronor omedelbart redo och fria för Arbetsförmedlingen att använda för att hantera de direkta konsekvenserna av varslen, inte bara på Volvo utan över hela landet. I årets budget investeras 32 miljarder kronor extra i bland annat infrastruktur, utbildning, forskning och innovation för framtiden.

Fru talman! På kort sikt hoppas vi alla att varslen inte ska omsättas i regelrätta uppsägningar. Företagen själva kommer så långt som möjligt att delta i ansvarstagandet för dem av deras medarbetare som nu berörs. Det kan gälla omställningspaket med utbildning, avgångslöner under längre tid, tidigare pensionsavgångar för att bara nämna några alternativ. Detta kommer självklart att göras i nära samarbete med såväl Trygghetsrådet som Trygghetsstiftelsen; det är ju i omställningsavtalen löntagarna avstått från löneutrymme just för att hantera omställningssituationer. Och omställningsavtalen har visat sig oerhört framgångsrika. Över 80 procent av dem som fått hjälp av avtalen har hittat nytt arbete innan man hunnit bli arbetslös.

Därtill finns Arbetsförmedlingen. Numera är det *en* myndighet med ett mål – att förmedla arbete. Organisationen är rustad, flexibel och slagkraftig. Den jobbar nu för högt tryck tillsammans med samordningsmännen och andra berörda för att så effektivt som möjligt kunna ge besked till och hjälpa dem som behöver hjälp. Arbetsförmedlingens anställningsstopp är hävt.

Det är också glädjande att Arbetsförmedlingen redan har placerat 30 arbetsförmedlare på plats hos Volvo i Göteborg. Det visar på just den handlingskraft och flexibilitet från olika aktörer som jag tidigare efterlyste.

Fru talman! Vad vill då oppositionen? Det är samma politik som prövades i tolv år men som misslyckades – som ledde till rekordstort utanförskap och som ledde till det som kallas *jobless growth*, tillväxt utan nya jobb. De vill återigen föra samma politik som kostade dem valet 2006.

Socialdemokraterna vill chockhöja skatterna med 70 miljarder för de svenska hushållen. Det blir dyrare att anställa – 20 miljarder dyrare för företagen att anställa ungdomar när ni också säger nej till den andra sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar.

Jag ställer mig en enkel retorisk fråga: Om man gör det kraftigt dyrare att anställa ungdomar – blir det då fler eller färre ungdomar som jobbar? Man behöver inte vara hjärnkirurg för att lista ut svaret på den frågan.

Fru talman! Det är rent häpnadsväckande dålig tajming för socialdemokratisk politik. Att dra in köpkraft genom kraftiga skattehöjningar i lågkonjunktur samtidigt som man gör det enormt mycket dyrare att ha anställda är som att be om en arbetslöshetschock.

Den samlade effekten av Socialdemokraternas skattehöjningar och bidragssatsningar är att sysselsättningen blir avsevärt lägre. Enligt samma modeller som till exempel KI eller LO använder handlar det om 50 000 personer färre i sysselsättning på kort sikt. På lång sikt blir sysselsättningen minst 70 000 personer lägre.

Fru talman! Först höjer Socialdemokraterna skatterna och kostnaderna för att anställa. Sedan ska deras jobbchock mildras med 9 000 nya Amsplatser. Med all respekt: Är det inte ett jobb att gå till som de varslade Volvoarbetarna vill ha? Är det Amsutbildningar som är den enda saliggörande lösningen på varselproblematiken?

Är det stora problemet med Volvos duktiga medarbetare att de är lågutbildade? Nej, Volvos medarbetare är inte dåligt utbildade. Tvärtom tillhör de dem med de bästa förutsättningarna att hitta nya jobb.

Visst kan det behövas kompletterande utbildningar för att passa nya jobb. Det är därför det är så viktigt att samordna alla dem som har resurser och som arbetar stenhårt för att hitta nya jobb till dem som berörs och att anordna rätt typer av yrkesutbildningar.

Det är därför företagen, Trygghetsrådet, Trygghetsstiftelsen, Arbetsförmedlingen, kommunerna och regionerna tillsammans med parterna på arbetsmarknaden måste inventera förutsättningarna och jobba tillsammans med varje enskild person utifrån hans eller hennes förutsättningar.

Den riktigt stora frågan handlar förstås om att ha goda förutsättningar för nya jobb och för företag som vågar och vill anställa. Det behövs ett företagsklimat som gynnar företag och anställningar. Det måste bli billi-

gare och enklare att ha anställda, inte dyrare och svårare som oppositionen vill.

Fru talman! Mot alliansens genomarbetade och fokuserade jobbpolitik står som vanligt en rödgrön röra. Vi vet inte vem som pratar med vem eller vilka dörrar som i dag är öppna eller stängda. Vilka besked är det som gäller? Är det de som kommer från en uppstressad oppositionsledare på onsdagen eller de som kommer från en skärrad oppositionsledare på fredagen?

Vi vet inte om det är Vänsterpartiets krav på att ta bort tvåmannaundantaget i LAS som gäller eller Miljöpartiets nej till det för småföretagens skull. Vi vet inte om det är Miljöpartiets förslag att lägga ned dagens a-kassor och ha en statlig bred socialförsäkring i stället eller om det är Socialdemokraternas a-kassa där minst 700 000 står utanför som gäller. Vi har heller ingen aning om Vänsterpartiets inflytande.

Anf. 33 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Det var ett spännande anförande från arbetsmarknadsministern. Jag skulle behöva minst lika många minuter för att replikera allt som jag skulle vilja replikera. Jag har dock några kamrater som kan hjälpa mig.

Jag tänkte hålla mig till er nedmontering av a-kassan. Det blåser kalla vindar över världen och medborgarna är förbannade, säger arbetsmarknadsministern i sitt anförande. Så långt är jag beredd att hålla med arbetsmarknadsministern. Medborgarna är förbannade på regeringen och framför allt på arbetsmarknadsministern.

Skulle man ha åkt ned till Volvo och hållit det anförande som arbetsmarknadsministern precis höll utanför grindarna där skulle Volvoarbetarna vara extra förbannade. De står inför en allvarlig situation. De får svårt att försörja sig och sina familjer om varslen övergår i uppsägningar. Vad har arbetsmarknadsministern att säga till de förargade Volvoarbetarna?

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jag skulle säga så här: Det är tur att vi har världens bästa arbetslöshetsförsäkring. Vi har fortfarande 80 procent av den tidigare lönen under nästan ett års tid av arbetslöshet. Det är bra att man i kollektivavtalet har en ersättningsnivå som är ännu högre under de första månaderna. Det är tur att vi har en regering som sätter jobben främst och som nu kommer att kraftsamla alla de resurser som finns runt hela Sverige för att se till att man har ett jobb gå till och inte bara en ersättning att hämta ut.

Anf. 35 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Arbetsmarknadsministern skulle med andra ord säga till de förtvivlade och förbaskade Volvoarbetarna: Jag tänker inte göra någonting. Jag tänker inte ta till mig er oro på något sätt. Men jag kommer att ge er en skattechock.

De får inte bara sämre ersättning, utan man kommer att höja skatten för dem också. De drabbade får inget som helst gehör för sin oro. Att vi har världens bästa arbetslöshetsförsäkring är det svar som arbetsmark-

nadsministern kommer att ge dem. Låt mig travestera en tidigare borgerlig minister: Lycka till, herr arbetsmarknadsminister!

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Allmänpolitisk debatt

Fru talman! Det är bara att konstatera att Socialdemokraterna driver samma sorts politik som man gjorde i tolv år, det vill säga en politik där man inte satsade på att folk skulle ha ett jobb att gå till utan där hela engagemanget handlade om ersättningssystemen.

Arbetsmarknadsfrågor

Vi har fortfarande 80 procent i ersättning i nästan ett år av arbetslöshet. Omställningsförsäkringen finns och fungerar. Vi ska dock se till att de som nu blir varslade, och där vi hoppas att inte alla blir uppsagda, har ett nytt jobb att gå till.

Därför är det glädjande att det finns 70 000 lediga jobb i Sverige. Med de 15 000 utbildningsplatserna vi har utöver garantierna och med den 1 ½ miljard som nu finns omedelbart tillgänglig ska vi se till att de får rätt typ av utbildning för att hitta rätt typ av jobb.

Det är inte fel på Volvos medarbetare. De är duktiga. Med rätt typ av kompletterande utbildning och med rätt typ av matchningsinsatser ska de inte ens behöva anlita arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 37 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag hör att arbetsmarknadsministern sätter stor tilltro till såväl arbetsgivare som de regioner där varslen lagts. Det gör mig bekymrad med tanke på att det är tydligt att det inte tillförs några nya resurser. Det är de befintliga som gäller. Det kommer oundvikligen att ställa regioner mot varandra. Det är uppenbart att en region med ekonomiska muskler och med en högre tillväxt än många andra har större möjlighet att bidra. Särskilt gäller det när man förutsätter att vi använder EU:s strukturfonder. Det innebär att det alltid krävs en lokal och regional medfinansiering. Möjligheten att leva upp till det är högst olika i de olika regionerna.

Jag ser framför mig hur det utan beslut och utan debatt sker en tydlig avrustning av områden som är ekonomiskt svaga. Hur ska omfördelningen ske? Jag vill ha svar på den frågan.

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jag vet knappt var jag ska börja. Högskolan har 200 miljoner över i form av outnyttjade utbildningsplatser. Vi har i budgeten lagt 1,8 miljarder på yrkesvux och yrkeshögskolan. Infrastrukturen bara i Västra Götaland motsvarar 1,7 miljarder på kort sikt. Europeiska socialfonden bidrar med 2 miljarder bara i Västra Götaland. Vi har 1 ½ miljard redo omedelbart inom ramen för Arbetsförmedlingen. Uppdraget till Arbetsförmedlingen är att prioritera de orter och ställen där resurserna behövs som bäst.

Jag är fullständigt övertygad om att man i den nya organisationen med en enhetlig myndighet – som jag förvånas över att Berit Högman helt plötsligt angriper eftersom Socialdemokraterna inte har gjort det tidigare – just inom ramen för den enhetliga myndigheten gör den typ av

prioriteringar som behövs. Det finns ingen brist på resurser och engagemang, tack vare regeringens goda ekonomiska politik.

Anf. 39 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Fru talman! Ska jag tolka det som att regeringen redan har utsett samordningsmän, eller kanske en och annan samordningskvinna, i samtliga län med tanke på att varslen de facto är lagda i samtliga län?

För mig finns det ingen annan verklighet än att uppförsbacken tycks vara något större på Gotland än i Västra Götaland när det gäller att samla de regionala resurserna för att låta arbetskraften gå från ett jobb till ett annat. Det är onekligen så att de Nimbusanställda på Gotland har lite färre jobb att välja på än en och annan av de varslade i Göteborg. Vi har tidigare hört att man då ska fara till Oslo.

Kommer det att utses samordningsmän för varje län? Hur kommer omfördelningen av resurser att ske eftersom varslen är lagda i varje län?

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Det finns samordningsmän i Västra Götaland och Blekinge. Vi för diskussioner även med andra län och regioner. Jag är övertygad om att den som vill ha en samordningsman eller två kommer att få det. Det är viktigt att samordna resurserna.

När vi hade vårt möte i tisdags med de regioner som är närmast berörda noterade jag att det fanns en stark uppslutning kring det arbetssättet.

Det finns 1 ½ miljard över som är outnyttjade och som vi ställer till Arbetsförmedlingens direkta och omedelbara förfogande. Då måste de göra en prioritering tillsammans med samordningsmän och andra berörda för att se till att resurserna hamnar där de behövs bäst. Det är helt riktigt som Berit Högman säger. Det är inte bara i Göteborg. Det är på andra ställen också. Det finns dock ingen brist på resurser och engagemang. Nu ska vi samla alla de resurser som finns i olika system så att den enskilda personen som blivit varslad får veta: Det finns en framtid också för mig.

Anf. 41 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin sade i sitt anförande att han gärna talar med arbetsmarknadens parter också. Han nämnde Metall som en av dessa parter.

Metall på Gotland har skrivit till regeringen och begärt att få just samordningspersoner för att se över industrimarknadens utveckling på Gotland. Vi har Nordkalk som nu är ett ärende i Arbetsmiljödomstolen när det gäller framtida kalkbrytning. Det är en fråga som vi inte kan lösa här. Men det innebär uppenbarligen en fara för många industrijobb. Vi har även Nimbus på Gotland, som tidigare nämndes av min kollega Berit Högman, som har varslat ett par hundra anställda, och hela fabriken kommer att läggas ned. Vi har Danielssons skyltfabrik som nu i veckan har varslat ett tjugotal av 60 anställda.

Industrin på Gotland står inför en stor knäck, och här har man begärt att få just samordningspersoner. Men det har regeringen varit kallsinnig till.

Jag undrar vad arbetsmarknadsministern egentligen har för svar att ge. Talar arbetsmarknadsministern och näringsministern med varandra?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Fru talman! Det kommer samordningsmän även till Gotland. Vi har inte alls varit kallsinniga till det, utan vi har diskuterat detta med företrädare för Gotlands kommun. Jag förutsätter att det kommer inom kort. Jag har ingen närmare tidsangivelse. Men jag, och även näringsministern, tror att det är oerhört effektiva åtgärder för att samla ihop de resurser som finns och få folk och organisationer att fokusera på rätt ställe. Jag bedömer, precis som Christer Engelhardt, att det behövs för att hjälpa de enskilda personer som nu riskerar jobben på Gotland.

Anf. 43 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Industrijobben på Gotland är grunden på den gotländska arbetsmarknaden. Därför är det så oerhört viktigt att industrijobben på Gotland får ljusa framtidsutsikter. För det krävs det också en samordning av de politiska insatserna.

Mig veterligen är det sagt att Gotland inte skulle få någon samordningsinsats utan att detta skulle skötas lokalt. Men det är glädjande att arbetsmarknadsministern ger besked om att Gotland kommer att få en samordningsperson.

Enligt de uppgifter som jag än så länge har fått är detta en fråga som ska skötas lokalt. Men om det inte sker några samordningsinsatser innebär det att man äventyrar industrijobben på Gotland. Där måste vi hjälpas åt att ta ett ansvar.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jag delar Christer Engelhardts uppfattning. Det är klart att vi kommer att ha samordningspersoner också på Gotland för att just få den här samlingen runt pumpen med de insatser som finns.

Anf. 45 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! För 14 dagar sedan stod vi här i kammaren och hade en debatt med Sven Otto Littorin om varslen i fordonsindustrin. Då ville arbetsmarknadsministern påminna oss om att 99,8 procent inte var varslade. Det är samma optimism som utstrålar från arbetsmarknadsministern i dag trots att tusentals fler personer har blivit varslade. Även i mitt hemlän har ett antal personer blivit varslade.

Det som vi nu får reda på är att regeringen tydligen vill införa någon form av lightversion av LAN igen, alltså av Länsarbetsnämnden. Jag kan inte tolka denna samordning på något annat sätt.

Min fråga är: Varför är arbetsmarknadsministern inte oroad över dessa varsel? Varför tycker han inte att detta är viktigt? Det vore väldigt bra att få reda på det. Det som arbetsmarknadsministern talar om just nu är att 1,5 miljarder ska räcka till hela landet. Han talar nu om att det räcker till Västra Götaland. Men jag gissar att svaret till Gotland och till

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Eva-Lena Jansson hörde mitt inledningsanförande. Det är möjligt att hon var utanför någonstans.

Jag vill bara påminna om flera olika saker. Det är oerhört lätt att dra billiga partipolitiska poäng på andra människors olycka.

Vi måste nu göra flera saker samtidigt. Vi måste se till att de enskilda personer som berörs får ett så snabbt, tydligt och kraftsamlat besked som möjligt vad som gäller just för dem. Där säger jag att det inte är brist på resurser. Tack vare en framgångsrik ekonomisk politik har vi till skillnad från nästan alla andra länder runt omkring oss oerhört starka statsfinanser. Det finns resurser omedelbart tillgängliga för att de ska få ett tydligt och klart besked. Men det är klart att människor är oroliga.

Vi måste se till att den internationella finanskrisen får sin globala lösning. Vi måste se till att vända den lågkonjunktur som vi ser följa i spåren av den till en högkonjunktur eller till bättre tider. Det ska vi göra genom en effektiv politik där vi nu investerar i forskning, utveckling, infrastruktur och annat så att vi får tillväxt och en bra företagarpolitik igen.

Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! I går var Arbetsförmedlingens chef i finansutskottet och redogjorde för att hon är oroad över resurserna och osäker på om de kommer att räcka. Det är klart att när regeringen nu står här och talar om att det inte är så många som är varslade – 99,8 procent är fortfarande inte varslade – trots att väldigt många redan har fått lämna sina tillfälliga visstidsanställningar och bemanningsföretagen redan har dragit sig ut från företagen, är det många fler som riskerar att få gå ut i arbetslöshet. Då ger man på något sätt signalen att det inte är så farligt samtidigt som man i sin egen budget prognostiserar att arbetslösheten kommer att vara runt 7 procent nästa år, det vill säga högre än 2006 när vi förlorade valet. Man säger: Vi behöver inte göra någonting alls. Jag är förvånad, fru talman.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Vår uppgift måste väl vara att göra det som vi behöver göra, inte att alarmera, Eva-Lena Jansson. Vår uppgift är att lösa de problem som finns och att samla de resurser som finns så att de enskilda får svar på frågorna som de ställer.

Jag vet inte om Eva-Lena Jansson har läst dagens Dagens Nyheter. Statistiska centralbyråns AKU kom i går. Man noterar en ökning med 44 000 sysselsatta i år jämfört med förra året. Antalet heltidsjobb har ökat, och samtidigt har de tidsbegränsade jobben blivit färre. Det är väl en bra nyhet mitt i dessa dystra tider?

Jag kan också berätta att hittills i oktober, denna månad, har det kommit in 18 354 nyanmällda lediga jobb till Arbetsförmedlingen.

Det som jag vill säga med detta är att när vi kraftsamlar våra resurser, när vi gör det som vi ska, och när vi lämnar de besked som vi kan lämna till de enskilda personer som berörs, måste det vara grundat på att det inte är becksvalt och hopplöst för dem. Det finns en framtid, men vi måste kraftsamla för att nå dit.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 49 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill inledningsvis instämma i det som arbetsmarknadsministern tog upp i sitt anförande. Regeringen har gjort viktiga och kraftfulla reformer på den svenska arbetsmarknaden.

Jag skulle vilja lyfta fram en annan fråga som inte har diskuterats i dag, nämligen de utmaningar som den svenska modellen står inför. Jag vet att regeringen liksom jag vill värna den svenska modellen byggd på avtal och partsförhandlingar. Det tycker jag är långt mycket bättre än föråldrade regler i LAS.

Dagens arbetsrätt och turordningsregler gör det svårare för många unga människor att ta sig in på arbetsmarknaden. Det är också oftast vi, om vi har fått ett jobb, som ryker först i kristider.

Den svenska modellen byggd just på avtal mellan arbetsmarknadens parter står inför utmaningar. Inte minst visas det på Dagens Nyheters debattsida i dag hur den svenska arbetsrätten ska utformas. Men också EG-rätten påverkar svensk lagstiftning och framför allt den förhärskande lex Britannia.

Min inledningsfråga till ministern är: Vad ämnar ministern göra för att möta just dessa utmaningar?

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Det är svårt att svara på en så omfattande fråga på en minut, men jag ska ändå försöka.

På kort sikt handlar det om att vi i den svenska lagstiftningen måste hantera effekterna av Lavaldomen, Rüffertdomen och andra liknande domar från EG-domstolen. Jag är övertygad om att vi kommer att kunna göra det med hjälp av den utredning som Claes Stråth leder och som levererar sitt betänkande i mitten av december.

På EU-nivå tror jag att vi måste få till stånd flera olika saker på kort sikt. Det handlar om en genomlysning av utstationeringsdirektivets hantering. Det görs också mycket aktivt av kommissionen, rådet och medlemsstaterna.

På lång sikt är jag övertygad om att vi måste värna den svenska modellens grunder. Det görs just nu, som jag bedömer det, bäst genom de huvudavtalsförhandlingar som sker. Jag hoppas verkligen att de leder till en bra lösning.

Anf. 51 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret. Det är ganska tydligt vad som sades i Lavaldomen, nämligen att det inte är okej att vidta stridsåtgärder gentemot arbetstagare som är anslutna till utländska kollektivavtal utan att man vill värna det som EU är byggt på, nämligen fri rörlighet och fri etableringsrätt.

Jag har stora förhoppningar på den utredning som presenteras i december.

Jag förstår att en minut är en väldigt kort tid att svara på. Men jag skulle ändå vilja ha ett förtydligande svar på hur man i dessa huvudavtalsförhandlingar kommer att beakta just de utmaningar som EG-rätten innebär för svensk arbetsmarknadspolitik och också hur EG-rätten och kanske ett minskat medlemsantal och minskad anslutningsgrad i fackförbunden påverkar de förhandlingar som just nu pågår.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jag varnar nog lite grann för att överdriva tolkningarna av effekterna av domarna i EG-domstolen. Det finns runt om i Europa en väldigt stor beundran för den svenska modellen, den skandinaviska modellen. Det finns också efter många av dessa domar en än starkare respekt, skulle jag vilja säga, för våra olika arbetsmarknadsmodeller och arbetsmarknadssystem. Det tror jag i grunden är väldigt bra. Vi försitter aldrig en chans att berätta om den eftersom vi tror att den är väldigt bra för Sverige.

Samtidigt är naturligtvis poängen med alltihop att vi i grunden vill att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige. Det har också varit grunden för Lavalutredningen.

Den större fråga som reflekteras i dagens DN Debatt-artikel handlar om förutsättningarna för lönebildningen i stort. Rubriken är lite missvisande jämfört med vad den grundläggande diskussionen handlar om, det vill säga vilka modeller för lönebildning som ska finnas i framtiden. Där kan vi ha olika åsikter och synpunkter i kammaren, men jag bedömer ändå att det är parterna som nu i första hand ska ta sig an den frågan, åtminstone ska jag kanske inte vara extremt aktiv medan parterna förhandlar.

Anf. 53 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite ovärdigt av arbetsmarknadsministern att i ett politiskt tal i dessa orostider där många blir varslade ägna sig åt politisk pajkastning mot oppositionen. Arbetsmarknadsministern sade att han hade fått frågor om varför han inte samtalade med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om att komma med åtgärder. Det var arbetsmarknadsministern inte intresserad av.

Jag tror att de människor som nu känner en berättigad oro, inte minst över regeringens politik som har lett till att över 500 000 personer ytterligare står utanför en omställningsförsäkring om man skulle förlora sitt jobb, vill ha politisk samling. De vill att politiker tar ansvar för att söka lösningar och att regeringen samtalar med oppositionen om att försöka skapa förutsättningar för framtiden. Varför avvisar arbetsmarknadsministern detta så kategoriskt?

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Pajkastningen har väl möjligen oppositionspartierna stått för själva den här veckan, mellan sig. Jag noterar till exempel att det inte

finns någon vänsterpartist i kammaren. Möjligen är det någon som har stängt en dörr någonstans.

Låt mig återigen bara konstatera när det gäller a-kassan att det inom den nya socialförsäkringsutredning som är aviserad finns alla förutsättningar att få ett tydligt svar. Är det till exempel Socialdemokraternas 700 000-utanför-politik som gäller, eller är det Miljöpartiets breda uppslutning kring en bred socialförsäkring som också innefattar en statlig a-kassa? Den största splittringen när det gäller arbetslöshetsförsäkringen finns ju där någonstans i kammaren, inte inom alliansen.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att av de 500 000 ytterligare som lämnat a-kassan är en klar majoritet exempelvis personer som har kort tid kvar till pension. I SKTF:s kassa är till exempel 60 procent över 55 år. Det är vidare personer som har kvalifikationsyrken – poliser, läkare och annat – som inte har någon arbetslöshet att prata om. Det är också personer som inte omfattas av försäkringen.

Vi har gjort det billigare och enklare att komma med i a-kassan.

Anf. 55 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag noterar arbetsmarknadsministrerns fortsatta pajkastning.

Vi levererar, säger han i sitt inledningsanförande. Frågan är vad regeringen levererar. Jag tycker att det har varit väldigt tyst från regeringen om vilka satsningar man vill göra, hur man vill gjuta mod i de personer som nu sitter vid köksborden och bekymrar sig över sin framtid och inte vet om de kan bo kvar i sin villa eller sin lägenhet. Den oron måste vi kunna hjälpa till att stilla.

Vi miljöpartister och socialdemokrater har levererat ett paket för att säkerställa att man ska kunna få kvalificerad yrkesutbildning. Vi vill skapa fler platser. Om du skulle mista ditt jobb ska du ha en chans att vidareutbilda dig och kunna få ett nytt jobb. Bara för att det finns 70 000 lediga jobb betyder det inte att jag kan gå till ett nytt jobb i morgon. De här yrkena kräver någon sorts utbildning. Här måste vi som politiker ha smörjmedel, och det är därför vi vill satsa på just vidareutbildning och yrkeskompetens.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Är det pajkastning att redovisa tydliga alternativ? Det vänder jag mig emot.

Vi ser väldigt tydligt i denna debatt, liksom i de andra dagarnas debatt här, att det finns en samlad jobballians mot en väldigt splittrad vänsterkartell. Om era gemensamma alternativ vet vi egentligen bara att skatterna blir höga, att det blir dyrare att anställa och att mellan 50 000 och 70 000 personer på det sättet riskerar jobben. Sedan ska 9 000 Amsplatser skyla över bristerna i den jobbpolitik ni aldrig fick till.

Jag hörde Mona Sahlin säga i en av de debatter som hållits den här veckan att på deras tid fanns det minsann 13 000 Amsplatser. Ja, men nästa år finns det 15 000 platser, utöver garantierna, i den budget som vi har lagt fram. Dessutom finns det yrkesutbildningar där vi satsar nästan 2 miljarder extra och en lång rad andra åtgärder, just för att komma till rätta med det problem som Ulf Holm så riktigt belyser.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 57 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Det är ingen tvekan om att debattläget är hårt och att tilltron till den egna politiken, som arbetsmarknadsministern står och drar här, är stor. Han säger vid flera tillfällen: Det finns ingen brist på resurser. Onekligen finns det dock väldigt stora brister i fråga om när resurserna sätts in.

Från socialdemokratiskt håll tycker vi att trygghetsalternativen är jätteviktiga. Man måste också ha långsiktighet för att ordna trygghet. Det går inte att bara knäppa med fingrarna när olyckan är framme och tro att man löser problemen.

Varför säger jag då detta? Jo, först drar man ned på resurser. Sedan lägger man till lite grann och tror att det ska bli bra. Detta är ingen långsiktig politik. Jag tycker att man på ett ovärdigt sätt möter oron hos alla utsatta människor i det här landet i den tid vi nu befinner oss i.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Oppositionen är också snar att dra upp orosnivån genom att uttrycka sig på det sätt man gör. I stället för att nu sluta leden, avsluta det politiska käbblet och samlas kring de viktiga åtgärder vi behöver vidta försöker man ta billiga partipolitiska poäng.

Det finns 38 miljarder kronor till arbetsmarknadspolitiska åtgärder i utgiftsområde 14 i budgeten. Det finns 1 ½ miljard omedelbart redo, förutom alla de andra resurser som finns runt omkring och som jag har beskrivit flera gånger. I år finns det 7 000 platser över, utanför garantierna, i olika arbetsmarknadspolitiska insatser. Nästa år är det 15 000 platser.

Sylvia Lindgren säger att vi drar ned och sedan drar upp. Naturligtvis finns det konjunkturrella inslag i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Så har socialdemokratiska regeringar gjort i alla tider. Man drar ned på insatserna under goda år och drar upp dem under dåliga år. Det är precis så man ska möta de utmaningar man står inför.

Anf. 59 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Det verkar precis som om Sven Otto Littorin inte alls har förstått kampen som skiljer socialdemokratisk politik från moderat politik och som vi har försökt föra under den här oppositionsperioden. Vi har velat satsa på komvux och utbildning. Vi har sett satsningen på utbildning och kompetens som en oerhört viktig del inför framtiden. Detta har dock den borgerliga alliansregeringen röstat ned.

Vi har velat behålla en bra a-kassa, men ni har höjt a-kasseavgiften och sett till att färre människor kan utnyttja a-kassan. Den har blivit sämre och dyrare. Ni har lagt ned ALI. Ni har dragit ned pengarna till Arbetsmiljöverket. Långsiktiga satsningar har ni successivt dragit ned. Nu lägger ni till lite grann och tror att ni därmed gjort en stor förbättring.

Ni pratar om skatterna. De arbetslösa får väl inga skattesänkningar? Skattesänkningarna ska ju gå till dem som har jobb och inte till tryggheten. Där skiljer vi oss åt, Sven Otto Littorin.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Kampen, säger Sylvia Lindgren. Med all respekt: Vad var det ni kämpade emot? Ja, det var uppenbarligen inte arbetslöshet och utanförskap, eftersom ni lämnade var femte svensk efter er i brinnande högkonjunktur. Var femte svensk hade inget jobb att gå till utan befann sig i utanförskap. Deltidsarbetslösheten ökade under er förra mandatperiod, mitt i brinnande högkonjunktur – bara som *ett* exempel.

Under era sista fyra år fick vi 120 nya förtidspensionärer om dagen. Ni lämnade efter er 553 000 i förtidspension. Var det exempel på en lyckad politik och på kampen? Kampen mot vad då?

Med all respekt: Sedan valet är det 180 000 personer som lämnat utanförskapet och kommit in. Det är en person var femte eller sjätte minut. Det är jag väldigt stolt över. Det gör att vi nu står bättre rustade än någonsin inför de svåra tider som kommer. Då har vi resurser samlade i ladorna, som vi har gjort, och kan fokusera på de insatser vi behöver göra för att den enskilde person som får ett negativt besked, ett varselbesked eller ett besked om uppsägning, ska få rätt svar på frågan: Vad händer med mig?

Anf. 61 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Littorins sätt att beskriva verkligheten är oseriöst. Det här käbblandet och försöket att ta retoriska poäng i den sista repliken tycker jag är anmärkningsvärt i det svåra läge som Sverige befinner sig i.

Hans sätt att slira på statistik är också anmärkningsvärt. Så sent som i slutet av augusti sade Littorins statssekreterare Eva Uddén Sonnegård att vi inte alls var på väg in i en lågkonjunktur.

Sedan lade man fram budgeten. Littorin har här berättat om en del av de insatser som vi ville tidigarelägga redan i våras – forskningssatsningar och infrastruktursatsningar – för att möta den lågkonjunktur vi var på väg in i. Men här redovisas ingenting nytt. Efter det att budgeten lades fram har varslan duggat tätt, och det enda som har hänt är att statsministern har döpt om budgeten till ett superpaket.

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Som jag uppfattade det var det varken en fråga eller ett seriöst inlägg där man svarar på de frågor som våra medborgare ställer sig. Hur ska jobben växa till? Hur ska vi se till att man så snabbt som möjligt hittar ett jobb att gå till? Det är de frågor som de som lyssnar på debatten vill ha ett svar på.

Det finns en politik som är samlad, som har visat sig också i praktiken att leda till nya jobb, som innebär satsningar på utveckling, forskning, infrastruktur och vad det nu kan vara för att se till att vi långsiktigt har fler jobb att gå till och som dessutom på kort sikt ger svar på de frågor som de omedelbart berörda har. Vad händer med mig? Hur ska jag komma vidare till ett nytt jobb?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Det finns 1 ½ miljard omedelbart redo, 38 miljarder totalt, 15 000 utbildningsplatser nästa år för att se till att hjälpa de omedelbart berörda. Mot det står – vad då? Det skulle jag vilja att Luciano Astudillo svarade på.

Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Nu är det jag som ska ställa frågorna.

Låt oss ta de 1 ½ miljard kronorna – varifrån tar Littorin de pengarna? Är det från jobb- och utvecklingsgarantin? Den omfattar 40 000, och det är en växande skara, människor som står långt från arbetsmarknaden. I maj var det 2 procent av dem som var i jobb- och utvecklingsgarantin som blev föremål för en utbildningsinsats.

Littorin har lovat att det skulle vara ett individuellt bemötande av människor i jobb- och utvecklingsgarantin, en coachning, max 15–20 arbetslösa per arbetsförmedlare. Inte ens hälften av arbetsförmedlarna som jobbar i jobb- och utvecklingsgarantin har en sådan arbetsbelastning att de kan ge det bemötandet. Varifrån tas pengarna? Dessa 1 ½ miljard nya pengar, denna omfördelning, tar ni i praktiken från dem som står längst från arbetsmarknaden. Är det inte så, Littorin?

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Det här är ingen interpellationsdebatt, Luciano Astudillo. Det här är en debatt om alternativen i svensk politik.

44 000 personer är inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Sedan starten har 75 700 personer påbörjat och drygt 36 000 lämnat, och av dem har en tredjedel påbörjat ett arbete eller börjat en reguljär utbildning. Just nu är 62 procent inne i fas ett, som innebär just coachning, att ens kunskaper och kvalifikationer utvärderas, kartläggs och att man får hjälp med jobbsökande. 14 procent har praktik just nu eller går på arbetsträning, och de övriga 24 procenten går på utbildning eller startar företag. Det kan också handla om föräldralediga, sjuka eller de som är mellan två aktiviteter.

Budgeten är konstruerad så att mellan 15 och 20 arbetslösa ska det gå på varje coach inom garantin. I den mån det inte har blivit fallet överallt i landet finns resurser för det.

Det har kommit in färre i jobb- och utvecklingsgarantin än vad vi för ett år sedan budgeterade för. Det är fler som har lämnat än vad vi budgeterade för, vilket har gjort att 1 ½ miljard inte kommer att utnyttjas i år. Det är den 1 ½ miljarden som vi ställer till förfogande för Arbetsförmedlingens insatser.

Anf. 65 LENNART LEVI (c) replik:

Fru talman! Det finns en risk i en sådan här debatt att man inte ser skogen för alla träd. Vilken är då skogen? Jo, statsministern beskrev i sitt traditionella Vaxholmstal det ganska väl: Alla som *vill* arbeta, alla som *kan* arbeta *ska* få arbeta. Alla betyder alla. Det betyder att vi har en förödabel utmaning att se fram emot.

Inför den kan man reagera med patentmediciner. Somliga är röda, andra är blå, andra är gröna, men patentmediciner är de likafullt. Vad som behövs här är vad som – med min bakgrund – brukar kallas för po-

lyfarmaci. Man lägger ihop åtskilliga olika behandlingar i ett mönster, ett paket. Men det paketet måste vara samordnat, annars är polyfarmaci mycket farligt.

Jag har en fråga till ministern om en komponent i detta paket, och det gäller socialt företagande. 5 000 var det i 150 olika projekt – kunde inte den volymen höjas?

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Jo, det är svaret på frågan. Ulf Holm tog upp detta i sitt anförande. Det var en av de saker som jag tyckte var oerhört glädjande och bra.

De sociala företagen fyller en oerhört viktig funktion, som jag ser det, av väldigt många skäl. Det är inte bara behandlingarna som måste skimra av olika insatser, utan det handlar också om de problem man möter. Många av dem som befinner sig längst bort i jobb- och utvecklingsgarantin har många problem i ryggsäcken, inte bara lång arbetslöshet utan kanske också någonting annat som psykosocial ohälsa, sjukdomar eller vad det nu kan vara.

Det bemötande man får av ett socialt företag är oslagbart. Det är svårt att anställa, om inte omöjligt, inom ramen för våra offentliga myndigheter, så en god samverkan mellan myndigheterna och de sociala företagen är en väg framåt för att få bra effekt på åtgärderna, gott bemötande och en drivkraft som består av det personliga engagemanget.

Anf. 67 LENNART LEVI (c) replik:

Fru talman! Jag tackar för det svaret och instämmer helt i det. Problemet är bara volymen, 5 000 räcker inte långt. Med 10 000–50 000 börjar det likna något. Det är inte alldeles lätt att åstadkomma men fullt möjligt.

I mitt parti, Centerpartiet, har vi ett program som kallas Alla behövs – nollvision för utanförskap. Och vi menar verkligen nollvision, inte att de som är för sjuka ska tvingas att arbeta. Det vore löjligt och inhumant, men alla som kan och alla som vill *ska få* möjlighet till det.

Min fråga är: Instämmer arbetsmarknadsministern i den målsättningen?

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Svaret är väldigt enkelt, ja. Det är klart att det är så.

Lika många utmaningar som vi ser och lika många personer som finns där ute och har väldigt långt till arbetsmarknaden, lika många måste insatserna och aktörerna vara för att kunna möta varje enskild person med respekt, omtanke och engagemang och för att kunna ge den sortens hjälp och råd som en behöver för att känna sig behövd. Alla ska med – det var en gammal paroll som sossarna sade väldigt snyggt och hade på affischerna men som inte hade någon effekt i den politik man bedrev.

När det gäller volymen har vi inom jobb- och utvecklingsgarantin redan satt upp målet att en tredjedel av de upphandlingsbara volymerna ska vara upphandlade av kompletterande aktörer, där de sociala företagen är en oerhört viktig komponent. Det är minst 10 000 platser som det handlar

om. Jag kan se framför mig att när man jobbar vidare med det tredje steget i jobb- och utvecklingsgarantin och med att minska antalet förtidspensionärer och annat är de sociala företagen en oerhört viktig komponent.

Anf. 69 ANNIE JOHANSSON (c):

Fru talman! Under våren 2006 stod var fjärde ung människa i arbetslöshet. Att inte ha ett jobb är svårt för alla, inte minst för unga människor på väg in i vuxenlivet. Utan arbete försvåras möjligheterna att flytta hemifrån och börja sitt liv som vuxen, att få eget mobilabonnemang eller lån till att köpa sin första bil. Att stå utan jobb, arbetskamrater och arbetslivserfarenhet sätter många unga i en svår situation.

Därför krävde vi förändring. Centerpartiet var det parti som under förra valrörelsen var tydligast i fråga om ungas möjligheter till jobb.

När alliansen tog över makten 2006 var läget akut. 100 000 unga människor var antingen öppet arbetslösa eller i olika åtgärder. Ungdomsarbetslösheten var uppe på rekordhöga 21,3 procent. Vi var nästan ”bäst i klassen” i hela Europa – socialdemokratin hade sett till att vi låg på en topplacering vad gäller antalet ungdomar i arbetslöshet.

Fru talman! En av våra viktigaste uppgifter hösten 2006 blev att påbörja arbetet med att bryta ungdomars växande utanförskap. Alliansregeringen har de senaste två åren satt in flera kraftfulla åtgärder. Det handlar om

- sänkta trösklar på arbetsmarknaden i form av en nedsättning av arbetsgivaravgiften,
- ett nytt uppdrag för Arbetsförmedlingen med coachning och vägledning och
- en reformerad gymnasieskola som värderar praktiska utbildningar lika högt som teoretiska, som ser värdet av både yrkesutbildningen och lärlingsutbildningen. I min hemstad Värnamo finns nu ett flertal lärlingsplatser under höstens termin inom handel, bygg och el.

Unga människor vill jobba, vill komma in på arbetsmarknaden, vill inte bara stå och knacka på dörren utan vill faktiskt bli insläppta. Då krävs det stimulans. Våra åtgärder ska ge varje ung person just det stöd som han eller hon behöver.

Unga människor under 26 år anställs nu till halva priset. Nystartsjobben med en borttagen arbetsgivaravgift för långtidsarbetslösa är också en viktig ingrediens liksom jobbgarantin för unga som hjälper dem som varit länge i utanförskap att komma tillbaka på banan igen.

Fru talman! I dag kan vi se att vårt arbete har börjat ge resultat. Från 2006 har vi sett ett tydligt trendbrott i statistiken. I oktober 2006 befann sig 30 000 ungdomar i programåtgärder. I dag är siffran 12 000. Det innebär att arbetslösheten är en tredjedel så stor som den var i oktober 2006.

Av den totala sysselsättningsökningen förra året stod ungdomars sysselsättningsökning för en tredjedel, det vill säga att 40 000 unga människor under förra året fick ett jobb. Det motsvarar en ung person varje kvart som fått ett arbete att gå till och som fått möjligheten att känna

stoltheten att leva på sin egen lön och försörja sig själv. 10 000 ungdomar befinner sig i jobbgarantin, 1 500 ungdomar har ett nystartsjobb. Men vi är ändå inte nöjda. Så länge det finns unga människor som vill in på arbetsmarknaden men inte lyckas få ett jobb har vi misslyckats. Därför är det viktigt att fortsätta på den väg som Centerpartiet och alliansen började 2006 och som visat på gott resultat.

Fru talman! I valet 2002 lovade Socialdemokraterna att ungdomsarbetslösheten skulle halveras. Under mandatperioden 2002–2006 steg den med 30 procent. I ren desperation, för att reparera misstaget, förtidspensionerades 70 000 unga människor under förra mandatperioden. Detta är ett svek utan like. 70 000 unga människor förtidspensionerades!

Det föreföll länge som om Socialdemokraterna lärt och förstått vid den av sitt misstag under förra mandatperioden och sagt sig vilja ompröva sin politik. Men efter att vi nu fått se innehållet i partiets budgetmotion förstår vi att man inte tagit någon lärdom alls. Det som föreslås där är en ny straffskatt för ungdomar. Och för ovanlighetens skull är hela den splittrade oppositionen överens om just detta. Man vill slopa den halverade arbetsgivaravgiften för unga, som har gett en skattelättnad på närmare 10 miljarder kronor att anställa unga människor för. I stället vill man införa något slags anställningsstöd och avsätta ett par hundra miljoner kronor till vad som kallas avstampsutbildningar, första jobbet och sommarjobb.

I debatten hävdar oppositionen att de halverade arbetsgivaravgifterna för ungdomar enbart har lett till ökade vinster för McDonalds. Argumentationen känns minst sagt ihålig. De glömmer till exempel alla de ungdomar under 26 som är anställda i offentlig sektor inom kommunen. Om Socialdemokraternas förslag skulle bli verklighet skulle det drabba 600 000 unga människor.

I en stundande lågkonjunktur, där just ungdomsgruppen är den svaga och som ryker enligt den förhärskande sist-in-först-ut-principen, är oppositionens förslag om höjda avgifter för unga ingen klockren idé. Det är lika sjyst som att tvinga en löpare att stoppa bly i skorna precis innan en uppförsbacke.

Det står nu klart att socialdemokratin valde att svika ungdomarna under tolv år, och detta lär fortsätta om de skulle få makten igen.

I detta anförande instämde Fredrick Federley och Lennart Levi (båda c) samt Tomas Tobé (m).

Anf. 70 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Att beskriva verkligheten är svårt. Jag tänker använda en neutral källa, tidningen Arbetsmarknad. Där står det så här: Ungdomarna är de som först får ta smällen när antalet lediga jobb snabbt krymper och varslen tornar upp sig. Utgångsläget den här hösten är inte det bästa. Trots några goda år förblev ungdomsarbetslösheten ett problem. Regeringens vapen som jobbgaranti, sänkta arbetsgivaravgifter och en ny lärlingsutbildning har trubbigheter.

Jag vill hålla mig till en av de trubbigheterna. Precis tvärt emot det som Annie Johansson beskriver innebär jobbgarantin för ungdomar inget individuellt bemötande. De första tre månaderna får ungdomarna ingen som helst hjälp mer än att man får skriva in sig och blir anvisad jobb.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Nästföljande tre månader får man lite coachning. Efter sex hela månader finns det möjlighet till en praktikplats och utbildning, oavsett bakgrund hos ungdomen. Är det ett individuellt bemötande?

Anf. 71 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Luciano Astudillo.

Jag kan konstatera att Luciano vill tillbaka till den politik som ökade arbetslösheten bland unga människor med 30 procent förra mandatperioden, och som dessutom nödgade den förra regeringen att förtidspensionera 70 000 ungdomar.

Det som vi har gjort, för att besvara din fråga om Arbetsförmedlingen, är att vi har reformerat den. Nu inför vi också coachning och vägledning, vilket också välkomnas av dem som arbetar på Arbetsförmedlingen som vill se det som sin uppgift att faktiskt vara de som pushar ut unga människor i arbete. Det finns goda exempel runt om i Sverige där den verksamheten har satt i gång.

Det innebär inte att det bara är att trycka på startknappen och att allting fungerar direkt, utan det krävs, tyvärr måste jag säga, efter tolv års passivitet en ganska lång startsträcka innan alliansregeringen får det precis som den vill ha det. Däremot har första steget tagits till mer coaching, mer vägledning. Det har resulterat i att 40 000 unga människor fick ett arbete förra året.

Anf. 72 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! När vi förlorade valet var 10 000 långtidsarbetslösa, och i dag är de 10 000. De ungdomar som står längst bort från arbetsmarknaden är alltså lika många nu. Nu går vi in i en lågkonjunktur, och då är det ungdomar som först varslas.

Jag kan bara konstatera att Annie Johansson måste ut och besöka arbetsförmedlingar och ungdomar. Det finns massor av exempel på att jobbgarantin för ungdomar har inneburit att en ung person som inte varit arbetslös tillräckligt länge inte får en praktikplats. Det har lett till att en massa arbetsförmedlingar får vänta så länge som ett halvår innan de kan hjälpa ungdomar, oavsett om de behöver hjälp eller inte. Det är allvarligt. Och det är ett svek mot en hel ungdomsgeneration, speciellt nu när vi går in i sämre tider, för det är de som kommer att drabbas först av lågkonjunkturen.

Anf. 73 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att vi bär olika glasögon när vi tittar på den svenska verkligheten.

Jag kan glädja Astudillo med att jag besöker ganska många arbetsförmedlingar och ganska många unga människor. Och jag har väldigt många vänner som befinner sig i just den situation som Luciano beskriver.

Det som är viktigt är: Hur ska man få företag att anställa unga människor? Jo, genom att stimulera dem att anställa unga människor genom att sänka kostnaderna för detta. Då kan jag konstatera att hela den splittrade oppositionen faktiskt är överens om just en sak, nämligen att göra det dyrare för företag att anställa unga människor.

Jag kan inte förstå hur höjda skatter och arbetsgivaravgifter ska kunna skapa fler jobb för unga i Sverige. Det tycker jag är ett svek.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Anf. 74 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Annie Johansson har tidigare positionerat sig som en representant för den så kallade Stureplanscentern. Deras främsta inlägg i den svenska politiska debatten har inneburit attacker mot den svenska arbetsmarknadsmodellen, kollektivavtal och liknande.

Här har man visat upp en stor splittring inom den borgerliga majoriteten. Man är över huvud taget inte överens om någonting. Det verkar som att det har gått ut lite förhållningsorder till Annie Johansson och hennes kumpaner som gör att de försöker ligga lågt i debatten. Men det slank en liten groda ur munnen under dagens anförande där Annie Johansson beskrev lagen om anställningsskydd som ett stort problem. Skulle Annie Johansson vilja utveckla det stora problem som lagen om anställningsskydd innebär?

Anf. 75 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Tack så jättemycket för frågan, Patrik Björck. Jag vill inledningsvis säga att du slirar lite på sanningen. Jag är medlem i centeravdelningen i Värnamo och inte här i Stockholm. Jag tror att det är ganska känt för många att jag representerar Jönköpings län i den här kammaren och inte någon annan valkrets.

Det som vi är berömda för i Värnamo är att vi har ett gott företagsklimat och en oerhört låg arbetslöshet, en oerhört låg arbetslöshet vad gäller unga människor. Det har att göra med att vi har en bra dialog mellan näringslivet, den offentliga sektorn och den ideella sektorn. Det är något som jag verkligen vill lyfta fram i den här debatten.

Patrik Björck tog också upp frågan om arbetsrätten. Ja, jag står för det, och jag och min kollega Fredrick Federley lämnade alldeles nyligen in en motion om att avskaffa lagen om anställningsskydd. Jag har ingen munkavle på mig i den här debatten. Jag har all rätt i världen att berätta att jag tycker att LAS är föråldrad. Lagstiftningen skapades på 70-talet efter de regler som gällde då. Nu behöver vi se över den.

Anf. 76 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Det var tur att jag ställde frågan eftersom Annie Johansson inte ville ta upp sin motion i sitt anförande om arbetsmarknadspolitiken. Nu kommer den här splittringen som finns inom den borgerliga majoriteten, där stora grupper vill riva upp hela den officiella, den av Littorin företrädde, arbetsmarknadspolitiken, ändå fram. Det är väldigt viktigt att föra ut till väljarna att den splittringen finns och hela tiden styr den borgerliga regeringens agerande. Den gör också att man utsätter den svenska modellen för stora faror.

På vilket sätt ser Annie Johansson lagen om anställningsskydd som ett problem? Det var egentligen det som var min fråga och som jag skulle vilja att du utvecklar. Jag trodde kanske inte att du skulle erkänna det så fullt ut, men det var bra att du gjorde det. Då kan du fortsätta att på en minut beskriva på vilket sätt lagen om anställningsskydd är ett stort problem. Nu har vi återigen en spännande arbetsmarknadspolitisk debatt mellan opposition och majoritet.

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 77 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! En minut är en ganska kort tid för att förklara min kritik mot LAS. Anledningen till att jag inte tog upp LAS i den här debatten är att jag lämnade in en lång och tydlig motion i frågan för någon vecka sedan och valde att fokusera på ungdomsarbetslösheten eftersom jag tycker att unga människor förtjänar ett bättre öde än att stå och stampa utanför arbetsmarknaden.

Däremot tog jag upp detta i mitt replikskifte med Sven Otto Littorin. Jag tycker att det är viktigt att påpeka att just lagen om anställningsskydd skapar stela spelregler på den svenska arbetsmarknaden. Jag är för en svensk modell, som jag också tror Patrik Björck är för. Jag är för partsförhandlingar, anslutning till fack och avtalsmodellen. Men jag är inte för att lagstifta sönder den svenska modellen som Socialdemokraterna har gjort som beställningsjobb från fackförbund under väldigt lång tid. Avtal ska gälla, arbetsmarknadens parter ska få bestämma, och då tycker jag att man bör se över lagen om anställningsskydd.

Anf. 78 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Statens roll är i första hand att skapa de långsiktiga förutsättningarna för en god konkurrenskraft. Det arbetet pågår hela tiden, och nu senast är som bekant forskningsfrågorna aktuella. I forsknings- och innovationspropositionen kommer regeringen att presentera satsningar som innebär att den för fordonsindustrin så viktiga fordonsforskningen fortsatt kommer att finansieras på nivån 450 miljoner kronor per år. Till sammans med motsvarande finansiering från fordonsindustrin innebär det att forskningsprogrammen totalt omfattar 900 miljoner kronor årligen.

Satsningen på forskning och utveckling är långsiktig. Det är nu viktigt att svensk fordonsindustri också satsar framåt. Bilförsäljningen påverkas nu världen över.

Fru talman! Det vi ser är en kombinerad effekt av höga bränslepriser, ett nytt miljö- och klimatmedvetande och de senaste veckorna tillika en finansiell kris utan motstycke i vår värld som har skapat en global osäkerhet. Framför allt stora, bränsleslukande bilar tappar försäljning på flertalet marknader. Dessvärre är detta våra svenska tillverkares kärnsegment. I Volvo Personvagnars fall är det dessutom de bilar som tillverkas i Sverige.

Detta gör förstås att regeringen, vi i alliansen och även oppositionen följer utvecklingen extra noga.

Fru talman! Att bilföretagen nu snabbt måste vidta kraftfulla åtgärder för att hantera de röda siffrorna är en del av marknadsekonomin men inte desto mindre smärtsamt för dem som drabbas.

Det har riktats frågor om vad regeringen gör i det arbetsmarknadspolitiska läge som vi befinner oss i just nu. Som bekant har regeringen utsett landshövding Lars Bäckström, med ett tidigare förflutet som riksdagsman för det parti som inte får ingå i en eventuellt ny regering 2010, och Regionutvecklingsnämndens ordförande Kent Johansson till samordningsmän för att kraftsamla och samordna alla resurser i Västra Götaland. Tillika har det tillsatts en samordningsman för Blekinge.

Samordningsmännens uppgift blir också att snabbt informera region och regering om hur arbetet fortlöper och om ytterligare stöd eller andra insatser anses nödvändiga.

Fru talman! Jag vill ägna lite tid åt Blekinge. Det är det län som jag föddes i. Det är det län där min far växte upp. Han växte upp i Kyrkhult i Olofströms kommun. Jag tycker att det är tråkigt att vi har haft en så ensidig fokusering på Västra Götalandsregionen. Olofströms kommun är faktiskt betydligt värre drabbad relativt sett än vad Göteborg är. Göteborg är självfallet rikets näst största stad. Hela Västra Götalandsregionen är befolkningstät. Det berör väldigt många människor. Låt mig ändå som riksdagsman för Dalarna men född i Ronneby i Blekinge säga: Glöm inte Blekinge och Olofströms kommun! Det är en kommun som mer än Göteborg är beroende av fordonsindustrin, och särskilt av Volvo som företag.

Regeringen har en mycket nära dialog med fordonsindustrin. Den har kontakter med fackföreningarna för att få en så god bild av läget som möjligt. Vidare för regeringen en nära dialog med våra myndigheter för att se hur de kan agera men också för att vi ska få en så bred bild av läget som möjligt.

Fru talman! Allra sist tänker jag nämna något om Arbetsförmedlingens roll. Arbetsförmedlingen har gott om resurser till sitt förfogande. Att myndigheten nu består av en centraliserad myndighet gör att den har stora möjligheter att ställa om och anpassa verksamheten efter de behov som uppstår.

Såsom det såg ut när budgetpropositionen lades fram har Arbetsförmedlingen till sitt förfogande ett överskott på 1 500 miljoner kronor för 2008, det vill säga för innevarande år. Det finns med andra ord resurser. Totalt satsas vidare 38 000 miljoner kronor för 2009 på Arbetsförmedlingen och olika arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket motsvarar ca 180 000 kronor per person och år. I budgetpropositionen för 2009 satsar alliansregeringen drygt 10 000 miljoner kronor på jobb- och utvecklingsgarantin, vilket innebär 15 000 kronor per person och månad. Vidare satsar man 2 300 miljoner kronor på jobbgarantin för unga, vilket motsvarar 11 000 kronor per person och månad, samt drygt 2 000 miljoner kronor på insatser utanför garantierna inriktade på långtidssjuk-skrivna, utrikes födda och funktionshindrade.

Fru talman! Vi anser att regeringen gör en hel del på det arbetsmarknadspolitiska området. Det finns vidare nystartsjobb, instegsjobb, sänkta arbetsgivaravgifter och satsningar på yrkesutbildning.

Jag vill också specifikt säga att Kristdemokraterna anser att Arbetsförmedlingen spelar en central roll i de här frågorna, men det viktigaste är en sysselsättningsskapande politik. Där har alliansregeringen och oppositionen, eller de två delarna i oppositionen, helt klart olika strategier.

Vi kristdemokrater anser att arbetsförmedlingsverksamheten skulle kunna fungera bättre om den konkurrensutsattes. I länder där en konkurrensutsatt arbetsförmedling har prövats har erfarenheterna varit positiva. Därför anser vi kristdemokrater att en fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar ska råda i framtiden. Fler aktörer, alltifrån privata företag, fackföreningar, och jag understryker det, ideella organisationer och privatpersoner, ska kunna driva en arbetsförmedling under förutsättning att vissa fastställda krav uppfylls.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 79 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Lennart Sacrédeus beskrivning av regeringens arbetsmarknadspolitik är lika innehållslös som den som arbetsmarknadsministern tidigare gav. Men analysen skiljer sig däremot. Där skulle jag vilja ge Lennart Sacrédeus rätt. Beskrivningen är att det är ett svart läge, det är ett svårt läge, det är stora problem i Västra Götaland, men det är ännu större problem i Blekinge och det drabbar många och så vidare. Den analysen från Lennart Sacrédeus skiljer sig från arbetsmarknadsministerns ljusa bild där det inte finns några som helst bekymmer och problem.

Jag är förvånad att inte arbetsmarknadsministern har begärt replik på Lennart Sacrédeus och anklagat honom för svartmålning. När vi säger precis det som Lennart Sacrédeus säger, att det är stora problem i Västra Götaland, Blekinge och överallt i Sverige säger arbetsmarknadsministern att vi försöker dra billiga partipolitiska poäng på andras olycka.

Min fråga till Lennart Sacrédeus är: Försöker Lennart Sacrédeus dra billiga partipolitiska poäng på andras olycka?

Anf. 80 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar Patrik Björck för frågan. Att dra billiga partipolitiska poäng är en frestelse som vi alla drabbas av. Jag intalar mig att Patrik Björck också har utsatts för den och kan ha fallit för den någon gång. Det var inte mitt syfte. Jag menar att vi alltid, Patrik Björck och ni socialdemokrater, ska ta arbetsmarknadspolitiska frågor på allvar.

Mitt inlägg syftade varken till att svartmåla eller till att skönmåla. Jag har inte uppfattat att arbetsmarknadsministern på något sätt tar de här frågorna lättvindigt. Jag menar att man alltid ska ta människors möjligheter på allvar när det gäller jobb, sysselsättning, välfärd, att stå på egna ben, att leva på egen lön och att inte beskattas på ett sådant sätt att man måste leva på bidrag. Men uppfattar Patrik Björck detta som svartmålning så vill jag säga att det var ett sätt att försöka beskriva allvaret i de arbetsmarknadspolitiska frågorna.

Låt mig också lägga till att vi är i ett läge i den internationella finanssektorn som är mycket allvarligt.

Anf. 81 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Tack, Lennart Sacrédeus, för ett seriöst och bra svar! Jag tycker att Lennart Sacrédeus gjorde en bra analys och en bra beskrivning av det svåra arbetsmarknadspolitiska läget i landet, och det vill jag tacka Lennart Sacrédeus för. Jag tycker att det var en hederlig, bra och saklig analys, och jag tycker att även svaret på min replik var hederligt, bra och sakligt. Tack så mycket för det!

Min kritik riktas i så fall mot övriga regeringens och arbetsmarknadsministerns tidigare i den här debatten framförda uppfattning att när man beskriver arbetsmarknadsläget på det sätt som Lennart Sacrédeus gör är det en svartmålning. Och eftersom Lennart Sacrédeus ändå tillhör majoriteten förvånades jag lite över att han tog sig för att beskriva verkligheten som den faktiskt ser ut. Men jag får återigen säga att jag tycker att Lennart Sacrédeus beskrivning är rimlig, och jag delar den uppfattningen.

Sedan är jag fortfarande lika kritisk mot Lennart Sacrédeus beskrivning av åtgärderna mot den här uppkomna situationen, för det är en lika tunn soppa som den som arbetsmarknadsministern tidigare har kokat.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 82 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Patrik Björck för berömmet, och självklart ska jag tacka honom för kritiken också – det är ju därför vi har ett flerpartisystem i det här landet.

Vad gäller de åtgärder som han beskriver som innehållslösa är de inte innehållslösa för oss. Vi hoppas – jag vill tro att också Patrik Björck innerst inne hoppas – att de åtgärder som alliansregeringen presenterar ändå ska bära frukt. Vi har ett gemensamt ansvar för landet.

Och med all respekt, Patrik Björck: Det är först om två år som det finns en möjlighet för er att komma tillbaka till regeringsmakten. Vi önskar inte det. Men under de två åren vill ju Patrik Björck att det ska gå bra för riket och att också vår politik ska leda till framgång.

Patrik Björck använde begreppet ”svartmålning”. Det finns olika nyanser i språket. Jag menar att det som sker i Blekinge och i Göteborg självklart inger oro. Men vår roll som riksdagspolitiker och politiker i regeringen är inte att skapa en känsla av kris och att vi står tomhänta och inte kan hantera detta. Livet är, inte minst vad gäller arbetsmarknaden, hela tiden en krisutsatt bransch.

Anf. 83 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Herr talman! Lennart Sacrédeus nämner Arbetsförmedlingen och säger att det finns gott om resurser, och det finns tillräckligt med resurser. I deras egen tidning Arbetsmarknaden, som jag fick i går, beskriver man att personal saknas för att infria regeringens löften om arbetsmarknadspolitiken och tar upp det som Luciano Astudillo tog upp tidigare om garantin men också att man under året beräknar att 1 100 anställda lämnar Arbetsförmedlingen. Efter den uppgiften undrar jag: Kvarstår Lennart Sacrédeus uppfattning att Arbetsförmedlingen har tillräckligt med resurser?

Det andra jag funderar över i inlägget är att Lennart Sacrédeus säger att det nog är bra med konkurrensutsättning. Vi socialdemokrater tycker att det är bra att det finns olika aktörer som utför olika verksamheter, men när det gäller en konkurrensutsättning av Arbetsförmedlingen vill jag fråga: Tror Lennart Sacrédeus att det skulle bli ett högt bud på Arbetsförmedlingen i Olofström om vi konkurrensutsatte den nästa vecka? Underlättas samarbete och överföring av resurser eller personer mellan arbetsförmedlingar vid en konkurrensutsättning?

Anf. 84 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågorna från Berit Högman. Vad gäller konkurrensutsättning av olika aktörer vet jag inte om vi är så väldigt långt ifrån varandra i den frågan. För att olika aktörer ska träda in på Arbetsförmedlingens område måste vi ha en process och ett förfarande där de kvalificerar in. Exakt hur den processen ser ut från er sida och från vår, alliansens, sida kanske inte skiljer sig så väldigt mycket. Det är min bedömning. Kanske är det så att vi borde analysera det djupare på respektive håll.

Vad gäller Arbetsförmedlingens resurser, ja, 38 miljarder kronor eller 38 000 miljoner kronor och 1 ½ miljard i överskott från ifjol är inte små resurser. Jag är övertygad om att om det skulle krävas – vilket ingen, inte heller Socialdemokraterna hoppas – extra resurser inom Arbetsförmedlingen får vi hantera det i det läget. Men ingen kan påstå att det saknas resurser inom Arbetsförmedlingen.

Anf. 85 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Herr talman! Det är alltså beskedet: Trots att Arbetsförmedlingen själv säger att man saknar personal för att infria sina löften blir det inga fler resurser för att infria nya löften från regeringen heller.

Jag tror också, liksom Lennart Sacrédeus, att vi är rätt överens när det gäller behovet av olika aktörer för *åtgärder* på arbetsmarknaden. Det jag är väldigt fundersam över är Lennart Sacrédeus uppfattning att Arbetsförmedlingen skulle konkurrensutsättas. Min fråga är: Tror Lennart Sacrédeus att det blir ett bra bud på Arbetsförmedlingen i Olofström om den skulle konkurrensutsättas nästa vecka?

Anf. 86 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Det skulle väl vara hemvändande blekingar inklusive personer från Dalarna som kanske skulle intressera sig för detta. Självklart skulle det finnas ett intresse i Olofström. Den där typen av hopplöshet ska vi inte sprida, allra minst för västra eller nordvästra Blekinge.

Jag vill bara runda av detta med konkurrensutsättning och olika aktörer. Det är kanske inte så att vi är så vansinnigt långt ifrån varandra i metodiken där. Vi kanske använder olika språkbruk. Men det handlar om att få en ökad mångfald och pluralism – nu har vi använt fina ord här i den politiska retoriken – inom även Arbetsförmedlingen.

Jag vill också säga något annat till Berit Högman. Hon tar upp att Arbetsförmedlingen saknar 1 100 personer. Jag vet inte hur många tusental som är kvar och ändå finns på Arbetsförmedlingen, men det ingår naturligtvis på något sätt i varje myndighets strävan att försöka få så goda resurser som möjligt. Och kan man påvisa att man kanske skulle kunna få lite mer medel, så varför inte marknadsföra detta?

Anf. 87 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Förnyelsen av den socialdemokratiska politiken för fler jobb och full sysselsättning fortsätter i vårt jobbrådslag. Väljarna gav oss sparken 2006. Vi har tagit till oss det och fortsätter därför göra vår hemläxa.

Vi gör det för att det inte finns något viktigare mål för oss socialdemokrater än just arbete åt alla. För många människor kommer inte in. De slås ut och har varit lång tid utanför arbetsmarknaden.

Vi gör det för att den borgerliga regeringens politik har nått vägs ände. Den fungerar inte. Näringspolitiken har försumrats. Den aktiva arbetsmarknadspolitik, smörjmedlet på arbetsmarknaden, har tillintetgjorts och ersatts av en borgerlig Amspolitik som inte biter. Det är nystartsjobb, instegsjobb och jobbgaranti för unga. Namnen lovar mer än vad insatserna levererar, för i praktiken leder de inte till varaktiga jobb. A-kassan har försvagats. Vanliga människors trygghet omfattar färre och ger sämre skydd för alla.

Nu vänder konjunkturen. Sysselsättningsnivån den här konjunkturtoppen är inte högre än vid den förra.

Vi socialdemokrater ska fortsätta förnya vår jobbpolitik och samtidigt försvara den svenska modellen. Vi gör det för att den borgerliga regeringen ägnar sig åt krypskytte mot kärnan i densamma. Den svenska modellen ger högre sysselsättning, lägre arbetslöshet och mindre ekonomiska klyftor än andra ekonomiska regimer. Den svenska modellen är bra, men Sverige kan bättre.

Viktiga steg har tagits för att stärka den socialdemokratiska arbetslinjen. På vårt jobbtoppmöte i maj redovisade vi 123 konkreta punkter för fler jobb. I dag är delar av det en del av vår skuggbudget. Vi har lagt fram ett brett program som bejakar entreprenörskap och som lyfter fram behovet av att förbättra villkoren för de små företagen, allt från minskat regelkrångel till sociala trygghetssystem som bättre möter entreprenörers behov. Vi sänker arbetsgivaravgiften för de minsta företagen. Vi lyfter fram behovet att investera i tjänstesektorn. Förädlingsvärdet ska höjas i de tjänster som Sverige producerar genom investeringar i forskning, branschprogram och exportstöd – allt detta utan att släppa vår tätposition inom industrin.

Vi betonar behovet av en framsynt näringspolitik. Vi ringar in näringar som är viktiga för Sverige såsom fordonsindustrin, miljösektorn, besöksnäringen och den kreativa sektorn. Vi investerar i en mångfald av utbildningsmöjligheter för att stärka förändringstryggheten.

Nu går rådslagsarbetet vidare. Nu ska vi stärka de andra delarna av den socialdemokratiska arbetslinjen – arbetsmiljön, den aktiva arbetsmarknadspolitiken och a-kassan. Arbetsgivare och fackföreningsrörelse är viktiga i arbetsmiljöarbetet, men politiken ska också göra sitt.

Framtidsjobben kommer att kräva mycket mer kompetens av oss alla. Vi kommer att byta jobb flera gånger. Vi vill därför införa en kompetensförsäkring som säkerställer dina möjligheter att utvecklas i takt med arbetsmarknaden. Orättvisorna mellan kvinnors och mäns arbetsmarknad består. Vi vill därför att det offentliga ska gå före och erbjuda sjysta villkor för dig som är välfärdsarbetare.

Vi vill ha en arbetsförmedling som ger stöd till dig som uppbär försörjningsstöd. Vi vill ha en arbetsförmedling som bättre möter dig som är akademiker. Vi vill ha en arbetsförmedling som finns där för dig som vill byta jobb. Vi vill göra rejäla investeringar på bristyrkesutbildningar och yrkesutbildningar, och vi räds inte rejäla insatser för att få tillbaka dig som varit lång tid utanför arbetsmarknaden.

Vi vill ha en robust inkomstförsäkring som omfattar de allra flesta och ger dig 80 procent av tidigare lön vid eventuell arbetslöshet samt trygghet vid förändring. Den ska vara frivillig och knuten till fackföreningsrörelsen. Det har nämligen visat sig medföra att vi har en hög anslutningsgrad i Sverige, vilket vi tycker är bra. A-kassan ska vara en omställningsförsäkring.

Herr talman! Den borgerliga regeringens politik har nått vägs ände. Ökade orättvisor ger inte fler jobb. De har missat chansen att rusta Sverige starkt inför lågkonjunkturen. Maud Olofsson, som ville att landets företagare skulle arbeta som ivriga bävrar, har visat handlingskraft som mer påminner om en sömnig sengångares. Skatten för de små företagen

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

är nu högre. Regelkrånglet har ökat och den sociala tryggheten för entreprenörerna försakats.

När det gäller Sven Otto Littorin skulle det krävas ett helt anförande för att beskriva hans slarv. Han har under två år haft fel och gjort fel på punkt efter punkt och därmed försvagat arbetslinjen. Han har försummat villkoren på arbetsplatserna, tillintetgjort den aktiva arbetsmarknadspolitiken och sabbat a-kassan.

Sverige behöver en starkare arbetslinje. Därför fortsätter förnyelsen av vår socialdemokratiska politik för fler jobb och full sysselsättning. För oss finns inget viktigare mål än arbete för alla. Tillväxt och fler jobb kräver rättvisa.

Anf. 88 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Luciano Astudillo borde få en hedersbetygelse som mycket duktig sagoberättare och illustratör av problem som inte finns. Han står och "demagogerar" om att alliansens arbetsmarknadspolitik nått vägs ände. Det har den inte gjort förrän den dagen alla som vill har ett jobb. Vi har dock nått en bra bit på väg. 40 000 unga människor fick förra året jobb. Det har tagit alliansregeringen ett par år att försöka komma till rätta med de problem som Socialdemokraterna efter tolv års regeringsinnehav lämnade i dess knä.

Luciano Astudillo beskrev ett av de områden som jag gärna skulle vilja debattera med honom, nämligen lagen om anställningsskydd och problemet för ungdomar. Han sade i en replik tidigare i dag att de som först drabbas när arbetslösheten sätter in är de unga. Anledningen till det är i mycket de regler som finns på arbetsmarknaden där sist in ska åka ut först.

Det är skönt att höra om de interna processerna i socialdemokratin och att man försöker dra lärdom, men det vore skönt om de inte drog lärdom av den egna misslyckade politiken utan av alliansens framgångsrika politik.

Anf. 89 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag uppfattade ingen fråga från Fredrick Federley. Jag kan bara konstatera att de små företagen med ett socialdemokratiskt alternativ hade fått väsentligt mycket bättre villkor än de nu får med en borgerlig regering. Jag förstår att det måste svida i ett centerpartistiskt hjärta.

Låt oss hålla oss till diskussionen om ungdomar. Här får vi beskedet att Centern tydligt driver en försämring av anställningsskyddet i Sverige. Det är ett viktigt besked som Sveriges löntagare får. Man säger också att man ska fortsätta att leverera den politik som under två år inte fungerat när det gällt att hjälpa de ungdomar som står längst bort från arbetsmarknaden. Den politiken biter ju inte!

I ett replikskifte med Annie Johansson läste jag ur tidningen Arbetsmarknaden. Där sägs tydligt att regeringens vapen – jobbgarantin, sänkta arbetsgivaravgifter, nya lärlingsutbildningar – har trubbigheter och ger inte jobb, Fredrick Federley.

Anf. 90 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! När det gäller kritiken av de turordningsregler som finns i dag vill jag säga att det handlar om att ta bort rädslan för att anställa unga människor, en rädsla som Socialdemokraterna byggt upp och som dels låser in den äldre gruppen på arbetsmarknaden, dels stänger ute den yngre gruppen. När de unga sedan får ett jobb får de höra att om det kommer sämre tider ska de ut först. Det är den politiken Luciano Astudillo företräder, och då vore det ärligt av honom att också säga det.

Det är märkligt att Luciano Astudillo, som tillsammans med Socialdemokraterna under tolv år försvårat och krånglat till det för småföretagen, helt plötsligt säger sig vara deras bästa vän. Samtidigt visar alla mätarbarometrar att regeringen gör ett bra jobb men att företagen förväntar sig mer. Om man haft en tung våt filt över sig i tolv år och den äntligen lättar är det klart att företagen begär mycket – och har rätt att göra det.

På område efter område förbättrar vi villkoren för företagen. Luciano Astudillos beskrivning är väldigt svepande. Han kan gärna gå in och titta på vad vi gjort till exempel inom servicesektorn. Jag tror att där finns många företag som ger en helt annan bild än den som Luciano Astudillo ger.

Anf. 91 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Inte heller nu uppfattade jag att jag fick någon konkret fråga. Debatten om att luckra upp LAS får Fredrick Federley ta med Sven Otto Littorin, som säger sig försvara anställningstryggheten i vårt land. Om han hade haft modet skulle han ha tagit ett replikskifte med arbetsmarknadsministern för att driva på Centerns linje. Det är ett tydligt besked till landets alla löntagare.

Vi har en liten uppförsbacke när det gäller att vinna de små företagens förtroende för politiken. Vi vill inte bli deras bästa vänner. Vi tävlar inte om vänskap, utan vi vill skapa en politik för fler jobb och full sysselsättning, och då är de små företagen oerhört viktiga. Vi har lagt fram en rad konkreta förslag och kommer inom ramen för jobbrådslaget att fortsätta att göra det under hösten. Det är så man vinner förtroende, inte genom att bara prata.

Anf. 92 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att fråga Luciano Astudillo om jobbgarantin för ungdomar som han beskriver som ett stort misslyckande. Den senaste uppgift som jag tagit del av visar att det funnits ungefär 17 000 ungdomar och att ungefär 7 000 redan gått vidare, varav 5 000 direkt in i ett nytt arbete. Är det Luciano Astudillo definition av ett stort misslyckande?

Luciano Astudillo talar väl om den socialdemokratiska förnyelsen. Jag undrar om det kanske trots allt är så att det i sak inte finns så mycket att komma med, vilket hans kollega Sven-Erik Österberg beskrev i Kommunalarbetaren. Delar Luciano Astudillo Sven-Erik Österbergs beskrivning?

Vi satsar ungefär 38 miljarder i aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är enligt Luciano Astudillo ingenting. Jag vill därför veta: Var går gränsen för när det är fråga om en aktiv arbetsmarknadspolitik? Är det vid 40 miljarder? Vid 41 miljarder? Var ligger gränsen för Socialdemokraterna i dag?

Anf. 93 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! När det gäller jobbgarantin fanns det när vi förlorade valet 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar. När alliansregeringen införde jobbgarantin fanns det ungefär 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar. Nu när vi går in i en lågkonjunktur finns det ungefär 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar. Jobbgarantin för ungdomar var en stor bluff. Trots vad namnet lovade har den inte gett jobb till så många.

Vi är oerhört kritiska till hur man hanterar ungdomar. Oavsett utbildningsbakgrund, oavsett orsaken till att en ung människa blir arbetslös, behandlas alla ungdomar lika. Först är det tre månader utan någon hjälp över huvud taget, sedan tre månader då man coachas lite grann, och slutligen, efter ett helt halvår, får en ung människa stöd till en praktikplats eller en utbildning om det skulle behövas. Så mycket för det individuella bemötandet!

Beträffande hur mycket pengar det ska satsas vill jag säga: Mer än det ni satsar nu när varslen duggar tätt i Sverige. Det går före stora skattesänkningar för dem som har det bäst.

Anf. 94 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag uppfattade det som att Luciano Astudillo ville ha frågor från tidigare, men jag kanske ska lugna ned mig med dem något.

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har halverats. Våldigt intressant är att det, trots att Socialdemokraterna är inne i ett förnyelsearbete, nästan verkar lite grann som att de gärna vill gå tillbaka till hur man tidigare valde att se på arbetslösheten. Vi har valt att förändra hur vi mäter arbetslöshet i Sverige. Vi väljer att fortfarande tala om utanförskap.

Det finns mer som döljer sig bakom dessa siffror. Det intressanta är att vi har haft en väldigt positiv utveckling för gruppen unga. Vi vill nu välja att förstärka utvecklingen med ytterligare sänkta arbetsgivaravgifter för alla ungdomar upp till 26 år. Ni vill möta det med att straffbeskatta dem med dryga 10 miljarder. Det är den stora skillnaden.

Jag skulle återigen vilja ha ett konkret besked. 38 miljarder är ingen aktiv arbetsmarknadspolitik. Var exakt går gränsen för när det är en aktiv eller passiv arbetsmarknadspolitik?

Anf. 95 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Så fort en borgerlig politiker framöver kommer att använda siffror ska ni lyssna noga och läsa in vad den menar. Man slirar på sanningen. Handlar det om det breda utanförskapet som man använde i valrörelsen, eller är det Borgs, Schlingmanns eller Maud Olofssons begrepp om utanförskapet som används? Det beror på vem som säger det. Man ändrar och anpassar så att det ska låta finare än vad det i själva verket är.

Nu går vi in i en lågkonjunktur. Det är oerhört allvarligt. Nu är det så att fler och fler riskerar arbetet framöver. Då måste vi ha en aktiv arbetsmarknadspolitik som möter det. Vi kan inte bara byta namn på budgetar från ”vanlig budget” till ”superbudget” när varslen duggar tätt, utan då måste det till insatser med arbetsmarknadsutbildningar, branschprogram och liknande. Det är viktigt. Där har vi en annan linje, att investera och stötta människor ute i arbete i stället för att tro att skattesänkningar löser allt. Det gör de inte.

Anf. 96 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Den viktiga cirkeln till god välfärd börjar med att människor arbetar och att vi har ett gott näringsklimat som genererar skatteintäkter. Alliansen och Centerpartiet har sedan valet 2006 förändrat politiken och Sverige i den riktningen. Utanförskapet har minskat med 180 000 människor.

Socialdemokraterna och den totalt splittrade oppositionen har lagt fram tre olika budgetalternativ som förstärker nedgången och innebär minst 60 000 färre jobb, högre arbetslöshet och växande utanförskap.

Socialdemokraterna har medialt trolovats med Miljöpartiet som fortsatt förordar en nedmontering av arbetslinjen genom ett löfte att återigen införa friår. Vad anser socialdemokratin och Luciano Astudillo om att i en tid som denna införa friår som en av sina specialgrenar?

Anf. 97 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Vi kan föra en lång diskussion om näringsklimatet i vårt land. Jag tror inte att ni har kommit så långt. Om vi frågar landets småföretagare kan vi konstatera att kritiken är enorm. Förtroendet för den socialdemokratiska näringspolitiken växer, medan det minskar hos er. Det är så det är.

Vi är oerhört kritiska till att man försvagat arbetslinjen. När vi framöver bildar arbetsgrupper kommer vi att prata med Miljöpartiet om synen på arbetslinjen och landa i en bra politik, bättre än den som förs i dag, för arbetslinjen och de jobbskapande åtgärderna.

En del har vi redan lagt fram i denna budget, med investeringar och utbildningar. Det finns en oerhört viktig skillnad mellan oss och er i detta.

Anf. 98 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Luciano valde att inte svara direkt på min fråga.

Vi har erfarenhet från allianssidan av hur man formerar en gemensam politik. När ni nu kanske ska formera er med Vänsterpartiet tror inte jag att just företagarna ser det alternativet som någon höjdare.

Jag tror också att man behöver vara tydlig från Socialdemokraternas sida om vad man tycker exempelvis om friår när man ska formera sig med Miljöpartiet. Det är tre olika budgetalternativ. Det är tre olika partier – med rätta, det har vi i alliansen också. Men man måste vara tydlig med vad man tycker i olika frågor.

Återigen ställer jag frågan till Luciano Astudillo: Vad anser socialdemokratin om att återigen införa friår som en specialgren för att lösa arbetslösheten?

Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! När det gäller det faktum att vi framöver kommer att formera oss till ett regeringsalternativ, som ska ta hand om det moras den borgerliga regeringen håller på att lämna efter sig, är det viktigt att man håller sig till sanningen. Det vi har sagt hitintills är att vi vill samarbeta med Miljöpartiet och att vi har lämnat dörren öppen för Vänsterpartiet. Nu har vi ett tätare samarbete med Miljöpartiet, och deras småföretagarpolitik är en positiv del av det här. Där ska vi hitta bra beröringspunkter.

När det gäller friåret kan jag säga att jag är mycket tveksam till den typen av insatser. Så är det. Men vi är olika. Jag kan också konstatera att ni inför er sista budget före valet 2006 hade fyra helt olika budgetar. Vi har två år på oss.

Anf. 100 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Luciano Astudillo för hans inlägg. Det fanns självklart en hel del kritik mot oss usla alliansföreträdare. Det är väl tyvärr så Socialdemokraterna ser oss: som ganska usla.

Jag tänkte ställa några frågor. Den första handlar om det jobbtoppmöte som Socialdemokraterna hade. Normalt sett brukar man tala om toppmöten när det är på internationell nivå, men låt gå att det var ett jobbtoppmöte för ett politiskt parti i ett mindre europeiskt land. Min fråga är: På vilka punkter kan Luciano Astudillo redovisa förnyelse och omläggning jämfört med Göran Perssons tolv år som statsminister och dåvarande socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik? Jag önskar en precisering av förnyelsen.

Den andra frågan ställer jag med anledning av att ni har kritiserat jobbskatteavdraget för att vara orättvist, omodernt och orättfärdigt. På vilket sätt är nu steg ett och steg två rättvist, modernt och rättfärdigt?

Anf. 101 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Alliansföreträdarna är inga usla kolleger. Det är deras politik som är usel. Det är en viktig distinktion.

När det gäller jobbtoppmötet kom Lennart Sacrédeus med ett intressant perspektiv. Det är klart att nästa steg är att diskutera med våra nordiska kamrater om hur vi försvarar den svenska modellen – den nordiska modellen – mot andra som vill montera ned den, till exempel i vårt land. Bra idé! Jag tar till mig den. Jobbrådslaget kanske kan anordna ett nordiskt toppmöte om den nordiska modellen.

Vi tycker att jobbskatteavdraget är en ineffektiv och orättvis insats för att skapa jobb. Den kritiken delar vi med LO. Men man måste vara hederlig mot medborgarna och säga att det inte kommer någon skattechock, trots att ni här sedan står och bluffar om att vi kommer att ägna oss åt det. Vi följer med och anpassar oss till den verklighet och den försämring av Sverige som ni skapar.

Anf. 102 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Luciano Astudillo för ett mycket ärligt svar. Jag uppskattar också mycket den distinktion som gjordes mellan politiken och människorna. Vi är alltså dugliga människor som för en usel politik. Vi hoppas dock att vi får en duglig politik också.

Jag vill återkomma till jobbskatteavdraget. Det är ett ineffektivt sätt att skapa jobb, säger Luciano Astudillo. Men vad tycker Luciano Astudillo och Socialdemokraterna: Är det också ett ineffektivt sätt att höja människors levnadsstandard, välfärd och möjlighet att få mer pengar över till viktiga saker för hemmet, barnen och familjen? Är det ett ineffektivt sätt för att människor ska få mer pengar?

Luciano Astudillo sade att Socialdemokraterna successivt måste anpassa sig till den verklighet som är. Är detta en långsiktig anpassning, så att vi kan vara säkra på att jobbskatteavdrag ett och två är här för att stanna, eller är detta bara en tillfällig anpassning, så att det eventuellt blir andra bullar efter 2010?

Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag kom på att jag inte hann svara på alla frågor som ställdes i Lennart Sacerdeus första replik. Vad i toppmötet var förnyelse? Jag vill hävda att en av de viktiga beståndsdelarna i förnyelsearbetet är att ha mycket starkare fokus på de små företagens behov av bättre villkor, minskat regelkrångel och till och med skattesänkningar genom sänkning av arbetsgivaravgifter, vilka ni har höjt totalt sett för de minsta företagen.

När det gäller jobbskatteavdraget anser vi att man kan öka köpkraften hos människor utan att öka klyftorna. Det finns en annan politik för att skapa just det ni gör. Men ni ger mer till dem som redan har mycket, trots att ni sedan står och säger att det är riktat till dem som har små inkomster. Det är inte sant. Stora skattesänkningar går till dem som har mycket. Där skiljer vi oss jättemycket. Skattesänkningar ska göras där de är effektiva och gör nytta.

Anf. 104 TOMAS TOBÉ (m):

Herr talman! Det har varit intressant att ta del av de olika inläggen och replikerna på området arbetsmarknad. Det är väl rätt uppenbart att skillnaderna mellan företrädare för allianspartierna och företrädare för oppositionspartierna är väldigt tydliga. De är ungefär lika tydliga som de var före valet 2006. Innehållet kanske har förändrats något, och om möjligt skulle man väl kunna konstatera att nuvarande oppositionspartier är ännu längre ifrån varandra. Men annars är det tydligt.

Alliansen talar om hur jobb skapas, hur glädjande stark utvecklingen har varit de senaste två åren, och man har en insikt om att fler reformer kommer att krävas för att skapa nya jobb, särskilt nu när vi kommer att möta svårare tider.

Mot detta hör vi, om vi skrapar bort retoriken, företrädare för oppositionen uttala sig. En efter en klargör de att arbetslinjen ska försvaras genom hela återställningar på vissa områden och halvt accepterade av andra. Uppenbarligen verkar de fortfarande tro att det är det gamla receptet som är det som de ska kunna gå till val på och få förtroende för. Jag tror att de har fel.

Men jag vill i detta tal i stället sätta fokus på ett problem där jag menar att det föreligger en mycket stor utmaning inom arbetsmarknadspolitik, nämligen ungdomsarbetslösheten. Vi vet alla om att det stod över 100 000 ungdomar och knackade på dörren till arbetsmarknaden under Socialdemokraternas sista år vid makten 2006. Tyvärr var den dörren

också riktigt stängd. Det var inte en sådan dörr som Mona Sahlin och Lars Ohly leker med i dessa dagar. Det här var en dörr som var så stängd att den innebar ett reellt utanförskap. Alliansregeringen har därför generellt fört en politik för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, förbättra matchningen och göra det mer lönsamt att arbeta.

Låt mig även lyfta upp tre konkreta exempel vid sidan av detta som har varit särskilt viktiga för ungdomarna.

För det första: Det har blivit billigare för arbetsgivare att anställa ungdomar genom att socialavgifterna kraftigt sänkts, vilket har underlättat inträdet på arbetsmarknaden med både heltidsanställningar och extrajobb.

För det andra: Den särskilda satsningen med jobbgaranti för ungdomar, som införts för att man redan efter tre månaders arbetslöshet ska få en extra intensifierad hjälp och också tillgång till resurser. Jag litar på att Arbetsförmedlingens personal redan innan detta gör sitt yttersta för att man ska kunna få ett arbete att gå till. Det är en bild som oppositionen uppenbarligen inte delar.

För det tredje: Långtidsarbetslösa ungdomar har nu tidigare kunnat kvalificera sig för nystartsjobb och därmed fått en reell chans att hävda sig. Det har i praktiken inneburit att man äntligen har fått komma på anställningsintervju. Man kan äntligen hävda sig i konkurrens med andra om att få en chans att visa upp att man kan och vill bidra på svensk arbetsmarknad. Hela en tredjedel av nystartsjobben har också gått till ungdomar.

Herr talman! Men är det då rätt med riktade reformer för unga? Jag menar det. Sverige har ett strukturellt problem med gruppen unga. Vi ligger på en genomsnittlig etableringsålder på 29 år för det första jobbet. Då innebär det i praktiken att ungdomar för sent får möjligheten till egen försörjning och till att på allvar kunna starta ett vuxenliv. För Sverige är detta också ohållbart på lång sikt med tanke på den demografiska utmaning som vi möter. Det kommer inte att räcka med att vi arbetar längre innan vi går i pension. Fler måste också få möjligheten att börja arbeta tidigare.

Har då de reformer som vi har genomfört givit något resultat? Ja, utan tvekan. Ungdomsarbetslösheten har sjunkit kraftigt. Den har till och med sjunkit mer än den totala arbetslösheten. Detta bekräftar siffror från både SCB och Arbetsförmedlingen. I min egen valkrets Gävleborg har ungdomsarbetslösheten minskat med 30 procent. Jag skulle vilja hävda att en bättre regionalpolitisk åtgärd får man leta efter. Det är oerhört glädjande.

Herr talman! Trots detta är vi ändå mycket långt från mål. I EU har Sverige fortfarande den fjärde högsta ungdomsarbetslösheten. Vi ligger visserligen under EU-genomsnittet när det gäller den totala arbetslösheten men klart över genomsnittet när det gäller just gruppen ungdomar. Därför kommer det att krävas fler reformer för att både kortsiktigt och långsiktigt möta den här utvecklingen. Alla lösningar för att unga ska komma in snabbare på arbetsmarknaden är inte på plats än.

Här finns det mer att göra. Från regeringen har det nu meddelats att reformen med sänkta socialavgifter för att anställa unga kommer att förstärkas och utvidgas till att gälla alla under 26 år. Det är rätt, och det välkomnar jag.

Samtidigt är det viktigt att inse att detta långsiktigt inte bara handlar om arbetsmarknadspolitik. Det handlar lika mycket om utbildningspolitik. Det handlar om att fler får en utbildning som redan från start ger dem en chans till ett riktigt arbete och om att de som redan har passerat gymnasiet kan få en chans att snabbt komma in på arbetsmarknaden igen.

Herr talman! Jag kommer noga att följa utvecklingen på svensk arbetsmarknad, särskilt eftersom vi vet att gruppen unga nu kan bli stora förlorare när sysselsättningen ser ut att kunna vika. Regeringens reformer är viktiga, men jag tycker att vi i denna kammare borde tala mer om detta problem, som är ett strukturellt problem på svensk arbetsmarknad som vi kommer att behöva arbeta längre med. Det kommer att kräva en mycket medveten och tydlig politik.

I detta anförande instämde Fredrick Federley och Annie Johansson (båda c).

Anf. 105 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Herr talman! Jag kan ha sympati för att vi här i kammaren sätter fokus på unga människor, men jag ser det djupt olyckliga i att ha idéer som skapar motsättningar mellan olika grupper. Arbetslöshet är lika förnedrande oavsett om man är 55-plus eller 18-plus.

Ni gör ju ändå skillnad. Varför ska en ung människa vänta i tre månader – i praktiken sex månader – på att få en åtgärd? Sex månader i en ung människas liv är väldigt mycket längre än sex månader för en fullvuxen människa, som har referenser och trygghet på ett annat sätt.

Om etableringsåldern är för hög, vilket jag också kan tycka, varför har inte den borgerliga regeringen lagt fram förslag om höjda studiemedel, som skulle kunna göra att man slapp att slitas så mellan arbete och studier och i stället fullgöra sina studier hastigare?

Anf. 106 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag delar inte Berit Högmans åsikt att vi skapar konflikter mellan olika grupper. Jag menar att vi måste ha en aktiv politik för att hjälpa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden. Då handlar det till exempel om långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna, utrikes födda och gruppen unga. Där har Sverige strukturella problem. När det gäller äldre har vi också lösningar – vi gör det billigare att anställa äldre och uppmanar till lägre skatter för dem som fortsätter att arbeta som äldre. Det tycker jag är en god politik.

Jag instämmer inte i Berit Högmans beskrivning av jobbgarantin för unga. Det är en kraftig satsning på 2,8 miljarder för att ge en extra hjälp. Som vi hörde tidigare kommer det nästa år att finnas nästan 15 000 platser vid sidan av vår stora satsning på garantierna. Resurser på Arbetsförmedlingen finns för att vi ska kunna hjälpa ungdomar och många andra grupper in på arbetsmarknaden.

Anf. 107 BERIT HÖGMAN (s) replik:

Herr talman! Vår arbetsmarknadspolitik och våra jobbskapande åtgärder handlar om individer, inte om grupper. Det är att se varje individ – oavsett om han är 18-plus eller 55-plus har varje människa rätt till åtgärd. Men åtgärderna måste vara olika. Vi ska se det unika i varje människa.

Verkligheten visar ju att er ungdomsgaranti är en bluff. 2 procent av dessa ungdomar är inne i en riktigt aktiv åtgärd som leder till jobb. Resten är på låtsas.

Det går inte att med trovärdighet påstå att er arbetsmarknadspolitik för ungdomar leder till jobb. Det finns en rad återvändsgränder i den politiken.

Anf. 108 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Jag tror också att det är oerhört viktigt att se individen i arbetsmarknadspolitik och se vilka förutsättningar som finns för just den personen att komma in på arbetsmarknaden. Det är just det jobbgarantin för ungdomar handlar om. Det är därför vi har förändrat den. Tidigare var den alldeles för generell.

Om vi tar del av de senaste siffrorna vet vi att ungefär 17 000 har kommit in. 7 000 har gått vidare, och 5 000 har gått direkt in i ett arbete. Det är inte min bild av en misslyckad satsning på gruppen ungdomar. Även Socialdemokraterna försöker ju möta problemet. Ni har en specialriktad insats som jag tycker är alldeles för låg, men likväl är det en satsning på dem som är mellan 20 och 25 år och arbetslösa. Varför är ni så träffsäkra och säger till just 19-åringen att han eller hon minsann inte ska få någon hjälp?

Anf. 109 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Vi får väl se vem som har rätt om jobbgarantin för ungdomar. Det vi är kritiska till – och det kommer vi att fortsätta vara – är att ni behandlar alla ungdomar lika. Oavsett utbildningsbakgrund och oavsett behov behandlas alla lika. De får först tre månader utan någonting annat än att de anvisas jobb och sedan tre månader till när de coachas extra förstärkt. Men först efter ett halvår kan de få hjälp med praktik eller utbildning. Även om de kommer i armkrok med en arbetsgivare måste de vänta i sex månader innan de får en praktikplats hos den arbetsgivaren. Det är inte att behandla ungdomar som individer.

Er generella skattesänkning för ungdomar ger inte jobb. Den är kritiserad av forskningen och senast kritiserad av Riksrevisionen. Det kostar mer än det smakar, säger de. Hur förhåller ni er till det?

Anf. 110 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Vi har valt en politik där vi lätt kraftsamlar de stora resurserna i dels jobb- och utvecklingsgarantin, dels jobbgarantin för ungdomar. Det är en historiskt stor satsning. Vi gör detta därför att vi vill kraftsamla för dem som står långt bort från arbetsmarknaden. Jag tycker att det har varit en god politik.

Ni säger att vi inte har någon speciell politik för långtidsarbetslösa ungdomar. Hur förklarar då Luciano Astudillo till exempel att långtidsarbetslösa ungdomar har fått en snabbare väg in i nystartsjobb, som är en ännu kraftigare satsning för att man ska kunna hävda sig på svensk arbetsmarknad?

Det vi däremot kan konstatera är att om det är någonting som Socialdemokraterna kraftsamlar kring är det att genomföra en skattechock på drygt 10 miljarder för att ungdomar ska få det svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Vi vet att detta har lett till 12 000 nya jobb. Det är ingenting som vi vill dra ett streck över.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Det den borgerliga regeringen har gjort de här två första åren är en historisk urholkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Det är viktigt att ta detta med sig.

När det gäller jobbgarantin har vi helt olika verklighetsbeskrivningar. Det är också där en urholkning, och en inlåsning av unga människor.

IFAU har nyligen kommit med en spännande rapport där man säger att nystartsjobben dock tycks ha varit mindre populära bland arbetsgivare än tidigare insatser. En grov uppskattning är att omkring fem-sju jobb av tio anställningar hade tillkommit ändå och att i ungefär vart tredje fall skulle samma person ha anställts även utan subvention. Detta hjälper inte dem som står längst bort, konstaterar IFAU.

När det gäller era lögner om vår straffskatt för unga vet Tomas Tobé att vi riktar den skattesänkningen till de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden. Det finns alltså ingen skillnad. Vi riktar den mot dem som står utanför, medan ni gör en generell skattesänkning för alla de företag som redan har anställt ungdomar. Det är ett politiskt val vi har gjort där.

Anf. 112 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Det är intressant att hela arbetsmarknadspolitiken skulle vara urholkad bara för att vi under förra året låg på ungefär samma nivåer som Socialdemokraterna själva gjorde 2003. Det tål att upprepas att jag inte menar att 38 miljarder i satsning på aktiv arbetsmarknadspolitik är att inte ha en arbetsmarknadspolitik.

När det gäller nystartsjobben är jag helt övertygad om att de har varit nödvändiga för att just dessa grupper ska ha en chans att hävda sig i konkurrens med andra. Vi tycker att det har varit viktigt. Det är ett politiskt val som vi har gjort. De som står långt borta från arbetsmarknaden behöver ha en hjälp och verktyg för att kunna komma tillbaka.

Om vi ska jämföra satsningar mellan oss och er på ungdomar väljer vi att göra en generell och stor satsning eftersom detta är ett så pass stort och strukturellt problem. Ni vill ju bara sprida ut lite småsmulor. Det kommer inte att lösa det stora problemet med att få in gruppen ungdomar på arbetsmarknaden.

Anf. 113 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Den allmänpolitiska debatt om arbetsmarknadsfrågor vi har haft i dag har varit bra och klargörande på många sätt och vis, tycker jag. Visserligen har det förekommit en del inlägg som har varit lite förbluffande, men även det kan ju vara bra eftersom risken med sådana här debatter annars är att de kanske inte är förbluffande.

Vi har fått två viktiga besked som jag skulle vilja ägna lite tid åt utöver det jag tänker säga om vår arbetslöshetsförsäkring.

Arbetsmarknadsministern har i sitt anförande förklarat för svenska folket varför man inte gör någonting. Det finns nämligen inga som helst problem. Arbetsmarknadsministern målar en ljus bild av läget. Arbetsmarknadsläget är fint; det finns inga problem utom möjligen ett och an-

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

nat varsel. Men ett varsel är inget problem, för det leder inte till uppsägning! Så säger arbetsmarknadsministern från riksdagens talarstol. Om man har den uppfattningen om Sverige i dag är det förstås inte konstigt att man inte gör någonting. Vi andra – vi som lever i verkligheten – har varit förundrade över den här typen av politisk harakiri som den borgerliga regeringen med arbetsmarknadsministern ägnar sig åt. Vi har vetat sedan tidigare att ni inte har empati. Men någonstans borde ni väl ändå känna någon sorts politisk överlevnadsinstinkt som gör att ni svarar på de stora behov som finns ute i samhället. Men det finns ingenting – absolut ingenting! Det är tomt och innehållslöst.

Om man har den verklighetsbild som arbetsmarknadsministern har kan det faktiskt vara så att man tror att det inte finns några problem på svensk arbetsmarknad. Men de arbetsplatser som jag har besökt de senaste veckorna ger en helt annan bild, kan jag säga. De personer som jag har pratat med som har blivit både varslade och uppsagda ger en helt annan bild än den som arbetsmarknadsministern gav i sitt anförande.

När man pratar verklighet blir man anklagad för att ta billiga partipolitiska poäng på andras olycka. Jag vet inte hur jag ska kommentera det, men jag kan ju säga att det upplever inte de väljare som jag träffar dagligen i alla fall.

Vi har också fått ett annat viktigt besked i arbetsmarknadspolitik, nämligen att den borgerliga majoriteten tänker försöka riva upp arbetsmarknadspolitik och den svenska modellen och förändra lagen om anställningsskydd. Det var också ett bra och viktigt besked att få den dolda agendan upp på bordet. Vi vet ju att den finns. Det är den som vi hela tiden ser bakom den glättade bild som Sven Otto Littorin ger uttryck för.

Men det är skönt. Nu vet vi; nu pratas det klarspråk. Det är det som är så bra med en sådan här debatt. Det kommer lite mer inspel. Det blir lite mer ärligt då. Sven Otto Littorin är ju som arbetsmarknadsminister skickligare på att dölja den dolda agendan. Men när vi får upp fler spelare på banan pumpas det upp och kommer fram. Det är viktigt för demokratin, och det visar varför den här allmänpolitiska debatten har varit bra och vilka syften den haft.

När det gäller möjligheten för den som nu varslas och sedan blir uppsagd att klara sig och sin försörjning i den tid av omställning som krävs för att man ska kunna hitta ett nytt jobb har regeringens misslyckande kanske satts på sin absolut yttersta spets genom det sätt man har behandlat arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen har hanterat den på ett sådant sätt att en stor del av medlemmarna har lämnat försäkringen. När ni har fått frågor från oss här i kammaren och från andra människor om hur ni ska hantera problemet har svaret varit att man ska införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Nu i budgeten i höst får vi veta att det kommer ni inte att göra. Frågan blir: Jaha – vad tänker ni göra då? Gång på gång har man besvarat frågorna med att säga att problemet med den halva miljonen som har lämnat a-kassan ska lösas med obligatoriet. Nu har man plockat bort det från dagordningen, men man har inget besked om vad man tänker göra.

Vi socialdemokrater har en uppfattning om varför en halv miljon människor har lämnat a-kassan. Vi ser verkligheten. Vi pratar med de arbetslösa. Vi pratar med a-kassorna och deras medlemmar. Vårt förslag till

att lösa problemen är att sänka avgifterna med hjälp av en skattereduktion och höja ersättningen till 80 procent för den som behöver en tid av omställning under den tid man letar efter nytt jobb. Vi höjer taket så att det verkligen blir 80 procent och inte de 50 procent som det är i verkligheten i dag. Vi tar bort två karensdagar. På det sättet skapar vi en arbetslöshetsförsäkring värd namnet.

Vi kommer att gå vidare i aktiviteten att reparera mycket av det som den borgerliga regeringen har förstört. Det här är vårt förslag i dag för att lösa problemet, både för dem som har lämnat a-kassan så att det blir värt för dem att komma tillbaka och för att ta hand om de personer som behöver en trygg omställning, de som i dag varslas och nota bene sägs upp där ute i verkligheten.

Anf. 114 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är intressant när man hör en debatt om arbetsmarknaden att oppositionen pratar enbart om a-kassa och Amsutbildning i stället för att någon gång ta upp hur man faktiskt skapar jobb. Jag förstår att ni likt papegojor vill snacka om just a-kassan. Låt oss då göra det.

Vad som nu gäller är 80 procents ersättning under de första 200 dagarna. Under nästan ett helt år har man möjlighet att faktiskt ställa om till ett nytt arbete. Under den tiden är jag övertygad att många av dem som i dag tyvärr drabbas av varsel har möjlighet att med hjälp av den gedigna utbildning de har också hitta ett nytt arbete.

Socialdemokraterna tycker, precis som alliansen, att det ska vara 80 procent. Och Socialdemokraterna vill höja taket. Vänsterpartiet har en modell, och Miljöpartiet har en helt annan modell. Inför valet 2010 vill jag få ett klart och tydligt besked från Patrik Björck vem det är som bestämmer hur den svenska a-kassan ska se ut i framtiden – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet.

Anf. 115 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Det är spännande att debattera i kammaren eftersom man blir kallad för mycket. Papegoja är helt okej för mig. Jag brukar kunna ta sådant.

Vi har debatterat i flera timmar. Berit Högman och Luciano Astudillo har berättat precis vilka olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder vi vill vidta för att hantera den svåra kris vi befinner oss i. Luciano har berättat om det utvecklingsarbete som pågår inom det socialdemokratiska partiet. Jag tycker mig ha sett Annie Johansson en stor del av tiden i kammaren. Jag vet inte om Annie Johansson har lyssnat på debatten eller inte, men det är väl egentligen först nu som a-kassan kommer upp till en ordentlig diskussion. Det är lite knepigt.

Annie Johansson säger att det är 80 procent i dag. Det är inte sant. Det är knappt 50 procent i verklig ersättning för den Volvoarbetare som i dag eventuellt går ut i arbetslöshet.

Anf. 116 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Patrik Björck väljer att inte svara på den fråga som jag ställde. Vi har en 80-procentig a-kassa i dag de första 200 dagarna. Men jag frågade Patrik Björck vem det är i den rödgröna röran som faktiskt kommer att bestämma. Är det Vänsterpartiets

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

budgetalternativ vad gäller a-kassan, är det Socialdemokraternas budgetalternativ eller är det Miljöpartiets med en helt annan modell? Det är viktigt att Patrik Björck svarar på det.

Anf. 117 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! För den som vill ha svaret är det enkelt. Det är bara att läsa vår budgetmotion. Där ser man vad Socialdemokraterna vill när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Det framgår klart och tydligt. Det är bara att slå upp och läsa. Jag har lite kort förklarat exakt vad det är vi vill göra med arbetslöshetsförsäkringen. Om det är några som helst oklarheter på den punkten kan jag bara rekommendera Annie Johansson att läsa vårt budgetförslag.

Sedan var det frågan om samarbetet mellan oppositionspartierna. Vi kommer naturligtvis att bygga samarbetet framåt och göra det bättre och starkare. Under tiden är vi, precis som du sade i ett tidigare replikskifte, tre partier. Du sade att ni också är tre, men det var väl en felsägning. Annars är det väl någon av kamraterna som du möjligen hade tänkt att öppna dörren för. Vi är tre partier, och vi skriver våra olika budgetmotioner precis som ni gjorde när ni satt i opposition. Läs vår budgetmotion så får du reda på exakt vad vi vill med a-kassan.

Anf. 118 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det har varit en intressant debatt under förmiddagen. Jag vänder mig mot en del av Patrik Björcks analyser, framför allt att regeringen inte gör någonting när det gäller varslen i Västra Götaland och andra delar av Sverige. Det stämmer inte.

Arbetsmarknadsministern höll ett tio minuter långt anförande och svarade på en hel del repliker. Han sade att det görs mycket. Jag delar den oro som många människor känner som står inför en varselsituation. Jag vill understryka att det görs mycket konkret. Arbetsmarknadsministern har varit på flera besök i regionen och kommer att vara där i nästa vecka. Han kommer också att komma till arbetsmarknadsutskottet nästa torsdag och redogöra för den aktuella situationen.

Varsel kommer dessvärre att leda till uppsägningar, men det har också anmälts 40 000 ledig jobb i oktober månad. Tillsammans med de insatser som Arbetsförmedlingen gör och de omställningsavtal som ligger i kollektivavtalen visar erfarenheterna att åtta av tio får arbete inom mindre än ett år, alltså innan uppsägningstiden har gått ut. Är inte det åtgärder, Patrik Björck?

Anf. 119 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Åtgärder kan man kanske kalla det, men det är åtgärder som fanns innan varslen började dugga tätt. Det här är bara en politik som innebär att flytta pengar inom ramen för något som man har fastställt innan situationen uppstod. Det är inget nytt som händer. Folk kräver av regeringen att agera i dag på det som händer i dag. Där finns det ingenting. Det är tomt. Det har visat sig i debatten att det är en uppfattning som Arbetsförmedlingen ställer sig bakom, det vill säga att man inte har verktygen för att utföra regeringens politik.

Trygghetsavtalen som finns mellan arbetsgivare och fackföreningar för att ta hand om sådana svåra situationer är bra. Bekymret är att i en lågkonjunktur, som nu, minskar möjligheten att få ut folk i arbete via dessa avtal. Statistik från TSL visar att det är färre och färre som kommer ut i jobb. Det är på grund av att lågkonjunkturen slår hårt och regeringen inte gör någonting.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Anf. 120 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Vi har nog inte samma bild av verkligheten när det gäller vilka förmågor som finns inom regeringens politik för arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen. Vi ska inte skrämman människor i onödan. Det finns en mängd lediga arbeten som kommer att förmedlas. Det är viktigt att poängtera.

Patrik Björck behöver inte vara orolig när det gäller den svenska modellen. Vi har full tilltro till parterna. Det är inte aktuellt att göra några förändringar i lagen om anställningsskydd. Därvid kan jag lugna Patrik Björck.

Anf. 121 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Jag får börja med att tacka arbetsmarknadsutskottets ordförande för det lugnande beskedet. Jag kommer dock att känna mig lugnare när vi så småningom har bytt regering. Då kommer vi att vara eniga i frågan. Det kan jag garantera. Det är inte ni, och det är det som skapar en sådan oro.

Vi har inte samma bild av verkligheten. Det som skrämmer mig och andra är att verkligheten kan ses på det som arbetsmarknadsministern och arbetsmarknadsutskottets ordförande ger uttryck för, nämligen att det finns massor med lediga jobb, att det är inga problem på arbetsmarknaden och att bilden är ljus. Det är sådant som skrämmer folk. Det handlar inte om att vi beskriver verkligheten på ett sådant sätt som folk känner igen. Det skrämmer aldrig upp någon. Då känner de att politikerna ser deras verklighet och troligen kan göra något åt den. Det som skrämmer folk är när politiker, som arbetsmarknadsutskottets ordförande, inte ger uttryck för den verklighet som folk känner igen som sin egen. Det skrämmer många.

Anf. 122 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Jag blir lika glad som du när nästa regering tillträder. Då är det kanske så att Hillevi Engström sitter där som minister, och det tycker jag skulle kännas tryggt. Det är inte så att vi byter block bara för att vi byter regering. Det var en sakupplysning.

Jag tycker inte heller att det är dåligt agerat av regeringen att i ett skede där vi får varsel som är obehagliga och måste hanteras med kraftfulla åtgärder direkt avsätter 150 000 kronor per varslad person redan innan någon blir arbetslös. Det kan väl knappast anses vara en dålig åtgärd. Det kan inte heller anses vara dåligt att man kraftsamlar resurserna.

Men det jag egentligen skulle vilja inrikta min första replik på är: Vad är egentligen Socialdemokraternas syn på hur man ska hantera arbetslösheten? Efter Tomas Tobés anförande kom en replik från Berit Högman som var kritisk till att man inte behandlade alla lika. I nästa sekund var

en annan partikamrat, Luciano Astudillo, uppe och kritiserade att man inte har hanterat olika grupper på olika sätt.

Vad är det som gäller för Socialdemokraterna – aktiva riktade åtgärder eller lika åtgärder för alla?

Anf. 123 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Jag undrar var Fredrick Federley har befunnit sig i den här debatten. Jag tyckte att Berit Högman på ett väldigt bra sätt beskrev socialdemokratisk politik som en politik inriktad på individen, där man ser individen och gör aktiva åtgärder för individen. Då kan naturligtvis en individ som befinner sig i den tidiga delen av livet behöva andra åtgärder än den som befinner sig närmare pensionen till exempel. Det kan innebära att de åtgärder som behövs om man står utanför arbetsmarknaden kan skilja sig väldigt mycket åt. Men tyngdpunkten i vår politik är att det är individens behov som styr.

Vi kritiserar er för många saker, och en av dem är de generella åtgärderna som sprider ut väldigt stora resurser. Med det så kallade jobbskatteavdraget, som är en del av er så kallade arbetsmarknadspolitik, sprätter man i väg hur mycket pengar som helst utan att få några som helst effekter av det.

Anf. 124 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Jag får alltså tolka det som att det Socialdemokraterna är kritiska till är generella åtgärder. Alla riktade insatser som regeringen har gjort är man däremot glad för. Det var ett glädjande besked. Jag tror att det är många grupper som känner sig mycket tryggare nu, också med Socialdemokraterna.

Jag funderar på en sak. I sitt resonemang kring a-kassan säger Patrik Björck att man i realiteten har 50 procent i a-kassa i dag. Det måste bygga på resonemanget att man borde ha 80 procent av sin fulla lön. Då undrar jag hur Socialdemokraterna har tänkt finansiera en a-kassa på 80 procent upp till 26 000 kronor för en industriarbetare. Vill man gå ännu längre i sin förändring av a-kassan och säga att man även vill ha 80 procent av upp till 30 000–35 000 kronor i månaden i a-kassa?

I så fall kommer nästa fråga. Hur ska man motivera för en person som har en lön på 17 000 kronor i månaden att han eller hon ska ha rätt till 80 procent av det medan en person som har 30 000 kronor i månaden ska ha rätt till 80 procent av det?

Till detta kommer de vanliga frågorna om hur ni tror att ni ska skapa fler arbeten genom att höja a-kassan, sänka avgiften, höja fastighetsskatten, återinföra förmögenhetsskatten och så vidare.

Anf. 125 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Bekymret när man diskuterar med Fredrick Federley är att han inte förstår hur arbetslöshetsförsäkringen fungerar. Nästan en halv miljon människor har lämnat a-kassan av en mängd olika skäl. Ett skäl är att man inte får en ersättning värd namnet. Om vi ska kunna få folk att vara med i a-kassan måste naturligtvis de allra flesta få en ersättning som går att leva på.

Alternativet, Fredrick Federley, är att införa någon sorts obligatorium och straffbeskatta och tvinga in dem som inte vill vara med i arbetslös-

hetsförsäkringen i dag. Det alternativet förde ni fram, men nu har ni backat från det. Och vill man inte tvinga in folk i en dålig försäkring måste man ju göra försäkringen så bra att folk vill vara med. Det finns liksom inget annat sätt att hantera det.

Fredrick Federley står för linjen att tvinga in människor och straffbeskatta dem i en dålig försäkring som de inte vill vara med i. Vi står för alternativet att göra en bra försäkring som folk väljer att vara med i. Så får man en god uppslutning kring arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 126 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Vi har av Patrik Björck blivit anklagade för att sakna empati. Det är ingenting jag skulle säga tillbaka till Patrik Björck.

Däremot kanske det skulle vara klädsamt med lite ödmjukhet. Regeringens reformer har inte gett någon som helst effekt, säger Patrik Björck. Men 180 000 personer har gått från utanförskap till arbete. Det tycker jag är ett rätt bra resultat.

Nu till diskussionen om alla dem som nu känner oro och som varslas runt om i landet. Då är det väl bra att vi har en ordning i Sverige med starka och bra omställningsavtal. Då är det väl bra att vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik med resurser att sätta in, vilket mycket tydligt har beskrivits i dag.

Socialdemokraterna tycker inte att vi under förra året satsade tillräckligt mycket, men det kan väl inte vara lösningen på det problem vi har nu. Skulle Volvoarbetaren förra året ha lämnat sitt arbete för att delta i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd för att nu stå rustad att gå till ett nytt arbete? Det är ju nu vi ska sätta in resurserna.

Anf. 127 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! Bekymret är att exakt samma åtgärder som den borgerliga regeringen vidtog för två år sedan under brinnande högkonjunktur vill man fortsätta att köra i en begynnande lågkonjunktur.

De omställningsförsäkringar som finns på arbetsmarknaden fungerar bra och är ett fantastiskt bra initiativ från parterna. Men bekymret är att det nu krävs längre tid och större insatser för att hitta jobb för de uppsagda, och då har utfallet försämrats. Det säger ju TSL själva. De klarar inte av att fylla upp den stora lucka som er politik har skapat på arbetsmarknaden. Den luckan är avgrundsdeep, de kan inte fylla upp den, och nu försämras utfallet i deras åtgärder. Då måste en aktiv och ansvarsfull regering gripa in. Det är det vi kritiserar er för att inte göra.

Ni kan förstås hoppas att arbetsgivare och fackföreningar ska göra sitt, och det gör de naturligtvis, men i dag måste regeringen ta ansvar.

Anf. 128 TOMAS TOBÉ (m) replik:

Herr talman! Patrik Björck säger att det inte finns några aktiva insatser på arbetsmarknadsområdet, men det stämmer inte alls med verkligheten. Det tror jag faktiskt att Patrik Björck själv också känner till.

Det hade varit intressant om vi hade kunnat ha en något mer seriös diskussion än att bara köra retoriken fram och tillbaka. Det finns en stor oro därute, och den försöker vi nu kraftsamla kring. Vi tror också att de generella arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som vi har genomfört har haft effekt.

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknadsfrågor

Det skulle vara intressant om Patrik Björck kan svara på det som Berit Högman tidigare valde att inte svara på. Anser Patrik Björck att jobbskatteavdraget skapar nya arbeten eftersom Socialdemokraterna nu till stora delar försöker acceptera jobbskatteavdraget?

Det vore också intressant om Patrik Björck kunde förklara varför Socialdemokraterna nu helt plötsligt tycker att det är viktigt med en deltidsbegränsning i arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 129 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Herr talman! När det gäller jobbskatteavdraget är en opposition i varje givet läge naturligtvis tvungen att hantera det som uppstår när den regering som styr sätter oss i nya situationer. När vi har bytt regering om två år kommer även ni att hamna i den situationen att ni får anpassa er efter den politik som regeringen för.

Vi kan naturligtvis inte alltid leva i en föreställningsvärld där regeringsskiftet inte skedde, för det har skett. Jobbskatteavdraget är ett väldigt dyrt sätt att skaffa nya jobb på. Som arbetsmarknadspolitisk åtgärd är det oöverträffat ineffektivt och dyrt. Det innebär inte att vi i varje givet läge kan justera skatteskalor på ett sådant sätt som man skulle ha gjort om inte detta hade funnits, särskilt inte i en begynnande lågkonjunktur.

Men problemet är ju de orättvisor man bygger in – mot pensionärer, mot arbetslösa och sjuka. Det kommer vi självklart att återställa.

Anf. 130 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Det talades här i debatten om papegojor. Här kommer en ännu ovanligare fågel på våra breddgrader, men den råkar ändå landa på arbetsmarknadsutskottets bord.

Den dansk-norske författaren Aksel Sandemose skrev sin roman *En flykting korsar sitt spår* 1933 där han reflekterade över de bärande mellanmänskliga relationer som han upplevt i det samhälle där han växt upp. Han kallade det för Jante.

Här formuleras den så kallade jantelagen som beskriver ett relationsbeteende som präglas av en kraftig negativ mental markering mot varje medmänniska som vill sträva i en annan riktning än en allmänt accepterad likformighet i tanken.

Tro inte att du är speciell, att du är något, att du är klokare, bättre, förmer än vi. Så inleds jantelagen. Den skärps vidare: Du ska inte skratta åt oss, för tro inte att du duger någonting till eller att någon bryr sig om dig eller att du har något att lära oss.

Människans nyfikenhet som leder till kreativt tänkande, följt av konstruktivt skapande, är en drivkraft till förändring. Sammantaget utgör denna mänskliga förmåga därför en gemensam, unik förutsättning för nödvändig förnyelse av samhället.

Herr talman! Sunda människors samtidiga känsla av ansvar inför kraften i sina kreativa och skapande anlag gör denna för oss alla oftast positiva och ibland livsavgörande egenskap till ett bräckligt käril. Egenskaperna nyfikenhet, ifrågasättande och kreativitet hos medborgare måste därför stödjas av samhället i stället för att aktivt motarbetas, vilket en tillämpad jantelag i praktiken innebär. Politiskt kan detta ske i två dimensioner, en ideologisk och en praktisk.

Jantelagen har en positiv effekt i förtryckande och totalitära samhällen där en självgod politisk elit håller enskilda medborgares kreativitet och skapande i schack när makten hotas.

Jag vill nu utsträcka detta resonemang till den tolkningstvist som råder i fråga om begreppen frihet och rättvisa, mellan mig som moderat och de grundvärderingar som socialismen står för.

För socialisten är frihet för individen ett tveksamt begrepp och inget mål i sig. Utraderad egoism och oskiljaktiga individer skapar ett slags kollektiv frihet som upplevs som en definition av rättvisa. När alla är lika är alla fria, vilket är rättvist. Om alla inte är lika saknas kollektiv frihet. Följaktligen råder orättvisa.

Lika behandling är således underordnat ett resultat som ger lika utfall för alla. Det är bestickande likt grundteserna i jantelagen.

Frihet för mig är när individen skyddas mot onödiga inskränkningar av en kollektiv stat. Kollektiva systemlösningar ger alltför lätt en omfattande individuell ofrihet. Rättvisa för medborgarna är att de behandlas lika men utan strävan efter likformighet mellan individernas intressen i övrigt.

Detta är anti-jantelag, herr talman, och därmed till stöd när det gäller medborgarnas behov av att kunna utnyttja sina egenskaper, sin nyfikenhet, sitt ifrågasättande, sin kreativitet och sitt skapande på bästa sätt.

Herr talman! Hur kan man då i ytterligare praktisk allianspolitik bekräfta en fortsatt rörelse till stöd för anti-jante? Svaret på denna fråga är intimt förknippat med jantelagens tydliga diskriminerande konsekvenser.

Den nya diskrimineringslagen från alliansmajoriteten stärker skyddet mot diskriminering genom att sex tidigare lagar på området nu blir en. Fem tidigare diskrimineringsgrunder kompletteras med ytterligare två, att gälla inom de samhällsområden som lagen utpekar.

Det är således en utmärkt reform i syfte att öka belysningen av de mekanismer som ligger till grund för diskriminering av och mellan människor. Men den kan bli ännu bättre.

Jag har därför motionerat om att Diskrimineringskommitténs pågående arbete bör kompletteras med en analys av ett införande av en än bredare diskrimineringsgrundsdiskussion, enligt en så kallad öppen lista, som också är i enlighet med Europakonventionens artikel 14.

Finsk diskrimineringslagstiftning har redan förändrats i den här riktningen. I Norge finns samma ambition. Där har en sådan utredning tillsetts.

Herr talman! Med en icke-socialistisk alliansregering är jag övertygad om att en fortsatt rörelse för en alltmer heltäckande diskrimineringslagstiftning kommer att kunna ske. På så sätt kan den mentala, kalla och våta filt som läggs på oss i tankens mångfald och som är understödd av socialismen och uppbackad av jantelagens grundteser aktivt motverkas.

I detta anförande instämde Sven Yngve Persson och Tomas Tobé (båda m) samt Fredrick Federley och Annie Johansson (båda c).

Anf. 131 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Jag har läst den borgerliga regeringens budgetproposition och avsnittet om arbetsmiljön speciellt noga. Där talar man om det

pågående arbetet för att utforma den framtida arbetsmiljöpolitiken. Det står:

”En god arbetsmiljö tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utveckling av både individer och verksamheter.”

Det, herr talman, är väl egentligen, när man analyserar texten, ingenting nytt? Det nya hade varit om den moderatstyrda regeringen hade kommit med förslag och åtgärder när det gäller hur man skulle bidra till riktlinjer för den utvecklingen.

Nej, jag får tyvärr inga positiva tecken som förkunnar att regeringen verkligen tar itu med arbetsmiljöfrågorna på allvar. Jag är nog tvungen att konstatera motsatsen.

Som vi alla vet har Arbetsmiljöverket under de senaste åren fått en kraftig neddragning av sina anslag. I förra årets budgetproposition motiverades detta med följande ord:

”Som ett led i minskningen av den statliga byråkratin, föreslås att Arbetsmiljöverket ges ett förändrat och begränsat uppdrag.”

Och så tog man bort 157 miljoner.

I höstens budgetproposition ger man tillbaka 33 miljoner kronor. Men, märk väl, i stället för att ge de resurserna till inspektörer, till skyddsombud, till utbildning och för att stötta det partssammansatta arbetet ska de 33 miljonerna i huvudsak användas till förbättrad information.

Inga mer pengar ska alltså användas ute i verksamheten. Det innebär inte heller att det blir lättare för Arbetsmiljöverket att genomföra inspektionerna ute på arbetsplatserna.

Det är omöjligt, herr talman, att uppfatta det som att regeringen tar arbetsmiljöarbetet på allvar när man i ena stunden tar bort pengar för att sedan åter satsa pengar men då bara en liten del av det som man tidigare tagit. Dessutom tas pengarna från andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilket vi har varit inne på flera gånger i dagens debatt.

Vi har, sedan den allmänpolitiska debatten förra året, tyvärr kunnat läsa många svarta rubriker i press och massmedier om dödsolyckor på arbetsplatserna. Vi hade härförleden också en hearing i arbetsmarknadsutskottet där man konstaterade att dödsolyckorna hade ökat.

I den senaste Rapportsändningen i går kväll kunde vi återigen höra om en arbetsplatsolycka. Därutöver visar en ny vetenskaplig undersökning att stress på arbetsplatsen orsakar mer ohälsa än övriga sociala livsmönster.

När det gäller yrkestrafiken är inte minst bussförare utsatta för stress. Men det är också en utökning av hot och våld, som tyvärr breder ut sig även när det gäller andra yrkesgrupper. Det är 33 våldshandlingar mot akademiker varje dag, visar en ny undersökning av Saco som vi kunde läsa om i DN för ungefär en vecka sedan.

Varför ökar långtidssjukskrivningarna bland kvinnor över 50 år? Finns det samband mellan arbetsmiljö och förslitning på framför allt kvinnodominerade arbetsplatser och när det gäller ensamarbete?

I samtliga EU-länder bedrivs forskning inom arbetsmiljöområdet och i arbetslivet i en någorlunda samlad form. Institutionsmodellen finns i flera länder, och finansieringen sker på ett eller annat sätt med offentliga medel.

Forskningen är viktig för att stödja att politiska beslut fattas som också ger verkningsfulla åtgärder för framtiden. Det är därför som det är så viktigt att verksamheten är långsiktig.

Allvarlig kritik måste därför riktas mot moderatregeringens kunskaps- och kapitalförstöring, som nedläggningen av ALI har inneburit.

Herr talman! För en kort stund, när jag hörde talas om de här 33 miljonerna, trodde jag att regeringen möjligen hade tagit intryck av de ohyggliga konsekvenser som en dålig arbetsmiljö medför och förstått att en bättring måste ske. Jag trodde att man skulle ha siktat inställt på fler inspektörer, bättre utbildning för arbetsgivarna och skyddsombuden – huvudskyddsombuden och de regionala skyddsombuden – och att man skulle se till att arbetsgivarna tar itu med riskerna för liv och hälsa samt följa upp lagar och regler och se till att de följs.

Men, herr talman, till detta ges inte en krona. Pengarna ska gå till informationsinsatser, som jag tidigare nämnde.

Herr talman! Jag sticker inte under stol med att det behövs informationsinsatser, men det behövs mer. Det är ett hyckleri att först dra ned kraftigt på anslagen till verken och sedan hävda att man oroas av det ökade antalet olyckor och dödsfall som sker på jobben.

För att komma till rätta med problemen krävs, herr talman, mer än informationsmaterial.

Anf. 132 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag delar Sylvia Lindgrens engagemang för arbetsmiljöfrågorna. De är oerhört väsentliga. Det skriver också regeringen om i budgetpropositionen.

Under våren kom den här arbetsmiljöramen, departementsskrivelsen, och nu i höst pågår det ett arbete mellan Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet och parterna med att utveckla arbetsmiljöfrågorna. Därför delar jag inte bilden av att det är ett hyckleri som pågår. Snarare är det så att arbetsmiljöfrågorna är viktiga ur individsynpunkt, ur företagssynpunkt och ur samhällelig synpunkt.

Vi har ett antal olyckor på arbetsmarknaden. Sylvia Lindgren beskriver dödsolyckorna som har inträffat. Just därför gör Arbetsmiljöverket nu en satsning nästa vecka med att göra en mängd inspektioner inom de mest olycksdrabbade branscherna. Jag har inte heller fått intrycket från Arbetsmiljöverket att de tycker att de inte har resurser för att göra sitt arbete. Jag delar inte den analysen.

Anf. 133 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Det är en sak med dödsolyckor. Dödsolyckor ska inte behöva hända. Vi socialdemokrater verkar för att det ska vara en nollvision för att man ska behöva dö på arbetsplatsen. Det är en jätteviktig del i sammanhanget.

Det är ingen tvekan om, Hillevi Engström, att det har dragits ned oerhört mycket på inspektörerna. De är inte så många till antalet i dag som de har varit tidigare. Det finns inte resurser. Man har tagit bort personal när det gäller den typen av verksamhet.

Vilka företag är det som har blivit utsatta för det? Det är en viss regionalpolitisk del i detta beroende på var man bor och hur långt det är mellan de olika arbetsplatserna. Men det är framför allt de små som

drabbas av det. De behöver kanske inspektionen mest. Det är en stor del i detta.

Det är lätt att säga att verket väl har de pengar det behöver. Men så är det absolut inte, utan arbetet måste intensifieras. Det är vad vi anklagar regeringen för att inte göra.

Anf. 134 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag delar inte uppfattningen att det bara är inspektioner som är viktigt. En inspektion kan aldrig ersätta ett gediget arbetsmiljöansvar och arbete mellan parterna. Det är där man måste arbeta mycket mer aktivt. Inspektioner löser inte problemet. Det är viktigt att fokusera och göra inspektioner där det mest behövs.

Vi har 28 000 olyckor i arbetslivet som leder till sjukskrivningar. Det är allvarligt, och det måste vi göra någonting åt. Det pågår ett arbete. Det viktiga är att mindre företag får lättare att göra rätt. Det finns en ambition hos arbetsgivare att det ska vara en bra arbetsmiljö. Det är en konkurrensfaktor med en bra arbetsmiljö. Det behöver vi lyfta fram ännu mer.

Jag ser fram emot det arbete som pågår på Arbetsmarknadsdepartementet och i samarbete med parterna och att det ska leda fram till bättre och säkrare regler för arbetsmiljön. Det är ambitionen.

Anf. 135 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Hillevi Engström säger här att det pågår ett arbete. Jag har också hört väldigt länge att arbete pågår. Men under tiden har man dragit ned på resurser väldigt kraftigt.

Jag skulle önska att man först hade ett recept för hur man ska göra och sedan anpassar verktygslådan efter det. Här gör man tvärtom. Man drar ned på resurserna kraftigt på många olika led.

Inspektörerna är en del, och forskningen är en annan. De partssammansatta medlen för skyddsombud och arbetsgivare att bedriva utbildning i frågorna har också drabbats av detta. Det finns många exempel på vad man har dragit ned på. Sedan ska man titta på vad man gemensamt ska göra.

Det är vad vi anklagar regeringen för. Långsiktigheten finns inte heller i de här frågorna, kan jag nästan tillägga i det här sammanhanget. Det är vårt stora bekymmer.

Det behövs mer än informationsmaterial. Med det som regeringen hittills har presenterat kan man inte säga annat än att det är ett hyckleri det som sägs i ord i förhållande till det som är handling.

Anf. 136 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att tillväxten, näringslivets konkurrenskraft, jobben och människors välfärd är beroende av en väl fungerande infrastruktur som har hög kapacitet när det gäller både gods- och persontransporter.

Vi vill att systemet ska kunna vara tillräckligt flexibelt för att kunna anpassas till förändringar i ekonomin såsom de vi ser i dag. Vi vill också ha ett transportsystem som verkar för att bryta transporternas bidrag till

växthuseffekten. Vi menar att om hela landet ska kunna utvecklas är det viktigt att vi har väl fungerande transporter i alla regioner och i alla kommuner.

Mot den bakgrunden är det därför frustrerande att se att regeringen har använt enorma resurser till skattesänkningar till förmån för allt landets välbärgade. Den har på detta vis minskat möjligheterna att kunna göra rejäla investeringar i infrastrukturen i Sverige. Det är särskilt viktigt när vi nu är på väg in i en lågkonjunktur som vi ännu inte ser hur svår den kan bli.

Det är just i sådana här lägen som vi skulle behöva göra rejäla insatser för infrastruktur, forskning och utbildning. Vi vet att det på lång sikt bidrar till utveckling, tillväxt och jobb. Mot bakgrund av detta är det också oerhört frustrerande att vi har en regering som pratar om att bryta transporternas bidrag till växthuseffekten men som i praktiken gör väldigt lite.

Jag måste erkänna att när jag började läsa regeringens infrastrukturproposition var det glädjande att se den analys man gjorde av hur transporterna i Sverige bidrar till att öka koldioxidutsläppen. Men jag blev desto mer nedslagen när jag såg vad detta renderade i för åtgärder, nämligen inga alls. Analysen är bra, men man har inte dragit några som helst slutsatser om vilka åtgärder som detta skulle behöva utmynna i.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Om temperaturen fortsätter att stiga i samma takt som nu eller till och med accelererar kommer det att få allvarliga konsekvenser för hela vår jord. Redan i dag finns smältande glaciärer och stigande havsvattennivåer. Det gör det väldigt mycket svårare för människor i många delar av världen att kunna överleva.

Redan nu ser vi att det är just de delar av världen som har det tuffast som också kommer att utsättas för de värsta påfrestningarna. Därför har vi ett moraliskt ansvar att gå före och visa att det går att leva ett gott liv. Det går att leva i utvecklade länder utan att man för den skull behöver säga av den gren vi alla sitter på. Vi kan visa att det går att kombinera tillväxt med ett bättre sätt att leva i harmoni med miljön. Därför är det oerhört nedslående att se att regeringen lägger fram en långsiktig infrastrukturproposition som i praktiken helt och hållet saknar åtgärder för att bryta transporternas bidrag till växthuseffekten.

Vi socialdemokrater menar att en god transportpolitik i det här läget hade varit att göra rejäla investeringar för att öka kapaciteten i spårbunden trafik, järnväg, men också att se till att bidra för att möjliggöra investeringar i kollektivtrafiken. Detta ska naturligtvis ske i kombination med att investera i de vägar som vi behöver i de delar av landet där det i dag saknas och tyvärr också i morgon kommer att saknas alternativ till bilen. Så ser tyvärr vårt land ut. Det är ett glest befolkat land på 450 000 kvadratkilometer.

Herr talman! Det är vidare oerhört nedslående att se att regeringen behandlar en annan oerhört viktig kommunikationsfråga så styvmoderligt. Regeringen har under de senaste två åren knappt talat om informationstekniken och dess möjligheter. När man läser om den politik som nu läggs fram för riksdagen för beslut hittar man näst intill ingenting där heller.

Jag tycker att det är synd. Det finns en enorm potential inte minst i integrationen mellan informationsteknik och transportsystem. Genom dato-

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

risering och den teknik som i dag är tillgänglig skulle vi kunna öka trafiksäkerheten men också effektiviteten och kapaciteten i transportsystemet. Regeringen har hittills inte över huvud taget aviserat någon som helst konstruktiv politik på det här området.

Jag skulle vilja att regeringen tar ett initiativ här. Vi kan inte bara leva på gamla meriter. Sverige har genom tidigare gjorda investeringar varit ledande när det gäller informationstekniken, IT. Men den positionen håller vi nu raskt på att tappa eftersom vi har en regering som över huvud taget inte ser behovet av en informationsteknik och IT-politik.

Det är synd, tycker jag, inte minst när det just handlar om att kunna kombinera och integrera IT med vårt transportsystem och på det viset möjliggöra både smartare och effektivare transporter i vårt samhälle.

Anf. 137 BETTY MALMBERG (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Ibrahim Baylan. Den rör en sak som han inte berörde i sitt anförande. Det är dessvärre en fråga som inte heller berördes i någon högre utsträckning under den socialdemokratiska regeringsperioden. Det rör tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, tillgängligheten till kollektivtrafik.

År 2000 fattade en enig riksdag ett beslut om att man skulle öka tillgängligheten, att personer med funktionsnedsättning skulle kunna resa med kollektivtrafik och få ett större spelrum i vardagen. Man har länge diskuterat om ledsagning på bytespunkter, och det har funnits påtagliga konkreta besked och idéer om hur man skulle kunna gå till väga. Men ingenting har hänt.

Jag skulle vilja fråga Ibrahim Baylan: Varför gjorde ni ingenting på detta område?

Anf. 138 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Herr talman! Det här är väldigt intressant. När den borgerliga majoriteten får kritik för den politik den för har den en tendens att hemfalla åt oppositionsrollen. Ibland får man känslan att nuvarande majoritet egentligen längtar tillbaka till oppositionsrollen. Det kanske väljarna i nästa val kan uppfylla om det fortsätter på detta vis.

Det har gjorts ett antal saker för att öka tillgängligheten i vårt samhälle för människor som har ett funktionshinder, men det är inte tillräckligt. Mot den bakgrunden borde frågan falla tillbaka på den majoritet som sitter i dag. Varför har inte regeringen under de senaste åren gjort något för att ytterligare förbättra detta? Varför föreslår inte regeringen nu några konkreta åtgärder för att åstadkomma bättre tillgänglighet?

Vi kan vara självkritiska. Vi har inte gjort tillräckligt. Vi lär oss av den läxan. Men varför gör inte den regering som i dag har haft enorma möjligheter i form av en högkonjunktur någonting åt det?

Anf. 139 BETTY MALMBERG (m) replik:

Herr talman! Svaret låg väl inte i paritet med vad jag hade haft förhoppningar om. Det här handlar inte om att vi går in i någon oppositionsroll. Jag tycker tvärtom att det handlar om ett svek emot många personer som inte har fått den här möjligheten.

Nuvarande regering har accelererat i frågan. Man samverkar med Handisam. Det finns uppdrag som ligger ute. Man har också, vad jag tror, haft en särskild hearing om det här ändamålet. Man har också tillsatt en arbetsgrupp på statsrådsnivå för att kunna göra påtagliga förbättringar.

Det gläder mig att du säger att ni åtminstone tar till er och att ni skulle kunna ha gjort bättre och att ni kan lära läxan. Men jag tycker att det är ett svek. Det var därför jag ville exemplifiera.

Du nämnde bredband också och säger att vi inte gör något på det området. På vilket sätt kan du revanschera och säga att ni gjorde något där? Bredband åt alla är inte en verklighet än i dag.

Anf. 140 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Herr talman! Jag tror att den verklighet som många människor med funktionshinder upplever i dag och har upplevt de senaste åren inte är den som Betty Malmberg försöker göra gällande. Där kan vi väl säga att vi har anledning att vara ödmjuka. Vi har anledning att ta till oss över hela den politiska skalan.

När det gäller IT är det ganska lustigt. Det är nog ingen tvekan om att Sverige inte minst genom de offentliga insatser som har gjorts tidigare – satsningar på bredband, hemdator, med mera – är och har varit ledande i hela världen.

Dock håller den ledningen på att eroderas. Vi har en regering som knappt tar ordet IT i sin mun. Vi har en infrastrukturminister som vad jag har hört under de anföranden hon har hållit knappt ens har nämnt det, än mindre har någon konkret politik. När den långsiktiga infrastrukturpositionen kommer visar det sig att det är fullständigt tomt när det handlar om att se informationsteknikens möjligheter.

Anf. 141 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Herr talman! Ibrahim Baylan och Socialdemokraterna pratar om att det behövs rejäla insatser på infrastrukturen. De är också väldigt frustreerade över att det inte går tillräckligt fort.

Låt mig påminna om att Socialdemokraterna före den här mandatperioden satt vid makten i tolv år, men då var det tydligen inte intressant att satsa på infrastruktur och inte heller att ha något speciellt tempo. Den förra infrastrukturplanen från 2004 var till stora delar ofinansierad. Man har också efterlämnat 80 miljarder kronor i utlovade men ej genomförda investeringar. Vad är det som säger att väljarna ute i Sverige ska kunna lita på Socialdemokraterna i dag?

Jag vill också ställa frågan om vad det egentligen är som ska gälla framöver. Socialdemokraterna har sagt att man ska samarbeta med Miljöpartiet, men de satsningar på infrastruktur som Socialdemokraterna redovisar stämmer ju inte överens med det förslag som Miljöpartiet har.

Anf. 142 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra hur den borgerliga majoriteten försöker skylla sin överksamhet på tidigare regeringar. Hittills har ingenting hänt på det här området, trots att man fick ta över i brinnande högkonjunktur med stora överskott i statens finanser.

Jag vill bara påminna Malin Löfsjögård om att när vi senast tog över efter en borgerlig regering var det med stora underskott, och det tog tid att sanera ekonomin. Nu ser det tyvärr nästan ut som att vi är på väg dit igen. Konjunkturinstitutet har börjat måla upp bilder om underskott igen i statsfinanserna.

Det gör att man börjar undra om vi ska börja nästa mandatperiod, om vi får väljarnas förtroende, med samma saneringspolitik. Då kanske det ställer krav på ödmjukhet när det handlar om just investeringar.

Men vi menar att med nuvarande förutsättningar finns alla möjligheter i världen att göra rejäla infrastrukturinvesteringar. Det har inte regeringen åstadkommit hittills. Det är synd att man försöker skylla det på tidigare regeringar och inte tar sitt eget ansvar först och främst.

Anf. 143 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Herr talman! Jag tänker återkomma till den fråga jag ställde sist. Socialdemokraterna har sagt att man ska samarbeta med Miljöpartiet. De satsningar som Socialdemokraterna säger att man är villig att göra inom infrastrukturuområdet stämmer inte överens med de satsningar som Miljöpartiet har presenterat.

Miljöpartiet vill inte satsa på vägar. Man vill bara satsa på spår. Hur går det ihop med det stycke som Socialdemokraterna har skrivit i sin motion om stora satsningar vid fordonsindustrin?

Jag vill också veta vad som gäller för Förbifart Stockholm. Där har Socialdemokraterna varit för, även Miljöpartiet tidigare, men där har man svängt. Jag väntar på besked.

Anf. 144 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Herr talman! Jag tror att likheterna när det gäller den politik vi vill föra på infrastrukturuområdet är större än olikheterna. Hos oss och Miljöpartiet, och också hos Vänsterpartiet, finns det en stor förståelse för att vi måste ställa om vårt transportsystem. Det finns också en stor förståelse när Sverige ser ut som det gör – 9 miljoner människor på 450 000 kvadratkilometer – att vi måste investera både i vägar och järnvägar.

Men vår tyngdpunkt – det är vi helt överens om – ligger på järnvägsidan. Man kan fråga var regeringens tyngdpunkt ligger. Vi har en miljöminister som aviserar att man vill satsa på järnvägen, men vi har en moderat statsminister och en moderat finansminister som sjunger vägar-
nas lov i stället. Så man kan fråga sig: Vad handlar regeringens politik om? Vad prioriterar regeringen i det fallet?

Jag tror att Malin Löfsjögård får vara försiktig när det handlar om Stockholmspolitiken. Den proposition som är lagd är Stockholmsfientlig mer eller mindre. Det finns väldigt få konkreta åtgärder för att lösa trafikproblemen i Stockholm. Vi efterlyser åtgärder från regeringen. Det måste lösas i Stockholm.

Anf. 145 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Det är en händelse som ser ut som en tanke att under-
tecknad som är född 1954 och alltså är 54 år i år råkar komma exakt 54 minuter för sent med tåget från Göteborg till Stockholm. Jag hann därmed inte byta om, så jag får be om ursäkt för min slarviga klädsel. Men jag hann åtminstone hit.

Jag får symbolisera den otålige irriterade resenären som kommer springande lite halvsvettig till ett möte för att han inte hann i tid med sitt kollektivtrafiktransportmedel. Jag tänkte fokusera mina frågor på ett fåtal saker.

Jag skulle vilja fråga infrastrukturminister Åsa Torstensson: På vilket sätt skulle mina och andras resor mellan till exempel Göteborg och Stockholm underlättas av att vi ska avreglera och släppa in fler operatörer på spåret? På vilket sätt minskar det trängseln och möjliggör för tågen att komma i tid?

Vänsterns svar är snarare att vi behöver lägga mycket mer pengar på järnväg, inte minst på drifts- och underhållssidan. Sannolikt behövs det, menar vi, en helt ny järnväg mellan Göteborg och Stockholm, en höghastighetsbana.

Vi har avsatt pengar för de här satsningarna i vår budget. Det har inte ni. Det går egentligen inte att spåra någonting av vad ni vill göra. Ni har allmänna formuleringar, exakt som Ibrahim Baylan sade, om vilka målsättningar ni har och hur ni analyserar, men ni kommer inte fram till någon politik.

Då säger vi så här:

Det här kostar väldigt mycket pengar. Hur ska vi klara av den stora åtgärden? Jo, vi vill i den här ekonomin, som man kan kalla den statliga ekonomin, införa samma system som man har i de flesta andra ekonomier, nämligen att skilja på drift och investering.

Jag skulle vilja veta: Vad har infrastrukturministern för ekonomisk plan för hur man till exempel ska kunna bygga en höghastighetsbana mellan Göteborg och Stockholm? Hur ska ni få fram pengarna? Vad har ni för tidsram för att det ska vara möjligt?

Man kan hela tiden utreda på nytt och ha synpunkter. Tyvärr låter sig inte klimatet påverkas av den typen av utredningar, utan den negativa klimatpåverkan som transportsektorn står för fortsätter och fortsätter.

Vi vill då säga som ett rödgrönt vänsterparti att vi vill vara mer klimatsmarta och mindre formellt kamerala, där man hela tiden hävdar att vi måste hålla oss till vissa givna regler. Vi kan inte se att det är det minsta slösaktigt om vi i Vänsterpartiet finansierar förslag och visar att man gör viktiga investeringar för framtiden, visar att man har råd att betala de investeringarna i 20, 25 och 30 år.

Vi tycker att det är klok politik, precis som vi skulle tycka att det var en jätteklok politik om olika industriföretag och andra satsade på nya maskiner, forskningsprojekt, nya byggnader och infrastruktur så att man kunde bygga till exempel bilar och andra saker fortsättningsvis.

Eller menar den borgerliga alliansen att det vore slösaktigt att använda eventuella överskott eller vinstmedel, eller till och med våga sig på att låna till era långsiktiga investeringar? Det viktiga när man vidtar den typen av åtgärder är väl rimligtvis att man vet att man har en ekonomi som kan bära vissa kostnader, till exempel för lån och amorteringar.

Om man nu inte vill låna – och jag har full förståelse för att man ska hålla igen – kan vi konstatera att staten har ett enormt stort överskott. Bara för att vi säger att man ska ha en investeringsbudget behöver det inte innebära att allt ska lånas upp. Man kan också tänka sig att använda befintliga medel till att göra kloka investeringar, i stället för att sänka

skatterna med tiotals eller hundratals miljarder, betala av på statsskulden och så vidare.

Man hotar alltid med den så kallade marknaden: Om vi skulle göra på det här sättet blir de jätteoroliga för den svenska ekonomin och flyr fältet. Jag konstaterar då med viss skadeglädje att väldigt många aktörer på den sidan har exakt samma uppfattning som Vänsterpartiet i den här frågan. Många av de aktörer som finns inom transportområdet har exakt samma uppfattning. Det beror inte på att Vänstern har kommit på någonting fullständigt nytt och unikt, utan man tycker helt enkelt att det här är ett klokt sätt att göra nödvändiga investeringar på, och att finansiera dem som man gör i alla andra ekonomier.

Herr talman! Jag ska inte debattera så mycket längre utan bara konstatera att regeringen när man lägger fram sin infrastrukturproposition har en felaktig prioritering. Man vill satsa på väg mer än på järnväg. Man har en felaktig finansiering, och man har inga konkreta projekt att visa upp. Det blir en ny långbank, som någon av ministrarnas företrädare här i riksdagen tidigare pratade om. Det har vi inte råd eller tid med. Vi har bråttom. De irriterade resenärer som kommer för sent har bråttom.

Jag vill därför veta: På vilket sätt ska regeringen kunna lösa det här genom att bara prata om avreglering och att släppa in fler operatörer och om medfinansiering från stat och kommuner? Att låna upp pengar ute i kommuner och landsting och sätta in i infrastrukturprojekt är helt okej – det är inte att slösa med ekonomin. Men om staten skulle tänka i de bannorna gäller någonting helt annat.

Och kom nu inte dragande med sedelpressarna! Jag vill tala om för kammaren och hela svenska folket att vi i Vänsterpartiet vet och hävdar att man inte kan finansiera någonting bara genom att trycka nya pengar. Men man kan använda de pengar man har på ett mycket klokare sätt än vad man gör för tillfället, nämligen: Tänk på investeringar även i den statliga ekonomin!

Anf. 146 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Alliansregeringen ökar faktiskt anslagen till järnvägar. I budgetpropositionen för 2009 föreslås en ökning av anslagen till Banverket med 1,1 miljard för år 2009 och sedan ½ miljard till år 2010.

Jag har också en fråga till Peter Pedersen. Lagstiftningen ska vara så långsiktig och teknikneutral som möjligt. Men oppositionen tror att de alltid vet vilken som teknik som ska prioriteras, vilka transporter och vilka drivmedel som ska användas och som är de absolut bästa. Jag undrar varför de till exempel dödförklarar eldrivna bilar. Om det inte finns några vägar som är användbara i framtiden finns det inte heller möjlighet att använda sådana, miljövänligare fordon.

Anf. 147 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det stämmer att regeringen säger att man ska satsa lite grann på järnvägen. Men det är ju alldeles för lite satsning. Ni har gång på gång i flera budgetar talat om klart och tydligt att ni i en samhällsekonomisk kalkyl har kommit fram till att man bör satsa mer på väg än på järnväg. Det står också i den senaste budgeten. Det är en sorts låtgåmentalitet, att tyvärr är det inte bra med mycket vägtransporter, men de

kommer nog att öka i framtiden och därför kommer vi att satsa mer pengar på vägar. Det är en märklig inställning.

Sedan vet inte jag varifrån ni har fått att Vänstern skulle vara mot elbilar. Vi har tvärtom sagt att vi är för teknikneutralitet, att vi ska upprätthålla olika spår, etanol, biogas, bränsleceller, elhybrider och andra hybrider. Vi tycker att det är jättebra om den typen av utveckling kan pågå. Vi tror inte på det enda spårets politik, inte ens när det gäller framtida fordon. Upprätthåll olika alternativ, så får vi se vad som är bäst i slutändan.

Anf. 148 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Men vi behöver fortfarande vägar för att kunna driva sådana fordon någonstans – allt går inte på räls.

Jag har en fråga till. Lars Ohly besökte i går Volvo med förslag på lösning av den tuffa situationen. Till de Volvoanställda hade han ett klart budskap: Man ska satsa på järnvägar. Delar Peter Pedersen sin partiledares åsikt att tåg hjälper de Volvoanställda som varslas?

Anf. 149 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Eftersom jag var med på besöket på Volvo vet jag mycket väl vad Lars Ohly sade. Jag tycker att det är ärligt att man står för att man tycker att vi ska satsa på järnväg mer än på vägar även om man träffar Volvoarbetare. Det innebär inte att vi tycker att man ska lägga ned fordonsindustrin. Tvärtom tycker vi att man ska hjälpa till och skapa förutsättningar för svensk fordonsindustri även i framtiden. Volvoarbetarna var väldigt väl medvetna om att det krävs forskningsprojekt och olika åtgärder. Det pågår också runt om i landet, och vi stöder det och skulle gärna se att det tillförs mer pengar.

Om moderater och andra på högersidan läser Vänsterpartiets förslag kommer de att bli förvånade när de märker att vi satsar ganska mycket pengar på vägar. Men då satsar vi på bärighet, underhåll och drift. Vi ska upprätthålla och värna det kapital vi har i dag. Det är självklart att vi också inser att om vi nu har vägar är det bra om vi upprätthåller en standard så att de kan användas. Men vi vill inte satsa på stora nya projekt, som ni på den högra sidan i huvudsak värnar väldigt hårt. Det löser inte våra klimatproblem i framtiden.

Anf. 150 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tänkte börja med några ord i en regeringsdeklaration som jag instämmer i. Den första regeringsdeklarationen från den här regeringen säger att klimathotet är vår generations ödesfråga. Frågan är bara vilka slutsatser regeringen har dragit av detta.

Vi har nyligen fått en infrastrukturproposition där man anslår pengar till infrastruktur och säger att man ska tillämpa fyrstegsprincipen. Vad betyder det?

Jo, fyrstegsprincipen betyder att man först ska se om man kan vidta andra åtgärder än infrastrukturåtgärder för att lösa trafikproblemen. Man kan i andra hand se om det går att hitta överflyttning från olika transportslag för att lösa transportproblemen. I tredje hand kan man förbättra befintlig infrastruktur för att lösa problemen och först i fjärde hand bygga nytt.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

Det är oerhört sympatiskt, men frågan är hur det tillämpas.

Det finns en utvärdering av hur fyrstegsprincipen har tillämpats hittills, och den kallas *Fyrstegsprincipen som Potemkinkuliss*. Det är alltså vackra ord.

Det som egentligen bestämmer hur mycket man använder till vägar och järnvägar är det sätt man räknar samhällsekonomiskt. Och samhälls ekonomin är det absolut inget fel på, men man måste ha rätt kalkylvärden om slutresultaten ska bli rätt.

Man räknar fortfarande med 1:50 kronor per kilo koldioxid som värdering av den klimatskada som uppkommer om man har fossilbränsle driven trafik. Det här väldigt låga värdet för CO₂ är en förutsättning för att det ska gå att räkna hem vägar. Min gissning är att den åtgärdsplanering som Vägverket och Banverket nu håller på med kommer att resultera i ungefär den fördelning som regeringens satsning i höstens budget visade. Då var 75 procent av investeringarna vägar och 25 procent järnvägar. Det är en stor skillnad jämfört med när Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern gjorde sin investeringsplan. För varje krona till väg gick 2 kronor till järnvägarna.

Jag har stor tillförsikt att vi inför nästa rödgröna samarbete ska kunna komma överens om en investering som handlar om framtida generationer, där man bygger infrastrukturen för dem som ska komma efter oss och inte bygger för det som har varit.

Det är så jag sammanfattar regeringens satsning. Man säger att vägtrafiken ökar och bygger fler motorvägar. Man bygger för att vidmakthålla det vi alla vet att vi måste lämna.

Förvisso är vi positiva till ny teknik, men vi ska vara klara över att 96 procent av energin i det nuvarande transportsystemet kommer från olja. Såväl Vägverket som FN:s klimatpanel säger att den oljereduktion vi måste göra inom transportsektorn bara till en femtedel kan ske genom att byta bränsle. Resten måste ske genom att man använder mindre energi.

Mindre energi använder man om man åker tillsammans – med tåg, buss och spårvagn. Det är det som står i fokus i Miljöpartiets motion om framtida infrastruktur.

Det är inte bara intressant att bygga infrastruktur. Resenärerna frågar oss trafikpolitiker: När kommer tågen? När blir det fler tåg? När blir det fler avgångar? När kan vi lita på att tågen kommer i tid?

Jag är bekymrad över att regeringen vältrar över på kommuner och landsting att ta hela kostnaden för nya tåg. Under den tiden som s, v och mp gjorde infrastrukturbudget betalade staten hälften av alla nya tåg i länstrafiken. Det hade stor betydelse när SL beställde vagnar och tåg och när Västtrafik och Skånetrafiken gjorde det. Man hade bara kunnat beställa hälften så många om inte detta bidrag hade funnits.

Jag frågar mig: Hur har man tänkt sig att resenärerna ska få plats på tågen när de nya beställningarna måste halveras? Eller man kanske ska ha politiker på regional nivå som säger att de kan tänka sig att skära i sjukvårdsbudgeten för att beställa nya tåg? Det är mycket oansvarigt.

Frågan är också vad resenärerna ska betala. Vi vill ha mer tågtrafik. Vi vill att folk ska ha råd att åka så att det inte bara blir ett överklassintresse att åka miljövänligt. Priserna måste vara sådana att folk har råd att välja SJ framför flyget eller länstrafiken framför bilen.

Det är intressant att se att i förslaget till finansiering av den nya trafikstyrelsen lägger man ut det på banavgifter. Man har inledningsvis en statlig finansiering, men sedan är det tänkt att finansieras med avgifter. Höjer man banavgifterna kan jag inte se annat än att det leder till högre biljettpriser för resenärerna och att det blir dyrare för den som vill transportera gods med järnväg i stället för med lastbil.

Dessutom har man tänkt sig att regionerna ska medfinansiera i ännu större utsträckning än hittills. Det kan man väl diskutera om det är regionala effekter av infrastruktur, men om det är nationell infrastruktur förstår jag inte alls varför staten ska överlämna mer av det ansvaret på regionerna. Vi vet att många av dem har bekymmer med sin ekonomi. De kan inte tillåta mer satsning på infrastruktur och samtidigt klara av de uppgifter man har gentemot medborgarna i form av att sköta sjukvård och annat som man har i uppdrag att göra.

Anf. 151 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Herr talman! Klimatutmaningen är oerhört viktig och central för framtidens infrastruktur. Vi måste få fler att åka kollektivt. Vi måste få fler godstransporter att bli miljövänligare än de är i dag. I dag går ca 80 procent av Sveriges kollektivtrafik på väg.

Det är viktigt att satsa på spår, men det kommer inte att vara möjligt att bygga spår överallt. Vi måste också göra insatser på våra vägar. Hur resonerar Karin Svensson Smith och Miljöpartiet när det gäller de människor som är helt beroende av vägar? Hur ska de ta sig fram i framtiden om vi inte gör några satsningar på vårt vägsystem?

Anf. 152 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Malin Löfsjögård inte har läst den motion om infrastruktur som Miljöpartiet har lämnat in. Det är förståeligt eftersom den nyligen är inlämnad, men eftersom du hänvisade till den hade det varit bra om du hade tittat i den först.

Vi lägger ett lika stort anslag på vägunderhåll som regeringen gör när det gäller att upprätthålla vägarnas kvalitet. Det är A och O för att glesbygdsbefolkning och andra ska kunna komma fram i det stora vägsystem vi har.

När det gäller investeringar fokuserar vi på trafiksäkerhet. Det är alldeles för många som omkommer i trafiken till följd av olyckor. Det ska förvisso i första hand åtgärdas genom att man håller hastighetsgränser och att folk är nyktra när de kör, men vi behöver sätta upp fler mittvagnar. Det finns det gott om utrymme för i Miljöpartiets förslag.

Däremot satsar vi inte på motorvägar som vidgar kapaciteten för det vi vet att vi måste dra ned på. Annars får vi inte råd att satsa på järnväg. Anslaget blir alldeles för litet. Vi sätter underhåll av vägar och satsning på spår, som är framtidens trafik, i fokus.

Anf. 153 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Herr talman! I den kommunikation som ni har utåt, mot väljarna, framgår det främst att ni bara ska satsa på spår. Ni talar ytterst lite om vägar. Det är glädjande att ni ändå har sett att det finns viss vikt i att underhålla dem.

Jag tror dock att det är nödvändigt att även bygga nya vägar om vi ska klara de klimatutmaningar vi har. Vi har ett transportsystem som hänger samman. Vi kommer aldrig att klara oss om vi inte även bygger ut vägarna. Man måste hitta en bra avvägning däremellan.

Ni säger kategoriskt att det inte ska byggas nya motorvägar men att ni kan gå med på underhåll. Hur ska ni då klara samarbetet med Socialdemokraterna? Vad kommer att gälla för till exempel Förbifart Stockholm?

Anf. 154 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det har över huvud taget inte varit några problem att komma överens när det gäller infrastrukturpropositionerna under de åtta år jag suttit i trafikutskottet och samarbetat med Socialdemokraterna. Vi kan hitta en *fair deal*. Vi har en gemensam satsning med fokus på hållbar utveckling i vår infrastrukturpolitik.

Det skiljer sig, och är en bjärt kontrast, mot hur regeringen har valt att fördela sina resurser. Där går 75 procent till väginvesteringar, det vill säga en ökning av kapaciteten av det vi vet vi måste minska. Det får till konsekvens att man kan tala vackert om höghastighetståg, men det finns inte pengar att bygga dem. Alla stora järnvägsprojekt är försenade eftersom regeringen inte ger signal att man vill satsa på dem i stället för på väginvesteringar.

Anf. 155 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman, ledamöter och tv-tittare! Svenskt näringsliv och svenska jobb är satta under hårt tryck. Många känner i dag oro för sina jobb. Naturligtvis är situationen för fordonsindustrin och dess underleverantörer speciell. Men vi ska också vara uppmärksamma på att det finns branscher runt om i landet som söker personal i dag.

Det som dock är gemensamt för de svenska företagen är att de finns på en mycket global marknad och är oerhört exportberoende. De är beroende av moderna och kostnadseffektiva transporter. Dessa transporter är till största delen fossilberoende och står för 30 procent av de svenska koldioxidutsläppen. Det är en tuff utmaning, men här finns också möjligheterna till lösning.

Transportsektorn kommer fortsatt att stå i fokus. Infrastrukturen som styrmedel har till uppgift att minska transporternas miljöpåverkan och skapa effektiva transportflöden.

Därför, herr talman, har regeringen prioriterat att göra den största satsningen på vägar och järnvägar som någonsin gjorts i en ordinarie budget. Det görs satsningar på järnvägsspåren i och kring våra städer så att till exempel pendlare i Göteborgsregionen, Öresundsregionen och Stockholm kan få en ökad tilltro till järnvägstrafiken. Banverket erhåller resurser så att kapaciteten för godstrafik på järnväg kan öka genom satsningar på Haparandabanan, Ostkustbanan, Bergslagsbanan och banan väster om Vänerne ned mot Göteborg.

Vi tillför 700 miljoner till E 45:an. Det var det krispaket som Socialdemokraterna glömde att finansiera för några år sedan.

Regeringen sätter Blekinge på infrastrukturkartan och skapar resurser till Emmaboda–Karlskrona-banan, och vi bygger bort olycksdrabbade avsnitt på E 22:an, den väg där Socialdemokraterna plockade bort pengar i tidigare nämnda krispaket.

Vi väljer att bygga bort flaskhalsar på vägsidan, och vi höjer kapaciteten på våra järnvägar som ger positiva miljöeffekter. Detta kan börja åtgärdas här och nu.

Vi lever i ett avlångt land med behov av vägar och järnvägar, flyg och sjöfart. Men transportslagen måste bli mycket smartare på att samverka. Därför krävs smidigare övergångar mellan land och sjöfart, med kombi-terminaler och bytespunkter som stärker hela kedjan och hela resan. Den regionala nivån delaktighet och ansvar måste stärkas, för staten kan aldrig vara så närvarande som det krävs för att dialogen mellan företagen och medborgarna ska fungera.

Alla människor ska kunna resa kollektivt. Det har riksdagen fastslagit. Men, fru talman, tyvärr kan jag konstatera att det sedan år 2000 har satsats alldeles för lite för att det målet ska kunna nås 2010, som var beslutet. Därför tillför regeringen Banverket ytterligare 150 miljoner för att påskynda arbetet för att göra stationer användbara för alla och därmed göra vardagen enklare för alla.

Fru talman! För en månad sedan presenterades infrastrukturpropositionen, med den politiska inriktningen och de ekonomiska ramarna fram till 2021. Till skillnad från Socialdemokraterna överlämnar vi en fullt finansierad planeringsram på 417 miljoner kronor. Men parallellt med planeringen av vägar och järnvägar pågår ett antal andra mycket tunga utredningar. Vi har nyligen erhållit en utredning om konkurrens på spåren som nu går ut på remiss. Vi har en utredning som ska se över kollektivtrafiklagstiftningen från 1970-talet. Vi tillsätter en utredning om höghastighetsbanor i Sverige för att få svar på var de kan byggas, hur mycket det kostar och vem som ska betala.

Trafikverken analyserar tillsammans vilka styrinstrument som kan användas för att överföra transporter mellan de olika transportslagen. Banverket ser över styrinstrument för att kunna packa mer på spåren. Vi har ålagt Banverket att kraftsamla med övriga aktörer för att förbättra punktligheten och tillgängligheten på spåren.

Den 1 januari 2009 inrättas Transportstyrelsen. Bolagisering av Vägverket Produktion, Vägverket Konsult och Vägverket Projektering pågår, och Banverket Produktion är också under arbete. En samlad översyn av trafikverken görs för en tydlig transportslagsövergripande planering och ansvar. Alkolåsutredning pågår med förslag som jag har ambitionen att gå vidare med under nästa år för att minska alkoholen i trafiken.

Vi arbetar med ett nytt delmål för nollvisionen – noll döda i trafiken. Även om vi i dag kan se en nedgång av antalet dödsolyckor måste arbetet med att få ned dödsolyckorna fortsätta oberoende av hög- eller lågkonjunktur.

Fru talman! Det är oerhört intressant att höra vänsteroppositionen här i talarstolen. Vänsterröran fortsätter. Hur ser egentligen det trovärdiga alternativet ut? Ska Vänsterpartiet vara med i vänsteralternativet? Är det Miljöpartiet som ska ansvara för infrastrukturen? Ja, Ibrahim Baylan, vad sade din partiledare till Volvos arbetare när hon besökte Göteborg? Sade hon: *Sorry*, det blir inga pengar till älvförbindelsen, inga pengar till E 45:an, för Miljöpartiet vill inte ge en krona till vägar? Ska jobben inom den svenska skogsindustrin stå tillbaka utan tjälsäkringspengar? E 22:an är jag speciellt intresserad av. Jag tror också att många kommuninvånare

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Transport och
infrastruktur

och företagare och ett och annat socialdemokratiskt kommunalråd vill ha besked.

Socialdemokraterna behöver inte alltid Miljöpartiets hjälp för att skapa oklarhet om vad som gäller. Ibrahim Baylan anklagade nyligen regeringen för att inte ta klimathotet på allvar för att vi ökar anslagen till vägar. Det är, fru talman, mycket märkliga anklagelser då Ibrahim Baylan senare samma dag på en presskonferens sade: Vi ska satsa ännu mer pengar på vägar.

Förlåt, Ibrahim Baylan, men hur tänkte du? Jag har viss förståelse för att Ibrahim Baylan valde att hastigt lämna Riksdagshuset under tisdagens debatt om just väg- och miljöstatsningar, den debatt som han själv begärt. Men, Ibrahim Baylan, du har möjlighet att förklara det här.

Fru talman! Alternativen är tydliga. De tre vänsterpartierna i oppositionen väljer att chockhöja skatter för vanliga löntagare, men trots det har man inte råd att finansiera statsningar på vägar och järnvägar utan fortsätter att skicka fakturan till någon annan.

Jag har här hört tre goda gåvors givare. Inte mycket har de gemensamt, men vi vet hur det har sett ut tidigare. Vi har fått luftslott med planeringsramar som inte är finansierade. Drift och underhåll blir lidande, vilket leder till stora kapitalförluster och förseningar för såväl gods- som persontrafik.

Fru talman! Den här regeringen väljer att tillföra riktiga pengar till såväl väg som järnväg. Vi väljer att utveckla samverkan mellan de olika transportslagen, för vi vet att Sverige behöver vägar, järnvägar, flyg och sjöfart. Vi stärker det regionala inflytandet och näringslivets delaktighet i prioriteringar, för det krävs för både miljön och de svenska jobbens konkurrenskraft.

Anf. 156 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Det är rörande att höra hur regeringen känner oro för vårt eventuella samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Jag kan bara påminna om att nuvarande majoritetspartier under tiden i opposition aldrig lade fram några infrastrukturmotioner tillsammans, utan var för sig. Det var i opposition. Det är ingenting ovanligt, men nu anklagar du oss för att vi går fram med var sin motion.

Åsa Torstensson undrar vad vi har för politik. Hon lyssnade inte på mitt anförande där jag ju redogjorde för att vi behöver både vägar och järnvägar i vårt land. Men tyngdpunkten hos oss ligger på järnvägen, för vi måste höja kapaciteten för person- och godstrafik. Hon kan alltid läsa vår infrastrukturmotion, om hon inte ids lyssna i kammaren när hon till och med sitter här.

Min fråga handlar om det miljövänliga. Stödet till kollektivtrafiken dras in i regeringens politik, och samtidigt höjs banavgifterna på järnvägen. Båda dessa åtgärder kommer att göra det dyrare för resenärer på tåget och i kollektivtrafiken. Varför vill regeringen göra det dyrare att använda sig av det som är miljövänligt?

Anf. 157 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska vara jättetydlig. Jag är inte orolig för oppositionen. Jag tycker bara att oppositionen bör tala om för de tittare runt om i landet – i Göteborg, i Kalmar, i Dalsland – som är intresserade av att få

veta vilka vägar som inte ska byggas med anledning av att ni krokar arm med Miljöpartiet. Karin Svensson Smith har tydligt sagt att man inte ville lägga en krona på några nya vägar. Jag tycker att det är bara rimligt att skapa möjligheten för er att inför tv-tittarna redogöra för det.

Dessutom vill jag tydliggöra att vi är väl införstådda med vilken situation som järnvägsresenärerna står inför. Det är därför som vi lägger 1 miljard kronor på att förbättra spåren i och kring de största städerna. Det är där som den spårbundna kollektivtrafiken finns. Det är på det sättet som staten tar ansvar för en bra och effektiv kollektivtrafik.

Anf. 158 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Jag har sällan varit med om ett statsråd som har så svårt att svara på en rak fråga. Regeringen lägger fram en proposition som gör att man ser framför sig att banavgifterna på järnvägen höjs. Dessutom föreslås att det så kallade vagnstödet till länshuvudmännen och till dem som kör kollektivtrafik ska dras in. Det logiska är att det blir dyrare att åka tåg respektive kollektivt.

Min konkreta fråga är: Varför vill regeringen göra det dyrare att använda sig av kollektivtrafik och tåg som vi vet relativt sett är mer miljövänliga än till exempel vägtrafiken när det gäller personbilar eller gods-
trafiken på vägar? Varför vill regeringen göra det dyrare att åka kollektivt och åka på järnvägen?

Anf. 159 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det dyraste för den enskilda resenären är att inte komma i tid. Det är den situationen som människor befinner sig i i dag eftersom ni har avstått från att tillföra tillräckliga resurser för till exempel den spårbundna trafiken. Kraftsamling Stockholm har skapat mycket bättre förutsättningar och mycket fler nöjda resenärer under de senaste två åren på grund av att vi har tillfört mer resurser till Banverket.

Jag är mycket öppen för att hitta en differentiering av banavgifterna just som ett styrmedel. Vi har järnvägar i det här landet som det inte är ett speciellt hårt tryck på. I delar av det här landet finns det ytterligare kapacitet i järnvägsinfrastrukturen att nyttja. Då är det rimligt att vi prövar möjligheten med differentierade banavgifter så att vi kan styra godset till rätt del av järnvägsinfrastrukturen. Det är ett mycket enkelt sätt att nyttja kapaciteten på ett bättre sätt än i dag.

Anf. 160 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Infrastrukturministern använder sig av de billiga knepen att försöka låtsas som om vi inte finansierar våra förslag. Jag ställer gärna upp på en tre, fem eller sex timmar lång diskussion eller debatt med infrastrukturministern så att vi kan reda ut dessa begrepp. Jag hävdar att vi finansierar våra förslag.

Vi har en investeringsbudget. Vi finansierar järnvägsutbyggnaden precis på samma sätt som en industri, ett företag eller en kommun brukar finansiera sina investeringar. Min fråga är fortfarande: Varför anses det vara oansvarigt eller vara bristfälligt ekonomiskt sinnelag om man gör det i staten medan det är den främsta religionen när det gäller hur en kommun eller ett företag gör sina investeringar?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

Jag skulle vilja att infrastrukturministern definierar vad hon menar med full finansiering. Jag hävdar att alla förslag från den före detta majoriteten finansierades därför att vi finansierade via anslag varje år. Men just på grund av att vi gjorde det drog det ut på tiden och de blev dyrare. Då puttas några objekt bort i slutändan. Det är exakt detta synsätt som vi vill komma bort från. Men vi hade exakt samma finansieringsgrad då som ni anser att ni har nu. Om vi inte hade det vill jag att ministern ska lägga fram korten och bevisa att så inte är fallet. En planeringsram är inte samma sak som en budget som är finansierad.

Anf. 161 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag säger ingenting om oansvarighet. Jag säger bara att det är rimligt att Peter Pedersen talar om med vem han ska göra järnvägsinvesteringar på dessa nivåer med en separat investeringsbudget. Kom tillbaka tillsammans med Thomas Östros och beskriv om det är på det sättet som vänsteralliansen ska finansiera järnvägsinfrastruktur.

Det som jag sade var till Ibrahim Baylan som trots skattechocker för löntagare inte mäktar med att med finansiering över ordinarie budget just komma till rätta med infrastrukturen utan man skjuter fortfarande fakturan framför sig.

Jag återkommer till den infrastrukturproposition som mycket tydligt var ofinansierad, vilket också står i propositionen. Ni hade inte någon lösning på hur ni skulle finansiera detta. Det är resultatet av detta som vi har i dag med ofinansierade löften som många är frustrerade över runt omkring i landet.

Anf. 162 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Det verkar tyvärr vara en utbredd plåga inom den nuvarande regeringen att man inte riktigt vet hur det svenska budgetsystemet fungerar eller vad som menas med utgiftstak och så vidare.

Jag kan bara konstatera att ni lägger fram budgetar nu, precis som de tidigare majoriteterna har gjort, enligt den lag som vi har. Man anslår pengar varje år som fördelas på de olika utgiftsområdena. Det finns ingen skillnad där mellan den nuvarande regeringen och den tidigare. Det är bara något slags dimridåer som ni försöker lägga ut.

Med facit i hand går förhoppningsvis nästa majoritet in på en ny linje – jag hoppas det och jobbar för det – och kan säga: Varför finansierade inte ni alla de fina löften som ni gav?

Jag tycker att ni ska börja titta framåt och inte bara slänga saker bakåt. Ni finansierar inte era förslag. Vi vet först med facit i hand om ni har levt upp till era löften om att tyvärr framför allt bygga vägar. Jag hoppas att ni inte lyckas där. Men ni lovar en massa.

Men med facit i hand kommer vi att kunna ha exakt samma kritik som ni nu har mot oss. En planeringsram är inte detsamma som en full finansiering. Det är ungefär som att ha en önskelista, om man ska använda den kritik som ni använder.

Anf. 163 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Nej, jag tittar inte bakåt. Det behöver jag inte göra för det är en verklighet här och nu. Ni har inte finansierat era löften. Ni har åkt runt tillsammans med Socialdemokraterna och tagit spadtag utan att ha

en ekonomisk ram för de olika projekten. Där behöver jag inte titta bakåt i tiden. Det är bara att åka runt i landet.

Peter Pedersen, vi har en nivåhöjning fram till 2021. Det går nu ut en ram till regionerna som de har att förhålla sig till och utifrån den ramen göra prioriteringar. Det löser inte alla problem, och det är jag den första att erkänna, för det är oerhört stora behov runt omkring i alla delar av landet. Men nu gäller det att hitta rätt prioriteringar för att skapa säkerhet och trygghet när det gäller jobben i alla delar av landet.

Anf. 164 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp resenärsperspektivet. Det står så fint i propositionen att man utgår från det. Men det som resenärer vill är att resa klimatvänligt. Fler och fler inser att de inte vill belasta vare sig klimatet eller luften med mer biltrafik utan åka mer kollektivt.

Västtrafik står i begrepp att göra beställningar på 2,2 miljarder. Skånetrafiken vill beställa 49 nya tåg. SL har bestämt sig för att försöka satsa på spårvagnar. Busslinje 4 tar varje dag lika många resenärer som SJ. Hur ska de ha råd att göra detta när staten drar undan mattan för alla dessa finansieringar? Det är det som man gör när man tar bort bidraget till rullande materiel.

Vi har det jättetrångt i storstadsområdena. Folk kommer inte med tågen, och man får stå när man åker om man kommer med. Varför vill ni göra det sämre för resenärerna?

Anf. 165 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Karin Svensson Smith och jag är helt överens om att det är dags att ha resenären, användaren, i fokus. Där har det varit stora brister.

Däremot är vi inte överens om statens roll i detta. Staten ska se till att skapa en trygg och säker infrastruktur på järnvägssidan och på vägsidan eftersom kollektivtrafiken i Sverige behöver bra och säkra vägar likaväl som bra och trygg järnvägsinfrastruktur. Det är därför som det här och nu läggs stora resurser på järnvägsinfrastrukturen. Det är här och nu som det är frustrerande för kollektivtrafikresande. Människor måste vilja släppa ratten och åka spårbunden kollektivtrafik eller buss.

Däremot har vi en mycket tydlig ansvarsfördelning när det gäller de lokala och regionala trafikhuvudmännens ansvar för svensk kollektivtrafik.

Anf. 166 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Under den rödgröna majoritetens tid inrättade vi ett vagnbidrag. 4,5 miljarder avsatte vi för att man skulle kunna köpa fler tåg. Dessa tåg finns och rullar nu i trafiken hos SL, Västtrafik och Skånetrafiken. Det hade varit hälften så många om vi inte hade gjort detta.

Nu undrar dessa regioner hur de ska klara detta framöver. Den här regeringen sade inte att man inte tog klimathotet på allvar. Man sade att man tog det på allvar. Varför ska man halvera möjligheterna att köpa in materiel för att folk ska kunna få plats i kollektivtrafiken?

Jag skulle också vilja att Åsa Torstensson berättar för oss här och för tittarna varför det bara är de som är dömda för rattfylleri som ska ha alkoholås. Varför går man inte in med en fullskaleansökan till EU och säger

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Transport och
infrastruktur

att vi behöver alkohol i alla nya bilar? Det är inte rimligt att någon ska behöva omkomma på vägen på grund av att föraren är berusad. Varför begränsar man alkoholen till dem som redan har begått ett brott och upptäckts?

Anf. 167 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! I diskussionen om kollektivtrafiken är det viktigt att ställa frågan: Varför måste man äga ett fordon? Jag tycker inte alls att det är självklart att staten ska lägga resurser på inköp av fordon. Det kan finnas en lämplig marknad där man leasar fordon. Det är sådant som Karin Svensson Smith och vänsteralliansen naturligtvis inte finner i sin vardag. Jag kan därför mycket tydligt säga att det finns andra aspekter på detta.

Det är mycket tydligt att statens roll är att ha en bra, trygg och säker infrastruktur och att se över ett regelsystem som skapar bättre kollektivtrafik för 2000-talets resenärer.

Utredningen om alkohol är nu ute på remiss. Jag förväntar mig att kunna gå vidare med den nästa år.

Anf. 168 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Angående Gotlandstillägget skriver regeringen i propositionen: "Regeringens avsikt är att inom ramen för åtgärdsplaneringen eller på annat sätt hitta en lösning." Min fråga blir då: Åtgärdsplaneringen när då? Och vad betyder "eller på annat sätt hitta en lösning"?

Jag skulle också vilja ställa en fråga om vägpris inom Gotlandstrafiken. Där svarade infrastrukturministern på en skriftlig fråga från mig att det inte fanns utrymme för detta "inom de kommande åren". Då skulle jag vilja fråga statsrådet: När man nu lägger fram en infrastrukturproposition som sträcker sig fram till 2021, varför nämner man ingenting om detta i propositionen?

Anf. 169 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan passa på att förklara. I dagsläget har regeringen lämnat en inriktningsproposition vad gäller infrastrukturplanering fram till 2021. Den går nu ut till alla regioner och verk för hantering utifrån de ramar som ges efter att riksdagen har fattat beslut. Där lämnar man förslag på vad som ska åtgärdas. Dessa förs tillbaka till regeringen, och vid årsskiftet 2009/10 återkommer regeringen med konkreta beslut och åtgärdsplaner. Då kommer alltså de riktiga besluten om vilka delar av väg- och järnvägsinfrastrukturen som ska prioriteras, precis motsvarande det som nu gjordes i närtidssatsningen.

Anf. 170 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Fru talman! Det var en liten redovisning av hur åtgärdsplanarbetet går till. Frågan är ändå när man i så fall tänker återkomma med ett svar i frågan om Gotlandstillägget. Frågan vad det betyder att på annat sätt hitta en lösning fick jag väl inte heller något direkt svar på.

När det gäller vägprisfrågan, som man inte nämner någonting om i infrastrukturpropositionen trots att man i ett svar till mig har sagt att detta är något man inte kommer att kunna finansiera eller hitta en lösning på

inom de kommande åren, skulle jag ändå vilja fråga: Varför nämner man ingenting om detta i infrastrukturpropositionen, som ändå sträcker sig till 2021? Vore det inte åtminstone lämpligt att skriva, som statsrådet redogjorde för tidigare här, att man har olika utredningar på gång? Kanske kunde man sätta till en utredning som kunde ta reda på vad vägpris innebär, vad det skulle kosta och hur det i så fall skulle finansieras.

Anf. 171 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ville förtydliga detta med åtgärdsplanerna eftersom frågeställningen trots allt var varför vi hänvisar till åtgärdsplaneringen. Då är det rimligt att jag ger detta svar tillbaka. Det kommer som en del av det som ligger hos regionerna och verken och är deras ansvar. Det är därför Gotland självt ska vara involverat i detta.

Just eftersom detta inte står med i infrastrukturpropositionen har vi i dagsläget inte valt att gå vidare med vägprisfrågan. Därmed är den inte död generellt sett, men den finns inte i ett aktivt arbete på departementet.

Anf. 172 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det är härligt med de allmänpolitiska debatterna, för då får man chansen att vara lite lokalpatriot. Eftersom jag kommer från den vackra region där vi är nu, Stockholms län, vill jag väcka en liten fundering: Vad har den moderatledda regeringen med sin transportpolitik haft för påverkan på vardagen för stockholmarna?

Faktum är att det har hänt ganska mycket. Det har blivit dyrare att åka med kollektivtrafiken, och vi har just hört av vår infrastrukturminister att det kommer att bli ännu dyrare att åka i Stockholm. Utformningen av trängselskatten har gjort att trängseln fortsätter men att folk betalar. Bygandet av Citybanan har man fördröjt med nästan ett år. Dessutom har vi ingen aning om vad som händer med de överenskommelser som har gjorts i den här regionen rörande viktiga trafikinsatser.

Nu vill jag höra ministern ge svar: Vad kommer det att bli för positivt för oss som bor här?

Anf. 173 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Tack för den frågan, Christina Axelsson! Ni har nöjdare resenärer än vad ni haft på två år, trots att kollektivtrafikpriset har höjts. Det är fler som åker med kollektivtrafiken än vad det varit tidigare under socialdemokratisk regering. Är det inte skönt att vara stockholmare då?

Anf. 174 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Återigen får vi ett svar som inte är något svar utan ett icke-svar. Vad händer med de prioriteringar som vi har kommit överens om i regionen inom ramen för En bättre sats? Vi hade också en förhandlingsman som regeringen tillsatte. Vad hände med det? Hur mycket kostar det inte oss stockholmare att Citybanan har blivit fördröjd med ett år?

Vi borde vara glada, säger infrastrukturminister Åsa Torstensson som antagligen åker bil till Regeringskansliet varje dag. Jag ska dock tala om att så glada är vi inte. Om man tittar i de undersökningar som gjorts av både Metro och City, de här gratistidningarna vi har som tittar lite extra på kollektivtrafiken, ser man att vi inte är så nöjda, i alla fall inte vi som

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Transport och
infrastruktur

åker med pendeln. Det är dock bra att ni har fortsatt satsningarna som vi började med den så kallade Marshallplanen.

Nej, jag måste säga att jag tycker att den moderatledda regeringen för en Stockholmsfientlig politik.

Anf. 175 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman och kära tittare! Jag tror att många av tittarna åker med kollektivtrafiken i och kring Stockholm och kan se vad det har inneburit att vi har lagt nya resurser på Banverket och Kraftsamling Stockholm/Mälardalen. Vi har skapat bättre flöden med delaktighet av alla, inklusive Stockholms stad, länet och de kringliggande kommunerna. Detta har vi gjort just för att vi har satt pendlaren i fokus.

Det hjälper inte att Christina Axelsson som oppositionspolitiker står här och är negativ. Den enskilde pendlaren ser skillnad sedan alliansregeringen tillträtt.

Jag vill också säga till Christina Axelsson att jag går genom denna vackra stad till jobbet varje dag.

Anf. 176 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hörde att statsrådet nämnde nollvisionen, som handlar om noll döda i trafiken. Men det verkar också vara lika med noll när det gäller satsningar på att nå denna vision. NTF är en frivilligorganisation som jobbar med trafiksäkerhet, och där drar regeringen ned stödet. I stället lägger man över detta på Vägverket. Man tar alltså bort satsningar på frivilligorganisationerna och menar att det är någon annan som ska pytsa ut pengarna. NTF håller nu sakta men säkert på att avvecklas. Hundratusentals timmars jobb med trafiksäkerhet håller sakta men säkert på att försvinna.

Då blir min fråga till Åsa Torstensson: Vad är det för bra med en sådan nollvision?

Anf. 177 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att se visionen om noll döda i trafiken som ett ständigt pågående arbete. Oberoende av om vi är i högkonjunktur eller lågkonjunktur måste vi hitta nya sätt att nå trafikanterna eftersom det ständigt kommer nya generationer trafikanter. Det är därför vi har arbetat med bättre körskoleutbildning för att identifiera den enskilde individens roll när det gäller att inte ta risker. Det är därför vi nu går vidare med en lagstiftning om alkohol för rattfylleridömda om de önskar behålla körkortet. Det är också därför vi har ändrat hastighetsnivåerna här i landet, just i syfte att minska antalet döda i trafiken.

Anf. 178 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag fick inget svar på frågan: Vad var poängen med att avrusta NTF? Vad var poängen med att få bort frivilligorganisationerna från jobbet med trafiksäkerhet? Jag förstår inte det.

Jag anser att det är jätteviktigt med det jobb som frivilligorganisationerna gör tillsammans med NTF. Vi har fackförbund som jobbar med utbildning, skolor som agerar på olika sätt och idrottsorganisationer som hjälper till med trafiksäkerhet. Detta avrustar regeringen, och så pratar

man om nollvision. Nollvisionen är alltså noll pengar till trafiksäkerhetsarbete. Jag förstår inte det. Varför tycker regeringen att det är viktigt med en sådan nollvision?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

Anf. 179 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Eva-Lena Jansson blir inte mer trovärdig för att hon upprepar noll resurser till trafiksäkerhet, eftersom jag valde att tala om vikten av att ständigt genomföra åtgärder oberoende av konjunktur.

NTF har lika stora möjligheter i dag som förra året att med bra, tydliga och riktade insatser erhålla bidrag. Men de är inte riktade direkt från den statliga budgeten. Däremot skapar det förutsättningar för en mångfald av aktörer. Sveriges motorcyklistorganisation ser ett stort intresse i att vara en aktör och kunna erhålla medel för att kunna nå sina grupper som ibland är väldigt svåra att nå.

Anf. 180 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till statsrådet. En är föranledd av statsrådets inledning och har att göra med hur statsrådet egentligen räknar. Jag undrar helt enkelt: Hur får statsrådet ihop argumenteringen, där hon först påstår att vår satsning som vi gjorde på väg 45 var ofinansierad, när hon i nästa mening säger att vi tog pengarna från väg E 22 och flyttade dem till väg 45? Är inte statsrådet väl medveten om att båda sakerna var finansierade på precis det sättet att man flyttade pengarna. Precis som har sagts tidigare här i diskussionen använder ni precis samma budgetsysteem.

Jag en fråga till. I alla interpellationer och frågor som jag har ställt om Tjustbanan och Stångådalsbanan har det sagts att de skulle vara med i infrastrukturpropositionen. Var är de?

Anf. 181 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det var nog helt rätt det som jag sade om finansieringen av väg E 45. Det räckte naturligtvis inte att ni plockade från 13 olika projekt runt omkring i landet till väg E 45. Den var fortfarande inte finansierad. Därför tillför regeringen nu, tillsammans med den stora satsningen i Västsverige, 700 miljoner till E 45 så att den kan byggas klar.

Krister Örnfjäder, det hjälpte inte med 13 olika projekt runt omkring i landet. Väg E 45 blev ändå inte finansierad, och det är ett faktum.

Anf. 182 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Det hör till saken att det var för fyra år sedan. Sedan dess har man haft en inflation på i storleksordningen 20 procent inom Vägverket respektive Banverket. Statsrådet kommer nog också att uppleva att inflationen till stor del kommer att äta upp de medel som man avsätter vid ett givet tillfälle, precis på samma sätt som den kommer att påverka den budget som ni nu lägger fram. Det är inget speciellt konstigt.

Nästa fråga var Stångådalsbanan och Tjustbanan. Jag har interPELLERAT ett antal gånger. Jag har en hög här med interpellationer och frågor respektive debattinlägg från förra allmänpolitiska debatten, och hela tiden har jag fått svaret att de ska komma i samband med infrastrukturpropositionen. Jag har försökt att hitta någonting någonstans som säger någonting

om Tjustbanan och Stångådalsbanan i infrastrukturpropositionen. Vart har de tagit vägen?

Anf. 183 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag är mycket medveten om att det sker fördröjningar av stora projekt. Därför vidtar vi åtgärder för att kunna styra upp projekten och ha koll på ekonomin. Jag tror att det är oerhört avgörande. Men inte desto mindre var E 45 inte fullständigt finansierad.

Mycket riktigt har vi haft ett antal debatter om ett antal lågtrafikerade banor. Det finns ett kapitel i budgetpropositionen om lågtrafikerade banor och vikten av att de finns med i den regionala prioriteringen och att de sätts in i sitt sammanhang i arbetsmarknadsregioner för att kunna stärkas i sin funktion. Det handlar också om att de lågtrafikerade banorna ska ingå i ett trafiksystem som förhoppningsvis stärker dem, så de finns i allra högsta grad med.

Men tillbaka till din konkreta fråga, en fråga som också Peter Pedersen ställde, om var de konkreta exemplen finns. Det finns inga konkreta objekt i inriktningspropositionen. De återkommer vi med när regionerna har arbetat och åtgärdsplanen fastställts vid årsskiftet 2009/10.

Anf. 184 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! Alliansregeringens övergripande mål är att bryta utanförskapet genom fler jobb i fler och växande företag. Väl fungerande kommunikationer är en av grundförutsättningarna för att lyckas med detta, för att kunna ta sig till arbetet samt för att kunna driva och utveckla företag. Men väl fungerande kommunikationer och transporter kräver en väl fungerande infrastruktur. Vi måste bygga smarta system där de olika transportslagen samverkar och med ett utökat miljöfokus på både person- och godstransporter.

Fru talman! Infrastruktur som vägar, broar, spår med mera är något som många gånger tas för givet. Den där bron eller vägen har ju alltid funnits där och kommer alltid att finnas där, eller?

På många håll i vårt land har vi infrastruktur som byggdes för länge sedan, som nu trafikeras av betydligt större trafikmängder än vad som var dimensionerat. Men även infrastruktur, till exempel en väg, åldras och behöver underhållas även om den inte slits så mycket av trafiken. När det till exempel gäller underhåll av en bro är det viktigt att åtgärder utförs vid rätt tid. Skjuter vi upp underhållsinsatserna riskerar vi inte bara själva konstruktionen, utan kostnaderna skenar. Att senarelägga underhållet av en bro bara några år innebär att kostnaderna för åtgärderna ökar minst fem gånger, kanske mer. Det är våra medborgares skattepengar vi pratar om, skattepengar som måste användas optimalt.

Fru talman! Betydelsen av en väl fungerande infrastruktur är en grundförutsättning för att vårt samhälles alla olika funktioner ska kunna fungera. Utan infrastruktur kommer vi inte till arbetet, skolan eller dagis. Ambulansen kan inte ta sig fram snabbt och smidigt till sjukhuset så att sjuka kan få vård. Vi måste höja statusen på infrastrukturen i vårt land.

Jag tänkte dra en parallell till sophämtning. I Sverige är det något som för det mesta fungerar bra. Sophämtningen finns bara där. Varje vecka töms mitt sopkärl, och det är inte mer med det till den dag sopkärl-
et inte töms. Då blir det kaos och panik. Så är det ibland med infrastruk-

turen. Den är någonting som vi tar för givet. Den finns bara där och ska fungera.

Jag bor och arbetar i Stockholmsregionen, men det jag nu berättar om är inget unikt för vår region. Det finns många ute i vårt land, både i tätort och i glesbygd, som kan berätta om liknande situationer som är specifika för just deras region och väldigt viktiga för dem som bor där.

Stockholmsregionens befolkning har de senaste 15 åren vuxit med ca 250 000 personer. Det motsvarar i storlek ett Malmö som har flyttat hit. Fram till 2030 förväntas regionen växa ytterligare med så mycket som en halv miljon människor. Men infrastrukturen i Stockholm har inte vuxit i takt med befolkningen eller ekonomin. Det riskerar att allvarligt hämma tillväxten och påverka inte bara Stockholms ekonomi utan hela Sveriges ekonomi. Man beräknar att varje pendlare i Stockholmsområdet förlorar sammanlagt en arbetsvecka per år på grund av köer och förseningar i transportsystemet.

Hur sårbar Stockholms infrastruktur är fick vi bevis på när Essingeleden kördes på för några år sedan. Vi var nog också många som höll andan och fruktade det värsta när Tranebergsbron stängdes av tillfälligt i söndags.

Fru talman! Ska Sverige kunna utvecklas och visa fortsatt tillväxt, viktiga faktorer för att kunna bygga framtidens välfärd, måste vi se till att säkra framtidens infrastruktur. För att rusta infrastrukturen och möta den klimatutmaning som redan är här måste vi arbeta på många fronter.

Vi behöver en regering som alliansregeringen och politiker som tar frågan på största allvar. Det finns inga enkla lösningar. Vi måste arbeta långsiktigt med infrastrukturplaner med klar och tydlig finansiering och med fokus på människor och företag och den klimatutmaning som vi har framför oss.

Vi politiker har ett ansvar. Vi måste sluta att tänka bara en mandatperiod framåt. Det gäller alla partier. Tyvärr gör alltför många det. Det handlar om omvalsstrategi. Vi politiker måste ta vårt ansvar. Vi måste våga fatta beslut. Vi vet hur lång tid det har tagit att komma fram till en lösning för Stockholm. Det är något som borde ha varit på plats för länge sedan.

Våra ansvariga myndigheter, Vägverket, Banverket med flera måste se till långsiktiga lösningar, metoder och byggnadssätt som på bästa sätt utnyttjar varje satsad skattekrona. Samhällsekonomisk effektivitet och livscykelkostnad måste vara ledord, till exempel vid val av material. När det gäller vägarna är det traditionsenligt så att investeringskostnaderna har varit avgörande vid val av beläggingsmaterial, men det kan ju löna sig ekonomiskt och miljömässigt att satsa på mer slitstarka men kanske dyrare material som kräver betydligt mindre underhåll under sin livslängd. Anläggningsbranschen måste utvecklas och gamla traditioner brytas.

Fru talman! Klimatutmaningen är oerhört viktig för framtidens infrastruktur, men vi löser inte problemet genom att bara satsa på utbyggnaden av spår. Vi måste arbeta med hela transportsystem och inte minst fordonen. Framtidens infrastruktur måste underlätta för människor att åka kollektivt och gods att transporteras på bästa sätt ur miljösynpunkt. I dag går 80 procent av Sveriges kollektivtrafik på väg. Det säger sig självt att

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

vi inte kan bygga spår överallt, utan vi måste satsa även på vägarna. Hur ska vi annars få hela Sverige att fungera?

Vi måste arbeta mer med forskning och utveckling för att på bästa och effektivaste sätt bygga framtidens infrastruktur och de fordon som kommer att trafikera våra olika trafiksystem i framtiden.

Fru talman! Vi moderater och alliansen återupprättar trovärdigheten i trafikpolitiken genom en ny, realistisk infrastrukturplan och närtidssatsningar. Vi är eniga. Vi ser till helheten, hela transportsystemet, klimatutmaningen, människors och företags vardag, den långsiktiga planeringen och hållbarheten.

Fru talman! Vi i alliansen arbetar för en bättre framtid för infrastrukturen i hela Sverige.

Anf. 185 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Under den förra mandatperioden infördes på försök en trängselskatt i Stockholm för att försöka minska trängseln och samtidigt kunna göra stora investeringar för att öka tillgänglighet och framkomlighet för kollektivtrafiken. Detta var ett försök som sedan gick till folkomröstning med resultatet att invånarna i Stockholm sade ja. Man sade också ja till att de resurser som trängselskatten drar in skulle användas till vägar och kollektivtrafik i Stockholmsregionen.

Den här regeringen, som ursprungligen var emot hela idén men som sedan naturligtvis vände när det blev en succé, har under senare år svikit folkomröstningens resultat genom att använda de resurser som dras in via trängselskatten endast till vägar. Ingenting går till kollektivtrafiken i Stockholmsregionen.

Min fråga är: Varför sviker den moderatledda regeringen folkomröstningsresultatet i Stockholm när det gäller trängselskatten?

Anf. 186 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Trängselskatten är ett system som finns, och då får vi utgå från det läget. Det är väldigt viktigt att vi satsar på kollektivtrafiken i Stockholm. Vi måste få stockholmarna att åka kollektivt än mer än vad man gör i dag. Vi har sagt att pengarna från trängselskatten ska satsas på till exempel Förbifart Stockholm. Det är också ett sätt att satsa på kollektivtrafiken. Jag sade nyss att en väldigt stor andel av kollektivtrafiken faktiskt går på väg. Det gör den också i Stockholm.

När vi bygger Förbifart Stockholm kommer vi att kunna knyta ihop de södra och norra delarna av Stockholm på ett helt annat sätt. Vi vet att det kommer att gå väldigt mycket kollektivtrafik där – bussar. Det är väldigt viktigt att vi satsar på detta och att vi kan genomföra Förbifart Stockholm så snart som möjligt.

Anf. 187 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Det är pinsamt att behöva rätta till uppgifter från en stockholmare om trafiken i Stockholm. Tunnelbanan och spårvagnarna här tar mer än vad bussarna i Stockholmsregionen gör.

Min fråga var: Varför sviker man folkomröstningsresultatet? Stockholmarna röstade ju för att man skulle permanenta försöket, vilket den borgerliga majoriteten senare också röstade för i kammaren. Man röstade för att ha trängselskatten och att resurserna skulle användas både till

kollektivtrafik och till vägar. Då är min fråga: Varför sviker man det resultatet? Det var den första frågan.

Den andra gäller det som står i infrastrukturpropositionen om det arbete som har genomförts för att på lång sikt lösa de trafikproblem som finns i Stockholm. Det är väldigt diffusa besked om vad som ska hända med detta resultat som kommer i regeringens infrastrukturproposition. Jag vill fråga Malin Löfsjögård, som representant för Moderaterna från den här regionen, om ni inte är besvikna över att det inte händer så mycket mer av allt det goda arbete som lades ned över blockgränserna för att ta fram prioriteringar för att lösa Stockholmstrafikens problem.

Anf. 188 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Äntligen blev det en förhandling om Stockholm och den framtida infrastrukturen och transportsystemet. Det var verkligen på tiden tycker jag. Min kritik gäller alla partier. Det här borde man ha kommit överens om mycket tidigare. Då hade vi nog haft ett helt annat system på plats i dag.

Jag vill också påminna om att det som var bra med förhandlingen var att det blev en blocköverskridande överenskommelse, men tyvärr valde Socialdemokraterna att inte ställa sig bakom hela skrivningen om Stockholmsförhandlingen. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

När det gäller infrastrukturpropositionen vill jag säga att det nu går uppdrag, och det kommer direktiv från regeringen, till verken och regionerna att ta fram åtgärdsplaner. De skrivningar som finns om Stockholm nämner just problematiken med storstadsområdet. Vi har en trafiksituation och ett system som har gått i taket. Vi måste göra kraftiga insatser. Det ska komma fram i åtgärdsplanering, och där kommer jag att jobba väldigt hårt för att det ska komma stockholmarna till del.

Anf. 189 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan ta vid där Ibrahim Baylan slutade. Prioriteringarna är ju gjorda. Vi var överens om prioriteringarna, och vi har varit överens om dem. Den här uppgörelsen som kom i december 2007 var faktiskt inte den första blocköverskridande uppgörelsen som kom till stånd.

Därför skulle jag vilja fråga: På vilket sätt kommer regeringen att ta hand om detta när man redan nu, i den här propositionen *Framtidens resor och transporter*, har dragit bort det statsbidrag som skulle möjliggöra för oss att köpa fler spårvagnar för att ha mer spårbunden trafik i den här regionen? Malin Löfsjögård måste ändå hålla med mig om att det behövs mer kollektivtrafik på spår här för att minska utsläppen i regionen.

Anf. 190 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Det är helt riktigt som Christina Axelsson säger, att vi måste få fler att åka kollektivt i Stockholmsregionen, och det gäller inte bara här utan i hela vårt land.

Alliansen i landstinget har sedan valet 2006 satsat flera miljarder mer än den förra s-ledda majoriteten på just kollektivtrafiken i Stockholms län. Det har också gjort att vi har fler resenärer, fler nöjda resenärer och fler resenärer som köper månadskort. Det är en viktig uppgift för oss att

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Transport och
infrastruktur

få folk att åka kollektivt. Landstinget har också jobbat mycket för att få tågen och bussarna att gå i tid. Det är en viktig faktor.

Anf. 191 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvånad. Jag frågade inte om landstingets insatser. Jag frågade vad regeringen gör.

Vår kollektivtrafik har hittills fått pengar från staten för att man ska kunna köpa in till exempel spårvagnar, som det har resonerats om här tidigare. Jag får väl fråga Malin Löfsjögård så här i stället: Vad tror du? Tror du att fler kommer att åka med kollektivtrafiken när den blir dyrare, när vi kanske inte kan bygga de här nya spåren beroende på att man inte får den medfinansieringen från staten och när banavgifterna kommer att höjas i vår region? Jag tror inte det, och det är därför jag säger att den moderatledda regeringen för en Stockholmsfientlig politik.

Anf. 192 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är rimligt att vi prövar differentierade banavgifter, som infrastrukturministern sade tidigare. Det är rimligt att vi använder banavgifterna som ett verktyg för att styra till exempel gods-transporterna. Vi måste faktiskt utnyttja vårt järnvägsnät på ett bättre sätt än vad vi gör i dag.

Kollektivtrafiken är ett lokalt ansvar. Jag tycker inte att det är statens uppgift att äga fordonen. Jag vet att vi har helt olika sätt att se på det här.

Statens huvudansvar är att skapa bra och säkert infrastruktur som ska finnas tillgänglig. Det gäller vägar, spår och annat.

Anf. 193 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Malin Löfsjögård lämnade en kommentar som jag tyckte var rätt intressant: Man ska tänka längre än fyra år. Då undrar jag hur hon ställer sig till att man exempelvis har eget kapital respektive investeringsbudget för infrastruktur. Då kan man ju verka och tänka längre än fyra år.

Hon pratar också om att man gör så mycket mer och står för så mycket mer. Det är ert sätt att planera trots att ni lever efter samma regelsystem som vi gör. Då undrar jag om ni nu, när ni lägger fast objekten i infrastrukturplaneringen, kommer att se till att de per automatik också blir inflationsuppräknade. Det är väl i så fall det enda sättet att garantera att det som ni kommer att bestämma 2009 kommer att gälla 2021.

Anf. 194 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! En skillnad mellan vår proposition och hur Socialdemokraterna jobbade tidigare är att när Socialdemokraterna lade fram sin infrastrukturplan 2004 var den underfinansierad med 60 miljarder. Man visste inte hur man skulle finansiera de objekten. Så har inte regeringen gjort när man lagt fram den proposition som riksdagen nu ska ställning till. Den är finansierad. Det är höjda anslag fram till 2021.

Sedan finns det problem, och det är prisutvecklingen på material och arbete samt inflationshöjningar. Det är någonting som man hela tiden måste beakta i projekt. När man gör de här åtgärdsplanerna och förslagen nu måste man verkligen ta fram rimliga tidsplaner och rimliga kostnads-

bedömningar. Det förutsätter jag att man gör, och det står också i infrastrukturpropositionen.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

Anf. 195 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Det tråkiga med det här är att det där ju inte är sant. Man lade visst fram en fullt finansierad plan 2004. Men man gjorde det utifrån att man skulle ta det ur driftsbudgeten, precis som allting annat – precis som ni kommer att få bestämma i framtiden, åtminstone de närmaste två åren, om vi ska lägga pengar på infrastruktur, barnbidrag, höjda ersättningar för dem som är arbetslösa eller andra former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är precis samma pengar och precis samma system.

Vi vet lika lite nu hur det kommer att se ut om ett antal år som den regering gjorde som lade fram förslaget 2004. Det är den verklighet och den situation som man befinner sig i just då som bestämmer hur man ska göra. Pengarna läggs därför ut varje år utifrån den verklighet som man har i budgetläget år från år.

Antingen försöker ni alltså vilseleda folk medvetet, eller också har ni inte en aning om hur det går till att lägga en budget.

Anf. 196 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Om nu planen från 2004 var fullt finansierad kan man faktiskt fråga sig hur Vägverket och Banverket i sin genomgång för inte så länge sedan kunde komma fram till att investeringarna släpade efter med 80 miljarder, 30 miljarder på vägsidan och 50 miljarder på järnvägsidan. Eller har Vägverket och Banverket fel?

Anf. 197 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag måste ta Malin Löfsjögård ur en villfarelse. Det är ingen här som har föreslagit att staten ska äga fordonen i regionaltrafiken. Det vi har gjort från den rödgröna sidan är att vi gav ett 50-procentigt statsbidrag som möjliggjorde för SL, Skånetrafiken, Västtrafik och andra regionala bolag att köpa in vagnmateriel och få hälften betalt av staten. De äger vagnarna, och det ska de fortsätta göra, hoppas jag, om inte ni ändrar på det förhållandet.

Problemet för resenärerna är att trafikhuvudmännen får mindre möjlighet att köpa mer när man nu behöver mer. Då undrar jag hur Malin Löfsjögård kan tycka att Stockholmarna ska ta det att fler blir stående på perrongerna, att SL:s majoritet inte kan realisera sitt förslag om att ha spårvagnslinje här därför att man varken kommer att ha råd att köpa in spårvagnar eller att lägga spår på grund av att ni inte har något utpekat uppdrag och dessutom tar bort bidraget till vagnmateriel.

Anf. 198 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag tycker återigen att vi ska gå tillbaka till vad statens roll och statens ansvar är. Jo, det viktigaste för staten när det gäller infrastruktur är att den ska skapa bra, trygg och säker infrastruktur. Det ska finnas vägar, spår och annat som man behöver. Kollektivtrafiken är ett lokalt ansvar.

Jag tycker att det viktigaste för staten, om vi nu ska få ordning på den situation som vi i Sverige faktiskt befinner oss i när det gäller infrastrukt-

turen, är att se till att infrastrukturen är i det skick den ska vara och att vi har infrastruktur där vi ska ha infrastruktur. Det måste staten koncentrera sig på.

Anf. 199 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Men spåren ska inte vara att titta på, utan det är ju meningen att det ska gå fordon, tåg, på dem. Det är ingen glädje med nya spår om man inte har råd att ha mer vagnar på dem. Resenärerna bryr sig inte så mycket om det är staten eller landstinget. De bryr sig om tågen kommer eller inte. Den politiska uppgiften borde vi lösa.

Ni prioriterar skattesänkningar för de rika i stället för att resenärerna ska få mer kollektivtrafik.

Förbifart Stockholm, som är kostnadsberäknad till någonstans mellan 25 och 30 miljarder, är ingenting som kollektivtrafikbranschen frågar efter. Jag kommer precis från persontrafikmässan. Bussbranschen och Svensk Kollektivtrafik vill ha prioritet i gatuutrymmet. Inte en enda av dem frågade efter fler vägar, utan de frågade efter att de får mer utrymme på de vägar som redan finns.

Jag undrar om du har tagit del någonting av vad Svensk Kollektivtrafik och bussbranschen har ställt för krav. De vill ha ändrade skatteregler och de vill ha andra möjligheter, men ingen av dem har krävt fler vägar.

Anf. 200 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Vi kan återigen titta på Stockholm och vårt trafik- eller transportsystem i Stockholm. Vi vet att det inte fungerar i dag. Det är otroligt sårbart. Jag tror att var och en här faktiskt höll andan i söndags, när man stängde av Tranebergsbron. Lyckligtvis var det inte någon skada.

Att säga att vi inte skulle behöva Förbifart Stockholm eller att den inte är efterfrågad är felaktigt. Jag förstår att kollektivtrafikbranschen och bussbranschen efterfrågar insatser på det vägnät vi har. Det är självklart, och där ska vi också göra satsningar. Men Förbifart Stockholm behövs. Vi måste knyta ihop de norra och de södra delarna av Stockholm. Vi måste också få en förbifart som tar oss runt Stockholm. Man ska inte, som i dag, komma på E 4:an och behöva åka in och runda Karolinska sjukhuset för att åka till Norrland.

Anf. 201 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Väl fungerande transporter är avgörande för vår välfärd. Inte sällan sätts detta faktum i den allmänna debatten i motsats till miljön. Det fordras inte stor kunskap för att inse att ett väl fungerande transportsystem faktiskt skulle minska belastningen på miljön jämfört med i dag. Det är därför glädjande att regeringen har presenterat sin proposition *Framtidens resor och transporter*, där man påtalar vikten av samordning mellan olika transportslag samtidigt som anslagen också följer denna linje.

För att en infrastruktursatsning ska kunna genomföras måste denna innehålla resurser som finns till handa när de olika projekten är klara för genomförande. Så har tyvärr inte alltid varit fallet tidigare. Detta har medfört ryckighet och förseningar för en lång rad väg- och järnvägspro-

jekt som på intet sätt har varit till nytta för vare sig miljön eller trafiksäkerheten.

Fru talman! Val av transportslag måste anpassas och relatera till var de ska byggas. Således kan det inte finnas någon motsats mellan väg, järnväg och sjöfart. En fullt utbyggd järnväg skulle i praktiken innebära en avlastning av godstrafik på väg med ca 5 procent. Orsaken till detta är att många godstransporter är korta eller går till orter där spårbunden trafik inte är realistiskt möjlig. En trafiksäker väg är dessutom mer miljövänlig än en trafikfarlig och underdimensionerad sådan.

Utveckling av alternativa drivmedel och motorteknik är därför en mycket viktig faktor för att värna både välfärden och miljön. Det är också viktigt för miljön att boende i glesbygd fortsatt har tillgång till drivmedel liksom utbyggd tillgång till alternativa drivmedel. Det är ingen vinst att åka miljals för att tanka sin bil samtidigt som ortens lanthandel med tankställe måste läggas ned.

Häromdagen träffade jag en svensk företagare, från norra Sverige, som hade konstruerat ett lastsystem som ökar godskapaciteten för styckegods med 25–30 procent. Systemet provas nu av det världsvida transportföretaget DHL med gott resultat. Genom en enda konstruktiv utveckling av befintlig funktion kommer man att kunna minska antalet fordon med mer än 20 procent om detta genomförs. Tala om miljövinst utan förbud! Dessutom minskar skadefrekvensen på godset från 15 till 5 procent. Detta minskar kostnaderna för företagen och därmed också för kunderna.

Fru talman! Lösningarna för morgondagens transporter ligger inte i fler förbud utan i fler alternativ för människor i hela landet.

Anf. 202 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Lars Gustafsson för det här, för jag tror att det är oerhört viktigt att vi satsar på ny teknik och nya tekniska lösningar. Det visar också ITPS i den rapport som lades fram i somras. Det har nyss kommit ut små lätthanterliga skrifter om den. ITPS säger också att man måste satsa på tåg om man ska uppnå klimatmålen 20-20-20, det vill säga 20 procent effektivare transporter och 20 procent mindre utsläpp till 2020.

Därför vill jag fråga Lars Gustafsson vad han tror kommer att bli fallet. Kommer det att bli dyrare att åka med kollektivtrafiken i den region som jag företräder och även i Göteborg och Malmö? Kommer man att ta bort bidraget till rullande materiel? Tror Lars Gustafsson att vi på så sätt kommer att uppnå de miljömål vi har satt upp?

Anf. 203 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vet bara att jag nyligen var i Region Halland och var med och fattade ett beslut om att köpa in tågvagnar för 88 miljoner. Men vi har ju ett borgerligt landsting, och ekonomin var klar. Jag kan inte svara för andra regioner.

Jag vet också att i den plan som SJ hade för Region väst när det gäller järnvägar skulle förbifarten Varberg, den sista biten av Västkustbanan, vara färdig 2019. Det är fem sex år efter Hallandsåstunneln. Det tycker inte jag är någon bra politik. Jag kan ge många fler exempel på detta.

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Transport och
infrastruktur

Jag tycker faktiskt att den förda politiken har varit lite tom i plånbo-
ken på grund av att man har haft de här ryckigheterna. Det gäller inte
bara den förra mandatperioden, utan så här har det varit under en längre
period när det gäller svensk kommunikationsutbyggnad.

Anf. 204 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det är väl också därför vi socialdemokrater när vi lägger
fram vårt motförslag till regeringens proposition lägger på 40 miljarder,
Lars Gustafsson. Vi vill göra mer just för att vi ska få en snabbare utväx-
ling av det vi vill göra.

Lars Gustafsson svarade inte på min fråga om huruvida fler kommer
att åka med kollektivtrafiken, som ju behövs förutom de tekniska land-
vinningar som han redogjorde för. Vi måste få fler att åka med kollektiv-
trafiken. Tror Lars Gustafsson att det kommer att bli så om det blir ännu
dyrare?

Anf. 205 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Det finns ingenting hittills som talar för att utvecklingen
av kollektivtrafiken har minskat. Den har ju kraftigt ökat. Jag förstår inte
riktigt frågeställningen.

Det viktiga är dock att det finns fordon, vägar och spår. Det lägger
denna regering fram förslag på. Det nya socialdemokratiska förslaget på
området skulle innebära att ni hade en urholkad budget på 90 miljarder
tidigare.

Anf. 206 BETTY MALMBERG (m):

Fru talman! Många av oss minns nog den hurtfriska sångstrofen ”Vi
bor på landet, så snart vi kan det”. Det är ord som jag tror beskriver en
större sanning än vi först tycker. Inom oss när vi nog alla en längtan till
de fria vidderna och vill slippa storstadstressen. Sommartid lämnar
många asfaltsöknarna för att ge sig ut i öppna landskap eller bland skog
och blader.

Väl hemkomna berättar de sedan på fikarasten hur skönt det var att
slippa mejlen. De gör sig lustiga över hur dålig mottagning det var på
mobilen. Vem har inte skojar om hur man har tvingats balansera på en
specifik sten för att kunna kommunicera med omvärlden? De talar om
obehagliga mötessituationer på smala krokiga vägar och uttrycker förvå-
nat att det bara fanns två förbindelser per dag till orten i fråga.

Men det de beskriver och skrattar åt i fikarummet är samtidigt vardag
för många. Under sådana förhållanden finns och verkar familjer, service-
näring och företagare runt om i landet varje dag. För oss är det inte så
charmigt att inte kunna svara när det ringer. Och man kan ändå inte föra
ett samtal. Det är inte så charmigt att inte kunna komma ut på nätet eller
att sista tåget eller bussen gick klockan fem. för oss är kommunikationer
mer av en daglig utmaning där de många årtiondena av bristande sats-
ningar och underhåll i infrastruktur märks extremt tydligt. Men vi är
också sunt tänkande. Vi förstår att satsningarna i första hand måste ske
där det bor flest människor. Men någon gång måste det också bli vår tur.
Därför tycker jag att det är glädjande att alliansregeringen nu skaffar
fram underlag för att se på hur man fortsatt kan hitta en statligt finansi-
erad utbyggnad av mobilt bredband. Bredband och mobiltelefoni tillhör

infrastruktursatsningar i modern tid. Det måste jämföras med den gamla Teliutbyggnaden på 1900-talet, och det måste komma alla till del.

När det gäller markbunden infrastruktur har alliansregeringen nyligen presenterat två förslag i vilka satsningar på infrastruktur glädjande nog ökar med 3,8 miljarder under en lång följd av år. Det innebär att landet bättre kan vårda och underhålla de stora värden som redan finns nedplöjda i asfalt och räls men också att man kan bygga i kapp en del tidigare givna löften.

Hos oss i Östergötland rör det till och med förhoppningar som gavs redan på 1940-talet, då Motala kommun inrättade ett vägreservat för att anlägga en bro, Skepparpinan, just för att slippa tung trafik genom centrum. Nu har man fått klartecken – efter 66 år!

Genom den nyss framlagda infrastrukturpropositionen har alliansregeringen skickat flera viktiga signaler till Infrastruktur-Sverige. Det handlar om att optimera nyttan genom att hitta samverkan, helhetssyn och klimattänkande. Men det handlar också om att man öppnar upp för medfinansiering och prioriterar via samhällsnytta och översyn av den fysiska planeringsprocessen. Detta är viktiga och efterlängttade inslag. Beträffande det sistnämnda vet jag att det är många som lockas av att införa en motsvarighet till de danska anläggningslagarna.

Det är både klokt och rimligt att samhällsnyttoberäkningar ska ligga till grund för en politisk värdering av olika objekt. Men här återstår en del arbete för att de ska bli tillförlitliga och faktiskt kunna fälla rättvisa avgöranden mellan satsningar på till exempel järnväg eller väg.

I proppen uttalas också att regeringen har för avsikt att göra en fördjupad studie av höghastighetståg. I den tidigare utredningen som alliansregeringen tillsatte redan våren 2008 för att belysa de marknadsmässiga och samhällsekonomiska förutsättningarna för att bygga höghastighetsbanor framkom att förutsättningarna för det här är goda och att stråken Götalandsbanan och Europabanan i så fall bör prioriteras. Det här är mycket intressant och skapar hisnande perspektiv för tillväxt och miljö inte minst för oss som bor i Östergötland.

I dagsläget finns det nämligen en allvarig kapacitetsbrist för både person- och godstrafik i vad som är ett av landets viktigaste järnvägsstråk. Underhållet är eftersatt och trängseln är mycket stor både i tågen och på spåret. Något radikalt skulle för länge sedan ha behövts göras. Vi behöver förbättra och vidareutveckla den 100-åriga transportlösning som Södra stambanan utgör.

Glädjande nog finns det en lösning på problemet, nämligen projektet Ostlänken. Det är ett 150 kilometer långt dubbelspår på sträckan mellan Järna och Linköping. Spåret är tänkt att byggas med höghastighetsstandard och skulle då också kunna utgöra den första etappen på Götalandsbanan och Europabanan. Ostlänken blir därmed en del av den EUprioriterade transportkorridoren mellan Stockholm och Öresundsregionen samt mellan Stockholm och Göteborg. Den kommer att få stor betydelse för människorna i hela södra Sverige.

Fru talman! Alltifrån oss på landet i Stenkilsby med 15 bofasta till de boende i södra Sverige finns det nu stora förhoppningar inför framtida infrastruktursatsningar. Jag känner stor tillförsikt inför det arbete som alliansregeringen hittills initierat och presenterat för att människor ska

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

kunna bo och verka i hela vårt land understödda av säkra, moderna och väl fungerande kommunikationer.

Anf. 207 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte också prata om Ostlänken. Jag förstår inte hur man kan känna tillförsikt om man ser att ni i närtidssatsningen har lagt 75 procent på vägar och 25 procent på järnvägar. Det finns ingen möjlighet i världen att man skulle rymma någon satsning på Ostlänken och resten av höghastighetstågen inom ramen för den infrastrukturproposition alliansregeringen har lämnat till riksdagen.

Jag tror att det är ytterligt viktigt att man bestämmer sig för hur man vill göra med framtiden. Vi såg sådana mycket kloka beslut när vi var med trafikutskottet i Spanien och i Parisregionen i maj detta år. I Spanien har man bestämt sig för att minst 90 procent av befolkningen ska ha högst fem mil till närmaste höghastighetsspår senast år 2020. I Paris fick vi veta att man inte satsar någonting på vägutbyggnad. 80 procent går till spårburen kollektivtrafik, och resterande 20 procent går till cykelvägar och trafiksäkerhetsåtgärder som inte gör vägarna bredare. Man sade: Vi löser inga problem genom att vidga vägsystemet. Då bjuder vi bara in till mer trafik och flyttar pengarna i tid och rum.

Anf. 208 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Visst är det så. Sverige lider brist på höghastighetsspår. Den borgerliga regeringen har inte suttit vid makten under de senaste tolv åren. Det förvånar mig, när man i dag i Europa har 550 mil av spår med höghastighetsstandard, att vi inte har kommit någonstans i Sverige.

Jag tycker också att det är beklagligt att Karin Svensson Smith kan angripa nuvarande regering, när man under sina mandatperioder inte brytt sig om att ens tillsätta utredningar för att se på hur höghastighetsstandard och höghastighetståg skulle kunna införlivas i Sverige.

Den samhällsnyttokalkyl som finns framräknad för bland annat Ostlänken ger siffran 22 miljarder i samhällsnytta. Jag tror att sådana tal och sådana underlag kommer att kunna möjliggöra en bättre prioritering mellan viktiga objekt.

Anf. 209 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle rekommendera Betty Malmberg att ta kontakt med dem som räknar på Banverket, för de räknar inte på samma sätt. Tyvärr finns det en överenskommelse mellan trafikverken och Sika som innebär att man räknar på en tio år gammal värdering av klimatskadorna. Utsläpp av ett kilo koldioxid kostar 1 krona och 50 öre. Det blir ytterligt få järnvägsprojekt som kommer att kunna räknas hem med den metoden.

Det rimliga hade varit att propositionen hade sagt att man ska uppdatera invärdena i den samhällsekonomiska analysen. Det skulle ge en rimlig fördelning. Det har ni inte haft.

Det saknas också en avsiktsförklaring. Man säger att man ska utreda, och det brukar ibland tyda på att man vill göra någonting, men inte riktigt klarar ut det. Menar man allvar ska man ha en avsiktsförklaring: Vi vill bygga det här!

Du nämner själv hur många kilometer och mil höghastighetsspår det finns i Europa. Vi borde ha detsamma. Men det ryms inte när ni ska ha Förbifart Stockholm i er proposition.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 210 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Jag känner till det Karin Svensson Smith tar upp om de olika beräkningskalkylerna för samhällsnyttan. Det är en brist. Det är en fruktansvärd brist att man under alla dessa år inte ens har bemödat sig om att forska på området.

Men jag vet också att detta är uppmärksammat. Banverket och Vägverket arbetar för närvarande för att göra bättre jämförelser och för att jämkna ihop sina beräkningar. Detta är oerhört väsentligt och skulle ha gjorts för mycket länge sedan.

Dessvärre har man inte kommit ända fram. Med de nya analyserna kommer man inte att se de totala effekterna på delar av sträckan. Man ser bara från mål till ändpunkt. Detta är inte tillfredsställande. Men med tanke på den insikt som regeringen nu har och att man i alla fall använder begreppet samhällsnyttoberäkningar hoppas jag innerligt att vi som politiker får ett mycket bättre underlag att fatta beslut från.

Anf. 211 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tackar Betty Malmberg så mycket.

Betty Malmberg sade att det är bra att det finns förslag om att bygga ut mobilt bredband. Jag undrar var de förslagen finns. Jag har regeringens infrastrukturproposition här. Jag har läst den tidigare, och gjorde en snabbkoll. Det finns inga sådana förslag alls här. Det är det som fattas.

Jag tror att Betty Malmberg har läst vår socialdemokratiska motion, som är ett svar på propositionen. Det är där detta föreslås. Vi skriver att det är en brist att regeringen inte har tagit upp det här. Vi skriver att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en proposition som innehåller förslag på hur vi kan fortsätta utbyggnaden och komma fram snabbare. Annars tänker vi lägga fram förslag själva. Men det är ju regeringen som ska komma med dem. Jag hoppas att Betty Malmberg kommer att trycka på ja-knappen när den frågan behandlas här i riksdagen i höst.

Anf. 212 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Jag kanske var otydlig. Om jag inte läste rätt innantill ber jag om ursäkt. Vad jag sade var att regeringen nu har arbetat för att skaffa fram underlag för de här strategierna. Jag har inte sagt att det står i infrastrukturpropositionen. Men utredningar har presenterats. En kom vid sommaren. Sedan kommer det ytterligare en utredning. Eller är den redan lagd? Det vågar jag inte svära på. Men det var det jag refererade till. Där finns i alla fall en andemening att man ska utarbeta en strategi för detta.

Anf. 213 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det är bra att man har utrett frågan. Utredningar i all ära, men den politiska viljan saknas. Nu har Betty Malmbergs parti regerat i två år och inte kommit med några skarpa förslag på området. Jag tycker att det är märkligt, men hoppas att Betty Malmberg nu kommer att gå i

bräschan för att vi ska få förslag på detta, för att regeringen ska återkomma till riksdagen.

Jag frågar igen Betty Malmberg: Kommer du att trycka på ja-knappen när vi behandlar denna fråga i riksdagen under hösten?

Anf. 214 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Jag delar inte Christina Axelssons uppfattning att utredningar är värdelösa eller bara fördröjer. Det handlar om att vi måste ha tillräckligt gott underlag att fatta beslut utifrån. Jag är väl införstådd med att det inte är det som realiserar vad vi vill åstadkomma. Men vi måste ha en utredning. Den utredning som har tillsatts och det svar som har kommit visar en ganska konkret viljeinriktning. Man talar om 2013. Den politiska viljan måste fram.

Jag är drabbad själv. Jag tillhör dem som får gå upp på fjärde pinnsteget på en steg utvändigt för att över huvud taget få kommunikation.

Var fanns det här och vart har det tagit vägen? Det är detta jag är så ledsen över. Var det i slutet av 90-talet vi talade om bredband åt alla? Det var en välkänd paroll. Men detta fick vi aldrig del av.

Anf. 215 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Ämnet för vår debatt är transport och infrastruktur. Jag vill för tydlighetens skull sätta in detta i ett större sammanhang.

Vi socialdemokrater vill att hela Sverige ska leva. Vi vill därför att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att skapa en hållbar tillväxt i hela landet med väl fungerande och hållbara arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet. En bra livsmiljö med ett brett utbud av social service, utbildning och kultur höjer allas livskvalitet och stärker regionernas attraktions- och tillväxtkraft för både företag och enskilda personer.

Fru talman! Den regionala utvecklingspolitiken är mycket beroende av det som beslutas på andra politikområden, som exempelvis utbildning, skatter, forskning och inte minst infrastruktur. Socialdemokraterna inledde i regeringsställning en stor satsning på infrastrukturen. Det handlar om allt från byggprojekt för att klara storstadsområdena till att säkra väg- och järnvägsnätet i hela landet.

Vi ser infrastrukturen som en strategisk resurs för att klara framtida strukturomvandlingar och förutsätter därför att regeringen inte stoppar den planerade utbyggnaden av vägar och järnvägar. Vidare förutsätter vi att regeringen i sitt fortsatta arbete med att se över flygplatser och hamnar tar hänsyn till deras stora betydelse för den regionala utvecklingen i hela Sverige.

Vidare vill vi understryka hur viktigt det är att alla människor ska kunna ta del av den moderna teknikens möjligheter, inte minst eftersom tillgången till moderna IT-strukturer är viktig för tillväxt och företagande i de delar av Sverige som är glest befolkade.

Fru talman! Regionförstoring är en viktig förutsättning för hela Sveriges möjlighet till ekonomisk utveckling. Regionförstoring innebär en geografiskt utökad arbetsmarknad genom framför allt arbetspendling. Arbetspendling över kommungränserna är inte någon ny företeelse, och sedan 1970-talet har antalet arbetsmarknadsregioner minskat från 187 till

85. Längst i denna utveckling har man kommit runt storstäderna och universitets- och högskoleorter.

Det är bra och nödvändigt för både företag och enskilda att regionerna på detta sätt kan utvecklas, men som jag tidigare har nämnt: Så ska det vara för hela Sverige.

I mitt hemlän Kalmar län har vi fortsatt stora behov av infrastruktur-satsningar. I den plan som nyligen har presenterats av den borgerliga regeringen har vi fått en mycket liten del av de satsningar som regeringen säger sig vilja genomföra. I den norra delen av länet kommer det inte att hända någonting alls. I stället tar regeringen bort de 250 miljoner som den socialdemokratiska regeringen anslog i sin plan. Det var pengar som skulle ge möjlighet till företag och boende i Västerviks kommun att gå från att vara en egen arbetsmarknadsregion till en större arbetsmarknadsregion med Linköping genom satsning på Tjustbanan och Stångådalsbanan.

När jag vid tidigare tillfällen har tagit upp den här frågan med statsrådet Åsa Torstensson har hon alltid hänvisat till infrastrukturpropositionen. Nu har den kommit. Tjustbanan och Stångådalsbanan finns inte med. Budskapet från den borgerliga regeringen blir då enligt min slutledning att Västerviks kommun och norra Kalmar län får klara sig själva.

Äldrepolitik m.m.

Anf. 216 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Rubriken Äldrefrågor m.m. spänner över mycket. Jag ska försöka snäva in det en aning och diskutera äldres situation ur ett hälso-perspektiv.

Man kan konstatera att äldres situation vad gäller läkemedel och hanteringen av den egna hälsan lämnar mycket övrigt att önska. Äldre får mediciner för att hålla sig lugna och inte ställa till bekymmer och besvär. Någonstans har det gått fel.

Utifrån ett perspektiv av åldrande – som vi ju alla lever med – har jag svårt att tänka mig att vi har någon lust att gå in i en ålderdom där vi får medicin för att hålla oss lugna. Där har vi ett gemensamt ansvar för att se till att de äldre får den omsorg de är värda.

Lösningen skiljer sig mellan blocken. Alliansregeringen har sin modell och vi har vår. Man kanske kan likna det lite vid den skattesituation vi har, där de äldre får betala mer skatt än de som arbetar. Det är orättvist. Vi socialdemokrater vill ha en rättvis politik där alla är inkluderade.

Att övermedicineringen är ett bekymmer för den enskilde blir därigenom också ett jättebekymmer för samhället. Det finns forskning som tyder på att en alltför kraftig medicinering får földeffekter som fallskador och andra fysiska åkommor, till exempel magsår. Man kan få en snabbare utveckling av demens. Det här är ett stort och allvarligt bekymmer.

I livets slut är man kanske i en situation där man inte kan göra sig hörd. Då behövs det ett samhälle och en profession som kan tyda de tecken som finns och kommer. Därför är det viktigt att den geriatriska delen i hälso- och sjukvården får ett större utrymme. Ingen av oss vill väl hamna i en situation där vi känner oss otrygga?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Transport och
infrastruktur*

Äldrepolitik m.m.

Jag roade mig med att intervjua några av mina lokala kamrater som numera mest sitter hemma och gör ingenting. De funderade lite på hur vi har hamnat där vi är nu. Personalen springer allt snabbare. Personalen har allt svårare att ta sig tid. Den tid som Kalle skulle behöva handla kanske inte så mycket om att han behöver hjälp med matlagning och sådant, men han kanske behöver den tiden för att få möjlighet att berätta om sin ungdom. Han kanske till och med behöver den tiden för att ta sig till sin kamrat, som bor en kilometer därifrån, för att få en tryggare och rikare ålderdom.

En annan del som alliansregeringen var väldigt bestämd med var att man ska förändra systemen rakt av. En del är apotekssystemet. Erfarenheterna från mitt hemlän är att apoteken och apotekspersonalen har varit till stor hjälp när det har gällt läkemedelsgenomgångar för äldre. En av de stora frågorna är vart denna verksamhet nu tar vägen. Är det landstingen som ska ta över den och finansiera den på eget sätt, eller ska det vara ett samspel mellan apotek och hälso- och sjukvård?

Hälso- och sjukvården har en stor del i äldres liv. På äldre dar kommer sjukdomarna krypande. I det läget behöver hälso- och sjukvården ha mer medel. I vår budgetmotion har vi satsat 1 miljard mer än regeringen som en del i att få till stånd en ökad utveckling mellan hälso- och sjukvården och övriga aktörer som handhar äldre.

Vi kommer nu att få lyssna på samtliga företrädare. Ministern är inte här än, men det kanske beror på att vi är lite tidigt ute. Men jag tror att det finns en enighet om att äldre har en värdighet, och den måste man faktiskt försöka värna. Det kommer den här diskussionen och debatten att belysa: Vi har olika sätt och metoder att göra det. Jag inväntar övriga talareshållningar och hoppas få replikera på det de har att säga.

Anf. 217 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska be att få replikera på Per Svedberg. Det fanns en del i Per Svedbergs anförande som jag kan hålla med om. Annars var det inte så mycket nytt.

Problemet för alla vänsterpartiers företrädare är den politik som de för och som välfärden ska byggas på. Deras politik leder till färre jobb. Det leder till fler i utanförskap. Och det leder till allvarliga konsekvenser när det gäller att kunna utveckla och behålla den välfärd som betyder så mycket, inte minst för våra äldre medborgare. De försämrar högst avsevärt för kommuners och landstings möjligheter att fullgöra sin uppgift.

Min fråga är om Per Svedberg inte inser att hans och de övriga vänsterpartiers politik allvarligt äventyrar välfärden.

Anf. 218 PER SVEDBERG (s) replik:

Fru talman! Nu börjar vi om. Först ger Kenneth Johansson en ganska lång bakgrundsbeskrivning, vilket kan behövas ibland, men den har vi nu hört några gånger. Vi behöver kanske inte köra den fler varv.

Skillnaden mellan oss, Kenneth Johansson, är att den politik som vi står för är en rättvis politik. Det är inte rättvisa att pensionärer ska betala mer skatt än övriga. Eller tycker Kenneth Johansson, Centerpartiet, att det är rättvist att pensionärer med låg ersättning ska betala mer skatt än de som har jobb och hög ersättning? Det kan inte vara på det sättet, för

det är ganska så orättvist. Om Kenneth Johansson gör en inventering i Dalarna visar det sig att samtliga pensionärer är upprörda över denna situation.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 219 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Visst behöver vi köra flera varv, för det Per Svedberg gör är att köra en vals.

Det måste ges tydliga besked om att vänsterpartiernas politik handlar om chockhöjda skatter. Det handlar också om att vi får 60 000 färre jobb. Man kan räkna på vad det betyder om Per Svedbergs hemkommun förlorar skatteintäkter och de möjligheter som alliansregeringen bidragit till, nämligen att fler människor har jobb. Det har tydligen inte Per Svedbergs parti och övriga vänsterpartier insett.

Vänsterpartierna har direkta förslag som försämrar kommunernas och landstingens intäkter. Det gäller halveringen av arbetsgivaravgifterna för unga, ett icke fullt ut kompenserat förstatligande av fastighetsavgiften; jag kan räkna upp en lång rad förslag.

Beträffande Per Svedbergs motfrågor ser jag fram emot ett kommande replikskifte.

Anf. 220 PER SVEDBERG (s) replik:

Fru talman! Så var vi där igen. Äldrepolitik m.m. är rubriken på dagens debatt. Som ordförande i utskottet företräder Kenneth Johansson alliansregeringen. Tycker Kenneth Johansson att det är rättvist att pensionärer ska betala högre skatt än vi andra? Vi tycker att det är djupt orättvist. Det vore väl bättre om Kenneth Johansson och jag betalade högre skatt så att pensionärerna fick mer pengar över? Det är det som är en rättvis socialdemokratisk politik.

Anf. 221 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Fru talman! Per Svedberg talade om äldreomsorg med mera. Jag tyckte att det mest var med mera.

När det handlar om skattesituationen får vi inte glömma att fler är i arbete vilket medfört att äldre fått en betydligt högre pension. När vi passerat 2009 har de fått 1 000 kronor mer i månaden om de har en genomsnittlig inkomstbaserad pension. Är det fel, Per Svedberg, att föra en politik som innebär att välfärden stärks och pensionerna ökar? Är det skillnad på att få mer pengar i plånboken på grund av sänkt skatt i stället för högre pension? Är det inte livssituationen för pensionären som är det viktiga?

Låt mig ta upp det som sades om hur mycket personalen får springa och så vidare. Per Svedberg och jag kommer från samma valkrets och till och med samma kommun. Socialdemokraterna styr i kommunen, och de är också ansvariga för personaltätheten där. Vi har sett hur bristen på geriatriker minskat. Det har ni tagit ansvaret för, eller?

Anf. 222 PER SVEDBERG (s) replik:

Fru talman! Det Margareta B Kjellin nu säger är att pensionärerna av nuvarande regering inte kan förvänta sig en rättvis hantering när det gäller skattesituationen. Det är en klar och tydlig signal.

Jag ställer inte upp på alliansens jobbpolitik, och Margareta B Kjellin kommer aldrig att få mig att ställa upp på den. Sättet ni argumenterar på och sättet det slår mot dem som ingenting har är djupt orättvist. Det kan man inte krypa undan. Man kommer inte ifrån det. Vi bär alla ansvaret för att samhället ska leva, utvecklas och blomstra, men det innebär inte att man ska lägga bördorna på dem som ingenting har.

Vad gäller våra kommuner borde samhället vara mer intresserat av att satsa på att utveckla personalen inom äldreomsorgen.

Anf. 223 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Fru talman! Det var ett mycket tydligt och intressant besked. Socialdemokraterna kommer inte att arbeta för att fler ska vara i arbete. De kommer att arbeta för den höga arbetslöshet som fanns när de hade regeringsmakten.

Beträffande hur det är i vår hemkommun och kommunens ansvar kontra statens vill jag säga att regeringen tillför oändligt mycket mer pengar till äldreomsorgen än vad den tidigare regeringen ens varit i närheten av. Förutom att vi kvalitetssäkrar äldreomsorgen med mer pengar tillför vi också mer pengar till äldreboenden. Det har gjort att man även i vår hemkommun börjat återuppbygga det som raserades under den förra mandatperioden.

Per Svedberg måste väl se att alliansens politik ger högre kvalitet i äldreomsorgen. Den sätter människan i centrum, och det finns ett stort grundvärde att leva för.

Anf. 224 PER SVEDBERG (s) replik:

Fru talman! En jobbpolitik kan faktiskt vara rättvis. Vi tycker att samhällsutvecklingen ska vara rättvis. Den ska inte bygga på orättvisor. Man ska inte ställa folk mot varandra. Med det resonemang som Margareta B Kjellin för blir det en oerhörd diskriminering av de äldre genom att de äldre ska vara de som plåstrar det vi har och ska ha i framtiden. Nej, det är fel modell. Vi behöver alla bidrag, och jag säger det igen: Margareta, Kenneth och jag är de som kan betala mer till dem som har det sämst. Så är det.

Kompetensstegen plockade alliansregeringen bort. Den var ett mycket viktigt verktyg för kommuner och landsting för att utveckla och utbilda personalen inom äldreomsorgen.

Anf. 225 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Liksom Per Svedberg hyser även jag stor oro för frågan om läkemedel och äldre, men eftersom vi nästa fredag har en aktuell debatt om det ska jag i stället koncentrera mig på lite andra frågor som gäller äldreomsorgen.

En av de allra viktigaste frågorna för oss i Vänsterpartiet är den som gäller äldre kvinnor och män som inte längre klarar av att bo hemma utan hjälp från hemtjänsten. När man inte klarar av det utan behöver flytta till ett äldreboende är det viktigt att också i fortsättningen ha makt över sin egen vardag. Man ska kunna påverka hur vardagen ser ut. Man ska kunna fortsätta med de intressen man har, med det som är viktigt för var och en.

Vi i Vänsterpartiet vill ha verklig valfrihet i vardagen. Med det menar vi inte det som alliansen i första hand menar när de talar om valfrihetsre-

former med privatiseringar och vinstintressen i äldreomsorgen. Det tycker vi inte hör hemma där. Vi menar att den äldre kvinnan eller mannen ska kunna påverka insatserna, hur och av vem de utförs och när man får hjälpen.

Det är också nödvändigt att man i äldreomsorgen tittar över gamla rutiner och riktlinjer för hemtjänsten och på äldreboendena som kanske inte är till så stor nytta och begränsar valfriheten för äldre. Vi vill tydliggöra detta i socialtjänstlagen, och vi har avsatt pengar i vår budget för att stimulera kommunerna i det viktiga utvecklingsarbetet.

Verklig valfrihet handlar också om tillräckliga resurser. Om personalen på äldreboendet går på knäna krymper valfriheten. Det första som får stryka på foten är promenader, tiden att sitta och prata med var och en, det vill säga det meningsfulla innehållet i vardagen. Om hemtjänsten har för lite resurser, inte tar in vikarier när folk är borta, när vårdbiträdet och undersköterskan stressar mellan vårdtagarna, ber inte den äldre om det man egentligen vill ha gjort utan visar i stället stor förståelse för att den personal man tycker om måste skynda till nästa.

Om det blir hårdare bedömningar i äldreomsorgen i fråga bistånd och insatser i hemtjänsten, svårare att få ett äldreboende eller det blir färre äldreboendeplatser minskar valfriheten. Det behövs fler händer samt mer hjärna och hjärta i äldreomsorgen.

Vi i Vänsterpartiet satsar på välfärdsnära jobb, ett välfärdslyft med 25 000 fler i äldreomsorgen de närmaste tre åren. Vi behöver fler undersköterskor, närvarande chefer i verksamheten, fler sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster och flera andra yrkesgrupper.

Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs. Det är i mötet mellan personalen och den äldre den riktigt bra äldreomsorgen uppstår. Vi i Vänsterpartiet vill behålla den engagerade personal som i dag jobbar i äldreomsorgen. Vi vill att kvinnor och män ska söka sig till äldreomsorgen i framtiden eftersom det är så härligt att jobba med människor, det är ett meningsfullt jobb, ett jobb med utvecklingsmöjligheter, där alltid och möjligheten att leva på den egna lönen är en självklarhet. Så ser det inte ut i dag, och så kommer det ännu mindre att bli med alliansens politik – tyvärr.

Vi vill ha lagstiftning för rätten till alltid med deltid som en möjlighet. Vi avsätter 10 miljarder under fyra år till kommunerna så att kommunerna ska kunna göra jobbet med att få bort den lönesättning på kvinnodominerade jobb som diskriminerar kvinnor. Vi gör i årets budget en kompetenssatsning med 4 miljarder på tio år. Det kan inte vara rätt i en så viktig verksamhet som äldreomsorgen att mellan 30 och 40 procent inte har den yrkesinriktade gymnasieutbildning de ska ha, det vill säga omvårdnadsprogrammet. Påbyggnadsutbildningar behövs i hög grad inom äldreomsorgen, till exempel för att jobba med demenssjuka, rehabilitering och många fler områden. Bara 12–13 procent har sådan utbildning.

Vi återinför utbildningsvikariatet. Visst är det en bra idé att det när äldreomsorgens personal går på utbildning ska vara möjligt för kommunerna att ta in vikarier, det vill säga en arbetslös kan få ett jobb.

Vi gör tvärtom den borgerliga regeringen när det gäller statsbidragen till kommunerna. Det pratades tidigare om att man satsade så mycket pengar på äldreomsorgen, men man pratade lite från alliansen om att statsbidragen till kommunerna fryses. Nästa år innebär det 500 miljoner

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

mindre till Västra Götaland och 1 500 färre jobb i Västra Götaland. Det är inte något som mitt hemlän behöver när man varslar överallt, på Volvo och hos underleverantörer, och arbetslösheten ökar.

Regeringens frysning skulle minska kommunernas utrymme med 8–9 miljarder fram till 2011. Om det är något kommuner behöver för en långsiktig planering för en bra äldreomsorg är det att veta förutsättningarna för sin ekonomi framöver. Vi vill ha ett välfärdslyft, en verklig valfrihet med tillräckliga resurser, med en värdesäkring av kommunbidragen, med fler äldreboendeplatser och trygghetsboenden, med heltid med hela lönen också för dem som jobbar i kommunerna.

Anf. 226 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Först ber jag om ursäkt för att jag kom för sent. Det beror på att bröstcancerorganisationen hade ett evenemang som inte tog slut och att den här debatten började för tidigt.

Det låter som att vi har mycket gemensamt över parti- och blockgränserna i fråga om målen för äldreomsorgen, Eva Olofsson. Men det handlar om metoderna för att nå målen. Häromåret framförde 17 fackliga organisationer och 5 pensionärsorganisationer ett manifest i Almedalen. Man sade att det finns resurser i äldreomsorgen men att det saknas en dirigent som samordnar dem. Har inte Vänsterpartiet några funderingar om hur de befintliga resurserna används i dag?

Anf. 227 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jo, det har vi naturligtvis. Jag hoppas att jag får höra mer från alliansen om dirigenten. Jag har inte sett en tydlig dirigent där heller.

En valfrihetsreform med många utförare innebär inte för mig att man samordnar och håller samman äldreomsorgen mer utan snarare en risk för en mer splittrad äldreomsorg som försvårar samarbetet mellan hälso- och sjukvården och kommunen. Dessutom riskerar antalet tillfälliga anställningar och deltider att öka, vilket inte ger en bättre sammanhållen äldreomsorg.

Vi skulle gärna se att hemsjukvården gick över helt och hållet till kommunerna. Vi tror att vi skulle få en bättre sammanhållen äldreomsorg. Hemsjukvården är delad i dag. Den finns i hälften av kommunerna, och för den andra hälften av kommunerna ligger den i landstingen. Vi skulle gärna se att kommunerna fick anställa läkare. Vi ser gärna att satsningar görs med samverkanskrav mellan kommuner och landsting.

Anf. 228 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Fru talman! Den andra frågan jag tänkte ställa gäller valfriheten. Nu kommer LOV:en. Det är den lag som ger en verklig valfrihet genom att den enskilde kan välja utförare. Det är inte med priset man konkurrerar längre utan med kvalitet och kompetens. Är inte det i sanning en valfrihetsmöjlighet för de äldre?

Anf. 229 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Vi har en annan syn på valfriheten, som jag sade i mitt inledningsanförande. Vi har väckt en motion till LOV:en. Verklig valfrihet för oss är inte i första hand att välja utförare utan att ha ett inflytande

över insatserna, hur de utförs, när och vilken person som kommer. Det kommer inte automatiskt när man väljer utförare.

Verklig valfrihet för oss är också kopplad till frågan om tillräckliga resurser. Även om vi ska diskutera den fråga Barbro ställde förra gången, nämligen vad vi gör med de resurser vi har, anser jag inte att det finns tillräckligt många äldreboendeplatser i dag eller tillräckligt med personal i äldreomsorgen.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Barbro. Du kan inte svara nu, men du ska prata senare. Vore det inte bra med en lagstiftning med ett kollektivavtal, rätt till meddelarfrihet, möjlighet att styra var verksamheterna ska ligga, möjlighet att bryta avtalstiden om någon missköter sig? Det här finns inte med i förslaget till lag om valfrihetssystem som regeringen har lagt fram. Det har stora brister.

Anf. 230 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vänsterpartiets budget framstår som generös mot kommunerna. Det talas om 49 miljarder kronor. Men när man läser mellan raderna ser man att den dominerande delen är kompensation för att Vänsterpartiet vill sänka grundavdraget. Så mycket netto blev det inte.

Vänsterpartiet får tydligen inte vara med i samarbetet mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vänsterpartiet har helt riktigt föreslagit att bidraget ska indexeras, men det har inte Socialdemokraterna eller Miljöpartiet föreslagit. Om det ska vara något intressant i budskapet, om det finns någon skärpa eller skarpheit i det, finns det någon realism i att ni dels inte får vara med runt bordet, dels är de enda som har lagt fram det förslaget?

Anf. 231 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag utgår från att vi kommer att fortsätta våra diskussioner. Jag är helt säker på – vi kan se det i reaktionerna på det som har hänt – att det finns en stor vilja hos dem som vill ha en annan regering, en rättvis politik. Volvoarbetaren i Göteborg får en a-kassa på ungefär 60 procent av lönen på grund av försämringarna och nuvarande tak. Samtidigt blir de av med jobbskatteavdraget. Det som de ska leva på i framtiden krymper väldigt mycket.

Det finns många som vill ha en rättvis politik, en satsning på jobb, utbildning och rättvisa, och de vill att Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna ska jobba tillsammans. Jag hoppas att det kommer att få genomslag. Sedan är vi tre olika partier. Vi har drivit den här frågan, och vi drev den också när vi var med i samarbetet.

8–9 miljarder i minskade intäkter när det gäller statsbidrag till kommunerna åter upp den satsning ni står och skryter över. Det är inte 1,3 miljarder mer till äldreomsorgen eller 1 miljard till sjukhusvården – de är borta.

Anf. 232 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Om det skulle bli så att ni får ihop det och ni ska presentera något gemensamt konstaterar jag, som jag sade i den förra repliken, att varken Socialdemokraterna eller Miljöpartiet vill indexera bidraget till kommunerna på det sätt som Vänsterpartiet vill. Vad är då beskedet? Finns det någon gemensam uppfattning? Jag konstaterar för min del att

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

det inte gör det. Vad är då det besked Eva Olofsson har att ge till dem som eventuellt skulle tro på det hon säger?

Anf. 233 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Vi har ju varit med och samarbetat i en lång rad år. Då ökade bidragen till kommunerna, och det var något som Vänsterpartiet drev hårt.

Vi har en väldigt bra samsyn när det gäller kompetensutveckling för personalen. Vi kan se att den kompetensmiljard som s, v och mp införde 2005–2007 ännu inte har följts upp med något.

Vi kommer, som ni kommer att få se, att vara ganska eniga i kritiken när det gäller lagen om valfrihet, de brister den har när det gäller anställ-
das rättigheter och möjligheten att styra så att man får en rättvis och jämn fördelning efter behov i fråga om äldreomsorg.

Det finns en hel mängd andra sådana här frågor där vi ligger ganska nära varandra. Men som partier har vi också olika ställningstaganden, och det ska vi ha. En demokrati utan en levande diskussion mellan alla partier blir ingen bra demokrati.

Anf. 234 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Eva Olofsson pratade om några punkter som jag tänkte ta upp, bland annat när man inte klarar att bo kvar hemma och man ska ha makt över sin vardag och valfrihet i vardagen. Eva säger att man ska ha makt över hur tjänsterna utförs och av vilken person.

Det kan väl inte vara obekant att den som har hemtjänst från kommunen kan få besök av upp till 40, 50 och till och med 60 olika personer under en ganska kort period. Då säger Eva Olofsson att det inte kommer automatiskt i och med att man väljer utförare. Jo, det är precis just det som det gör. Då kan man nämligen tala om det: Om inte de här personerna – man kan naturligtvis inte få samma jämt – kommer till mig väljer jag att byta utförare.

Sedan gäller det att det är svårare att få äldreboendeplatser och att man ska ha fler äldreboendeplatser. När då Göteborg lägger ned 400 platser förstår jag inte riktigt resonemanget.

Anf. 235 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Vi anser i Vänsterpartiet att det ska finnas fler äldreboendeplatser. Jag vet att den diskussionen pågår i Göteborg i dag. Tyvärr är inte Vänsterpartiet med i samarbetet i Göteborg just nu, vilket Marianne kanske vet. Men vi har varit det.

Jag tror att Göteborg behöver ha en bättre samordning av sin äldreomsorg än vad man har i dag. Men de behöver också veta att statsbidragen inte fryses utan att man får en långsiktig ekonomisk hållbarhet för äldreomsorgen. Göteborg är i dag skakat av de varsel och de många fler arbetslösa man kommer att få.

Det viktigaste för äldreomsorgen i Göteborg är att de inte får beskedet om frusna statsbidrag utan får ett besked att de kommer att ha en långsiktigt hållbar kommunal ekonomi där de kan planera äldreomsorgen framöver.

Anf. 236 MARIANNE KIERKEMANN (m) replik:

Fru talman! Man kan naturligtvis säga att man inte är med i den allians som styr i Göteborg i dag. Men vad gäller just äldreboendeplatserna var det faktiskt Eva Olofsson som styrde äldreomsorgen i Göteborgs kommun under förra mandatperioden, och jag vet att man då lade ned 250 demensplatser i Göteborg. Att man nu plötsligt skulle behöva fler platser och det inte finns några resurser till det stämmer inte.

Regeringen har satsat 500 miljoner på att utöka de platser som ni lyckades radera under ett par mandatperioder tidigare. Dessutom var det inte så att de 500 miljoner som Eva Olofsson pratade om indexreglerades. Statsbidragen indexreglerades inte tidigare heller.

Anf. 237 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Nu tycker inte jag att alliansen behöver säga att bara för att Socialdemokraterna inte indexreglerade dem därför att det var något som Vänsterpartiet ville ska ni inte heller göra det. Det är väl att skylla ifrån sig.

Jag tycker också att det är intressant att säga att antalet äldreboendeplatser fortsätter att minska, enligt Socialstyrelsen. Jag tycker att det är bekymmersamt att det minskar i Göteborg men också på andra ställen i landet. De flesta kommunerna är ju borgerligt styrda i dag. Investeringsstödet som ligger används till hälften.

Då ställer jag frågan: Är det inte så att minskade resurser till personal i äldreomsorgen och att man är osäker om kommunernas ekonomi är det största hotet mot fler särskilda äldreboendeplatser? Man bygger ju inte en kåk i första hand för att man får den ekonomiska stimulansen, som är en så liten del av kostnaden för äldreboendet, utan det gör man när man har ekonomi för att ha personal som jobbar på äldreboendet framöver.

Anf. 238 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Man ska kunna känna sig trygg med att bli gammal i Sverige. Att skapa trygghet och tillit till äldreomsorgen, se till att den finns när man behöver den och att den har god kvalitet är den utmaning som regeringen tar på stort allvar. Därför är jobbpolitiken så viktig, för det är när människor har jobb och kan betala skatt som vi skapar resurser till bland annat en bra äldreomsorg.

Regeringen välkomnar också att fler äldre vill stanna i arbetslivet. Det är faktiskt utvecklingen just nu. Därtill får de nästan ett dubbelt jobbskatteavdrag. Det är glädjande att se att allt fler vill allt längre. Arbete ger för många glädje och meningsfullhet i livet.

När den dagen kommer att man behöver vård och omsorg ska äldre personer och deras anhöriga kunna lita på att de erbjuds en värdig omsorg och en omvårdnad av hög kvalitet. Vi säger att särskilt fokus ska ligga på de sköraste individerna, de som kan ha störst svårigheter att göra sin egen röst hörd.

Mycket inom äldreomsorgen fungerar väl. Jag har haft förmånen att besöka ett antal platser de senaste åren. Men ibland finns också tydliga brister. Låt mig nämna något om de brister vi ser och vilka åtgärder regeringen har satt in – vi har satt in en rad av åtgärder och ett omfattande förbättringsarbete.

Det medicinska omhändertagandet och för första gången också det sociala innehållet finns det i dag stimulansbidrag till, för att förbättra ute i kommuner och landsting, med 1,35 miljarder kronor per år. Det är ett angeläget arbete.

Det behöver också byggas, precis som vi hörde nyss, fler äldreboenden, särskilda boendeplatser. Därför finns det för första gången med den nya regeringen ett investeringsstöd, som har funnits sedan 2007, på 500 miljoner varje år för att ge rabatt till byggandet. Mer än hälften av Sveriges kommuner har en brist. Vi vill hjälpa till att göra det billigare för olika entreprenörer att kunna bygga. Äldreboendedelegationen arbetar också i sin slutfas på förslag som rör förbättringar i bostadsförsörjningen för äldre.

Jag upptäckte när jag tillträdde som statsråd att vi vet väldigt lite om vilken kvalitet som äldreomsorgen håller. Det hade den tidigare regeringen inte intresserat sig för. Regeringen driver därför aktivt utvecklingen med öppna redovisningar och jämförelser av vårdens och omsorgens kvalitet, ett nationellt system för öppna jämförelser med effekter, kostnader och kvalitet redovisade. Det är satt på plats. Där kan man titta på varje äldreboende redan i dag.

Till våren kommer vi också att kunna se hemtjänstens prestationer. I höst har Socialstyrelsen, som sköter detta på vårt uppdrag, skickat ut 140 000 enkäter där de äldre själva och deras anhöriga får tycka till om kvaliteten. Det är en självklarhet att det är de äldre som bäst kan avgöra hur kvaliteten ser ut. Men först nu är det någon som frågar dem.

De anhöriga som vårdar behöver få ett bättre stöd. Det gör en fantastisk arbetsinsats och är verkligen värda uppmuntran men också stöd och hjälp i sin viktiga uppgift. Vi håller för närvarande på och bereder ett lagförslag där skrivningen i socialtjänstlagen blir ”ska” i stället för ”bör”. Kommunen ska pröva anhörigvårdares behov av stöd, alltså en skyldighet för kommunen.

Två nationella kompetenscentrum har blivit satta på plats under våren. Det är ett för anhörigfrågor och ett för demensfrågor. De finns i Kalmar respektive Stockholm. Arbetet inom vården och omsorgen har blivit alltmer kvalificerat. Att rekrytera, utbilda och behålla kompetent personal är en stor utmaning. Regeringen har därför tillsatt en utredning, Yrkeskrav i äldreomsorgen, som ska lämna förslag på en nationell strategi för hur kompetensförsörjningen ska kunna säkras. Äldreomsorgen är en framtidsbransch. Där kommer det att finnas jobb. Där ska det också finnas utvecklingsmöjligheter för personalen.

Herr talman! Äldre personer vill som alla andra bestämma över sig själva, sin egen vardag och sitt eget boende. Det är min och regeringens målsättning att se till att de får göra det. Vi vill flytta makten från politiker till de äldre själva att bestämma över sin vardag också när de behöver vård och omsorg.

Därför har regeringen lämnat en ny proposition om en lag om valfrihetssystem, LOV. Genom att öppna för en mångfald av utförare – offentliga, privata, ideella och kooperativa – blir alternativen fler för de äldre när de ska välja hemtjänst eller boende. Det ger möjlighet att välja bort när man inte är nöjd. Det ger möjlighet att bestämma vem som ska hjälpa till med morgonduschen.

Det finns 280 miljoner kronor som bidrag till kommuner som år 2009 vill börja förbereda och utveckla valfrihetssystem. Totalt har 177 kommuner sökt stimulansbidraget. Det är fler än vi förväntat, och det är mycket glädjande. Det är alltså mer än hälften av landets kommuner som nu planerar för att införa valfrihetssystem.

Vi ser nu en frihetsreform som börjar ta form. Den vänder upp och ned på det synsätt som har varit förhärskande i Sverige under så lång tid att det är någon annan som ska bestämma åt de äldre. Äntligen kan äldre personer få bestämma vem som ska utföra hemtjänsten, vilket äldreboende de vill bo på. Äntligen! Alltför länge har politikerna bestämt åt de äldre.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger nej till lagstiftningen. De vill fortsätta att bestämma åt de äldre. Vi vill förflytta makten. De äldre måste få bestämma själva. Min förhoppning är att också politikerna i de resterande 113 kommunerna ska våga släppa ifrån sig makten till de äldre själva.

Herr talman! Som jag sade inledningsvis behöver särskild hänsyn tas till hur en värdig omsorg kan tillförsäkras de allra mest utsatta individerna. Det är de som är multisjuka och har de största behoven. Det kan handla om personer med demenssjukdom eller andra som på något sätt inte förmår att förmedla sin egen vilja.

Var och en är en unik person där personalen på ett boende måste hitta nyckeln till vad det är som gör den personen glad. Vad engagerar den personen? Hur vill han eller hon bli bemött? Människosyn och värderingar kostar inga pengar. Men det gäller att etiken görs synlig och tydlig i den dagliga verksamheten för att kvaliteten ska utvecklas och för att tilliten till äldreomsorgen ska öka.

Regeringen arbetar för en radikalt ändrad inställning till våra gamla och deras behov. Det handlar om värdighet i vardagen, ett värdigt bemötande och ett välbefinnande hos den äldre också när man behöver vård och omsorg.

Värdighetsutredningen har på regeringens uppdrag föreslagit en nationell värdegrund för äldreomsorgen. Syftet är att tydliggöra hur omsorgen ska inriktas på att den äldre ska få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Den föreslagna värdegrunden är ett perspektivskifte i synen på den äldre personen. Att få vara den person man varit tidigare i livet med intressen och förmågor också när man behöver vård och omsorg är målet.

Äldreomsorgens fantastiska personal ställs ofta inför svåra beslut och pressade situationer. En värdegrund som delas av alla medarbetare har mycket stor betydelse för att säkra god kvalitet på verksamheten. Margareta Franzen, som har arbetat som vårdbiträde, som undersköterska och som chef inom äldreomsorgen sade följande: Min övertygelse är att en väl inarbetad värdegrund är en av de bästa investeringarna en organisation kan göra.

Många kommuner har insett behovet och utvecklat egna värdegrunder inom äldreomsorgen för att på så sätt sätta fokus på förhållningssätt och bemötande. Alliansregeringen har avsatt 200 miljoner kronor de närmaste tre åren för att stödja införandet av en värdegrund i äldreomsorgen.

Värdegrunden behöver delas av de äldre men också av politiker, chefer och inte minst personal. Det är ett omfattande arbete som kräver både

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

tid och engagemang. Då räcker det inte med att lagstifta. Då måste det också finnas pengar till fortbildning.

Herr talman! Allians för Sverige arbetar för en radikalt ändrad inställning till våra gamla. Jag vill bli betraktad som en människa och inte som en åldring, sade en 87-årig dam så klokt till mig. Hon hade varit pianolärare. Men numera var det sällan någon som frågade om hon ville spela trots att hon fortfarande kunde. Jag tycker att vi ska fråga.

Anf. 239 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Det är kort om tid. Jag väljer därför att ställa frågor om boende.

Vi kanske är överens om att de särskilda boendeplatserna är för få. Socialstyrelsen skriver i sin lägesrapport att de fortsätter att minska. Det finns ett investeringsstöd. Men det tar lång tid innan ett investeringsstöd slår igenom. Ungefär hälften är använt av det som är avsatt nu i år. Det är rapporter vi har via Boverket, så dem tror jag inte att man ska försöka att ifrågasätta.

Jag vill fråga Maria Larsson: Räcker det med investeringsstödet för att få fler äldreboendeplatser, eller behövs det något mer? Jag tror att man behöver öka resurserna så att kommunerna har råd med driften av äldreboendena. Det är bakgrunden till att Vänsterpartiet säger att det behövs ökade resurser och mer personal i äldreomsorgen.

Jag skulle vilja veta vad Maria Larsson skulle vilja göra utöver investeringsstödet för att få fler platser i särskilt boende och fler äldreboendeplatser.

Anf. 240 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Den regering som Eva Olofsson understödde hade inget investeringsstöd. Den lät kommunerna klara sig själva när det gällde att bygga. Den här regeringen har infört ett investeringsstöd för att skjuta på i byggandet av platser.

Totalt är det ganska många kommuner som har ansökt. Det är ganska många nya platser som också har kommit till med hjälp av investeringsstödet. Jag har haft förmånen att åka runt och inviga ett antal av dem. Det är roligt och glädjande att se hur praktiskt och vackert man bygger. Det är nödvändigt. Hälften av kommunerna har själva talat om att de har brist på platser.

Det tar lång tid att planera, precis som Eva Olofsson säger. Att göra en planering för ett bostadsbyggande eller äldreomsorgsbyggande tar sin tid. Därför förväntar jag mig att tillströmningen kommer att bli stor också fortsättningsvis. Investeringsstödet inrättades år 2007. Vi vet att det är fördröjning i de politiska besluten ibland.

När det gäller frågan om personal i äldreomsorgen kan jag notera att Vänsterpartiet inte har några begränsningar när det gäller att följa några som helt budgetrestriktioner. Jag får återkomma till svaret på den frågan alldeles strax.

Anf. 241 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Då ska jag upplysa ministern om att vår budget är finansierad. Vi sänker inte skatterna för dem som är rikast, utan vi använder

det till välfärdsjobb. Det är så vi har finansierat mer personal i äldreomsorgen.

Men de platser i äldreboenden som Maria Larsson har invigt har man ju planerat och beslutat om att bygga långt innan investeringsstödet kom. Det tar ju så pass lång tid.

Vad jag är intresserad av är: Finns det några andra planer från regeringen och från ministern för att man ska få fler särskilda boendeplatser? När jag pratar med folk i kommunerna säger de så här: Självklart söker vi när det finns ett bidrag. Vi kan bygga ett lite bättre boende. Men det kommer inte fler platser här. För detta är en så liten del av kostnaden för att driva ett äldreboende.

Om vi verkligen vill ha fler äldreboendeplatser – och det vill Vänsterpartiet – måste vi göra något mer.

Sedan tänkte jag bara påminna om att vi hade en nationell utvecklingsplan där det här förslaget fanns från s, v och mp också före valet.

Anf. 242 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är klart att det inte finns några som helst begränsningar när man höjer skatterna med 46 miljarder. Men det som händer, Eva Olofsson, när man gör det är att man får ett antal färre jobb i det här landet.

Någonstans mellan 60 000 och 100 000 färre jobb hade vi haft om Vänsterpartiets budgetmotion hade gått igenom. Dessutom hade skatten för en undersköterska höjts med 4 000 om året. Det är jag inte säker på att undersköterskorna i äldreomsorgen skulle uppskatta.

Tack vare att vi har en jobbpolitik där vi har satt fokus på att öka antalet jobb har vi också mer resurser ute i kommunerna, ute i landstingen och på det nationella planet. Det är grunden. Det är förutsättningen för en god generell välfärd. Det är det här som inte Vänsterpartiet vill inse.

Man lyfter dessutom på budgettaket och har inga som helst begränsningar när det gäller att dela ut pengar. Det är jättefint att vara generös, men det är väldigt oansvarigt. Vi är en regering som är ansvarsfull.

Anf. 243 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Det är trevligt att se ministern. Hon pratar en hel del om kvalitet och kvalitetsutveckling. Det är bra, tycker jag. Det för mig osökt in på tanken på det här med värdighetsgarantin, som kom upp i slutet av hennes anförande.

Jag är djupt oroad över den diskussion som regeringen för vad gäller värdighetsgarantin och principerna för den. Jag hade förmånen att diskutera det här lite med statssekreteraren i Almedalen, hur utformningen och hur situationen skulle bli utifrån begreppet värdighetsgaranti.

Kommer det att bli en basnivå för kommunerna att uppnå, eller var kommer vi att hamna? Kommer det att finnas tilläggstjänster så att du kan köpa dig en utvecklad värdighetsgaranti, så att du helt plötsligt, om du har pengar, kan få mer värdighet? Det är en intressant fråga, eftersom systemet utvecklas och det öppnas för valfrihet och för ytterligare aktörer som kan ha ett större spektrum av tjänster som de säljer. Det är min fråga.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

Anf. 244 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det här är någonting nytt som alliansregeringen har startat. Det är en lite främmande diskussion innan man blir van vid den, men en värdegrundsdiskussion handlar om människosyn.

Vi har länge haft en värdegrund i förskolans verksamhet och i skolans verksamhet. Jag är övertygad om att detta behövs också i äldreomsorgens verksamhet.

Med respekt för att den här utredningen fortfarande är ute på remiss och jag inte har fått remissvaren vill jag ändå säga att jag har sett att exempelvis de fackliga parterna var väldigt positiva när utredningen lade fram sitt förslag. De tycker själva att de skulle behöva det här på golvet, i äldreomsorgen, när man jobbar. Man välkomnar en tydlig värdegrund och en pågående etisk diskussion ute i verksamheterna. Pensionärsorganisationerna var också positiva.

Det är för mig väldigt viktiga utgångspunkter att de äldre själva och personalrepresentanterna känner ett stort behov av det här. Så när remissvaren är inlämnade ska vi fortsätta med propositionsskrivande.

Anf. 245 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Värdegrund och värdighetsgaranti är två skilda saker, som jag ser det. Där behöver nog regeringen vara lite tydligare. I och med att man för en diskussion där det plötsligt är helt okej att pensionärer ska betala mer skatt än övriga medborgare är ju frågan: Ingår det i någon typ av värdighet?

Vad gäller LOV:en måste jag ställa frågan: För vem är LOV:en till? Är den till för de äldre eller för de aktörer som finns på marknaden? Det behöver nog också klargöras en aning. Som man bygger systemet nu är det lätt att se att aktörerna på marknaden har rätt bra förutsättningar att spela in i det här.

Anf. 246 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Allt vårt arbete syftar förstås till att stärka den äldres möjligheter att få inflytande, att få ett självbestämmande. Vi vet nämligen att det är så viktiga faktorer för hälsan.

Det är precis det här som en värdighetsgaranti ska kunna medverka till. Det är precis det här som LOV:en ska kunna medverka till.

Men skillnaden mellan mitt parti, när det gäller alliansens utformning av LOV:en, och Socialdemokraterna är att ni inte vill låta de äldre bestämma själva. Ni har sagt nej till LOV:en. Ni har lämnat in en motion där ni säger: Nej, detta vill vi inte ha.

För mig är det en självklar utgångspunkt att de äldre måste få bestämma själva. Jag är så glad att 177 kommuner har sagt ja till det här. 25 procent av dem är faktiskt socialdemokratiskt styrda. En har egen väns-termajoritet. Ute på kommunnivå ser man behovet av det här. Jag beklagar att inte Socialdemokraterna i riksdagen har förstått detsamma.

Anf. 247 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är en intressant diskussion vi för här. Jag skulle vilja ställa två frågor till ministern.

Första frågan är om det stärker de äldres möjligheter att de får betala mer i skatt den dag de slutar sitt arbete och uppbär pension, den inkomst

som de har sparat för senare dagar i form av pension. Det är min första fråga.

Min andra fråga gäller det här med allas lika värde. Varför ska det vara dyrare att bedriva färdtjänstverksamhet i Stockholmsregionen, i och med att man numera tvingas betala trängselskatt också för färdtjänstbilar?

De två frågorna vill jag ha svar på.

Anf. 248 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! När det gäller Stockholmsproblematiken har jag inte kunskap nog för att gå in i den frågan. Jag är inte heller företrädare för Stockholm, utan jag är företrädare för Sveriges regering. Då väljer jag att svara på den andra frågan i stället.

Den nya pensionsreformen kom till 2003. Den tidigare regeringen, den socialdemokratiska regeringen som Christina Axelsson understödde och representerade, gjorde inte någon förändring för att höja pensionerna, inte för dem som hade det sämst ställt och inte för några andra heller. Man lät pensionerna ligga stilla och bara räknas upp motsvarande de uppräknings som skulle göras.

Det vi har gjort är att vi tydligt har uttalat att vi ser att pensionärerna som grupp har släpat efter. Därför vill vi göra förändringar. Vår inriktning var väldigt tydlig. Vi ville ge mest åt dem som har det svårast, alltså åt dem som är garantipensionärer.

Det var inriktningen på vår reform, och för första gången har faktiskt pensionerna nu räknats upp, höjts, utöver det som är den vanliga uppräkningsningen.

Anf. 249 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag finner det här svaret märkligt. Det är faktiskt så att ni har försämrat för pensionärerna i och med införandet av pensionärs-skatten. Men låt oss lämna det!

Jag finner det ännu mer konstigt att ministern står här och säger: Jag företräder inte Stockholm.

Jag hoppas verkligen att ministern företräder hela landet. Men det är klart, ministern är väl lika Stockholmsfientlig som de andra ministrarna i den här regeringen.

Jag vill i alla fall fråga, för det är ni som har infört detta med att man ska betala trängselskatt för färdtjänstbilar i Stockholmsregionen: Varför gjorde man det, och handlar det om allas lika värde?

Anf. 250 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! När det gäller jobbskatteavdraget kom det till som en reform för att öka utbudet. Vi får faktiskt gå tillbaka dit, Christina Axelsson, för det är det som frågan handlar om.

Det kom som en reform för att öka arbetskraftsutbudet, och det är därför som 180 000 personer i det här landet har kunnat gå från utanförskap till arbete.

Det bygger den framtida välfärden.

Dessutom har vi sagt att pensionärerna ska ha en standardhöjning, och vi har påbörjat det arbetet nu. Vi har gjort en första insats, och jag är

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

väldigt och glad och stolt över att säga att de pensionärer som har det svårast, de som har det sämst, har fått en rejäl påökning.

När det gäller trängelskatterna rekommenderar jag Christina Axelson att ställa den frågan till berört statsråd.

Anf. 251 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Maria Larsson om trygghet på äldre dar som är så viktigt och om jobb för den som är pensionär och ska betala pensionärsskatt. Maria Larsson säger att det här är oerhört viktigt. Vi har en demografisk utveckling som kanske kräver att vi måste jobba längre. Maria Larsson säger att det är önskvärt och att vi ser att fler jobbar efter 65 år.

Hon gläds åt att fler pensionärer vill stanna längre. Maria Larsson, det är inte alla som kan jobba efter 65 år. En del är sjuka, och en del orkar inte. Jag tycker att det ökar klyftorna. Du kanske också ställer pensionär mot pensionär. Hur ser Maria Larsson på den saken?

Anf. 252 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Självklart är hälsan olika för oss som olika individer. En del har förmånen att få ha hälsan högt upp i åren. Andra drabbas av ohälsa betydligt tidigare. Det jag sade var att med tanke på att allt fler i dag blir allt äldre i vårt land och får behålla hälsan ser många det som en merkvärdighet att kunna stanna i arbetslivet längre. Det ska alltid vara frivillighet, men möjligheten ska finnas.

De som har valt att stanna lite längre, från 65 år upp till 67 år, har blivit fler. Jag tror att det har flera orsaker, dels att man känner sig piggare, friskare och vitalare, dels att vi har många jobb som inte längre är så fysiskt slitsamma. Vi vet att intellektet sannerligen hänger med upp i åren. Många forskare är som bäst i 70-årsåldern. Så det finns inte den typen av begränsningar. Då tycker jag att vi från statens och samhällets sida ska säga: Ni är självklart välkomna att stanna kvar i arbetslivet om ni själva vill.

Anf. 253 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Vi har sett ökade klyftor i samhället under den här tvåårsperioden som alliansregeringen har regerat. För mig är det väldigt konstigt och en stor orättvisa att den som inte orkar ska betala mer i skatt än den pensionär som orkar och kan stanna lite längre efter 65 år.

Man kan fråga sig: Är det ökade klyftor i samhället som är regeringens mål och vision när det gäller den framtida politikens effekter i Sverige? Är det ökade klyftor mellan den som är arbetslös och den som har arbete, den som är sjuk och den som är frisk eller den pensionär som är sjuk och den som får behålla hälsan efter 65 och kan och orkar jobba?

Anf. 254 Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna ägnar sig väldigt mycket åt att använda några ord upprepande precis som att de skulle bli en sanning då. Man talar om ökade klyftor och rättvisa som om det vore en självklarhet att deras politik skulle leda till rättvisa. Så är det faktiskt inte. Rättvisa är väl att fler kan komma tillbaka från ett utanförskap och få jobb, egen

försörjning? Det är 180 000 fler än när vi tog över makten från er. 60 000–100 000 av dem har tillkommit på grund av den politik vi har skapat.

Den senaste socialdemokratiska perioden hade 300 000 personer socialbidrag. I dag är det 210 000. Det är klart att vi har förbättrat för jättemånga människor i det här landet. Det handlar inte om ökade klyftor. Det handlar om minskade klyftor. Så vi får nog vara lite mer noggranna med orden.

(Applåder)

Anf. 255 MARGARETA B KJELLIN (m):

Herr talman! Jag träffade för ett tag sedan Ulla och hennes man. De är pensionärer, och de bor kvar i sitt hem som de har levt i sedan barnen var små. Ulla har MS, och hennes man är allmänt skröplig och har svårt att gå.

Ullas MS har blivit värre, och hon har varit på sjukhuset under en tid för medicinering och vård. Det är dags att lämna sjukhuset. Efter kontakter med biståndsbedömare och arbetsterapeuter beslutas att Ulla ska få hemtjänst och hjälpmedel.

Ulla bor i en kommun där kommunen har monopol på hemtjänsten. Det var då Ulla började att fundera på om hon var myndig. Ulla hade hört sin mamma berätta om när kvinnor fick rösträtt, om sin egen erfarenhet av att själv få bestämma över sitt liv, vem hon skulle gifta sig med, hur hon skulle använda sin lön och hur hon skulle använda sin pension.

Men helt plötsligt som pensionär och sjuk skulle Ulla inte få bestämma själv över vem som skulle ge henne omvårdnad. Inte heller skulle hon få bestämma vilka hjälpmedel hon bäst behövde eller vem som skulle ge den service som hon och hennes man så väl behövde för att de skulle kunna känna sig delaktiga i samhället.

För det gör kommunpolitikerna. Ulla kände att hon blev omyndigförklarad.

Jag kan visst förstå den oro som en kommunpolitiker har och kan känna över att tappa kontrollen. Jag har själv varit kommunpolitiker i 30 år. Det är lätt att tro att det kommunen gör är bäst och billigast. Det är lätt att glömma människan när man sitter fast i budgetar och nämndmöten. Och det kan vara lätt som riksdagsledamot att glömma människan när kommunpolitiker trycker på.

Det är nödvändigt, herr talman, att börja att fundera över vad som är politikens ansvar. Är det att ha kontroll över vad varje människa får för insatser och av vem? Är det viktigast att det är kommunen som är utförare av vård och omsorg? Är det viktigast att veta vilka som utför vad och när hos varje enskild?

Nej, herr talman, det viktigaste för oss politiker och förtroendevalda måste vara att sätta människan i centrum, att ge möjligheterna till dem som behöver insatser att välja vem som ska ge omvårdnad, vem som ska ge service, vilka hjälpmedel som bäst hjälper dem i vardagen.

Alliansregeringen genomför ett antal reformer för att stärka kvaliteten inom äldreomsorgen. Vi har tillfört medel till fler äldreboenden. Vi tillför också medel för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen.

Jag tror att vi står inför många fler utmaningar, både när det gäller boende och ensamhetsproblem. Vi vet att många äldre är undernärda. De

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

är över- och felmedicinerade. Jag tycker att det känns skönt att vi har förstärkt kvaliteten i äldreomsorgen genom mer pengar i budget.

Vi kommer, som vi har hört, nu under hösten att besluta om en ny lag om valfrihetssystem inom äldre- och handikappomsorgen. Det pågår försök i tre län om fritt val av hjälpmedel.

Vad blir då konsekvenserna om människorna får välja vårdgivare, sina hjälpmedel, vem som lagar deras mat eller ger annan service, det vill säga när de nya lagarna träder i kraft? Blir det dyrare? Nej, priset blir detsamma. Man väljer utifrån kvalitet.

Blir det mer okontrollerat? Nej, tvärtom. Kvalitetskontrollen blir tydligare, och det gäller samma regler för alla.

Blir de äldre kunder på en marknad? Ja, det kanske man kan säga. Men vill de inte vara det eller om det känns obekvämt har de rätten att välja en kommunal hemtjänst.

Kan kommunerna ta ansvar för vad som händer med skattepengarna om man har ett valfrihetssystem? Ja, det vill jag hävda bestämt. I valfrihetssystemet är det nämligen inte pengarna som avgör vem som ska utföra vården. Det är en fastställd peng, och det är kvaliteten som är vägledande.

Lagen är ju frivillig, men som vi hörde statsrådet säga är det över 170 kommuner som har sökt om stimulansmedel. De som säger nej hävdar att det blir dyrare. De hävdar att privata vårdgivare kommer att tjäna pengar på sjuka och svaga. De hävdar också ibland att vården blir efterfrågestyrd i stället för behovsstyrd. Men kostnaden för vårdinsatserna blir inte högre med en annan utförare när det är kommunen som fastställer kvalitetsregler och pris. Vårdtimmarna blir inte heller fler, eftersom biståndsbedömningen är lika oavsett om det är kommunal hemtjänst eller lagen om valfrihetssystem som råder. Det är samma summa. Det enda som sker är faktiskt att Ulla och hennes man får en möjlighet att välja.

Herr talman! När lagarna om valfrihet klubbas i Sveriges riksdag har Ullas möjligheter att påverka sin vardag ökat. Hon får rätten att välja vårdgivare, hon får välja den vårdgivare som ger den bästa kvaliteten, och hon får möjlighet att välja de hjälpmedel som hon tycker är bäst.

Slutligen vill jag poängtera att det är Ulla och hennes behov som ska stå i centrum. Vi som förtroendevalda måste komma ihåg människors rätt till självbestämmande, och där tycker jag att kommunpolitiker ska hålla sina klåfingriga fingrar borta.

(Applåder)

Anf. 256 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Ja, Margareta, det var inte så himla länge sedan du var aktiv kommunpolitiker och kanske inte höll fingrarna borta.

Det är det som är det intressanta. När man har kravet på sig att ha kontroll på ekonomin, när man har kravet på sig att fördela resurserna efter de behov som finns, var hamnar vi då om vi öppnar för ett system med marknadsstyrda behov? Var hamnar den äldre som bor uppe i Brännbo och som varje gång jätan kommer säger: "Jag är så glad när jätan kommer!" Var är hennes valfrihet? Kommer hon att få den valfrihet som Margareta står här och bedyrar att hon ska få?

Frågan blir: Hur kommer kommunen att hantera detta?

Anf. 257 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Per Svedberg frågar om hur Emma, eller vad hon hette, i Brännbo ska få sin valfrihet. Om hon är så nöjd med just den jänta som kommer kommer hon självklart att välja dem. Det kostar ju inte mer pengar. Det är inte marknaden eller priset som styr. Det är kvaliteten som styr. Alltså är priset fastlagt. Det är ingen skillnad på vad hemtjänstinsatsen kostar om kommunen bedriver den eller om någon av flickorna som jobbar inom hemtjänsten har knoppat av och bedriver den som en egen verksamhet.

Det är de äldres möjligheter att välja som blir det viktiga. De kan välja den kvalitet som är bäst för dem. I alla lägen myndigförklarar man de äldre så att de kan bli sina egna väljare av den vård de vill ha.

Anf. 258 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att det är de äldre som vet vad de vill ha. Om det råder det inget tvivel.

Men när man börjar plussa ihop de här olika sakerna som Margareta pratar om och därtill lägger det som kommer i framtiden blir det mer komplicerat. Då kanske den äldre som har det väldigt gott ställt väljer ett alternativ med ett större utbud av tilläggstjänster. Blir inte det en lite skev utveckling av det du står här och pratar om nu?

Då plötsligt blir det ändå marknaden som står för utbudet och marknaden som styr på ett sätt som jag inte ställer upp på. Det är klart att den som har mycket pengar kan köpa till några extratjänster och välja ett visst bolag. Men den som inte har den möjligheten utan sitter och betalar den extraskatt som man betalar som pensionär och inte har de ekonomiska styrmedlen – hur gör man då?

Anf. 259 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! De extratjänster man kan köpa måste man också i dag köpa av någon annan, för de utförs nämligen inte av hemtjänsten. Hur tror Per Svedberg att det går ihop i dag? Vem är det som drar fram spisen och torkar bakom den? Inte är det hemtjänsten. Inte byter de gardiner, och inte putsar de fönster. De tjänsterna får man antingen köpa av någon – tack och lov finns det hushållsnära tjänster så det är lite billigare för pensionärerna i dag – eller så är det anhöriga eller fullt pris som gäller. Ingen hemtjänst utför det som är möjliga tilläggstjänster. Så det spelar faktiskt ingen roll, utan där måste vi se till att det finns fler som erbjuder tjänsterna. Blir det konkurrens mellan dem kan priserna faktiskt sänkas.

Anf. 260 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Jag skulle först vilja korrigera Margareta. Hemtjänsten i Göteborg putsar faktiskt fönster, och vill man ha gardiner bytta finns det gratis fixartjänst i hela Göteborg. Hemtjänsten tror jag också skulle dra ut spisen och städa bakom den. De gör mer än Margareta tror, men det finns kanske kommuner som har riktlinjer som är onödiga.

Jag skulle vilja fråga Margareta om hon ser någon koppling mellan äldres valfrihet och resurser, för om det nu är brist på äldreboendeplatser hjälper det ju inte så mycket om det finns flera utförare att välja mellan. Är det valfrihet att ställa sig i kö som gäller?

Jag skulle också vilja fråga Margareta om det är konkurrensneutralt att privata företag får ha tilläggstjänster men inte de kommunala. Sveriges Kommuner och Landsting, kommunernas intresseorganisation, anser inte det.

Jag skulle också vilja fråga om Margareta tror att det är bra att man inte har med krav på kollektivavtal och meddelarfrihet i lagen om valfrihet om man vill göra äldreomsorgen till en attraktiv arbetsplats.

Anf. 261 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Man kan sammanfattningsvis svara på många av frågorna med att säga att det faktiskt är kommunerna som ställer krav på vilka kriterier som ska vara vägledande för dem som ska godkännas som utförare av tjänster inom lagen om valfrihet. Tycker kommunen att det ska vara meddelarfrihet, kollektivavtal och så vidare må kommunen skriva in det. Det är en fullständig valfrihet i detta.

Att höra att hemtjänsten putsar fönster på många ställen är fascinerande. Jag möter det inte i norra Sverige, och i socialdemokratiskt styrda kommuner har jag absolut inte träffat på det, utan antingen är det anhöriga som utför det eller så köper man tjänsterna.

Kan vi se till att människor får möjlighet att få sådana tjänster utförda till ett lägre pris tycker jag att det bara är till fördel för alla äldre.

Anf. 262 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Det är bara att konstatera att man ibland måste titta ut-
anför den egna kommunen.

Jag skulle vilja ställa en helt annan fråga till Margareta. Jag har läst igenom alliansens budget väldigt noga. Det stod ingenting om äldre med utländsk bakgrund, vilket förvånade mig något, eftersom det är ganska många sidor i budgeten om vad man vill och hur det ser ut i dag.

Vi kan konstatera att äldre med utländsk bakgrund använder offentlig vård och omsorg mindre än svenskfödda. Man kan också konstatera att kommunerna skulle behöva samarbeta mycket mer med invandrарorganisationer kring detta.

Vi har förslag från Vänsterpartiet om hur man ska lyfta upp och synliggöra detta och hur man kan avsätta pengar för att stimulera kommunerna. Vi behöver en nationell strategi och vi måste se till att Socialstyrelsen när de ser på anhörigstödet tar upp anhörigstödet till dem som är födda i utlandet och finns här i Sverige. Det sista är inte minst viktigt eftersom anhöriga där gör större insatser än anhöriga till svenskfödda.

Vad vill alliansen göra?

Anf. 263 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Om gardinupphängning och fönsterputs ingår i kommunens hemtjänster kommer det också att ingå i LOV:en utan extra tjänster. Har man gjort den bedömningen i kommunen behöver det alltså inte finnas någon oro.

När det gäller äldre med invandrarbakgrund är det ett stort bekymmer. Jag tittar på de delarna och tycker att det är viktigt att se. Det behövs till exempel nya språkkunskaper, och även där öppnar vi möjligheten för andra utförare med främmande språk att starta verksamhet genom lagen om ett valfrihetssystem.

Anf. 264 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga. Eftersom statsrådet Maria Larsson inte känner sig ansvarig för de beslut som man fattar i regeringen rörande att man ska betala trängselskatt även för färdtjänst i Stockholm undrar jag hur Margareta Kjellin känner för den frågan. Är det inte väldigt orättvist att det ska vara dyrare att bedriva färdtjänst i vår huvudstad än på den ort eller i den stad som Margareta Kjellin kommer från?

Jag reagerade lite grann på det som Margareta Kjellin sade om att det blir billigare om det blir fler. Hemtjänsten är en personalintensiv verksamhet. Det tror jag att vi kan vara överens om oavsett på vilken sida av diket vi sitter. Det är viktigt att vi har kollektivavtal och att vi följer de lagar och regler som finns på arbetsmarknaden. Då kan inte antalet aktörer vara det som gör att det blir billigare.

Anf. 265 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! När det gäller trängselskatt har jag den bestämda uppfattningen att priset på färdtjänst eller sjukresor skiljer sig över landet beroende på att man fastställer dem lokalt. Det finns ingen rättvisa i det över huvud taget. Varför kostar en sjukresa 20 kronor mer än en resa med kommunal färdtjänst? Är det någon rättvisa i det? Man kan inte lagstifta om allt.

Hemtjänsten är personalintensiv. Man har kommunala fackliga avtal och det är rätt och bra. Men är man flera och jobbar på ett annat sätt hittar man möjligheter. Det ser vi till exempel när kommunala verksamheter blir självstyrande. De hinner med fler pensionärer och de är mer nöjda med sitt arbete och kan påverka sin arbetssituation mycket mer. Vi får också en nöjdare äldregrupp.

Anf. 266 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Min fråga om färdtjänsten gällde inte vad den enskilda personen betalar utan att det är dyrare att bedriva färdtjänst eftersom man får lov att betala trängselskatt. Det är något som Margareta Kjellin och de borgerliga partierna i riksdagen har kommit fram med ett förslag om. Det tycker jag är Stockholmsfientligt och fel mot alla som behöver färdtjänst i denna region – och för all del mot alla som betalar skatt också, för vi får ju dela den bördan.

Jag tyckte att ditt svar var svävande, Margareta Kjellin. Nu vill jag ha ett klart besked. Ska vi ha kollektivavtal för alla hemtjänstutövare? Ska vi också se till att de har det innan vi ger dem möjlighet att utföra tjänsterna?

Anf. 267 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Det är kommunen som ställer de kraven. Då måste det kommunala självstyret få vara avgörande. Det skulle aldrig falla mig in att bestämma om människor måste vara med i ett fackförbund eller inte. Jag tycker dock att det är bra om man är det.

När det gäller trängselskatten och hur den hanteras måste jag säga som statsrådet, nämligen att det inte ligger på socialutskottets bord att avgöra detta. Men när nu Socialdemokraterna i Stockholms stad drev igenom att man skulle ha trängselskatt får man ta konsekvenserna av det.

Det blir dyrare för alla att bo i Stockholm. Å andra sidan säger man ute i landet att riksdagen är alldeles för Stockholmsvänlig och lägger alldeles för mycket pengar på utbyggnaden av Stockholms trafikleder.

Anf. 268 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Valfärd är att färdas väl genom livet. Det är mycket viktigt för alla och envar att så länge jag kan och önskar få vara med och bidra, känna kamratskap i arbetet och föreningslivet och fortsatt kunna påverka, vara delaktig, sedd och hörd. Vi behöver gemenskap och vänner att umgås med. Jag vill fortsätta att vara den jag är och alltid har varit även om jag blir dement och sängliggande.

Vården och omsorgen ska finnas där. Den ska vara av hög kvalitet med bra och värdigt bemötande gentemot mig och andra. Vi har alla våra drömmar och ska så ha, för var och en av oss är unik. Därför är det viktigt att vi har en grundtrygghet som bygger på ett samhälle som svarar upp mot att vi även på ålderns höst ska få bestämma över våra liv. Vi ska ha en valfrihet och mångfald i boendet, i valet av vem som ska erbjuda hemtjänsten och så vidare.

Politikens uppgift är att ge förutsättningar. Det krävs resurser, ekonomiska och personella. Genom att alliansregeringens och Centerpartiets politik gett oss en stark ekonomi kan stora satsningar göras på välfärdsområdena och resurserna till kommuner och landsting förstärkas. Fler i jobb och färre i utanförskap ger gladare och nöjdare människor men även stora resurser att satsa på välfärden.

Det är därför som jag upprepar från replikskiftet att det är totalt fel tänkt av vänsterpartierna att i dessa finansörers tider med en avmattad konjunktur höja skatter och göra fler människor arbetslösa. Det är att skapa otrygghet och ett kallare samhälle när vi så väl behöver ett varmare samhälle.

Jag vill särskilt lyfta fram Centerpartiets och alliansregeringens åtgärder för att göra det lättare att få vård. Det betyder mycket även för äldre. Det handlar om vårdgaranti och vårdval, om att synliggöra vårdresultaten och att underlätta entreprenörskapet inom vården, om kvalitets-satsningar och om att utveckla folkhälsoarbetet. Det är viktiga åtgärder för såväl gammal som ung.

Omregleringen av apoteksmarknaden är ett utmärkt exempel på hur vi kan förbättra tillgängligheten, få fler apotek och en bättre service på området för såväl gammal som ung.

Fritt val inom äldre- och handikappomsorgen har, som statsrådet Maria Larsson sade, ett brett stöd över landet, till och med i de röda kommunerna. Det är utmärkt. Nu går vi vidare. Jag hoppas att det är många som nappar på möjligheterna.

Det blir förstärkningar när det gäller anhöriginsatser; lagstiftningsförslag är på gång. I budgeten finns ytterligare medel redovisade.

Investeringsstödet för äldreboenden fortsätter, liksom stimulansmedel för läkemedelsgenomgångar, utvecklad demensvård, förebyggande arbete, kost och nutrition och så vidare.

Den sociala tillsynen har stor betydelse och att den samordnas med hälso- och sjukvården är utmärkt.

Frivilliginsatserna i olika former ger mervärden. Åtgärder och förslag har presenterats.

Herr talman! Det kommer mera. LSS-kommitténs förslag är ute på remiss i syfte att vi ska nå målet som är ett samhälle tillgängligt för alla. Det låter självklart, men vi har långt kvar innan vi når det. Vi måste använda blåslampa, höja tempot och vidta en rad åtgärder för att rätta till den saktmodighet som tidigare regeringar har haft på detta område.

Äldreboendedelegationer, kompetensförsörjning, cancerstrategi, vistelsebegreppet som ses över, äldre guider, kvalitetsindikatorer, brukarundersökningar, äldrebarometrar – jag skulle kunna göra listan ännu längre. Det är mycket som är på gång. Det kommer, som sagt, mera.

Herr talman! En trygg ålderdom innebär också ekonomisk trygghet. Nu görs en satsning på 2 miljarder kronor speciellt riktad till pensionärerna och med en fördelningspolitisk profil att det är de sämst ställda som ska gå först.

En trygg ålderdom innebär också att vi även som äldre ska våga vistas på gator och torg. Därför är satsningar på fler synliga poliser ute i samhället något som ska läggas på pluskontot.

Jag och Centerpartiet ser fram emot att få fortsätta att medverka till en tryggare och värdigare ålderdom och ser detta som en rättighet och en grundsten i ett modernt välfärdssamhälle.

(Applåder)

Anf. 269 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Kenneth Johansson, socialutskottets ordförande, på ålders höst vill vi nog alla ha det ganska bra. Det tror jag.

Men hur förklarar då Kenneth Johansson att vi på ålders höst plötsligt ska betala mer skatt? Jag kommer att vara ganska envis i fråga om det eftersom det inte är rättvist. Jag kommer därför att återkomma till detta, Kenneth Johansson, gång på gång. Jag vet att man i mitt närområde är mycket upprörd över att människor på ålders höst drabbas av detta då de ska leva det liv som de inte kunde göra när de var arbetsföra. Vad händer då?

En rättvis fördelning av de gemensamma resurser som vi har i samhället kan aldrig vara fel, Kenneth Johansson, eller hur?

Anf. 270 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att Per Svedberg ska hålla sig till korrekta beskrivningar. Det är ingen som har höjt någon skatt. Det finns ingen pensionärsskatt som har höjts. Vad det handlar om, vilket tidigare har uppgetts, är att det har införts ett skatteavdrag för inkomster. Det är ett skatteavdrag som ger tillväxt och jobb, som leder till en bättre samhällsekonomi och en bättre pension och som ger förutsättningar och möjligheter för att vi ska kunna satsa på välfärd, vård och omsorg. Alla är vinnare på att vi har fler människor i arbete, vilket ger inkomster och välfärd. Det tycker jag är en enkel matematik.

Per Svedberg ger fel beskrivning. Det är ett skatteavdrag på inkomster. Vi har inte höjt någon pensionärsskatt. Det borde vara ett klart och tydligt besked.

När vi talar om fördelningspolitik vill jag fråga: Varför är det fel att börja med dem som har sämst ekonomi?

Anf. 271 PER SVEDBERG (s) replik:

Herr talman! Om Kenneth Johansson är så ivrig när det gäller att det ska vara rättvist borde man väl kunna ha ett skatteavdrag för pensionärer så att pensionärer får samma utfall som om de jobbade? I min värld är pensionen inarbetad lön. Det är ingenting som bara faller ned. Det är väl detta som skiljer oss åt en aning.

Jag ska inte fara runt speciellt mycket mer i fråga om detta. Jag får väl fler tillfällen till det.

Jag har en annan fråga. Kenneth Johansson hyllade apoteksreformen. Det är spännande. Samtliga pensionärsorganisationer och pensionärer som jag har träffat är oerhört glada och tillfreds med det apoteksbolag som vi har i dag. Man är nöjd med deras tjänster, och man tycker att utbudet och servicen är bra.

Kommer ni i dagens konjunkturläge att gå vidare med utförsäljningen av Apoteket? Vad kommer att hända med de intäkter som staten möjligen skulle kunna få då?

Anf. 272 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jobbskatteavdrag går till dem som har ett jobb. Det betyder att om en pensionär väljer, orkar och vill fortsätta att arbeta går det även till den personen. Så är det.

Vår inriktning är att nu som ett första steg satsa på dem som har de minsta ekonomiska marginalerna. Socialdemokraterna lyckades under tolv år inte genomföra några höjningar för dem. Nu gör vi det. Vi satsar på en fördelningspolitik där vi sätter dem med de ekonomiskt sämsta förutsättningarna främst. Det är alliansregeringens uppfattning.

När det gäller omregleringen av apoteksmarknaden är det uppenbart att Per Svedberg går på PRO-möten. PRO har varit och är mot en omreglering. Men om han går på någon av de andra pensionärsorganisationernas möten, till exempel på ett SPF-möte, får han höra en hyllning. Där finns det stöd för en bättre service i glesbygd, i landsbygd och i staden. Ökad tillgänglighet må ju vara bra.

Anf. 273 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis helt vansinnigt att beskatta människor olika beroende på om de har jobb, är pensionärer, sjuka eller arbetslösa.

Kenneth Johansson talade om ett varmare samhälle. Jag undrar hur varmt det känns att vara varslad i dag i Västra Götaland med lägre akassa och den oro som det innebär.

Jag undrar hur varmt det känns att vara så kallad förtidspensionär i Sverige i dag. Jag vet inte vad Kenneth Johansson tror. Jag har en god vän som är i den sitsen. Det som jag får höra är att det inte bara handlar om att man inte får sin ekonomi att gå ihop, mår skitdåligt och oroar sig hela tiden. Det handlar om hela synsättet som gör att man känner sig nedtryckt, att man inte blir trodd på att man är sjuk och att man ska få gå och oroa sig för sin ekonomi. Så fort det kommer en utgift som man inte visste om klarar man inte av det. Man får fundera på om man kommer att hamna hos kronofogden. Det känns inte så väldigt varmt.

Jag skulle till slut vilja fråga: Anser Kenneth Johansson, som tillhör Centerpartiet som var ett folkrörelseparti, att det ska finnas kollektivavtal

Anf. 274 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för att personer som har blivit vars-lade befinner sig i en mycket otrygg situation. Jag har också stor respekt för det arbete som regeringen nu gör för att möta den oro som måste tas på djupaste allvar. Jag har stor respekt för de insatser som har gjorts och den ordentliga uppbackning som budgeten ger för att man ska kunna vidta ett antal åtgärder som är viktiga för att på ett klokt sätt, utifrån lokala förutsättningar, möta de orosmoln som verkligen finns.

Det är just bland förtidspensionärer som det varmare samhället i vårt alternativ kommer. Det handlar om att vi minskar utanförskapet med 180 000 personer. Det som Vänsterpartiet har gjort är att se till att man förbättrar arbetslöshetssiffror och annat genom att förtidspensionera bort folk. Det tycker jag är ett kallt samhälle.

Jag ska återkomma i min nästa replik om kollektivavtalen.

Anf. 275 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Jag undrar om Kenneth Johansson och alliansregeringen är beredda att ändra det faktum att förtidspensionärer har mindre bostadsbidrag än vanliga pensionärer. Det vore bra om man i alla fall kunde bli likabehandlad där.

Det finns en viktig sak när man talar om värme. Visst finns det kritik mot att vi inte tidigare tillräckligt bra har jobbat med rehabilitering för människor som inte hade jobb. Men det finns en del människor som kommer att vara förtidspensionärer. Ska de alltid så att säga ha det så varmt som det är här längst ned när man inte kommer till himlen för den sakens skull i alliansens Sverige?

Jag skulle vilja fråga en annan sak också. Kenneth Johansson har varit ordförande i LSS-kommittén. Från Vänsterpartiets sida är vi ganska förvånade, och i vår budget har vi föreslagit en satsning på kompetensutveckling för dem som jobbar i verksamheter för funktionshindrade. Det finns ingen sådan satsning från alliansregeringen, men det finns stora behov. Det finns personer som saknar grundutbildning. Det behövs vidareutbildning och kompetensutveckling inom stora områden. Vad vill alliansen göra?

Anf. 276 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller förtidspensionerade: Vi såg hur folk förtidspensionerades på löpande band av den regering som Vänsterpartiet stödde. Vi såg hur unga människor förtidspensionerades. Vi såg att det icke skedde ett tillräckligt aktivt arbete för att rehabilitera och se till att detta inte skulle behöva inträffa.

Sedan tvingas även vi inse att det finns personer för vilka extraordinära åtgärder behöver vidtas.

Min och Centerpartiets utgångspunkt är att alla ska ha en möjlighet att vara delaktiga utifrån de förutsättningar som de har.

Jag är vän av kollektivavtal. Det är en fråga för arbetsmarknadens parter. Huruvida detta ska in i ett avtal avgörs av respektive kommun.

LSS-kommittén har föreslagit en ordentlig satsning när det gäller kompetensutveckling av personal som arbetar med handikappade. Jag utgår från att detta är någonting som man återkommer med från regeringen efter remissbehandlingen.

Anf. 277 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det är mycket intressant att lyssna till den här debatten och höra alla argument för att pensionärer ska ha en högre skatt eller inte få jobbskatteavdrag.

Jag tänkte ställa en fråga. Kenneth Johansson är ungefär i min ålder vad jag kan förstå och har säkert många kamrater som redan har gått i pension.

Då kan man säga så här: Vilka av dem skulle ha velat jobba kvar och vilka av dem skulle ha kunnat jobba kvar? Jag vet av mina nära, och jag har också läst rapporter och annat, att mindre än 10 procent av byggnadsarbetarna pensioneras som byggnadsarbetare vid 65 års ålder. Och vad beror det på? Jo, på att de blir utslitna tidigare. Ska vi säga till dem: Kamrat, jobba lite längre så får du ett jobbskatteavdrag du också! Är det den framtiden som vi ska ge till våra kamrater?

Anf. 278 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Christina Axelsson behöver inte lära mig vad kroppsarbete betyder. Christina Axelsson behöver inte lära mig, som kommer från kretsar inom jordbrukarrörelsen där man har jobbat med kroppen i hela sitt liv, att det kommer en dag då man inte orkar längre och att man då ska ha rätt och möjligheter att både vila och göra annat. Det som är poängen och skillnaden mellan vår syn är att alla inte är lika.

Jag har också exempel på vänner som mycket väl vill fortsätta och som gör det. Det är möjligheten att få göra egna val, att samhället ser att var och en av oss är unik, som jag tycker är poängen. Och det är det som vi lanserar som vår politik.

Dra inte alla över en kam och försök inte säga att inte jag vet vad kroppsarbete handlar om, för då blir jag upprörd!

Anf. 279 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, Kenneth Johansson, nu blev jag upprörd. Om du känner till allt det här, hur kan du då gå med på att vi ska straffa dem som faktiskt inte har orkat med och som blivit utslagna av arbetslivet så att de inte kan jobba efter 65 år? Varför ska vi straffa dem med att ge dem en ökad skatt?

Det här är något som jäser, inte bara bland pensionerade byggnadsarbetare utan också bland pensionerade välfärdsproffs, det vill säga barnskötare, undersköterskor och så vidare. De orkar inte heller efter 65 år. Vad ska vi säga till dem? Ledsen, men nu är det så här att de som haft ett jobb som gör att de orkar jobba några år till får jobbskatteavdrag. Men du som har intjänat din pension under ett helt arbetsliv får det inte.

Tycker verkligen Kenneth Johansson att det är rättvist?

Anf. 280 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Christina Axelsson fortsätter med en vulgärpropaganda, skulle jag vilja påstå. Det handlar inte om att höja skatten. Upp till bevis! Vad är det ni pratar om? Det är fel. Vad det handlar om är ett jobbskatteavdrag för dem som oavsett ålder har ett arbete och en inkomst därifrån. Det handlar också om att alliansregeringen lyfter fram en tvåmiljarderssatsning på pensionärerna, på dem som har de sämsta ekonomierna.

Det är mycket avslöjande att Socialdemokraterna och Christina Axelsson inte har lagt två strån i kors för att satsa på de ekonomiskt sämst ställda. Jag tycker att det är väldigt avslöjande. Det är en bakvänd fördelningspolitik. Ni säger ju på första maj att ni står för dem med svagare ekonomi. Men visa det då! Ge ert stöd när vi vill höja pensionen för de sämst ekonomiskt ställda pensionärerna.

Anf. 281 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Med hösten, regnet och rusket kommer också mörkret. Kenneth Johansson pratade om trygghet på gator och torg för äldre. När man blir äldre blir man kanske, berättigat eller oberättigat, mer orolig för sin personliga säkerhet och trygghet, men man ska inte behöva vara orolig. Ett sätt att inte behöva vara orolig är att vara försäkrad om att det finns en polismyndighet och bra brottsbekämpande myndigheter.

Senast i augusti fick vi höra att polisen räknar med att gå med 604 miljoner i underskott för 2009. Det vet man redan nu. Hur ser Kenneth Johansson på det när det gäller att garantera äldres trygghet på gator och torg?

Anf. 282 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är mycket brottsförebyggande och preventivt arbete som kan göras och görs. Det görs också utökade ekonomiska satsningar i budgeten på olika delar av polis- och justitieväsendet.

Det pågår ett arbete, och det trodde jag frågeställaren visste, för att öka antalet poliser, synliga på gator och torg, så att vi successivt ska komma upp till målet 20 000 poliser i landet. Det är den politik som vi driver och lägger fram tillsammans med det kanske allra viktigaste, att ha en samhällsplanering som gör att man får trygga miljöer så att man slipper känna oro som gammal och även som ung.

Anf. 283 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Med all respekt för Kenneth Johansson, men talet om 20 000 poliser börjar mer och mer kvalificera sig till att bli etta på den borgerliga floskeltoppen. När vi ser till fakta ser vi att polisen redan nu alarmerar om att man kommer att gå med underskott med 604 miljoner för 2009. 11 av 21 polismyndigheter minskar antalet civilanställda, vilket kommer att innebära att poliser kommer att få sitta och göra skrivbordsjobb. Det ökar inte tryggheten ute på gator och torg. Tvärtom gör det många äldre oroliga. Och framför allt gör det mig orolig att ni i riksdagens talarstol kan stå och prata om 20 000 poliser när vi vet att verkligheten därute ser helt annorlunda ut.

Tror Kenneth Johansson verkligen att den borgerliga regeringen kommer att komma upp i 20 000 poliser när polisen redan nu redovisar ett underskott på 604 miljoner för 2009?

Anf. 284 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Svaret på frågan om jag tror att vi uppnår det är ja.

Anf. 285 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag tänker tala om valfrihet och självbestämmande vid livets slutskede.

Hälso- och sjukvården kan i dag bota så mycket mer än för hundra år sedan. Får man diabetes kan man leva med den väldigt många år. Det finns bra hjärtmediciner. Man kan operera allt möjligt. Man kan också lindra livet för människor som har utslagna njurar – dialys. Man kan transplantera. Man kan sondmata. Man kan respiratorbehandla. Och vården har blivit väldigt bra på det här. Men är det alltid så att människor vill ha den här vården och behandlingen? Många gamla människor vittnar om att de vill vara med och bestämma om de vill ta emot alla dessa insatser eller kanske få lämna livet i lugn och ro med vård och omsorg.

Läkarsällskapet har tagit fasta på detta och utifrån hälso- och sjukvårdslagens paragraf om människors självbestämmande när det gäller vård och behandling utarbetat nya etiska principer. I de etiska principerna står det väldigt tydligt att om man är beslutskapabel har man rätt att tacka nej till behandling som kan betraktas som vetenskap och beprövad erfarenhet. Man kan också be att få slippa fortsätta en behandling som man kanske haft i många år.

Det är naturligtvis knepigare för vården när det gäller människor som inte är vid medvetande. Här kan det då vara till hjälp med ett livsslutsdirektiv eller ett livstestamente. Sådana används i Danmark. Där finns det till och med ett centralt register över livstestamentena som är till hjälp för vården när man inte riktigt vet hur den äldre skulle ha velat ha det.

Vi har haft en utredning i Sverige som har lagt fram ett förslag om motsvarande det danska systemet. Det finns sedan 2004 i Justitiedepartementet. Jag hoppas att regeringen gör något åt det här, för vi skulle behöva en motsvarande lagstiftning och möjlighet i Sverige som den man har i Danmark.

Vi har haft fallbeskrivningar som har varit ganska uppseendeväckande, till exempel Joakim Alpgård som efter många års respiratorsbehandling ville få den avslutad. Han fick beskedet att det skulle vara fråga om dråp, och därför åkte han utomlands och avslutade sitt liv. Det har senare visat sig att han skulle ha fått sin vilja igenom här i Sverige, men det är oklart vad som egentligen gäller. Det är min förhoppning med det här anförandet att statsrådet ger Socialstyrelsen i uppdrag att se närmare på den här frågan. Den är viktig.

Det finns också en annan fråga som kom fram vid Statens medicinsketiska råds seminarium i januari, och det är att det händer att läkare blir ombudda att skriva ut läkemedel till patienter för att möjliggöra för patienten att ta livet av sig med de här läkemedlen. Det är naturligtvis inte reglerat, och det borde regleras.

Jag vill också ta upp en annan fråga som borde penetreras närmare, och det är att en fjärdedel av självmorden i Sverige begås av människor

som är 65 år och äldre. Den högsta självmordsfrekvensen bland män finns hos äldre män, men vi vet inte varför de tar sig av daga. Vi måste ta reda på vad det är som de har mött tidigare som gör att de fattar det drastiska beslutet att ta sig av daga. Det har sagts mig att det skulle kosta ca 100 000 kronor att göra en sådan studie. Det går att göra en registerstudie. Det känns viktigt att göra detta.

Sedan vill jag ta upp en helt annan sak som jag upplevde när jag var på bröstcancerorganisationens årsmöte. Det gäller detta med mammografi. Vi erbjuder inte mammografi till kvinnor som är 75 år och äldre. I dag visar det sig att dessa äldre kvinnor är i sämre skick än yngre kvinnor vars tumörer har upptäckts med mammografi. Det är också någonting som man måste göra någonting åt. Det känns som en diskriminering av äldre kvinnor att man inte inbegriper dem i den här hälsoundersökningen.

Anf. 286 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Barbro Westerholm fick ingen replik, men jag anser att det sista hon sade i sitt anförande är väldigt viktigt och att vi borde utreda detta så att man kan få fortsatt mammografi på äldre dagar. Det är oerhört viktigt.

Herr talman! För det första vill jag framföra en hälsning till Skrantaskolan i Karlskoga som var här i riksdagen i går. Det var fina ungdomar som bland annat frågade mig hur mycket en riksdagsledamot tjänar. De frågade även hur mycket jag betalar i skatt. Då svarade jag att vi nu för tiden har två skattesystem i Sverige, ett för dem som jobbar och ett för dem som inte gör det, det vill säga de som är arbetslösa, sjuka eller har pension. Jag betalar mindre skatt på min lön eftersom jag har ett jobb, och de som inte har något jobb betalar mer i skatt. Det var inte rättvist, tyckte de.

Herr talman! Vi har en bergochdalbana på börsen under en värre instabil ekonomisk situation, värre än på 30-talet, finanskriser över hela världen och ett banksystem som har levt sitt eget liv globalt där den enskilda, lilla människan bara är en bricka i ett spel där marknadskrafterna ska råda och solidariteten dö. Vi har en regeringsallians som späder på med skattesänkningar och som trasat sönder vårt välfärdssystem, våra välfärdsförsäkringar och som också lämnar den enskilde i utanförskap. Detta är ett utanförskap som bara kommer att växa i takt med att människor blir utförsäkrade. Fler människor kommer att knacka dörr på våra socialförvaltningar.

Denna vecka har den finansiella kraschen ännu inte nått arbetaren på verkstadsgolvet i våra små kommuner. Det är bara varslen som strömmar in som statistiska sifferstaplar som regeringen genom sin politik också spätt på under de två år som har gått sedan man vann valet med hårdare och tuffare tag gentemot den som är sjuk eller arbetslös och inte får vara kvar i våra trygghetsförsäkringar. Detta har hänt i en allt djupare lågkonjunktur, något som vi inte har upplevt förut tillsammans med ett nära sammanbrott av de finansiella systemen globalt.

Herr talman! Maria Larsson har ett ansvar gentemot socialförvaltningar som också har ansvaret att betala ut de ökade försörjningsstöden. Jag såg detta tidigt ute i våra kommuner. Jag fick signaler och lät utredningstjänsten här i riksdagen ta fram siffror på hur verkligheten ser ut ute i kommunerna.

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

När jag ställde frågan om ökningen av försörjningsstöden hänvisade regeringen bara till gammal statistik och sade också att någon ökning ej hade skett. I partiledardebatten i onsdags sade Fredrik Reinfeldt att antalet människor som uppbär försörjningsstöd har minskat och att det är regeringens politik som har gjort detta.

Vad säger Maria Larsson i dag? Hur förklarar hon att människor faller mellan stolarna och blir utförsäkrade till ingenting när jobben inte finns, när marknadskrafterna har slagit i botten och arbetslösheten ökar? Hur förklarar Maria Larsson ökningarna av försörjningsstöd i över hälften av landets kommuner? Är det inte en överföring av kostnaderna från sjuk- och arbetslöshetsförsäkringssystemen till kommunernas socialförvaltningar och till kommunernas budgetar?

I värsta fall kan den här arbetslösheten uppgå till 7 procent år 2010. Arbetslöshetens omfattning och utveckling påverkar direkt kostnaderna för försörjningsstödet. Bara i min egen hemkommun Filipstad har socialbidragskostnaderna ökat med 24 procent jämfört med 2007.

Vi ser nu en ökning av antalet varsel ute i kommunerna. Massor av underleverantörer till exempel till Volvo i Göteborg kommer att bli hårt drabbade. Det finns många varmländska kommuner som har just underleverantörer till Volvo. Varslen kommer att fortsätta strömma in. Det är många grupper som kommer att få det svårt. Det handlar om dem som fortfarande är arbetslösa efter den högkonjunktur som vi har gått igenom, dem som står längst bort från arbetsmarknaden och dem som har en dålig utbildning som behöver bättras på.

En annan grupp är singelföräldrarna. Singelföräldrarna har det inte lätt i dag. Ni i alliansen har bara inriktat ert stöd på kärnfamiljer. Det har skett i form av vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonusar och skattelättnader för hushållsnära tjänster som den ensamstående föräldern inte har råd med.

Barnfattigdomen har ökat lavinartat. Man beräknar att barnfattigdomen kommer att utgöra närmare 30 procent hos barn till singelföräldrar med låg ekonomisk standard.

Anf. 287 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Herr talman! Senior 2005 skrev att hälften av Sveriges äldre måste arbeta till 79-årsdagen om vi ska få ekonomin att gå ihop. Äldreboendedelegationen har siffror på att alla i Sverige måste arbeta till 72-årsdagen om vi ska ha pengar till äldreomsorgen 2050. Samtidigt har vi haft en arbetsmarknad som inte har varit särskilt positiv till att ta emot äldre människor.

Vi hade ett seminarium här i riksdagen där det blev mycket tydligt att vi måste ha incitament för att äldre ska stanna på arbetsmarknaden. Ett incitament är att visa med pengar att vi välkomnar äldre på arbetsmarknaden, och det är en av flera delar av bakgrunden till jobbskatteavdraget.

Marina Pettersson! Är det inte bra att alla som vill och kan gå ut i arbete har möjlighet att göra det och också ser att det lönar sig?

Anf. 288 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Naturligtvis är det bra att fler äldre kan stanna kvar i arbetslivet efter 65. Men därigenom menar jag inte att det ska vara orättvi-

sor i form av pensionärsskatter som ännu mer urgröper klyftan mellan pensionär och pensionär.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Anf. 289 BARBRO WESTERHOLM (fp) replik:

Herr talman! Det här är ingen pensionärsskatt, utan det är en skattere-
duktion för de äldre som vill och kan fortsätta arbeta längre än till 65-
eller 67-årsdagen. Och det här ska vi välkomna, för på det här sättet kan
också äldre visa vilken resurs vi är på arbetsmarknaden. Samhället pens-
ionerar bort professorer, forskare och människor som arbetar i offentlig
sektor, alla möjliga människor som vi vet skulle ha velat fortsätta om de
hade haft möjlighet. Vi måste öppna alla dörrar. Alla behövs på det sätt
som man kan bidra med.

Allmänpolitisk debatt

Äldrepolitik m.m.

Anf. 290 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Man kan fundera när det gäller alliansens politik över
huvud taget. Det enda ni vill är ju att öka klyftorna mellan olika befolk-
ningsgrupper.

När det gäller pensionärsskatten är det så att ni tar ut mer skatt av en
pensionär än den som förvärvsarbetar. Det innebär ju att avstånden ökar
mellan olika grupper i samhället. Det innebär också att om man inte
orkar jobba efter 65 år ska man, kanske du, se på när grannen orkar gå
och jobba några timmar och då får ett förvärvsavdrag och mindre skatt än
den som är sjuk och kanske behöver ännu mer pengar till exempelvis
läkemedel och så vidare på grund av sin situation. Det här är en stor
orättvisa.

Anf. 291 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Marina Pettersson ondgör sig över regeringens politik
när regeringens politik de facto har gjort att 180 000 fler har gått från
utanförskap till arbete – hälften av dem enligt forskningen beroende på
jobbskatteavdraget. Samtidigt med jobbskatteavdraget har effekten också
blivit att följsamhetsindex för inkomstpensionen har ökat från 0,8 år
2005 till 3,9 år 2009 – det är 2,8 i år, 2008 – vilket sammantaget innebär
en ökning av pensionen på ungefär en tusenlapp i månaden 2009 över två
år.

Då undrar jag: Tycker inte Marina Pettersson att det är oändligt
mycket bättre att få en högre pension på grund av den tillväxt som vi har
haft, beroende på alliansens politik?

Anf. 292 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! När det gäller pensionärerna ska vi socialdemokrater
försöka utjämna så att det inte ska finnas två skattesystem på sikt. Vi är
emot pensionärsskatten. Vi gör ett första steg nu och ser till att pension-
ärerna får en höjning av pensionen.

Det som är märkligt när det gäller alliansregeringens politik är att
man ser att klyftorna vidgas, att barnfattigdomen ökar och att kostnader-
na för försörjningsstödet ökar ute i kommunerna, och man ser varslens
komma, och man gör ingenting åt det.

Jag skulle vilja rikta en fråga till Margareta B Kjellin i stället: Vad
ska ni göra?

Anf. 293 MARGARETA B KJELLIN (m) replik:

Herr talman! Det vi vet är att med en socialdemokratisk regering hade alla haft det sämre. Det hade varit samma skatt för alla, och den hade varit högre. Det hade varit större klyftor. Ni gjorde de rikaste skattebefriade, och de klyftorna ökade mest under den tid då ni var i regeringsställning. Ni gjorde ingenting.

Vad gör ni nu, när ni sänker skatten? Jo, det blir lika mycket för alla. Ni satsar inte på dem som har det sämst ställt.

Kvinnorna på 75–80 år som har slitit i hemmet och har en låg garantipension – dem satsar vi de stora skattesänkningarna på. När vi har kommit till rätta med utanförskapet kan vi ha en annan utjämning när det gäller skatterna. Men det viktigaste av allt är ju att de får en högre pension.

Tycker inte Marina Pettersson att det är bättre att pensionärerna får en tusenlapp mer i pension i månaden än vad de hade med era siffror på reglering av inkomstpensioner?

Anf. 294 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag häpnar. Den politik som ni har fört under de två år då ni har varit vid makten har ju medfört att ni har förstört våra välfärdsförsäkringar, ni har sett till att människor har fått det mycket sämre ställt, att folk blir utförsäkrade, att deltidsarbetande kvinnor har fått mycket sämre förutsättningar i vård och omsorg och att människor går från arbetslöshetsförsäkringen till socialbidrag och till våra socialförvaltningar. Ni har också sett till att arbetslöshetsförsäkringen bara gäller en viss tid, och den bortre parentesen stämplar ut människor till socialförvaltningens dörr. Det är det ni har sett till under de två år då ni har regerat!
(Applåder)

Anf. 295 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Från att vi har pratat om de äldre tänkte jag gå över till att prata om de yngre, om barnen.

Det genomförs över 3 000 vårdnadstvister varje år. En vårdnadstvist genomförs oftast då två föräldrar inte lyckas komma överens om var barnen ska bo och hur regleringen för umgänget med barnen ska se ut mellan två föräldrar som är skilda. Dessa vårdnadstvister brukar tyvärr dra ut på tiden, och oftast tar det minst två år, oftast tre år, innan ett ärende kommer upp till beslut i tingsrätten. Detta menar jag är en alldeles för lång tid. Barn lider, föräldrar lider och socialtjänstens och andra myndigheters utredningar tar alltför lång tid. Ibland, när utredningarna blir klara, är de inaktuella när beslutet äntligen kommer upp till avgörande i tingsrätten. Då har det flutit mycket vatten under broarna.

För att förbättra denna situation anser jag att speciella familjedomstolar, som enbart handlägger familjemål, skulle behöva införas. Till dessa borde kopplas domare som är utbildade på området och gärna även i psykologi.

I dag är det dessutom så att föräldrarnas ombud inte mörkar med att om man ska vinna i tingsrätten så måste man erövra barnen, inte bara bokstavligt utan också fysiskt, det vill säga få över barnen till sitt eget hem. Det betyder att barnen blir föremål för allehanda psykiska manipulationer. Ofta försöker föräldrarna störa varandras umgänge med barnen och trigga barnen att rymma från den andra föräldern. Självklart ingår här också att anklaga varandra för barnmisshandel och andra övergrepp. Ju längre tid det tar till beslut, desto mer trasiga barn får man.

De interimistiska domar som blir nödvändiga i dag i väntan på socialtjänstens och familjerättens underlag under två tre år är mycket dyra för samhället. Ofta blir de inte bra eftersom man inte har ett fullödigt underlag för beslutet. Men det händer faktiskt att dessa interimistiska domstolar utan ett färdigt underlag tar beslut om att flytta barnen från den ena föräldern till den andra, med ytterligare onödig ökad oro för både barn och föräldrar. Lidandet för barnen och bristerna kring de interimistiska domarna har barnrättsorganisationer länge lyft fram som problem.

Barnens bästa måste stå i fokus inför besluten, vilket inte sker i dag. Sedan kan man tillägga att inte alla föräldrar nöjer sig med att beslut fattats utan överklagar, vilket innebär ytterligare ökad oro för barnen och ännu trasigare barn.

Utredningen om barnen bör ligga hos BUP, som förutsättningslöst ska utreda. Dessutom skulle det behövas experter när det gäller barnens vilja samt att barnen fick egna juridiska ombud. Annars riskerar man att ord står mot ord, vilket är fallet i dag. Fördelen skulle vara att utredningarna fick högre kvalitet och blev mer opartiska. Därtill skulle de gå fortare att genomföra och kostnaderna minska också för samhället. Detta ska ställas mot att socialtjänsten och familjerätten gör utredningarna och kanske redan har tagit ställning för den ena av föräldrarna och därmed inte kan anses vara opartiska.

Skol- och förskolepersonal ska utan sekretess kunna höras i domstolar. Alltför många lärare och annan skolpersonal är så rädda för sekretessreglerna, som de dessutom inte alltid är särskilt väl insatta i, att domstolarna inför besluten ofta inte får ur dem viktig information till gagn för barnen.

Om det finns risk för att någon av föräldrarna på grund av nationalitet, funktionshinder eller sexuell läggning kan bli diskriminerad inför tingsrättens beslut ska denna risk minimeras genom extra belysning i utredningen. Inte heller detta sker i dag.

Herr talman! Vi i Sveriges riksdag skulle kunna göra denna process betydligt skonsammare för både barn och föräldrar genom att korta tiden för hela processen, ge en oberoende instans möjlighet att utreda barn och föräldrar, låta skolpersonal tala utan sekretess samt sätta barnen i fokus bland annat genom att ge dem ett eget ombud, en egen advokat.

Anf. 296 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Regeringen vill skärpa straffen för misshandel och grov misshandel, våldtäkt och grov våldtäkt, rån och grovt rån samt grov kvinnofridskränkning. Det sade statsminister Fredrik Reinfeldt i sin första regeringsförklaring. Nu är detta på väg att bli verklighet.

I onsdags presenterade utredaren, riksåklagare Anders Perklev, sin utredning om straffen för grova brott. Han lägger nu fram skarpa förslag som bryter med en tradition av överslätande inställning och låga straff för våld och övergrepp mot andra människor.

Straffen för de allvarliga våldsbrotten ska skärpas. Domstolen ska ta större hänsyn till om det finns försvårande omständigheter som förstör människors trygghet och hälsa. Dessutom föreslår Anders Perklev att återfall i brott ska leda till strängare straff. Det är välkomna förslag och bryter med det som många uppfattar som alltför låga straff för misshandel, övergrepp, grovt våld och våldtäkter. Nu tas stegen för att bryta den instruktion som går på tvärs mot människors respekt, tilltro och tillit till vårt rättssystem.

Moderaterna vill höja utsatta människors skyddsvärde. Straffen ska spegla hur allvarligt samhället ser på grova våldsbrott och på det sättet fungera moralbildande. Vi ska inte acceptera våld för att utnyttja, hota, misshandla eller trakassera andra människor. Vi ska varken acceptera gatuvåld, våld i hemmet och än mindre brutala uppgörelser mellan kriminella gäng. Vi ska också i lagboken markera vårt motstånd mot övergrepp som våldtäkter och grova kvinnofridskränkningar.

Herr talman! Vi vet att det finns ett stort motstånd mot våld och övergrepp. Den unge Anton Abeles mobilisering på Facebook och hans manifestationer på gatorna mot våldet är starka exempel på det breda motståndet. Det är ett motstånd mot våldet som nu måste komma till uttryck också i våra straffskalor. Därför vill Moderaterna markera en skärpt syn på allvarliga våldsbrott. Vi behöver skärpta straff för att få ett tryggare och säkrare samhälle.

Mot detta står till exempel Vänsterpartiet. Vänsterpartiet vill dessutom återinföra halvtidsfrigivning på våra fängelser. Vänsterpartiet vill minska och halvera strafftiden i stället för att skärpa straffen för grova våldsbrott mot andra människor.

Det är också dags för det andra oppositionspartiet, Socialdemokraterna, att börja ge besked om hur de ser på skärpta straff för grova våldsbrott och övergrepp. Anser Socialdemokraterna att det går att bilda regering tillsammans med ett vänsterparti som vill införa halvtidsfrigivning på våra fängelser?

Moderaterna och Allians för Sverige vill se ett starkt rättssystem med både fler och bättre poliser och skärpta straff för grova våldsbrott. Vi behöver bra skolor och en fortsatt kamp mot utanförskap och hopplöshet. Detta tillsammans drar undan grunden för brottsligheten och ökar tryggheten och säkerheten för alla, allra mest förstås för dem som i dag lever sina liv i skuggan av brott och i rädsla för att bli utsatta för kriminalitet och övergrepp.

Anf. 297 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Jag hörde Henrik von Sydow säga att vi behöver fler poliser. Vart tog er satsning på rättssystemet vägen, Henrik von Sydow? Vad var det ni sade före valet? Ni skulle göra en storsatsning på rättssystemet. Ni skulle satsa 3 miljarder 2007 och 3 miljarder 2008. Av detta blev det ingenting. Förklara, Henrik von Sydow, varför det löftet försvann. Förklara också varför ni drar ned resurserna för polisen när vi vet

att polismyndigheterna nu rapporterar att de kommer att gå med underskott.

De poliser som utbildades under den förra mandatperioden öppnade vi socialdemokrater upp för 2000 och 2001. Då tillkom två nya polishögskolor, en i Umeå och en i Växjö. Detta gjorde att det under den mandatperioden kunde utbildas 4 000 poliser. Tala om vart pengarna till satsningen på rättsväsendet tagit vägen!

Anf. 298 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Jag talar gärna om alliansregeringens satsning på polisen. Det är en av de viktigaste reformerna för att öka tryggheten och säkerheten i samhället. Vi har gjort en historisk satsning på rättsväsendet. Socialdemokraterna och den övriga oppositionen vet om detta.

Det hela är mycket enkelt. Visst har vi fått fler poliser sedan vi tog över. Vi är på väg att gå från 17 000 till 20 000 poliser. Det är en stor reform och en stor förbättring av tryggheten för svenska folket. Det finns dessutom fler civilanställda, tro inget annat. Det finns svart på vitt. Antalet civilanställda är större nu än när vi tog över. Det är bara att titta i den svenska statsbudgeten för att se att anslagen till rättsväsendet ligger på rekordnivåer.

Nu finns fler poliser. Nu finns fler civilanställda. Nu har vi ett större anslag till rättsväsendet. Låt oss vara helt på det klara med det.

Anf. 299 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! En lögn blir inte sannare för att den upprepas gång på gång, Henrik von Sydow.

Henrik von Sydow säger från talarstolen att det är enkelt att förklara regeringens satsning på rättsväsendet. Nej, Henrik von Sydow, du klarar inte av att förklara detta. Däremot kan man i budgetpapperen läsa hur ni, trots de storsatsningar ni lovade, hittills under mandatperioden endast anslagit 2 ½ miljard till rättsväsendet medan vi under den tidigare mandatperioden gav 5 miljarder till rättsväsendet. Det är vi som har stått för den historiska satsningen på rättsväsendet.

Tala också om, Henrik von Sydow, varför ni drar ned på resurserna till polisen. Vi socialdemokrater har lagt mer än den borgerliga regeringen på Kriminalvården, åklagarmyndigheterna, Sveriges domstolar och polisen. Vi står för satsningen på rättsväsendet.

Anf. 300 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Det sista faller på sin egen orimlighet. Jag skulle vilja säga att hela inlägget egentligen faller på sin egen orimlighet.

Vi är på väg att gå från 17 000 till 20 000 poliser tack vare stora anslagsökningar från alliansregeringen.

Det här går att mäta. Det är bara att titta. Det blir fler och fler poliser för varje dag. Det gäller inte minst nästa år. År 2010 kommer det att vara 20 000 poliser. Det är en stor förändring av Sverige, en stor förbättring av landet.

Under de socialdemokratiska regeringarna var utvecklingen den motsatta. Det blev inte fler och fler poliser, utan färre och färre poliser. Vi vet exakt hur många, på antalet, på siffran, på den enskilda polismannen.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Rättsfrågor

Det var så det såg ut. Nu blir poliserna fler och fler. Under socialdemokratiska regeringar har poliserna blivit färre och färre. Det är skillnaden.

Anf. 301 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Henrik von Sydow lyfter fram flera olika brott. Till dem hör kvinnofridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Samhället ser väldigt allvarligt på detta. Jag skulle till och med vilja beskriva det som att det är en samhällsfara om vi inte kan få ned den brottsstatistiken. Det vi ser är att det ökar år från år.

Jag skulle vilja höra lite mer vad Henrik von Sydow har för åtgärder för att siffrorna i statistiken ska kunna sjunka i stället för att öka. Jag är inte riktigt lika övertygad om att det enbart rör sig om strafflängden, som vi hörde nu. Jag skulle vilja höra lite mer om åtgärder som skulle kunna få ned brottsstatistiken och också naturligtvis bistå de brottsoffer, kvinnor och barn, som utsätts för våld.

Anf. 302 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är ett viktigt frågefält. Jag kan börja med att knyta an till hela den satsning som sker på rättsväsendet genom fler och effektivare arbetande poliser och straffskärpningar för dessa brott. Det är viktiga reformer, kanske framför allt för att öka kvinnors trygghet.

Det handlar om fler saker än fler poliser och skärpta straff, men detta är viktiga delar. När larmet går ska det finnas en polis som svarar. När vi markerar mot de här brotten ska vi visa vilken avsky vi känner.

Sedan handlar det om andra viktiga insatser, till exempel om att aktivera kvinnojourerna, som är viktiga aktörer i arbetet för att ytterligare synliggöra denna brottslighet och få en medvetenhet även hos polisen om detta. Listan kan vara väldigt lång. Regeringen har en hel handlingsplan med 52 konkreta punkter för att bekämpa kvinnovåldet. Det är ett viktigt fält.

Anf. 303 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det som jag hörde nu upplever jag inte som förebyggande åtgärder. Nu hörde jag att när väl brottet har skett ska en polis komma till platsen och så vidare. Jag kan bygga på med att det ska vara ordentliga förundersökningar och att fler fall ska leda till åtal och fällande domar. Man kan använda den straffskala som man redan i dag har mycket mer och se på hela straffskalan. Jag är inte säker på att man ska förändra straffskalan och göra straffen ännu längre, utan man kan använda sig av den.

Men jag har fortfarande inte hört någonting som egentligen är förebyggande och gör så att brotten inte sker. Jag tror inte att det hjälper att bara säga att det blir fler poliser och att straffskalan ska skärpas. Det behöver nog komma till helt andra åtgärder, till exempel att man jobbar med jämställdhetsfrågor och så vidare, om jag ska hjälpa Henrik von Sydow lite på traven. Det handlar om det förebyggande arbetet, som förhindrar att brotten begås.

Anf. 304 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Jag ska bara stryka under att fler poliser i allra högsta grad är en förebyggande insats. Att poliser finns tillgängliga, att poliser finns på gator och torg och finns synliga ute är någonting som i allra högsta grad är brottsförebyggande. Vi vet också att det här är någonting som på ett konkret sätt ökar den upplevda känslan av trygghet i att exempelvis kunna röra sig fritt i staden, inte minst för kvinnor.

Pratar vi i allmänhet om brottsförebyggande arbete är vi tillbaka i de frågeställningar som är grundläggande och viktiga. Det är klart att ska man bekämpa brottsligheten är en fungerande skola som bland annat kan diskutera jämställdhet ett otroligt viktigt verktyg. Jag tror att det faktum att människor får jobb och framtidstro är någonting som också har en väldigt stor brottsförebyggande betydelse. Kanske har vi diskuterat det lite för lite när justitieutskottet har haft sina debatter. Det finns möjligen skäl att återkomma till de bitarna.

Anf. 305 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att fälla en kommentar om att poliser kan förebygga många typer av brottslighet. Just brott och våld i nära relationer som sker hemma hos människor har poliser kanske svårt att förebygga, eftersom de inte är hemma hos människor generellt sett.

Jag skulle vilja ställa en fråga om straffskalorna. Jag tycker att det är bra att regeringen ser över straffskalorna. Det var någonting som vi socialdemokrater initierade redan på vår tid, även om jag tror att en allmän repressiv linje med kraftigt höjda straff, som ni förordar, inte kommer att leda till en revolutionerande minskning av antalet brott.

För två år sedan lade vi socialdemokrater fram ett förslag om skärpt lagstiftning om rattfylleri. Viktiga huvudpunkter var bland annat två helt nya brott, vållande till annans död vid rattfylleri och vållande till skada vid rattfylleri. De lagförslagen, viktiga för att stävja ett väldigt samhällsfarligt brott, rattfylleri, har ni bara kastat i soptunnan. Varför har ni gjort det, Henrik von Sydow?

Anf. 306 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Vad gäller kvinnoperspektivet vill jag gärna hålla fast vid det jag nämnde tidigare: När larmet går ska det, oavsett var brottet begås, finnas en polis som svarar och som snabbt kan vara där. Känslan att ha den tryggheten tror jag betyder mycket för väldigt många.

Det är mycket intressant att Maryam Yazdanfar tar upp Anders Perklevs utredning. Nu finns skarpa förslag att förhålla sig till. Nu är det upp till socialdemokratin att ge ett besked. Hur ser man på förslagen från riksåklagare Anders Perklev om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning, misshandel och våldtäkter? Utredningen kom i veckan, men jag är säker på att Maryam Yazdanfar har tagit åt sig förslagen och följt diskussionen kring detta. Jag vill gärna ha ett besked. Hur ser socialdemokratin på frågan om skärpta straff för grova och allvarliga våldsbrott?

Anf. 307 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Med risk för att låta som en programledare på *Jeopardy* vill jag säga att det är ett replikskifte där jag ställer frågorna och Henrik von Sydow ska ge mig svaren.

Jag frågade vad som hände med förslaget om rattfylleribrott. Vad hände med förslaget om rattfylleri på sjön? Jag tror att ni moderater har en inneboende ganska drogliberal inställning som lyser igenom när det gäller de här två förslagen om straffhöjningar.

Vad hände med förslaget om att skärpa straffen vid rattfylleri? Vad hände med sjöfylleriet? Varför slängde ni dem i papperskorgen? Båtarna blir snabbare och fylleriet på sjön ökar. De personer som blir skadade på vägarna på grund av rattfylleri blir utsatta för fruktansvärda saker. Varför kastade ni de förslagen i papperskorgen?

Anf. 308 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Jag vill påminna Maryam Yazdanfar om att vi debatterar det som var i mitt inlägg. Där ställde jag mycket tydligt klara frågor till socialdemokratin och socialdemokraterna i riksdagens justitieutskott om hur de ser på riksåklagare Anders Perklevs förslag om skärpta straff för grova våldsbrott. Det är frågor där ni måste ge besked, om inte annars så när propositionen kommer. Jag tror att det är många fler än jag som är intresserade av att få ett rakt besked på dessa frågor. Givet den diskussion vi har haft om att öka kvinnors trygghet tror jag att skärpta straff för grov kvinnofridskränkning, misshandel och våldtäkt tillsammans med många andra insatser är ett sätt att öka tryggheten för kvinnor. Jag hoppas att Socialdemokraterna kommer tillbaka med positiva besked på detta fält.

Anf. 309 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Rädsla, ilska, skam och skuld är vanliga reaktioner när unga människor utsätts för brott. Det handlar om rädsla för att vara ensam ute men även hemma hos en själv. Det handlar om ilska över det som har hänt, och det handlar om skam över att det var just jag som drabbades. Det handlar om skuld – kanske kunde jag ha gjort något annorlunda för att undvika brottet.

Jag börjar mitt anförande med de unga brottsoffren, för jag vet att det är där vi måste börja när vi diskuterar brottsbekämpning. En solidarisk socialpolitik och en humanistisk kriminalpolitik är grunden till att effektivt bekämpa brott. Därför är det viktigt att satsa på förebyggande insatser för ungdomar som riskerar att hamna i brottslighet och på att ge stöd åt dem som har fallit offer för brotten. Målet måste vara att insatserna ska vara så effektiva som möjligt. Därför måste de bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och angripa de orsaker som gör att unga människor begår brott.

Orsakerna i de här fallen skiljer sig egentligen inte från orsakerna till annan brottslighet. Det är missbruk av narkotika och alkohol och en mängd andra psykiska och sociala problem.

Det råder inte heller någon motsättning mellan insatser som riktar sig till dem som begår brott och till dem som drabbas av brott. Gränsen mellan offer och förövare är faktiskt ibland hårfin. Båda är ofta offer för tragiska omständigheter.

Herr talman! De ökade ekonomiska och sociala klyftor mellan människor som den moderatledda regeringen under de senaste två åren har bidragit till menar jag direkt eller indirekt leder till ökad otrygghet och därmed också i förlängningen till ökad kriminalitet. Ideologiskt och mänskligt är den socialdemokratiska välfärdsmodellen grundläggande för att hålla nere brottsligheten.

Även den evidensbaserade forskningen ger mitt synsätt rätt när den bekräftar att det bästa sättet att arbeta förebyggande mot brott är att bygga ett sammanhållet samhälle utan klyftor människor emellan. Och det är det som är problemet. Moderaterna ser inte brottens orsaker utan menar att brottsligheten framför allt kan minskas med hårdare tag och längre straff. Men det finns faktiskt inga exempel på att enbart strängare straff skulle minska brottsligheten.

Herr talman! I det brottsförebyggande arbetet spelar den lokala nivån en stor roll. Det är där man bäst känner till problemen och kan finna lösningar. Grundläggande för arbetet är att alla delar av samhället samarbetar: Enskilda, folkrörelser, skola, näringsliv, socialtjänst och polis – alla behövs. Ju fler som är engagerade desto bättre.

Det krävs insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst och insatser på bostads- och arbetsmarknadspolitikens område. Ungdomar behöver stöd och sysselsättning på sina egna villkor.

I dag finns lokala brottsförebyggande råd i ungefär 80 procent av kommunerna. Det är för lite. Man behöver den här samordningen på fler ställen.

Herr talman! Vi socialdemokrater har ett tolvpunktsprogram för att effektivisera rättsväsendet och öka kvaliteten. Vi lägger lika mycket resurser som regeringen eller mer på alla rättsväsendets myndigheter. Vi vill ha en akademiserad polisutbildning för att öka den mångkulturella kompetensen och kompetensen att möta ungdomar. Vi vill ha fler mobila polisstationer och att varje skola ska ha en kontaktpolis. Polisen ska inte vara farlig och främmande utan en samarbetspartner i det trygga samhället.

Vi vill ha fler barnahus för unga som utsatts för brott. Där samlar man alla utredande myndigheter och stöd och behandling under ett och samma tak för att kunna ge barn och unga bästa möjliga stöd. Vi vill ha ett allmänt ombud vid förhör för alla under 21 år. Vi vill skärpa straffen för langning till våra barn och unga.

Vad vill då ni i den moderatledda majoriteten, förutom att bara förlänga straffen? Är det Peter Althins ungdomsdomstolar för barn under 15 år som är aktuella? Är det påtvingade drogtester för barn? Vilka barn är det egentligen som ska gå omkring med fotboja?

Ni har skickat i väg ett antal mer eller mindre seriösa testballonger som tillsammans med utbildningsminister Björklunds skolpiskor skapar ett hårdare och kallare samhällsklimat. Det är ett klimat som inte bara enligt mig och socialdemokratin utan enligt forskningen inte leder till minskad utan ökad brottslighet. Detta gör man samtidigt som hela rättsväsendet brottas med enorma ekonomiska underskott.

Då måste frågan bli: Var ska det här egentligen sluta?

Anf. 310 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! Maryam Yazdanfar tar upp frågan om den kommunala verksamhetens betydelse för att få ned brottsligheten. Då är min fråga: Hur kommer det sig att ungdomsbrottsligheten är så stor i just de två socialdemokratiska flaggskeppskommunerna Göteborg och Malmö? Det beror väl knappast på att man har en väl fungerande skola. I stället flyttar man fokus från att barnen ska ha en bra skola – av den typ man såg i *Klass 9 A* – till att man ska betygssätta lärarna.

Jag tolkar det dessutom som att du tycker att det är bättre att grova brottslingar är ute än att de får längre fängelsestraff. Där tror jag att det är väldigt viktigt att vi får ett svar.

Anf. 311 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Man behöver inte vara direkt överskolad för att kunna ta del av den statistik och den forskning som säger att brottslighet är klassbunden. Ju fattigare bostadsområden och ju fattigare människor, desto högre brottslighet. Det gäller dem som begår brott och framför allt dem som utsätts för brott. Det sker nämligen på fattiga ställen – det drabbar fattiga människor.

Det är därför de samhällsklyftor som den borgerliga regeringen skapar är livsfarliga. Det är därför unga människor i Göteborgs och Malmös förorter drabbas, och de drabbas hårt.

Ett sätt är att ge de hundra mest utsatta skolorna i Sverige ökat stöd för att kunna göra just sådana projekt som *Klass 9 A*. Det hade vi som förslag under förra mandatperioden, men det rev ni upp.

Sedan måste jag påpeka att Inge Garstedt tolkar mig som fan läser Bibeln om hon tror att jag inte vill läsa in tunga brottslingar. Det var inte något jag sade i mitt anförande.

Anf. 312 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna hade tolv år på sig att se till att man fick en bra skola. I Malmö har man haft ännu längre tid på sig. Ändå kan vi se hur brottsligheten bland de unga successivt har ökat under den här tiden. Jag tror att det är viktigt för dem som lyssnar och ser det här programmet att fundera på hur det ser ut för ungdomarna just i flaggskeppstäderna Göteborg och Malmö. Där visar det sig ju att den socialdemokratiska politiken för brottsbekämpning har misslyckats.

Vad vi gör nu är att vi ser till att det blir fler poliser ute, fler närpolis i bostadsområdena och fler poliser som de unga kan prata med och få förtroende för.

Anf. 313 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är jättetråkigt att Inge Garstedt ägnar sig åt ren och skär populism. Om jag skulle gå på samma retoriska linje som Inge Garstedt skulle jag säga att moderat politik direkt leder till att uppklaringsprocenten för brott minskar. Uppklaringsprocenten har faktiskt minskat faktiskt under de två år som ni nu senast har haft makten. Men så säger jag inte, för jag tror inte att det är er politik som direkt har lett till detta.

Klasskillnader kan aldrig förnekas som orsak till brott.

Sedan ställde Inge Garstedt en till fråga som jag tyvärr har hunnit glömma bort. Jag hann inte skriva upp den.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 314 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag måste tacka Maryam för det inlägg hon nyss gjorde. Det var mycket klargörande. Jag vill å min sida också vara lite klargörande: Allianspartierna var tydliga med att vi gick till val på att göra Sverige tryggare.

Regeringens övergripande prioritering är att fler människor ska arbeta. Fler ska ha möjlighet att försörja sig på sin lön. Det syftar till att bryta segregation, arbetslöshet och utanförskap. Det bästa förebyggande arbete vi kan göra är att satsa på arbete och utbildning, särskilt för unga.

Jag måste ställa en fråga till Maryam. Hur går detta ihop med den socialdemokratiska politiken om att nu straffbeskatta unga med att ta bort de sänkta arbetsgivaravgifterna? Det kommer att leda till en högre arbetslöshet och ett större utanförskap bland just de unga. Är det någonting de unga behöver är det arbete och en god utbildning.

Anf. 315 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Ulrika Karlsson är mycket väl medveten om att det vi gör är att ta bort det bidrag som den borgerliga regeringen har infört för McDonalds, där man subventionerar deras arbetsgivarkostnader med upp till 50 miljoner kronor per år. Vi säger att vi tar bort arbetsgivaravgiften för dem som anställer en arbetslös ung. Vi smetar inte ut åtgärderna över alla så att det blir ett bidrag till väl så framgångsrika företag som klarar av att stå på egna ben. Ni ägnar er åt företagsstöd. Vi ägnar oss åt att peppa och hjälpa in unga människor på arbetsmarknaden.

Jag kan inte låta bli att förundras över den självbild som säger att ni har minskat utanförskapet. Det ni har gjort är att ta pengar från fattiga och gett till rika. Ni har tagit pengar från kvinnor och gett till män. Ni har tagit pengar från sjuka och gett till friska. Ni har tagit pengar från arbetslösa och gett till dem som har arbete. Det ökar samhällsklyftorna och otryggheten.

Anf. 316 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Tidigare sade Maryam Yazdanfar själv att Inge Garstedt förstod Maryams inlägg som fan läser Bibeln. Att 170 000 människor har gått från ett utanförskap till ett arbete kan inte betyda att man inte gör någonting åt utanförskapet.

Det spelar egentligen ingen roll var människor jobbar. Om man vill jobba på McDonalds, i Pressbyrån eller någon annanstans är väl det bra. Att människor står på egna ben, har en egen inkomst och en egen försörjning är väl ett bra incitament. Eller tycker Maryam Yazdanfar att det finns dåliga och bra jobb i detta land? Du säger ju själv att brottsligheten är klassbunden. Du vill alltså ta människor som har de här jobben, även om de är på McDonalds, som du klassar som dåliga jobb, och sätta dem i ett bidragsberoende och utanförskap som faktiskt leder till ökad brottslighet.

Rättsfrågor

Anf. 317 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Nej, jag vill ta bort företagsstödet som din regering ger till McDonalds, Ulrika Karlsson. Jag tycker inte att McDonalds är så vitalt för samhället och så konkursdrabbat att de behöver 50 miljoner per år i statligt stöd. Tycker du det? Jag hoppas verkligen inte det.

Du tror väl på fria marknadskrafter. McDonalds kränger sina hamburgare och tjänar pengar alldeles utmärkt utan att vi sponsrar dem med 50 miljoner skattepengar per år. Däremot ska pengar öronmärkas för de ungdomar som står längst bort från arbetsmarknaden. Det är de som har det tuffast. De ska få all hjälp och stöd de behöver. McDonalds vd behöver inte fler bonuspengar. Han har råd att köpa sina hamburgare ändå, och han kommer säkert inte heller att utsättas för brott.
(Applåder)

Anf. 318 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Fru talman! Jag tror verkligen att en bra skola och att unga människor får jobb är bland de mest effektiva verktygen för en brottsförebyggande politik.

Partiledaren Mona Sahlin sade när hon var i Göteborg i våras den 1 maj att Göteborg är socialdemokratiens skyltfönster. Skillnaderna i resultat och klyftorna mellan de kommunala skolorna i Göteborg är omfattande, nästan gigantiska. Om man tittar på skillnaden i Göteborg mellan dem som har jobb och dem som inte har jobb är det en mycket tydlig segregering och ett mycket stort utanförskap fokuserat på några stadsdelar. Det här är viktigt. Det är verkligen brottsförebyggande att ha en skola som lär ut kunskaper – läsa, skriva och räkna – och jobb för unga människor.

Anser Maryam Yazdanfar att Göteborg är ett bra exempel på socialdemokratisk politik? Där har ni ju haft makten så länge.

Anf. 319 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Göteborg är ett exempel på socialdemokratisk politik. I Göteborg sker mycket bra. Till exempel visar man solidaritet med sin omvärld och tar emot oerhört många flyktingar. Det innebär en mångfald i kommunen som gör att människor kommer med väldigt olika förutsättningar.

Skillnaden mellan Göteborg och moderata flaggskepp som Vellinge, Danderyd och Täby är att Vellinge, Danderyd och Täby om något är segregerade kommuner. Där bor en övre medelklass och en överklass som självfallet har sina resurser och sina möjligheter. De har det redan förspänt. Därför blir det också högre betyg där. Man kan ju komma och säga att de barnen är smartare. Men jag tror inte det. Och jag hoppas att inte heller Henrik von Sydow tror att Göteborgsbarnen inte är lika smarta som Vellingebarnen utan att de har helt olika förutsättningar. De förutsättningarna måste vi utjämna.

Anf. 320 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Fru talman! Maryam Yazdanfar säger att Göteborg är ett exempel på den socialdemokratiska politiken. Jag har varit i Göteborg den här hösten. Det börjar bli mycket otäckt där. Där har det verkligen varit rivaliserande ungdomsgång och kriminella kretsar som har haft skottlossning

mot varandra. Det är väldigt stora sociala spänningar i Göteborg. Det har varit skottlossning i socialdemokratins skyltfönster, som du och din partiledare lyfte fram som ett skyltfönster för socialdemokratisk politik.

Jag vill säga det en gång till: En bra skola och att unga människor får jobb är bland det mest effektiva och brottsförebyggande vi kan tänka oss. Det spelar oerhört stor roll för att förebygga brott att unga människor inte väljer den vägen.

Jag tror att Maryam Yazdanfar och kanske även socialdemokratin får fundera på om ni verkligen har de verktygen. Ni har ju haft makten så länge i Göteborg. Göran Johansson, stadens starke man, har styrt där sedan 1994. Det är lång tid. Jag tror snarare att det här är ett tecken på att den socialdemokratiska politiken saknar de verktyg som krävs för att stoppa brotten.

Anf. 321 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! De tragiska händelser som har skett i Göteborg visar att det behövs mer polisresurser, till exempel. Det är någonting som du med en enkel knapptryckning kan ge till Västra Götalandsregionen, Henrik von Sydow.

I stället kommer du att ge dem 455 miljoner i underskott de kommande tre åren. Västra Götalandsregionens polismyndighet är en av de polismyndigheter som säger att de måste låta civilanställda gå. I stället för att vara ute bland ungdomar och i stället för att vara en partner med ungdomarna mot brottsligheten kommer de poliserna att behöva sitta och vända papper. Det är resultatet av er politik. Den ökar klyftor, och den struntar i de människor som har det sämst. Det gör mig väldigt sorgsen, och det bäddar för en socialdemokratisk valseger 2010.

(Applåder)

Anf. 322 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Fru talman! Varje gång jag öppnar tidningen möts jag av de hemska rubrikerna. Det är rubriker om hur illa det kan gå när vår sexualitet missförstås, misshandlas och missbrukas. Det är rubriker om att människor torteras och våldtas: kvinna misshandlad och våldtagen utanför Säfte, ung kvinna våldtagen i lägenhet i Boden, man våldtagen i lägenhet på Södermalm och så vidare.

Det är ofantligt viktigt att vi tillsammans i denna kammare och i riksdagen står upp och tar ställning för att män och kvinnor, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och samma möjlighet till sin kroppsliga identitet.

Få saker är så skrämmande och så frihetsinskränkande som våld och brott. Det förändrar Sverige, och det förändrar vårt sätt att leva. Det förändrar människor. Mer än var fjärde kvinna vittnar om att hon är rädd att röra sig ute i sitt eget bostadsområde när det är mörkt. Mer än var fjärde kvinna vågar alltså inte gå ut när mörkret har fallit på. Det är en mycket allvarlig situation när mer än var fjärde kvinna bär på denna rädsla.

Vi säger att Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Människor ska kunna känna sig trygga i sina hem och i sin vardag.

Antalet sexualbrott, som jag tänker inrikta mig på i mitt anförande, är alldeles för högt. Enligt Brås nationella trygghetsundersökning utsattes ungefär 60 000 för något år sedan för sexualbrott. Det är förvisso fler brott än just våldtäktsbrott, men siffran 60 000 säger en hel del om hur

stort problemet är. Bakom varje siffra och nummer finns ett ansikte, en människa. Ofta finns det en stor tragedi, ett öde och ett öppet sår bakom varje person i statistiken.

Vi ser att antalet våldtäkter ökar. På en tioårsperiod har de mer än fördubblats. På tio år har det alltså blivit dubbelt så många anmälda våldtäkter. I fjol anmäldes ungefär 4 700 våldtäkter. Vi vet att mörkertalet är stort eftersom Brå uppskattar att endast ca 20 procent av våldtäkterna anmäls.

Situationen för våldtagna kvinnor och män är mycket kränkande – inte enbart i ljuset av att man i en rättsprocess ofta utsätts för en ny kränkning utan framför allt för att majoriteten av de våldtagna inte ens kommer till rättegångssalen. Det är ett alldeles för stort antal våldtäkter som inte ens klaras upp. Ungefär vart femte fall, 18 procent, klaras upp. På tio år har uppklarandefrekvensen bara ökat från 13 procent till 18 procent.

Bara i vart femte fall kan polisen knyta en gärningsman till brottet. Detta är ett stort hot mot rättssäkerheten. Det är också ett svek mot varje person som har utsatts för detta allvarliga övergrepp att det inte ens leder till åtal.

Skulle det leda till åtal vet vi att endast 5 procent resulterar i en fällande dom. Det är skrämmande siffror och ett svek mot de kvinnor och män som utsätts för detta allvarliga brott.

Skulle det leda till en fällande dom vet vi att det är ytterst sällan som hela straffskalan används. Vi vet att till övervägande del ligger straffen i den nedre fjärdedelen av straffskalan. För våldtäkt av normalgraden innebär det att med straffskalan två–sex år ligger domen i normalfallet på två år och nio månaders fängelse.

Det är sedan länge känt att många av dem som döms för grova våldsbrott kommer undan med lindrigare straff än vad som skulle kunna utdömas. När detta har presenterats har bland annat åklagare förklarat att det är en svensk tradition. Denna tradition är det dags att vi i denna kammare bryter. Vi måste markera en skärpt syn på allvarliga våldsbrott som våldtäkt och använda hela straffskalan. Därför är det mycket bra att regeringen har beslutat att utreda användningen av straffskalan för att åstadkomma en straffmätning som markerar en skärpt syn på allvarliga våldsbrott.

Vi moderater anser att den som fälls för ett brott ska få ett proportionerligt straff som syftar till att ändra kriminella beteenden. Vi anser att grova brott och återfall ska dömas och straffas strängt och att straffskalorna ska utnyttjas i hela sin bredd.

Anf. 323 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Internet har blivit en arena för vuxna att komma med sexuella inviter till barn på. Under förra mandatperioden lät vi Brå, Brottsförebyggande rådet, utreda i vilken omfattning den så kallade gromningen förekom och hur man skulle kunna förebygga detta. Vi lät också en utredare titta på hur man skulle kunna få till en lagstiftning som kriminaliserar gromning, vilket vi socialdemokrater vill.

Utredningen har varit klar i två år. Den ligger någonstans i någon byrålåda på Regeringskansliet. Det händer inget med den, trots att utredaren

sade att det är fullt möjligt att kriminalisera gromning och få in det i brottsbalkens 6 kap. under sexualbrott.

Tycker Ulrika Karlsson att gromning ska kriminaliseras?

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Rättsfrågor

Anf. 324 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag tackar Kerstin Haglö för frågan. Det är kriminellt att våldföra sig sexuellt på barn och att göra sådana inviter. Det ses som förberedelse till brott.

Vad gäller om vi ska använda begreppet gromning har utredningen tittat på det. Det bereds på Regeringskansliet. Det har justitieutskottet sagt i sina betänkanden när den frågan har kommit upp. Vi får avvakta beredningen. Begreppet som sådant är lite krångligt, men självklart ska sexuella brott mot barn lagföras och de personer som fälls ska straffas efter hela straffskalan och få strängare straff.

Anf. 325 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Jag blir något konfunderad över Ulrika Karlssons svar. Du försöker krångla till det. Utredaren har redan kommit fram till att det är fullt möjligt att förbjuda sexuella kontakter, så kallad gromning, och få in detta i 6 kap. i brottsbalken. Hur kan då Ulrika Karlsson säga att vi måste avvakta? Nej, utredningen ligger i en byrålåda på Regeringskansliet. Där har den legat i två år. Alltså är det inte viktigt för den moderatledda regeringen att få fram detta förslag.

I Storbritannien införde man lagstiftningen 2003. Man har den i Kanada och Australien – fast inte riktigt så långtgående. Vi socialdemokrater tycker att detta är så pass allvarligt att vi vill ha en kriminalisering av gromning. Vi vill ha ett förslag på riksdagens bord. Jag förutsätter att Ulrika Karlsson ser till att vi får fram detta från den moderatledda regeringen så att vi kan göra denna lagstiftning.

Anf. 326 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag håller med om mycket i Kerstins inlägg. Vi moderater i justitieutskottet har instämt i det som Kerstin säger. Det är viktigt att arbeta mer intensivt med det som händer på Internet och de sexuella kontakter som tas med barn på Internet. Om gromning är det rätta verktyget återstår att se. Det viktigaste av allting är att vi sjesätter något som är riktigt effektivt för att konkret bekämpa dessa brott.

Ja, vi kan ta i hand på att tillsammans gå framåt för att bekämpa de sexuella kontakterna med barn på Internet.

Anf. 327 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Ulrika Karlsson har hållit sig mycket till det sexualiserade våldet. Det är viktigt att man tar upp den diskussionen och att man också ger brottsoffren ett ansikte. Många av offren är inte bara ansikten för mig. Det är också individer som jag har mött mycket i det arbete som jag gör i kvinnojourerna.

Det som utlovades 2006 till just de brottsoffer som blivit utsatta för det sexualiserade våldet var att deras ekonomiska trygghet skulle garanteras. Det kan man läsa i statsministerns regeringsförklaring.

Enligt WHO och Socialstyrelsens utredningar drabbas dessa kvinnor, för det är oftast kvinnor som utsätts för det sexualiserade våldet, i ännu högre grad än andra för sjukskrivningar och arbetslöshet.

Vad har då hänt? Jo, i stället har den ekonomiska tryggheten urholkats mer och mer. Jag vill gärna höra vad Ulrika Karlsson har att säga om det.

Anf. 328 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Det här är en mycket viktig fråga. Regeringen har också behandlat den i sin handlingsplan, det vill säga *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*.

Regeringen föreslår en rad åtgärder just på detta område. Vi vet att dessa kvinnor, och män, ofta har en svår ekonomisk situation.

Jag kan därför lugna dig med att det finns med i regeringens handlingsplan, och vi får följa det arbete som pågår ute i kommunerna eftersom det är ett ansvar som många gånger ligger på kommunerna.

Anf. 329 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag känner mig inte alls lugnare av dessa ord. Dessa kvinnor råkade dessutom i somras ut för att Försäkringskassan inte har ordning på sin administration. Flera av dem har varit utan pengar i flera månader.

En del har också råkat ut för att man har sagt åt dem att det inte är någon sjukdom att bli utsatt för våld. En del har till och med fått strida för att få ut sin sjukersättning när de har varit utsatta för ett trauma. Jag tyckte också att det var det som Ulrika Karlsson beskrev när kvinnor blir utsatta för det sexualiserade våldet. Här måste man upp till bevis.

När man fattar generella beslut och försämrar både i a-kassan och i sjukförsäkringssystemet vet man också att man försämrar för de brottsoffer som är utsatta för det sexualiserade våldet. Det räcker inte att säga att de ska vara lugna och att de kan läsa i handlingsplanen. Då kan Ulrika Karlsson åka med handlingsplanen till dem för att se om de 56 förslagen på detta papper ger dem större trygghet.

Anf. 330 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Visst är handlingsplanen tryckt på papper, men den innefattar en rad konkreta åtgärder. Till detta är det också knutet pengar. Under denna mandatperiod kommer regeringen att satsa drygt 800 miljoner kronor på ett batteri av åtgärder för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. En av dessa åtgärder är att se över och stärka den ekonomiska situationen för kvinnor som har drabbats av detta våld, som också innefattar det sexualiserade våldet.

Vi har lyft fram brottsoffren i centrum, och brottsofferperspektivet har äntligen stärkts. Vi ser till brottsoffret i denna svåra situation.

Anf. 331 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Jag vill också passa på att tacka Ulrika Karlsson för att hon tar upp det sexualiserade våldet. Detta är väldigt viktiga frågor, och det är bra att vi diskuterar dem under denna allmänpolitiska debatt.

Regeringen talar ofta om ett effektivare rättsväsen. Men alltför många viktiga frågor dras i långbänk. Jag vet inte riktigt vad som pågår i Justitiedepartementet. Kanske Ulrika Karlsson som moderat har lite fler ingångar och kan bringa klarhet i detta.

År 2005 skedde en revidering av sexualbrottslagen när sexualbrottsreformen trädde i kraft. Vi har länge förordat en utvärdering av den för att se om konsekvenserna blev de som vi förväntade oss, hur det har gått och om vi behöver göra fler förändringar av sexualbrottslagen. Men inte förrän nu har regeringen tillsatt en utredning, och den ska inte vara klar förrän 2010. Vad är det som tar så lång tid?

Anf. 332 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte svara konkret på den frågan. Jag har funderat på den många gånger, och jag vet att det är ett problem som inte på något sätt är nytt. Jag vet att den förra justitieministern Thomas Bodström inte heller fick fram saker särskilt fort. Det tog bland annat sju år innan han sjösatte en utredning trots att en enig riksdag flera gånger hade påtalat att den behövdes. Det handlade då om fastighetsmäklarlagen.

Men jag ska återgå till det ämne som vi debatterar nu. Detta utreds nu. Vi har haft majoriteten i två år, och nu utreds det hur sexualbrottslagen har tillämpats och om den har fått avsedd effekt. Det är väldigt viktigt att göra detta. Samtidigt måste vi ha i minnet, Maryam Yazdanfar och jag, att det ännu inte finns så många mål som har prövats i Högsta domstolen. Att det har tagit tid tills utredningen har tillsatts har berott på att vi helt enkelt har behövt ha praxis.

Anf. 333 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är så konstigt att vissa reformer som den här regeringen genomför, till exempel att ta pengar från de fattigaste i samhället och ge till de rikaste, att ta från de sjuka och ge till de friska och att ta från de arbetslösa och ge till dem som har arbete – att öka inkomstklyftorna i samhället – går jättesnabbt. Men att se över en sexualbrottslag som vi alla är eniga om behöver ses över för att vi ska kunna göra den lite spetsigare och lite bättre, många gånger i politisk enighet, tar så förtvivlat lång tid.

Om ni skulle omfördela resurserna – det är vi socialdemokrater jättebra på – från att försäkra för människor till att förbättra för människor, till exempel genom att se över sexualbrottslagen, kommer det här ett tips från mig, nämligen att Ulrika Karlsson lyfter på den blå moderattelefonen och ringer till Justitiedepartementet och sätter lite eld i baken på Justitiedepartementet så att man gör detta snabbare.

Anf. 334 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte ens var jag ska börja. Om det faktum att 170 000 människor har gått från ett utanförskap och många gånger ett bidragsberoende till att ha ett arbete och en egen försörjning innebär att man tar från de fattigaste och ger till de rikaste vet jag inte. För mig handlar det om att ge människor rätten att ha en lön och en inkomst och faktiskt tjäna egna pengar. Jag tror på arbetslinjen, och jag tror på arbete för alla.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Rättsfrågor

Jag måste ändå avsluta med att säga att den här regeringen sammantaget har gjort en av modern tids största ekonomiska satsningar på brottsbekämpningen. Över 1 ½ miljard kronor har satsats på rättsväsendet. Vi går från 17 000 poliser till 20 000 poliser 2010, och vi stärker hela rättskedjan.

Anf. 335 SVEN YNGVE PERSSON (m):

Fru talman! Det finns dessvärre i dag en romantisk bild av unga aktivister som, i och för sig i strid med lagen men med goda ambitioner, sätter olika sakfrågor före sin egen säkerhet och frihet. Dessa personer anses av många ha en högt stående moraluppfattning och vara något för ungdomar att se upp till. Den bilden är i de flesta fall grovt felaktig. Det handlar oftast om personer som inte reflekterar över hur andra ser på saker och ting eller inte respekterar att lagstiftarna efter en demokratisk process har kommit till en annan slutsats.

Självklart ska vi inte strypa debatten, utan alla som vill debattera inom det ramverk som vi har satt upp ska givetvis få göra det. Det finns stora och goda möjligheter att på demokratisk väg förändra både samhälle och lagstiftning, och så ska det givetvis vara. Men att med våld försöka påtvinga någon annan sin egen livsåskådning benämns i uppslagsverken som terrorism.

Fru talman! Därför är fenomenet civil olydnad ofta en allvarlig brottslighet som förstör för enskilda personer eller hotar näringsidkares liv och egendom. Det finns en stor mängd olika organisationer som ägnar sig åt denna olagliga verksamhet. En del av dem ägnar sig åt att släppa ut djur till en ofta plågsam svältdöd eller att förstöra livet för skötsamma företagare i branschen. Detta är något som alla demokratiska krafter gemensamt måste bekämpa.

För mindre än ett år sedan var polisen i Stockholm på rätt spår. En särskild grupp hade bildats i syfte att sätta stopp för den grupp ungdomar som ägnar nätterna åt att terrorisera enskilda företagare i pälsbranschen. Men arbetet hann tyvärr inte mer än påbörjas förrän gruppen avvecklades, trots att liknande arbete på andra håll visat sig mycket framgångsrikt.

Djurrättsterroristerna har uppenbarligen uppfattat att det nu är fritt fram att trakassera pälsbranschen. Bara under första halvåret 2008 har över 100 brott begåtts av djurrättsterrorister, allt enligt en av organisationernas egen hemsida. Samtidigt har ett antal pälshandlare gett upp för trycket och känt sig tvingade att avveckla sin verksamhet.

Att polisen inte har resurser till allt är inte deras fel, men nog kan man tycka att det borde vara prioriterat att skydda hårt arbetande småföretagare som systematiskt trakasseras av ideologiskt förvirrade ungdomar.

Frågan borde prioriteras av två anledningar.

För det första: Det är svårt nog att driva företag utan att behöva utsättas för systematisk skadegörelse. Det är därför extra illa att en liten grupp människor förstör för hårt arbetande näringsidkare, inte minst med tanke på att framgångsrika företag och företagare är en förutsättning för att den svenska välfärden ska kunna finansieras.

För det andra: De brott som begås mot pälssindustrin har politiska motiv, vilket gör dessa extra allvarliga. Det är oerhört viktigt att unga människor inte tillåts begå kriminella handlingar med klara drag av politisk terror utan att samhället reagerar kraftfullt.

Faran för att de drabbade ska gå till ytterligheter är inte negligerbar. Detta får bara inte inträffa. Den förtvivlan som uppstår när någon ser sitt livsverk ödeläggas kan inte beskrivas i ord. Samhället får därför inte än en gång överge utsatta människor och tvinga dem att ta lagen i egna händer. Har man som jag träffat de drabbade affärsinnehavarna och sett deras oro för sin och sina familjers säkerhet begriper man även att risken för desperata självförsvarshandlingar är uppenbar.

Samhället måste sätta ned foten och sätta in krafttag mot dessa unga extremister innan deras brott leder till katastrof. Sverige är och ska vara en rättsstat. Hur skulle det då se ut om dessa olika organisationer lyckades med sitt uppsåt att stoppa en bransch som vi, det demokratiska samhället, anser laglig? Vi har inte råd att skicka sådana signaler. Lagar ska stiftas av riksdagen och tillämpas i domstolar och inte av något gatans parlament som är såväl lagstiftande som dömande och verkställande.

Vilka blir i annat fall "befrielsefronternas" nästa offer? Organisationernas sympatisörer är lika kritiska mot köttkonsumtion som mot väskor och skor av läder. Därför måste vi redan nu mota Olle i grind i stället för att vänta på att de ger sig på nästa bransch.

Därför, fru talman, måste vi som representerar det demokratiska samhället med all kraft gemensamt fördöma dessa terroristers aktioner och gemensamt ställa upp och stötta dem som drabbas.

Anf. 336 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Under debatten här om rättsväsendet har två av Sven Yngve Perssons moderata partivänner hävdad från talarstolen att det är en historisk ekonomisk satsning som har gjorts av den moderatledda regeringen på rättsväsendet.

Jag ställer samma fråga till Sven Yngve Persson som jag ställde till Henrik von Sydow. Jag fick inte svar på den. I valrörelsen var ditt parti ute och lovade 3 miljarder extra 2007 och 3 miljarder extra 2008. Vi har inte sett detta än. Vi har inte sett den stora satsningen på rättsväsendet. Ni kommer inte under mandatperioden att komma upp i de summor som vi satsade under förra mandatperioden, då vi satsade 5 miljarder på rättsväsendet.

Jag ställer frågan: Hur kunde löftet försvinna?

Anf. 337 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Fru talman! Frågan är intressant och tål att debatteras. Det som har sagts tidigare här från denna talarstol är att resultatet trots allt blir att vi får fler poliser som går ut på gator och torg och skyddar våra medborgare, och det är ju det som är det verkliga syftet med detta.

Anf. 338 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater lät i augusti i år riksdagens utredningstjänst, som är neutral, titta på hur det ser ut ute på polismyndigheterna. Det visade sig att samtliga polismyndigheter kommer att gå med

underskott 2008, 2009 och 2010. Då väljer den moderatledda regeringen att ta bort pengar från polisen, när vi vet att det behövs mer pengar.

Vi socialdemokrater har valt att lägga 100 miljoner extra på polisen, därför att vi vill se poliser ute på gator och torg på de tider då de ska vara där, på helger och på kvällar när människor är som mest utsatta för brott.

Det som händer nu är att civilanställda får sägas upp och att poliserna får gå in och sätta sig bakom skrivbordet och inte vara där de bör vara, i människors vardag.

Jag ställer frågan: Varför tar ni bort resurser från polisen?

Anf. 339 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik:

Fru talman! Vi kan bara konstatera att Henrik von Sydow inte delade Kerstin Haglöfs verklighetsbeskrivning.

Det jag skulle vilja säga är att vi i stället ska ta vårt eget ansvar. Är det rimligt att vi ska jobba och låta polisen sköta allt det här? Är det inte så att vi tillsammans ska se efter våra eller våra grannars barn, som exempelvis är ute och slåss i samband med fotbollsmatcher och orsakar enorma kostnader, eller dem som är ute och fördärvar för laglydiga näringsidkare om nätterna eller som i Malmö för inte så länge sedan?

Om vi tillsammans kan se till att vi ordnar ett samhälle där vi har lugn och ordning på gatorna behövs det kanske inte så stora resurser.

Anf. 340 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Fru talman! Att palla äpplen är något som många barn gör och som egentligen är ett brott men som inte tyder på att våra barn senare i livet hamnar på fel sida av lagen. Vi kopplar inte in myndigheter för att göra någon utredning men utövar vår föräldraroll och försöker lära våra barn skillnaden på ditt och mitt.

Ett bråk på gatan, en blåtira, ett uppskrapat knä och hårda ord till en kompis hamnar också oftast inom vår familjära sfär. Vi pratar om moral och etik och vägleder barnen om vad som är rätt och fel. Men någon enstaka gång går det fel.

Vi lever i ett samhälle som ständigt blir hårdare, och det får också våra barn erfara. Trots ihärdiga försök att uppfostra barnen till laglydiga medborgare finns det ibland krafter som är starkare och drar åt fel håll.

Våra barn begår brott. 12–13-åringar begår handlingar som om de hade varit vuxna skulle ha kunnat leda till fängelsestraff. Det är en ohållbar situation, och när det händer är det en tragedi. Med rätt insatser från skola, föräldrar, familj och myndigheter kan en nedåtgående spiral vändas. Men vi måste våga ta tag i problemen. Vi måste skicka tydliga signaler om att dessa handlingar är oacceptabla.

Av de brott som begås av barn är knappt hälften stöld eller snatterier, en femtedel misshandel och drygt 10 procent skadegörelse. Grövre brott förekommer också men är betydligt ovanligare. Vid rekrytering till kriminella nätverk är det unga gängmedlemmar som rekryterar andra unga medlemmar. De som debuterar i brott i åldrarna 15–16 år har en snabbt accelererande brottskarriär. Unga som själva varit utsatta för brott rekryteras också oftare till gängkriminalitet.

Det är socialtjänsten som har huvudansvaret för samhällets reaktioner när det gäller unga och barn som begår brott. När en polisanmälan om ett barn kommer in är socialtjänsten skyldig att aktivt ta ställning till om det

finns ett behov av att öppna en utredning för att ta reda på om barnet och familjen är i behov av hjälp.

Barn yngre än 15 år kan inte lagföras för brott, och dessa brott utreds heller inte av polisen i traditionell mening genom förundersökning. I stället ges polisen möjlighet att utreda brotten genom lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. I vissa av landets kommuner ber socialtjänsten om polisutredning för att underlätta dels bedömningen av om det behövs insatser, dels kontakten med barnet och föräldrarna.

Polisförhåret har också en brottspreventiv effekt. Det sänder de tydliga signaler som krävs för att såväl barn som föräldrar ska förstå allvaret i situationen. Jag är övertygad om att det har en starkare effekt på både barnet och föräldrarna om både polis och socialtjänst kopplas in från början i stället för bara socialtjänsten.

Alltför vanligt är dock att polis och socialtjänst inte alls har någon kontakt eller samverkan med varandra. Det finns kommuner som alltid kallar barn och föräldrar till ett samtal vid polisanmälan. Det finns dessutom kommuner som har som rutin att alltid öppna en utredning när en polisanmälan kommer in. Dessa kommuner behöver bli fler. En utredning ger en bättre möjlighet att kontinuerligt följa barn som är riskzonen. Betydelsen av tidiga insatser och samhälleliga reaktioner för barn som riskerar att utveckla ett kriminellt beteende är något som ofta betonas.

Vi har i dag en lagstiftning som tillåter ett nära samarbete mellan socialtjänst och polis, men praxis är mycket olika kommunerna emellan. För att motverka att våra barn brottslingar måste vi utnyttja alla de medel och möjligheter som samhället ställer till förfogande. Ett samarbete mellan socialtjänst och polis borde vara regel hellre än, som det ofta är i dag, undantaget. Att använda polisen som ett verktyg för att förhindra att barn begår brott kan tyckas tufft, men jag vill återigen upprepa att det är handlingarna inte barnet som är önskad.

Justitieminister Beatrice Ask har med all önskvärd tydlighet framfört att myndigheterna måste ta ett större ansvar och samarbeta på det lokala planet, till exempel med socialtjänsten, för att förebygga ungdomsbrottslighet. Våra företrädare i regeringen har visat på de möjligheter som lagen ger, och behovet att utnyttja dessa möjligheter borde vara självklara för oss alla. Tyvärr har inte alla våra lokala företrädare fullt ut insett behovet och agerat. Jag menar att vi måste reagera och agera. Det handlar om en reaktion som ska syfta till att fånga upp de barn som riskerar att fara illa men också ge uttryck för att samhället ser allvarligt på ett brottsligt beteende.

Riksdagen är lagstiftare. Lagen har ett syfte, och det faller på oss att skicka tydliga signaler. Det kan vi göra genom att påminna våra lokala företrädare och allmänheten om dessa möjligheter, och det måste vi göra nu.

(Applåder)

Anf. 341 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Den borgerliga regeringen har gett uttryck för att man utreder regler för unga lagöverträdare under 15 år. Jag är försiktigt skeptisk till det. Jag tror att fängelse eller hårdare straff knappast kan vara rätt väg att gå. Det är barn vi talar om. Det är barn som har farit otroligt illa. De har kanske själva utsatts för brott där brottet inte har tagits på allvar.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Rättsfrågor

Därför föreslår vi till exempel fler barnahus för att man, precis som Cecilie uttrycker det, själv ska kunna utreda de här brotten bättre.

En annan sak som vi föreslår är kontaktpoliser till varje skola så att polisen kan bli en partner för ett tryggare samhälle.

Varför köper inte den moderatledda regeringen de här idéerna? Det är bra idéer som är bättre än straff för barn under 15 år.

Anf. 342 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Jag tror att du missuppfattade det som jag sade i mitt anförande lite. Jag förespråkar inte straff för barn under 15 år. Jag förespråkar att polisen kopplas in för att tydligt markera att handlingen är oönskad. Det är socialtjänsten som i sin tur ska se till att nödvändiga åtgärder sätts in.

För fyra veckor sedan var jag fortfarande kommunpolitiker och jobbade i en kommun som kämpar för just barnahus. Jag tror att barnahus inte står i vägen för det som jag pratar om här. Det är någonting som behövs för att polis, sociala myndigheter, familj och barn ska ha en dialog tidigt. Tidig upptäckt är en förutsättning för friska, sunda och glada barn.

Anf. 343 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Fru talman! Jag tror att vi håller med varandra, men jag tror att vi har lite olika sätt att uppnå det vi önskar.

En reform som vi socialdemokrater införde under den förra mandatperioden är just det här med kontaktpoliser, att varje skola ska ha en kontaktpolis. Vi sade från regeringshåll att det var viktigt att barnen ska ha en sund kontakt med polisen för att lära sig rätt och fel. Vi valde att satsa på det.

Varför har den satsningen avstannat? Det kan ju bero på de enorma underskotten som polisen har på grund av den förda borgerliga politiken och att polisen därför inte har de möjligheterna. Men är det någonting man inte ska spara in på så är det kontakten med barn och unga, eftersom det är där vi kan göra det mest brottsförebyggande arbetet.

Anf. 344 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Vi gav ju ett löfte om att till 2010 ha 20 000 poliser, och enligt polisen själv är detta en siffra som vi kommer att överträffa. Det är vi väldigt glada för.

Den här stora satsningen som den borgerliga regeringen har gjort på poliser kommer att göra det möjligt att återinföra kvarterspoliser. Jag tror att poliser nära medborgarna, poliser som dyker upp och finns på plats också när det inte händer någonting är väldigt viktigt. Polisen ska inte markera att det har hänt något farligt. Polisen ska markera att här är det tryggt att vara.

Anf. 345 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! I goda tider är det möjligt att verkligen satsa på kultur. Men det är i dåliga tider, tider av brist och knapphet, av oro och rädsla

för framtiden som vi verkligen behöver konsten. Det är då den visar sitt värde.

Så skriver vi socialdemokrater i vår partimotion om kultur inför detta riksmöte. Jag tror verkligen att det är väsentligt att tänka på detta. Det är tråkigt att vi har en regering som för en skattepolitik som inte bara den är orättvis, utan dessutom i denna moderatstyrda regerings ambition innebär att också kulturlivet blir orättvist.

När kulturministern säger här i kammaren att hon hoppas på att medborgarna ska använda sina skattesänkningar till kultur betyder det också att de som inte får någon skattesänkning inte får några resurser att använda till kultur. Då kan man fråga sig: Är det den kulturpolitiska ambitionen? Är den kulturpolitiska ambitionen för den regering som i dag styr Sverige att den som har en hög inkomst, bor i Stockholms city och får en stor skattesänkning också ska ha möjlighet att tillgodogöra sig mycket kultur? Och vad betyder det i förlängningen? Är det möjligtvis så att pensionären som bor i Blomstermåla, den arbetslöse i Korpilombolo eller den studerande som bor i Örebro inte ska få någon tillgång till kultur? Det är ju så tanken är; nu ska vi betala för kulturen och göra rätt för oss.

Vi socialdemokrater har en mycket högre kulturpolitisk ambition. Vi menar att grunden för kulturen måste vara att skapa tillgänglighet och delaktighet. Det ska vara tillgänglighet i hela landet, och då handlar det om möteslokaler. Då handlar det om att säga nej till nedläggningen av biografen och den mediekoncentration som sker inom det området. Vi satsar pengar på digitalisering av biografen. Vi vill se levande teatrar och konserthus i hela landet. Vi vill se bibliotek genom en nationell bibliotekspolitik och så vidare.

Vi vill att Sverige tar vara på kreativiteten – den som flödar och gror överallt och som ger oss möjlighet till både nya näringar och kanske framför allt gör så att unga människor får en glädje i sina liv. Då kan man inte höja kostnaderna i kulturskolorna, utan då måste man se till att också detta område – rätten till kreativitet – blir tillgängligt.

Självfallet är det så att utan kulturellt yrkesverksamma blir det ingen kultur. Det måste till åtgärder för att se till att människor som har satsat på en utbildning inom det här området inte överger sitt yrke. Det vore katastrofalt för oss. Så ser det ut i dag. Man straffas med höga avgifter till a-kassan. Man straffas med att inte få en sänkning av de höga avgifterna därför att avgifterna var för höga för det. Det är en orättvisa som präglar kulturpolitiken.

Fru talman! Jag hade naturligtvis hoppats att vi likväl som förra året skulle få föra en kulturpolitisk debatt med kulturministern. Jag vet att hon är upptagen i kväll, för på Rosenbad förbereds en fest som snart börjar för de svenska trupperna till OS och Paralympics. Jag vet det, för jag ska själv dit om en stund, om jag hinner.

Därför tänkte jag som vice ordförande i Svenska Handikappidrottsförbundet avsluta med ett annat område som vi har ansvar för, nämligen idrottsfrågorna. Då finns det anledning att nämna några namn: Jonas Jacobsson, Anders Olsson, Josefín Abrahamsson, Johan Andersson, dubbelparet Stefan Olsson och Peter Wikström, Viktoria Wedin, Fredrik Andersson och herrlaget i goalball. Jag är säker på att de aldrig har nämnts från talarstolen här tidigare, och det gläder mig att de nu står i protokollet från Sveriges riksdag.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kultur

Det här är de som förde med sig de tolv medaljerna från Paralympics i Peking. Det är kvinnor och män som har kämpat sig fram till en topposition i elitidrotten i vår värld, och det ska naturligtvis uppmärksammas. Men vad kan vara viktigare än att fundera över hur förhållandena ser ut för många av deras kamrater inom idrotten, de som aldrig riktigt kommer till?

Jag talade med några som spelar goalball eller kälkhockey, motsvarigheten till ishockey för dem som inte har ben att åka skridsko på och som i stället sitter på en liten kälke och spelar. Detta är en fantastisk idrott där Sverige har varit en ledande nation – det var vi som uppfann idrotten – men där vi nu ligger på efterkälken. "Efterkälken" var förresten ganska roligt. Och varför då? Jo, därför att man får inga träningstider i ishallarna. Ungdomarna inom sporten får komma in i hallen vid halv elva, elva, och då är det inga ungdomar som vill pröva på kälkhockey. Det är inte så konstigt, kan man tycka. Och under tiden står hockeyspelande ungdomar vid rinkens och säger: Varför ska ni två få åka runt och ta istid när vi vill komma till?

Det krävs rättvisa. Det krävs insatser. Vi måste se att också de som sysslar med det vi fortfarande kallar handikappidrott ska ha rätt till samma möjligheter.

De killar och tjejer som har tagit medalj för Sverige i Peking är värda en eloge. De har inte gjort det på grund av goda möjligheter, utan de har gjort det trots dåliga möjligheter. Här kan vi se till att det sker en ändring. Det hoppas jag, fru talman, att Sverige sätter i gång med.
(Applåder)

Anf. 346 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag ska inte hålla kvar Margareta Israelsson alltför länge här i kammaren, för jag vet att du har en viktig uppgift. Jag kan inte med ord nog instämma i Margareta Israelssons inlägg och i de fina och vackra ord som du lade fram om våra svenska idrottshjältar. Jag vill passa på och skicka med till Margareta Israelsson att det kan vara viktigt att framföra att hela riksdagen förmodligen sympatiserar med de orden.

Jag skulle också vilja ställa en fråga. Margareta Israelsson tog själv upp i sitt anförande rätten till kreativitet. Vi vet att en förutsättning för kreativitet och kreatörer ofta tas upp i diskussionen om upphovsrätt. Att man har rätt till sitt verk är en förutsättning för denna kreativitet.

Jag skulle vilja fråga Margareta Israelsson hur hon och Socialdemokraterna ser på upphovsrätten på Internet.

Anf. 347 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan nog inte säga att jag är expert och bör uttala mig om hur man löser alla frågor kring upphovsrätt på Internet – det vill jag inte säga.

Till att börja med vill jag uttrycka ett stort tack för hälsningen till de paralympiska idrottarna!

Men låt mig uttrycka mig så här: När det gäller upphovsrätt är det självfallet så att var och en som framställer ett verk också ska få de inkomster som detta verk berättigar till. Då har vi en hel del problem att lösa när det gäller Internet – så är det ju. Jag tror inte att jag är rätt person att från denna talarstol tala om exakt hur detta ska ske.

Men låt mig ställa en annan fråga i stället. När det gäller kreativitet handlar det inte bara om att få inkomsten av det man har gjort, utan det handlar också om att få möjlighet att vara kreativ. Då är en annan viktig fråga hur vi ser på möjligheterna till kreativitet i skolan.

Prot. 2008/09:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 348 ULRICA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Fru talman! Jag tackar Margareta Israelsson för det inlägget. Jag har den fullaste respekt för att du inte är expert i den komplicerade frågan. Det är inte jag heller. Jag tackar för det svar du ändå gav. Jag tolkar det som att du och jag delar grundsynen att var och en som kreatör ska ha rätt att i grunden styra över var, när och hur ens verk publiceras och att man ska ha rätt att få ekonomisk ersättning för de frukter som kreativiteten leder till för att man ska kunna ha rätt till sin kreativitet och sin förmåga att skapa. Jag tror att vi tillsammans, socialdemokrater, moderater och alliansregeringen, förmodligen kan gå framåt i den frågan för att skapa de bästa förutsättningarna för kreatörer och skapa en större kreativitet i Sverige.

Kultur

Anf. 349 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det krävs lite mer än upphovsrätt för att stärka kreativiteten, men låt oss vara alldeles överens om att när det gäller frågan om att ha rätten till sina verk har den alltid fått mötas med teknikens utveckling. Möjligheten att spela in från tv var ett problem. Möjligheten att spela in på band från radio var ett annat. Och nu står vi där med nätet.

Jag tror egentligen att det finns två debatter här, dels den som vi för om rätten för kreatören eller den skapande kraften att också få inkomsterna från det man har gjort, dels den möjlighet som tekniken ger. Jag tror ju inte att den som utnyttjar den här rätten att också få del av verk ser sig själv som kriminell, utan det vi oftast diskuterar – det tror jag också att vi är överens om – är väl den som med ett annat syfte tar någons verk och sprider det vidare. Spridningsrekvisit har vi ju också sett i annan lagstiftning, så det finns väl flera möjligheter att resonera kring där.

Anf. 350 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Fru talman! Det finns flera betydelsefulla ord och begrepp som ofta förekommer i det kulturella språket: berättelser, sammanhang, idé, människa, identitet, fantasi, inlevelse, meningsfull, närvarande, dramatisk, lekfull, personlig, vidröra, själ, kärlek, blödande, liv och död. Vad som förenar dessa ord är just att de cirkulerar runt människan och inte passar särskilt väl när man beskriver ett system eller en struktur. De används heller inte särskilt ofta i det politiska språket. Jag har levt nästan hela mitt liv i den konstnärliga, kulturella världen och känner mig hemmastadd med dessa ord och begrepp. De är verkliga för mig, och de finns i min hjärna, min kropp och min själ.

Det har naturligtvis ofta varit mycket svårt för mig att handskas med det speciella språk som man använder sig av i politiken. Det är inte så dramatiskt, lekfullt och blödande som jag ibland skulle önska. Det kan naturligtvis också bli ganska sövande ibland.

Men ibland händer det någonting, som till exempel när vår statsminister strax före valet 2006 i en debattartikel i en av våra dagstidningar skrev att ”utan kultur är människan som en människa utan bröstorg”.

Det var mycket vackert. De orden stannade kvar i min hjärna och i mitt hjärta.

I regeringsförklaringen den 16 september i år började statsministern sitt tal med ordet ”berättelse”, och jag spetsade öronen. Han läste: ”Berättelsen om Sverige skiftar.” Han fortsatte: Den skiftar från människa till människa. Den skiftar i stad och land, och den skiftar beroende på var i livet vi befinner oss.

Sedan fanns i talet orden sammanhang, identitet och samhörighet samt en idé om Sverige. Det var ett fint och lättbegripligt tal. Han talade förstås om arbetslinjen, den ansvarsfulla politiken, starka offentliga finanser – allt det som en klok statsminister ska säga. Jag hade naturligtvis önskat att han hade avslutat talet med att säga att en människa utan kultur är som en människa utan bröstorg. Det hade räckt. Då hade jag varit väldigt nöjd.

Jag fastnade för ordet skifta som är synonymt med ändra sig, variera, vara ombytlig. Men ordet skifta kan också betyda skimra, skifta färg, blekna, rodna och man kan också skifta ord; man kan munhuggas – som här i kammaren. För mig har ordet skifta ett stänk av poesi. Det var väl bra. Kanske någonting kan börja hända.

Václav Havel, en gång Tjeckiens president, likaså författare och dramatiker och genomsyrad av ett kulturellt och konstnärligt tänkande, utgick från något som han kallade livsvärlden, det vill säga den värld som vi upplever direkt och personligt genom våra sinnen och relationer. Han menade att under medeltiden levde människan mycket mer intensivt än den moderna människan i livsvärlden. Den moderna människan svävar ut i det hon inte har någon personlig relation till, till exempel det som förmedlas henne via det tryckta ordet, filmen, medierna och ideologierna. Förlusten av livsvärlden är kärnan i den moderna civilisationens kris, menar han. I den abstrakta ideologiska världen förlorar människan sin mänsklighet. Hon kan inte leva i positiva relationer. Det är mycket intressant läsning.

Han ser också flera aspekter på modern politik, som naturligtvis är väldigt provocerande men även mycket tankvärt. Faror i den moderna politiken är att utgå från abstrakta principer, inte från det konkreta livet. Det personliga ansvaret går förlorat, och det blir en flockmentalitet. Det blir en frånvaro av personligt grundat alternativt tänkande i hela den industrialiserade världen samt konsumism, som innebär att förbrukning blir livets höjdpunkt.

Allt blir till sist en fråga om politisk teknik eller ingenjörskonst. Det gäller bland annat språket. Politiker kämpar förgäves med att komma ut ur sitt plastspråk av inlärdas termer och statistik. Det är ord och inga visor! Men vad vill ha då? Han menar att återfinnandet av den konkreta livsvärlden alltid är individuellt – att återupprätta människans personliga erfarenheter som utgångspunkt, att låta etik och ansvarighet bli överordnade i förhållande till det politiska målet, att åter ge mänsklig gemenskap innebörd och språket innehåll. Han beskriver det som människans återvändande till sig själv. Och där, fru talman, har kulturen naturligtvis en given plats.

Anf. 351 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Demokrati tar tid. Jag vill tacka alla talmän, kammarsekreterare, stenografer och övriga tjänstemän i riksdagen. Denna debatt är årets längsta i vår riksdag. Den har hållit på i 32 timmar och 5 minuter. Jag har gjort mig underkunnig om att mitt inlägg är det 1 243:e.

Att ni står ut med oss tackar vi för!

Den allmänpolitiska debatten var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kultur

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:7 Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

2008/09:Sf4 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp)

2008/09:Sf5 av Veronica Palm m.fl. (s)

2008/09:Sf6 av Kalle Larsson m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:12 Trängselskatt för miljöbilar

2008/09:Sk1 av Lars Johansson m.fl. (s)

2008/09:Sk2 av Sylvia Lindgren m.fl. (s)

2008/09:Sk3 av Peter Pedersen m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:28 Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

2008/09:So2 av Elina Linna m.fl. (v)

2008/09:So3 av Ronny Olander (s)

2008/09:So4 av Thomas Nihlén m.fl. (mp)

Skatteutskottets betänkanden

2008/09:SkU2 Slopad avskattning för personaloptioner

2008/09:SkU3 En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.

Justitieutskottets betänkande

2008/09:JuU3 Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.

Civilutskottets betänkande

2008/09:CU2 Förmynderskapsrättsliga frågor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2008/09:MjU3 Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon

2008/09:MjU4 Enklare regler om kväveoxidavgiften

Näringsutskottets betänkanden

2008/09:NU5 Regelförenklingsarbetet

2008/09:NU7 Ändringar i naturgaslagen m.m.

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 oktober

2008/09:97 Stöd vid diabetes

av *Lennart Axelsson* (s)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2008/09:98 Dispens för antroposofiska läkemedel

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2008/09:99 Uppsagdas ekonomiska situation

av *Lars Johansson* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:100 Fjärrvärmekrav och passivhusetablering

av *Anita Brodén* (fp)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2008/09:101 Omfördelning av kommunal skolpeng

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

2008/09:102 Den svenska vildsvinsstammen

av *Anna Tenje* (m)

till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2008/09:103 Mord på HBT-personer i Irak

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:104 Statliga medel till kvinnojourerna

av *Marianne Berg* (v)

till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

2008/09:105 Åtgärder mot stigande arbetslöshet i Värmland

av *Tommy Ternemar* (s)

till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2008/09:106 Regeringsstyrd forskning

av *Raimo Pärssinen* (s)

till statsrådet *Lars Leijonborg* (fp)

2008/09:107 Utrotningen av däggdjursarter

av *Birgitta Eriksson* (s)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2008/09:108 Våld mot den kristna minoriteten i Irak

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:109 Höjd fastighetsskatt

av *Lars Johansson* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:110 Indien, kärnkraftsteknologi och icke-spridningsavtalet

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:111 Tillsynen av att Reach efterlevs

av *Kjell Eldensjö* (kd)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:112 Kristofobin på Lunds universitet

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:113 Vårdbidrag

av *Marina Pettersson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:114 Nordiskt alternativ till isländskt Rysslandslån

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:115 Kamphundsliknande och lösspringande hundar

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:116 Tillgång till fiber för bredbandsutbyggnad

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2008/09:15

17 oktober

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 21 oktober.

10 § Kammaren åtskildes kl. 18.04.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 80 (delvis),

av talmannen därefter till och med anf. 155 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 238 (delvis),

av talmannen därefter till och med anf. 315 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Meddelande om information från regeringen.....	1
2 § Meddelande om frågestunder hösten 2008.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	3
7 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)	3
<i>Migrationspolitik (forts.)</i>	<i>3</i>
Anf. 1 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	3
Anf. 2 TOMAS TOBÉ (m) replik	5
Anf. 3 MAGDALENA STREIJFFERT (s) replik	5
Anf. 4 TOMAS TOBÉ (m) replik	5
Anf. 5 MAGDALENA STREIJFFERT (s) replik	6
<i>Arbetsmarknadsfrågor.....</i>	<i>6</i>
Anf. 6 BERIT HÖGMAN (s)	6
Anf. 7 ANNIE JOHANSSON (c) replik	7
Anf. 8 BERIT HÖGMAN (s) replik	8
Anf. 9 ANNIE JOHANSSON (c) replik	8
Anf. 10 BERIT HÖGMAN (s) replik	8
Anf. 11 TOMAS TOBÉ (m) replik	9
Anf. 12 BERIT HÖGMAN (s) replik	9
Anf. 13 TOMAS TOBÉ (m) replik	9
Anf. 14 BERIT HÖGMAN (s) replik	10
Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	10
Anf. 16 BERIT HÖGMAN (s) replik	10
Anf. 17 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	10
Anf. 18 BERIT HÖGMAN (s) replik	11
Anf. 19 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	11
Anf. 20 BERIT HÖGMAN (s) replik	11
Anf. 21 SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	12
Anf. 22 BERIT HÖGMAN (s) replik	12
Anf. 23 ULF HOLM (mp)	12
Anf. 24 ANNIE JOHANSSON (c) replik	14
Anf. 25 ULF HOLM (mp) replik	14
Anf. 26 ANNIE JOHANSSON (c) replik	15
Anf. 27 ULF HOLM (mp) replik	15
Anf. 28 TOMAS TOBÉ (m) replik	15
Anf. 29 ULF HOLM (mp) replik	16
Anf. 30 TOMAS TOBÉ (m) replik	16
Anf. 31 ULF HOLM (mp) replik	16
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	17
Anf. 33 PATRIK BJÖRCK (s) replik	20

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	20
Anf. 35 PATRIK BJÖRCK (s) replik.....	20
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	21
Anf. 37 BERIT HÖGMAN (s) replik	21
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	21
Anf. 39 BERIT HÖGMAN (s) replik	22
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	22
Anf. 41 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	22
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	23
Anf. 43 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	23
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	23
Anf. 45 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	23
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	24
Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	24
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	24
Anf. 49 ANNIE JOHANSSON (c) replik.....	25
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	25
Anf. 51 ANNIE JOHANSSON (c) replik.....	25
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	26
Anf. 53 ULF HOLM (mp) replik.....	26
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	26
Anf. 55 ULF HOLM (mp) replik.....	27
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	27
Anf. 57 SYLVIA LINDGREN (s) replik	28
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	28
Anf. 59 SYLVIA LINDGREN (s) replik	28
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	29
Anf. 61 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	29
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	29
Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	30
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	30
Anf. 65 LENNART LEVI (c) replik.....	30

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik	31
Anf. 67 LENNART LEVI (c) replik	31
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik	31
Anf. 69 ANNIE JOHANSSON (c).....	32
Anf. 70 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	33
Anf. 71 ANNIE JOHANSSON (c) replik	34
Anf. 72 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	34
Anf. 73 ANNIE JOHANSSON (c) replik	34
Anf. 74 PATRIK BJÖRCK (s) replik	35
Anf. 75 ANNIE JOHANSSON (c) replik	35
Anf. 76 PATRIK BJÖRCK (s) replik	35
Anf. 77 ANNIE JOHANSSON (c) replik	36
Anf. 78 LENNART SACRÉDEUS (kd)	36
Anf. 79 PATRIK BJÖRCK (s) replik	38
Anf. 80 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	38
Anf. 81 PATRIK BJÖRCK (s) replik	38
Anf. 82 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	39
Anf. 83 BERIT HÖGMAN (s) replik.....	39
Anf. 84 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	39
Anf. 85 BERIT HÖGMAN (s) replik.....	40
Anf. 86 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	40
Anf. 87 LUCIANO ASTUDILLO (s)	40
Anf. 88 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	42
Anf. 89 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	42
Anf. 90 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	43
Anf. 91 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	43
Anf. 92 TOMAS TOBÉ (m) replik	43
Anf. 93 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	44
Anf. 94 TOMAS TOBÉ (m) replik	44
Anf. 95 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	44
Anf. 96 ANNIE JOHANSSON (c) replik	45
Anf. 97 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	45
Anf. 98 ANNIE JOHANSSON (c) replik	45
Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	46
Anf. 100 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	46
Anf. 101 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	46
Anf. 102 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	46
Anf. 103 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	47
Anf. 104 TOMAS TOBÉ (m)	47
Anf. 105 BERIT HÖGMAN (s) replik.....	49
Anf. 106 TOMAS TOBÉ (m) replik	49
Anf. 107 BERIT HÖGMAN (s) replik.....	49
Anf. 108 TOMAS TOBÉ (m) replik	50
Anf. 109 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	50
Anf. 110 TOMAS TOBÉ (m) replik	50
Anf. 111 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	51
Anf. 112 TOMAS TOBÉ (m) replik	51

Anf. 113	PATRIK BJÖRCK (s)	51
Anf. 114	ANNIE JOHANSSON (c) replik	53
Anf. 115	PATRIK BJÖRCK (s) replik	53
Anf. 116	ANNIE JOHANSSON (c) replik	53
Anf. 117	PATRIK BJÖRCK (s) replik	54
Anf. 118	HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	54
Anf. 119	PATRIK BJÖRCK (s) replik	54
Anf. 120	HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	55
Anf. 121	PATRIK BJÖRCK (s) replik	55
Anf. 122	FREDRICK FEDERLEY (c) replik	55
Anf. 123	PATRIK BJÖRCK (s) replik	56
Anf. 124	FREDRICK FEDERLEY (c) replik	56
Anf. 125	PATRIK BJÖRCK (s) replik	56
Anf. 126	TOMAS TOBÉ (m) replik	57
Anf. 127	PATRIK BJÖRCK (s) replik	57
Anf. 128	TOMAS TOBÉ (m) replik	57
Anf. 129	PATRIK BJÖRCK (s) replik	58
Anf. 130	FINN BENGTTSSON (m)	58
Anf. 131	SYLVIA LINDGREN (s)	59
Anf. 132	HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	61
Anf. 133	SYLVIA LINDGREN (s) replik	61
Anf. 134	HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	62
Anf. 135	SYLVIA LINDGREN (s) replik	62
<i>Transport och infrastruktur</i>		62
Anf. 136	IBRAHIM BAYLAN (s)	62
Anf. 137	BETTY MALMBERG (m) replik	64
Anf. 138	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	64
Anf. 139	BETTY MALMBERG (m) replik	64
Anf. 140	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	65
Anf. 141	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	65
Anf. 142	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	65
Anf. 143	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	66
Anf. 144	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	66
Anf. 145	PETER PEDERSEN (v)	66
Anf. 146	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	68
Anf. 147	PETER PEDERSEN (v) replik	68
Anf. 148	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	69
Anf. 149	PETER PEDERSEN (v) replik	69
Anf. 150	KARIN SVENSSON SMITH (mp)	69
Anf. 151	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	71
Anf. 152	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	71
Anf. 153	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	71
Anf. 154	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	72
Anf. 155	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	72
Anf. 156	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	74
Anf. 157	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	74
Anf. 158	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	75
Anf. 159	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	75
Anf. 160	PETER PEDERSEN (v) replik	75

Anf. 161	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	76
Anf. 162	PETER PEDERSEN (v) replik	76
Anf. 163	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	76
Anf. 164	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	77
Anf. 165	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	77
Anf. 166	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	77
Anf. 167	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	78
Anf. 168	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	78
Anf. 169	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	78
Anf. 170	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	78
Anf. 171	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	79
Anf. 172	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	79
Anf. 173	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	79
Anf. 174	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	79
Anf. 175	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	80
Anf. 176	EVA-LENA JANSSON (s) replik	80
Anf. 177	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	80
Anf. 178	EVA-LENA JANSSON (s) replik	80
Anf. 179	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	81
Anf. 180	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	81
Anf. 181	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	81
Anf. 182	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	81
Anf. 183	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	82
Anf. 184	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	82
Anf. 185	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	84
Anf. 186	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	84
Anf. 187	IBRAHIM BAYLAN (s) replik	84
Anf. 188	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	85
Anf. 189	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	85
Anf. 190	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	85
Anf. 191	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	86
Anf. 192	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	86
Anf. 193	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	86
Anf. 194	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	86
Anf. 195	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	87
Anf. 196	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	87
Anf. 197	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	87
Anf. 198	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	87
Anf. 199	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	88
Anf. 200	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	88
Anf. 201	LARS GUSTAFSSON (kd)	88
Anf. 202	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	89
Anf. 203	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	89
Anf. 204	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	90
Anf. 205	LARS GUSTAFSSON (kd) replik	90
Anf. 206	BETTY MALMBERG (m)	90
Anf. 207	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	92
Anf. 208	BETTY MALMBERG (m) replik	92
Anf. 209	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	92

Anf. 210	BETTY MALMBERG (m) replik	93	Prot. 2008/09:15
Anf. 211	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	93	17 oktober
Anf. 212	BETTY MALMBERG (m) replik	93	
Anf. 213	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	93	
Anf. 214	BETTY MALMBERG (m) replik	94	
Anf. 215	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	94	
<i>Äldrepolitik m.m.</i>		95	
Anf. 216	PER SVEDBERG (s)	95	
Anf. 217	KENNETH JOHANSSON (c) replik	96	
Anf. 218	PER SVEDBERG (s) replik	96	
Anf. 219	KENNETH JOHANSSON (c) replik	97	
Anf. 220	PER SVEDBERG (s) replik	97	
Anf. 221	MARGARETA B KJELLIN (m) replik	97	
Anf. 222	PER SVEDBERG (s) replik	97	
Anf. 223	MARGARETA B KJELLIN (m) replik	98	
Anf. 224	PER SVEDBERG (s) replik	98	
Anf. 225	EVA OLOFSSON (v)	98	
Anf. 226	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	100	
Anf. 227	EVA OLOFSSON (v) replik	100	
Anf. 228	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik	100	
Anf. 229	EVA OLOFSSON (v) replik	100	
Anf. 230	KENNETH JOHANSSON (c) replik	101	
Anf. 231	EVA OLOFSSON (v) replik	101	
Anf. 232	KENNETH JOHANSSON (c) replik	101	
Anf. 233	EVA OLOFSSON (v) replik	102	
Anf. 234	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	102	
Anf. 235	EVA OLOFSSON (v) replik	102	
Anf. 236	MARIANNE KIERKEMANN (m) replik	103	
Anf. 237	EVA OLOFSSON (v) replik	103	
Anf. 238	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	103	
Anf. 239	EVA OLOFSSON (v) replik	106	
Anf. 240	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	106	
Anf. 241	EVA OLOFSSON (v) replik	106	
Anf. 242	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	107	
Anf. 243	PER SVEDBERG (s) replik	107	
Anf. 244	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	108	
Anf. 245	PER SVEDBERG (s) replik	108	
Anf. 246	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	108	
Anf. 247	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	108	
Anf. 248	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	109	
Anf. 249	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	109	
Anf. 250	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	109	
Anf. 251	MARINA PETTERSSON (s) replik	110	
Anf. 252	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	110	
Anf. 253	MARINA PETTERSSON (s) replik	110	
Anf. 254	Statsrådet MARIA LARSSON (kd) replik	110	
Anf. 255	MARGARETA B KJELLIN (m)	111	
Anf. 256	PER SVEDBERG (s) replik	112	
Anf. 257	MARGARETA B KJELLIN (m) replik	113	

Anf. 258	PER SVEDBERG (s) replik.....	113
Anf. 259	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	113
Anf. 260	EVA OLOFSSON (v) replik.....	113
Anf. 261	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	114
Anf. 262	EVA OLOFSSON (v) replik.....	114
Anf. 263	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	114
Anf. 264	CHRISTINA AXELSSON (s) replik.....	115
Anf. 265	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	115
Anf. 266	CHRISTINA AXELSSON (s) replik.....	115
Anf. 267	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	115
Anf. 268	KENNETH JOHANSSON (c).....	116
Anf. 269	PER SVEDBERG (s) replik.....	117
Anf. 270	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	117
Anf. 271	PER SVEDBERG (s) replik.....	118
Anf. 272	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	118
Anf. 273	EVA OLOFSSON (v) replik.....	118
Anf. 274	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	119
Anf. 275	EVA OLOFSSON (v) replik.....	119
Anf. 276	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	119
Anf. 277	CHRISTINA AXELSSON (s) replik.....	120
Anf. 278	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	120
Anf. 279	CHRISTINA AXELSSON (s) replik.....	120
Anf. 280	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	121
Anf. 281	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	121
Anf. 282	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	121
Anf. 283	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	121
Anf. 284	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	122
Anf. 285	BARBRO WESTERHOLM (fp).....	122
Anf. 286	MARINA PETTERSSON (s).....	123
Anf. 287	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik.....	124
Anf. 288	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	124
Anf. 289	BARBRO WESTERHOLM (fp) replik.....	125
Anf. 290	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	125
Anf. 291	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	125
Anf. 292	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	125
Anf. 293	MARGARETA B KJELLIN (m) replik.....	126
Anf. 294	MARINA PETTERSSON (s) replik.....	126
<i>Rättsfrågor</i>		126
Anf. 295	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp).....	126
Anf. 296	HENRIK VON SYDOW (m).....	127
Anf. 297	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	128
Anf. 298	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	129
Anf. 299	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	129
Anf. 300	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	129
Anf. 301	CARINA OHLSSON (s) replik.....	130
Anf. 302	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	130
Anf. 303	CARINA OHLSSON (s) replik.....	130
Anf. 304	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	131
Anf. 305	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	131

Anf. 306	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	131
Anf. 307	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	132
Anf. 308	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	132
Anf. 309	MARYAM YAZDANFAR (s).....	132
Anf. 310	INGE GARSTEDT (m) replik.....	134
Anf. 311	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	134
Anf. 312	INGE GARSTEDT (m) replik.....	134
Anf. 313	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	134
Anf. 314	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	135
Anf. 315	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	135
Anf. 316	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	135
Anf. 317	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	136
Anf. 318	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	136
Anf. 319	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	136
Anf. 320	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	136
Anf. 321	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	137
Anf. 322	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	137
Anf. 323	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	138
Anf. 324	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	139
Anf. 325	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	139
Anf. 326	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	139
Anf. 327	CARINA OHLSSON (s) replik.....	139
Anf. 328	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	140
Anf. 329	CARINA OHLSSON (s) replik.....	140
Anf. 330	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	140
Anf. 331	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	140
Anf. 332	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	141
Anf. 333	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	141
Anf. 334	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	141
Anf. 335	SVEN YNGVE PERSSON (m)	142
Anf. 336	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	143
Anf. 337	SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	143
Anf. 338	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	143
Anf. 339	SVEN YNGVE PERSSON (m) replik	144
Anf. 340	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	144
Anf. 341	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	145
Anf. 342	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	146
Anf. 343	MARYAM YAZDANFAR (s) replik.....	146
Anf. 344	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	146
<i>Kultur</i>		146
Anf. 345	MARGARETA ISRAELSSON (s)	146
Anf. 346	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	148
Anf. 347	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	148
Anf. 348	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik.....	149
Anf. 349	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	149
Anf. 350	SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	149
Anf. 351	GUNNAR ANDRÉN (fp)	151
8 § Bordläggning		151

Tryck: Elanders, Vällingby 2008